

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO ZA ROK 2019

Zachodniopomorskie Regionalne Obserwatorium Terytorialne

SZCZECIN MAJ 2020 r.

Spis treści

Spis treści.....	3
1. Wprowadzenie.....	4
2. Przegląd sytuacji społeczno-gospodarczej województwa zachodniopomorskiego.....	6
2.1 Wizerunek statystyczny województwa.....	6
2.2 Gospodarowanie finansami województwa.....	32
3. Sprawozdanie z działalności Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego w 2019 roku.....	37
3.1 Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego.....	37
3.2 Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 – informacje ogólne.....	45
3.3 Działania realizowane w ramach poszczególnych obszarów.....	49
3.3.1 Spójność społeczna, społeczeństwo obywatelskie.....	49
3.3.2 Gospodarka.....	63
3.3.3 Rynek pracy.....	71
3.3.4 Edukacja.....	81
3.3.5 Ochrona środowiska i energetyka.....	94
3.3.6 Turystyka.....	109
3.3.7 Kultura.....	120
3.3.8 Ochrona zdrowia.....	130
3.3.9 Transport.....	139
3.3.10 Współpraca międzyregionalna i zagraniczna.....	149
Załącznik nr 1 – wykaz uchwał Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.....	157

1. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 34a *Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (zwanej dalej Ustawą)*, zarząd województwa przedstawia corocznie sejmikowi województwa raport o stanie województwa. Zobowiązanie do publicznej prezentacji efektów rocznej działalności zarządu województwa ma na celu zwiększenie udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania organów publicznych. Raport obejmuje podsumowanie działalności zarządu województwa w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał sejmiku województwa i budżetu obywatelskiego. Przedstawia on działania zarządu województwa i ich efekty w podstawowych obszarach związanych z realizacją przypisanych mu na mocy ustaw zadań. Jego opracowanie inicjuje debatę publiczną z udziałem mieszkańców województwa, zwieńczoną obradami podczas sesji absolutoryjnej, w trakcie której radni i mieszkańcy województwa oceniają efekt rocznej działalności zarządu. Debata o stanie województwa stanowi podstawę głosowania radnych województwa nad udzieleniem wotum zaufania zarządowi województwa.

Raport o stanie województwa zachodniopomorskiego za rok 2019 jest drugim raportem opracowanym na podstawie przepisów *Ustawy*. Prace związane z przygotowaniem *Raportu* realizowane były zgodnie z zasadami i założeniami określonymi w *Uchwale Nr XIII/165/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2020 r. w sprawie określenia szczegółowych wymogów dotyczących opracowania raportu o stanie województwa*¹ oraz *Uchwale Nr 178/20 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Raportu o stanie województwa zachodniopomorskiego*.² Obowiązkowy – wskazany bezpośrednio w *Ustawie* – zakres tematyczny *Raportu* rozszerzono m.in. o elementy diagnostyczne w zakresie sytuacji społeczno-gospodarczej.

W swojej konstrukcji *Raport* składa się z dwóch części. Część pierwsza zawiera przegląd głównych danych statystycznych, które obrazują sytuację społeczno-gospodarczą województwa. Część druga to opis działań Zarządu Województwa w ramach obszarów tematycznych i w układzie nawiązującym do zadań realizowanych przez poszczególne komórki organizacyjne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego oraz nadzorowane przez nie jednostki organizacyjne województwa. W ramach każdego z obszarów zaprezentowany został jednolity zakres informacji obejmujący:

1. wykaz zadań ustawowych w danym obszarze,
2. sprawozdanie z realizowanych przez Zarząd Województwa w 2019 roku działań.

W załączniku do *Raportu* znalazła się natomiast informacja o stanie realizacji uchwał Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego obejmująca wykaz przyjętych uchwał wraz ze wskazaniem stanu ich realizacji.

Organem wykonawczym odpowiedzialnym za realizację działań objętych raportem jest Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego. W skład Zarządu w 2019 r. wchodził:

1. Olgierd Geblewicz – Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego,
2. Tomasz Sobieraj – Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego,
3. Jarosław Rzepa – Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego,
4. Stanisław Wziątek – Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego,
5. Janusz Gromek – Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego.

W związku z uzyskaniem mandatu Posła na Sejm RP przez Pana Jarosława Rzepę, Sejmik Województwa dokonał wyboru nowego wicemarszałka województwa, którym został Pan Olgierd Kustosz (*Uchwała Nr X/117/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie wyboru Wicemarszałka Województwa Zachodniopomorskiego*).

¹ <http://www.bip.wzp.pl/artukul/uchwala-nr-xiii16520-sejmiku-wojewodztwa-zachodniopomorskiego>

² <http://bip.rbip.wzp.pl/artukul/uchwala-nr-178-20-zarzadu-wojewodztwa-zachodniopomorskiego>

W związku z uzyskaniem mandatu Senatora RP przez Pana Janusza Gromka, Sejmik Województwa dokonał wyboru nowego członka zarządu województwa, którym została Pani Anna Bańkowska (*Uchwała Nr X/118/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie wyboru Członka Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego*).

2. Przegląd sytuacji społeczno-gospodarczej województwa zachodniopomorskiego

2.1 WIZERUNEK STATYSTYCZNY WOJEWÓDZTWA³

Podział i powierzchnia województwa zachodniopomorskiego

W 2019 r. w skład województwa zachodniopomorskiego wchodziło 113 gmin, które przynależały do 21 powiatów, w tym 18 ziemskich i 3 grodzkich. 1 stycznia 2019 r. została zniesiona gmina Ostrowice (powiat drawski). Jej obszar został włączony do gmin Drawsko Pomorskie oraz Złocieniec. Województwo zachodniopomorskie zajmuje powierzchnię 22 905 km² (2 290 472 ha), co stanowi 7,3% powierzchni kraju. Największym powiatem na Pomorzu Zachodnim jest powiat gryfiński (8,2% powierzchni województwa), natomiast najmniejszy jest powiat policki (2,9% powierzchni województwa).

Ludność

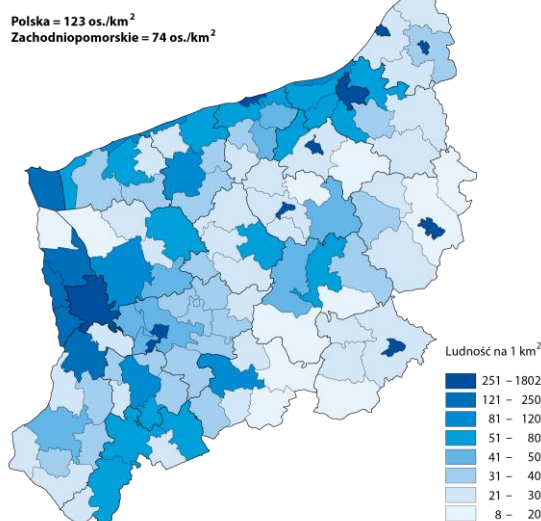
Liczba ludności województwa zachodniopomorskiego w 2019 r. wyniosła 1 696 193 i była mniejsza niż w 2018 r. o 4 837 osób. Gęstość zaludnienia w województwie (stan z 31 XII 2019 r.) wyniosła 74 osoby na km², co było 4. najniższą wartością w kraju. W regionie największa gęstość zaludnienia występuje w powiecie polickim (121 osób na km²), natomiast najmniejsza w powiecie drawskim (32 osoby na km²). Wśród miast na prawach powiatu gęstość zaludnienia wynosi odpowiednio: w Szczecinie 1 337, w Koszalinie 1 089 i w Świnoujściu 202 mieszkańców na 1 km².

Miastami o największej liczbie ludności w regionie są: Szczecin – 401,9 tys. mieszkańców, Koszalin 107,0 tys., Stargard 67,8 tys., Kołobrzeg 46,3 tys., Świnoujście 40,9 tys. oraz Szczecinek 40,0 tys. (stan

Rysunek 1. Podział administracyjny województwa zachodniopomorskiego

Rysunek 2. Gęstość zaludnienia województwa zachodniopomorskiego w 2019 r.

³Dane wykorzystane w rozdziale 2.1 pochodzą z publikacji oraz baz danych Głównego Urzędu Statystycznego; jeżeli wykorzystano inne źródło danych zostało to zaznaczone.

Wykresy i rysunki (mapy) zostały opracowane przez WZS UM – na podstawie danych GUS.

z 31 XII 2019 r.). We wszystkich wyżej wymienionych miastach w stosunku do 2010 r. nastąpił spadek liczby ludności. W odniesieniu do 2018 r. liczba osób zamieszkujących miasta spadła. Największy ubytek ludności odnotowano w Szczecinie (-558 osób), Koszalinie (-273 osoby) oraz Stargardzie (-193 osoby).

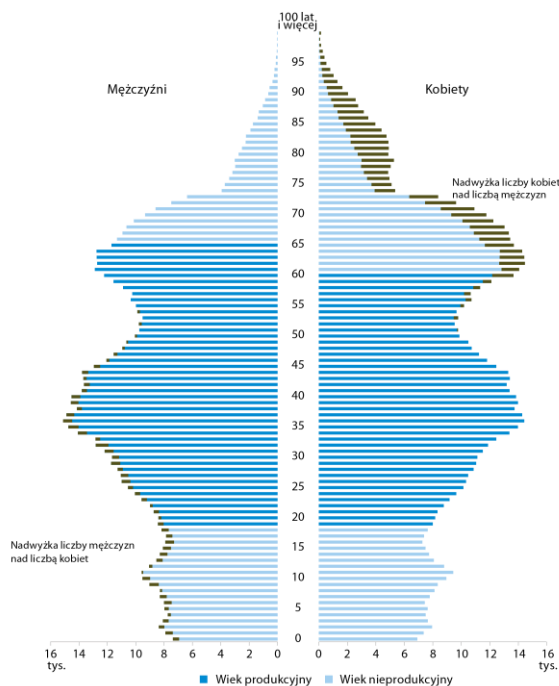
Tabela 1. Zmiana liczby ludności w miastach - do roku poprzedniego

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Szczecin	-649	-683	-741	-992	-1523	-779	-995	-1418	-558
Koszalin	-69	110	-173	-565	-635	-290	-10	-349	-273
Stargard	-66	-67	-72	-151	-134	-69	0	-29	-193
Kołobrzeg	-18	-49	-186	-198	-151	-133	-216	-174	-180
Szczecinek	-37	-100	-73	-137	-34	-33	204	-131	-126
Wałcz	-25	-127	-54	-177	-49	-208	105	-201	-108
Darłowo	-339	-47	-396	-406	-252	-193	-282	-257	-101
Świdwin	-57	-76	-103	-85	-95	-78	-70	-178	-71
Świnoujście	-35	-82	-79	-170	-54	-62	-19	-165	-64
Sławno	-80	-113	-94	-73	-135	-13	-87	-62	-60
Białogard	41	-7	-138	-95	-124	-37	-83	-122	-22

Tabela 2. Ludność województwa zachodniopomorskiego

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	1 723 741	1 710 482	1 708 174	1 705 533	1 701 030	1 696 193
W tym w miastach w %	68,8	68,6	68,5	68,6	68,5	68,4
Na 1 km ²	75	75	75	75	74	74
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	84,8	112,7	118,0	122,5	127,0	131,5
Udział ludności według grup ekonomicznych:						
w wieku przedprodukcyjnym w %	18,5	17,3	17,3	17,3	17,3	17,2
w wieku produkcyjnym w %	65,8	63,1	62,3	61,5	60,8	60,1
w wieku poprodukcyjnym w %	15,7	19,5	20,4	21,2	21,9	22,6
Mediana wieku ogółem:						
w miastach	-	-	40,8	41,2	41,6	42,1
na wsi	-	-	41,8	42,2	42,7	43,1
			38,3	38,8	39,2	39,7

Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców województwa zachodniopomorskiego w 2019 r.

Piramidy wieku według płci dla województwa zachodniopomorskiego i Polski nie różnią się. Obserwuje się wyraźnie niższą liczbę urodzeń w porównaniu do danych z końca ubiegłego wieku (podstawa piramidy), a w konsekwencji mniejszą liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym niż osób w wieku produkcyjnym. W niedalekiej przyszłości będzie to miało negatywny wpływ na rynek pracy, a także odbije się szerokim wachlarzem wyzwań w obszarach: ochrony zdrowia, pomocy społecznej i innych. Wśród osób do 50 roku życia odnotowuje się niewielką przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet.

Pośród osób w wieku poprodukcyjnym (górną część piramidy) występuje zdecydowana przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Widać też wyraźny uskok wśród osób między 70 a 75 rokiem życia. Ze względu na poprawę jakości życia oraz wzrost poziomu opieki medycznej, z biegiem kolejnych lat grupa osób w wieku poprodukcyjnym będzie się

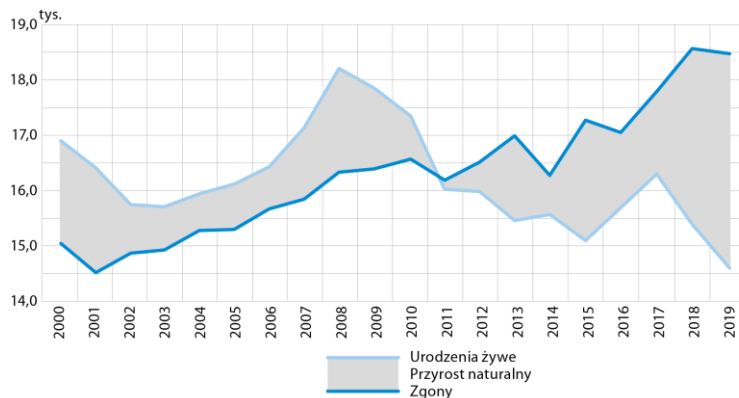
powiększać – co przy niewystarczającej liczbie nowych urodzeń będzie pogłębiać problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa (opieka nad seniorami, świadczenia społeczne, itp.).

Tabela 3. Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Małżeństwa	5,5	4,9	4,8	4,8	4,8	4,6
Rozwody	1,9	1,9	1,8	2,0	1,9	bd.
Urodzenia żywe	10,06	8,80	9,18	9,54	9,04	8,62
miasto	9,42	8,44	8,84	9,33	8,85	8,59
wieś	11,46	9,59	9,91	10,00	9,43	8,67
Zgony	9,59	10,07	9,98	10,42	10,90	10,89
miasto	9,63	10,42	10,27	10,85	11,35	11,31
wieś	9,49	9,32	9,33	9,50	9,90	9,99
Przyrost naturalny ^a	0,47	-1,27	-0,80	-0,89	-1,86	-2,27
miasto	-0,21	-1,98	-1,43	-1,52	-2,50	-2,72
wieś	1,97	0,27	0,58	0,50	-0,47	-1,31
Współczynnik dzietności	1,308	1,218	1,296	1,372	1,332	bd.
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-0,54	x	-0,59	-0,59	-0,59	-0,43

a Różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym roku.

Wykres 2. Ruch naturalny ludności w województwie zachodniopomorskim

województwa.

Do 2017 r. ujemny przyrost naturalny był domeną obszarów miejskich, natomiast dodatni przyrost naturalny obserwowany był na obszarach wiejskich. Jednak w 2018 r. i na tych obszarach wystąpił ujemny przyrost naturalny (jednak zdecydowanie niższy niż na obszarach miejskich) i ten negatywny trend jest kontynuowany w 2019 r. Analizując składowe wskaźnika przyrostu naturalnego na terenach wiejskich okazuje się, że niekorzystne wyniki są spowodowane zarówno spadkiem urodzeń żywych w stosunku do lat wcześniejszych jak i wzrostem umieralności.

Rynek pracy

Tabela 4. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	
	przeciętne zatrudnienie						
	w tys.						2018=100
Ogółem	160,4	167,1	171,2	181,2	188,6	192,0	101,8
Przemysł	78,7	85,7	88,6	93,0	95,6	96,1	100,5
Budownictwo	14,8	11,5	11,0	11,4	11,7	12,0	102,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	28,1	28,4	29,3	30,5	31,8	31,0	97,4

W województwie zachodniopomorskim przeciętne zatrudnienie, jak i wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w przeciągu ostatnich lat wyraźnie wzrastały. W 2019 r. Pomorze Zachodnie pod względem przeciętnego zatrudnienia zajmowało 11. miejsce w kraju (podobnie jak w 2010 r.), natomiast pod względem

przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw – 6. lokatę podobnie jak rok wcześniej (najwyższe przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było wypłacane w województwie mazowieckim, dolnośląskim i śląskim).

Tabela 5. Przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie zachodniopomorskim

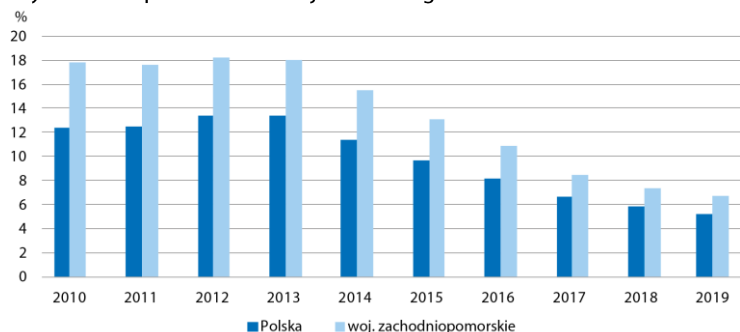
Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	
	przeciętne wynagrodzenie brutto						2018=100
	w zł						
Ogółem	3 059,96	3 738,87	3 947,04	4 174,17	4 466,57	4 765,91	106,7
Przemysł	3 091,96	3 730,75	3 997,63	4 230,60	4 528,60	4 840,86	106,9
Budownictwo	3 160,31	3 800,97	3 860,57	4 237,37	4 422,16	4 661,70	105,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	2 711,33	3 217,86	3 369,00	3 684,98	3 991,47	4 359,83	109,2

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w urzędach pracy w województwie zachodniopomorskim na koniec 2019 r. osiągnęła wartość 41,8 tys. osób i była najniższa od czasu utworzenia województwa. Stopa bezrobocia rejestrowanego (6,7%) na tle innych województw sytuowała Pomorze Zachodnie w 2019 r. na 10. miejscu (najniższą – 2,8% odnotowano w Wielkopolsce). W 2010 r. stopa bezrobocia na Pomorzu Zachodnim wyniosła 17,8% (o 11,1 p. proc. wyższa niż w 2019 r.) – druga najwyższa w kraju, natomiast najniższa wystąpiła w województwie wielkopolskim – 9,2% (o 6,4 p. proc. wyższa niż w 2019 r.).

Tabela 6. Bezrobocie rejestrowane w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Bezrobotni zarejestrowani w tys. (stan w dniu 31 XII)	110,0	79,4	65,8	52,6	46,0	41,8
mężczyźni w tys. (stan w dniu 31 XII)	52,8	36,5	29,4	22,0	18,9	17,5
kobiety w tys. (stan w dniu 31 XII)	57,2	42,9	36,4	30,6	27,1	24,3
Bezrobotni nowo zarejestrowani w tys. (w ciągu roku)	179,8	134,9	123,4	105,7	88,3	79,2
Bezrobotni wyrejestrowani w tys. (w ciągu roku)	175,7	150,0	137,0	119,0	94,9	83,5
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 XII)	98	24	18	16	15	13
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % (stan w dniu 31 XII)	17,8	13,1	10,9	8,5	7,4	6,7

Wykres 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego

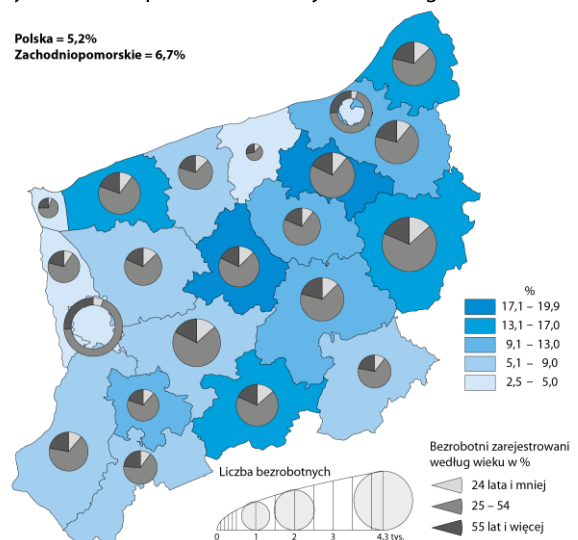

twem a Polską, wskazuje na zdecydowanie szybszą, w ciągu ostatniej dekady poprawę na rynku pracy Pomorza Zachodniego niż całego kraju ogółem.

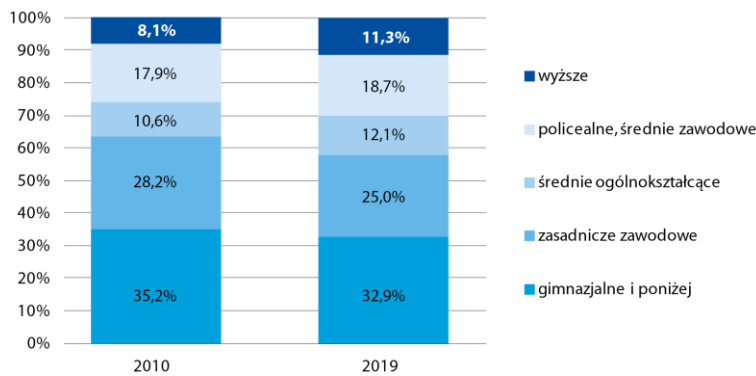
Wśród powiatów (łącznie z miastami na prawach powiatu) najwyższa stopa bezrobocia jest odnotowywana niezmiennie w powiatach: białogardzkim (2015 r. – 25,5%, 2019 r. – 17,2%) i łobeskim (2015 r. – 23,9%, 2019 r. – 19,1%). W 2015 r. najniższa wartość omawianego wskaźnika wystąpiła w Szczecinie (6,8%), Świnoujściu (7,0%) oraz Koszalinie (8,4%), a w 2019 r. były to kolejno: powiat kołobrzeski (1,2%), Szczecin (2,4%), Świnoujście (3,5%), powiat policki (3,6%) oraz Koszalin (4,3%). Spadek stopy bezrobocia od 2015 do 2019 r. odnotowano we wszystkich

W 2010 r. poziom bezrobocia w województwie wyniósł 17,8% (kraju – 12,4%). W 2019 r. stopa bezrobocia w województwie spadła do 6,7% (w kraju – 5,2%). W 2010 r. różnica między Polską a województwem zachodniopomorskim wyniosła 5,4 p. proc., natomiast w 2019 r. już tylko 1,5 p. proc. Wyraźny spadek bezrobocia, jak i różnicy między wojewódz-

Rysunek 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2019 r.

Wykres 4. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wykształcenia w województwie zachodniopomorskim

(z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Jednak ich udział w ciągu ostatnich 10 lat (2010-2019) spadł o 2,3 p. proc do 32,9%. Natomiast w analogicznym okresie wzrósł odsetek osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem o 3,2 p. proc. do poziomu 11,3%.

powiatach i miastach na prawach powiatów, największy spadek wystąpił w powiatach: gryfickim (o 13,3 p. proc.), pyrzyckim (o 10,0 p. proc.), koszalińskim (o 9,7 p. proc.) świdwińskim (o 9,5 p. proc.) oraz drawskim (o 9,4 p. proc.).

W strukturze bezrobotnych według wykształcenia w województwie główną grupę stanowią osoby słabo wykształcone

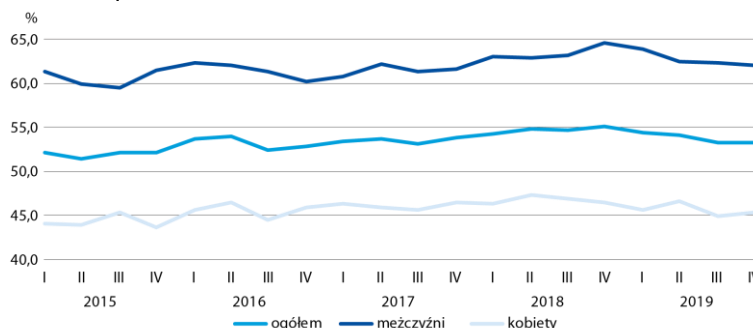
Tabela 7. Bezrobotni zarejestrowani według wybranych kategorii w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	31 grudnia 2018 r.		31 grudnia 2019 r.		31 grudnia 2018 = 100
	liczba bezrobotnych	w odsetkach	liczba bezrobotnych	w odsetkach	
Ogółem	46 002	100,0	41 771	100,0	90,8
Zamieszkali na wsi	21 000	45,7	19 020	45,5	90,6
W szczególnej sytuacji na rynku pracy	38 329	83,3	34 389	82,3	89,7
Długotrwale bezrobotni	23 750	51,6	20 506	49,1	86,3
Powyżej 50 roku życia	13 814	30,0	12 537	30,0	90,8
Do 30 roku życia	11 084	24,1	9 984	23,9	90,1

Tabela 8. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Aktywni zawodowo w tys.	644	581	716	727	740	710
pracujący w tys.	569	539	671	705	717	688
bezrobotni w tys.	74	42	45	21	23	21
Bierni zawodowo w tys.	585	532	641	624	600	622
Współczynnik aktywności zawodowej w %	52,4	52,2	52,8	53,9	55,2	53,3
Wskaźnik zatrudnienia w %	46,3	48,4	49,4	52,2	53,5	51,7
Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16-64 lata	16,5	13,6	13,6	18,6	24,4	17,2
Stopa bezrobocia w %	11,5	7,2	6,3	2,9	3,1	3,0

Wykres 5. Współczynnik aktywności zawodowej wg płci w województwie zachodniopomorskim

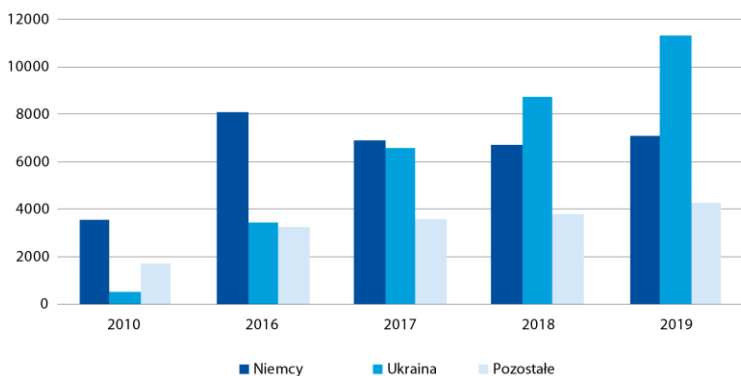
W IV kwartale 2019 r. współczynnik aktywności ekonomicznej ludności według BAEL w województwie osiągnął wartość 53,3%, co na tle pozostałych województw sytuowało zachodniopomorskie na 14. miejscu (przed rokiem było to 8. miejsce). Z kolei stopa bezrobocia według BAEL wyniosła 3,0% (10. miejsce w rankingu województw) i była o 0,1 p. proc. niższa niż w analogicznym okresie ub. roku. W IV kwartale

2019 r. ludność bierna zawodowo w województwie wyniosła 622 tys. osób i była większa o 22 tys. (3,7%) w porównaniu do IV kwartału 2018 r. W Polsce zanotowano spadek o 40 tys. rok do roku (-0,3%). W województwie zachodniopomorskim w IV kwartale 2019 r. liczba biernych zawodowo mężczyzn wyniosła

242 tys. osób (38,9% ogółu) i była większa o 16 tys. osób niż rok wcześniej (7,1%), liczba biernych zawodowo kobiet wyniosła 380 tys. osób (61,1% ogółu) i była większa o 6 tys. osób niż rok wcześniej (1,6%).

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata (BAEL) w IV kwartale 2019 r. w Polsce kształtował się na poziomie 54,4%, najniższy poziom wskaźnika odnotowano w województwie śląskim – 51,1%, a najwyższy w mazowieckim – 59,2%. W województwie zachodniopomorskim ogółem wyniósł 51,7% i zmniejszył się w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego o 1,8 p. proc., wśród mężczyzn wynosił 60,4%, a wśród kobiet 43,7%, w podziale na grupy wiekowe odpowiednio: 15-24 lata – 31,8%, 25-54 lata – 79,9%, 55-64 lata – 48,5%, 20-64 lata – 70%.

Wykres 6. Liczba osób posiadających ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu cudzoziemca na obszarze województwa zachodniopomorskiego

W latach 2010-2019 w województwie zachodniopomorskim wystąpił zdecydowany wzrost liczby cudzoziemców (przede wszystkim obywateli Ukrainy) posiadających ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu. Obecnie obcokrajowcy – szczególnie ze wschodu Europy – zapełniają luki na rynku pracy m.in.: w handlu, przemyśle czy budownictwie.

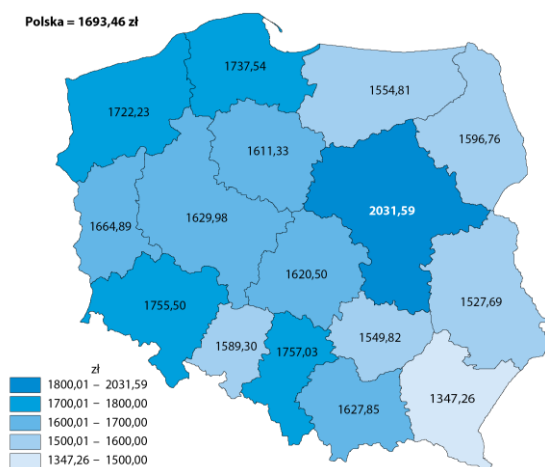
Źródło: <https://migracje.gov.pl/> (19.03.2020)

Pomoc społeczna

Tabela 9. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
Polska	1 192,82	1 386,16	1 474,56	1 598,13	1 693,46
Zachodniopomorskie	1 186,91	1 426,85	1 482,90	1 652,60	1 722,23

Rysunek 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę według województw w 2018 r.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w województwie zachodniopomorskim jest piątym najwyższym w kraju (spadek z 2. miejsca w 2017 r.). W 2018 r. w stosunku do 2010 r. w województwie przeciętny dochód wzrósł o 45,1% (dla Polski wzrost ten osiągnął wartość 42,0%).

Główny Urząd Statystyczny regularnie, co roku, szacuje i publikuje wskaźniki dotyczące ubóstwa ekonomicznego w Polsce, opierając się na wynikach badań budżetów gospodarstw domowych. Obliczenia uwzględniają trzy różne granice: minimum egzystencji (granice ubóstwa skrajnego), granice ubóstwa relatywnego i ubóstwa ustawowego. W 2018 r., w odniesieniu do lat poprzednich, odnotowano zmniejszenie się zasięgu wszystkich

badanych typów ubóstwa w województwie zachodniopomorskim, natomiast odwrotne tendencje obserwowano dla Polski, gdzie we wszystkich kategoriach udział wzrósł. Wyniki te świadczą o poprawie sytuacji materialnej w gospodarstwach domowych w województwie zachodniopomorskim. Głównymi

czynnikami wpływającymi na tę poprawę były: wzrost wynagrodzeń i zatrudnienia oraz spadek liczby bezrobotnych.

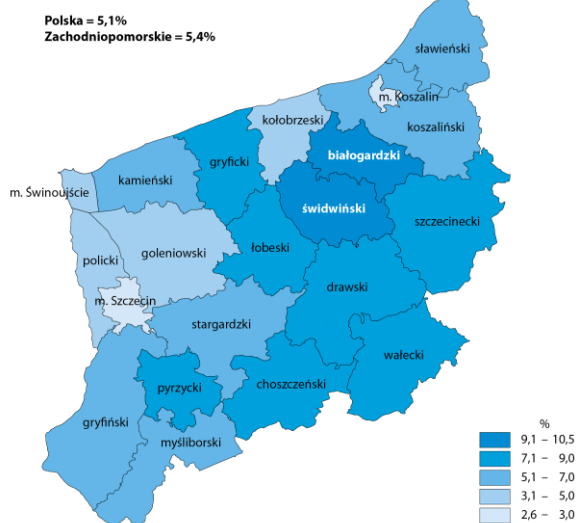
Tabela 10. Wskaźniki zasięgu ubóstwa – % osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
Polska					
Granicy ubóstwa skrajnego	5,8	6,5	4,9	4,3	5,4
"Ustawowej" granicy ubóstwa	7,4	12,2	12,7	10,7	10,9
Relatywnej granicy ubóstwa	17,4	15,5	13,9	13,4	14,2
zachodniopomorskie					
Granicy ubóstwa skrajnego	5,3	3,6	4,0	2,4	1,8
"Ustawowej" granicy ubóstwa	7,5	8,1	9,7	7,4	5,4
Relatywnej granicy ubóstwa	17,8	10,7	11,8	9,1	8,7

Tabela 11. Granice ubóstwa dla wybranych typów gospodarstw w IV kwartale w latach 2014-2018

Granice ubóstwa	Gospodarstwa 1 – osobowe					Gospodarstwa 4 – osobowe (2 osoby dorosłe + 2 dzieci do lat 14)				
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
	w zł									
Skrajnego (minimum egzystencji)	540	545	550	582	595	1 458	1 472	1 486	1 571	1 606
Relatywnego	713	734	770	799	810	1 926	1 982	2 080	2 157	2 187
Ustawowego	542	634	634	634	701	1 824	2 056	2 056	2 056	2 112

Rysunek 5. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności według powiatów w 2018 r.

Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni ostatnich lat systematycznie spada. W województwie zachodniopomorskim w 2010 r. udział ten wynosił 10,4%, a już w 2018 r. obniżył się o 5,0 p. proc. do poziomu 5,4% (dla Polski spadek ten wyniósł 3,6 p. proc. do poziomu 5,1%). W skali regionu najniższy udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w 2018 r. wystąpił w Koszalinie (2,6% ogółu ludności), Szczecinie (2,7%), Świnoujściu (3,2%) oraz w powiecie polickim (3,6%), natomiast najwyższy w powiatach: świdwińskim (10,5%), białogardzkim (9,5%) oraz szczecineckim (8,8%).

W województwie zachodniopomorskim w 2018 r. 92,8 tys. rodzin (w 2017 r. – 101,4 tys. rodzin) pobierało świadczenie Rodzina 500+ na 137,4 tys. dzieci (w 2017 r. 149,3 tys. dzieci).

Tabela 12. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności [%]

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
Polska	8,7	7,1	6,4	5,7	5,1
Zachodniopomorskie	10,4	7,7	6,9	6,0	5,4

Tabela 13. Świadczenia z programu Rodzina 500 +

Wyszczególnienie	Przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie		Liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	
	2017	2018	2017	2018
Polska	2 520 566	2 378 866	3 797 134	3 585 813
Zachodniopomorskie	101 403	92 820	149 295	137 410

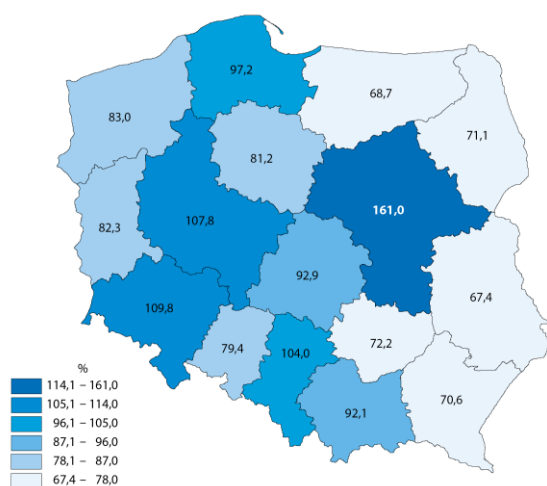
Gospodarka

Tabela 14. PKB w województwie zachodniopomorskim w zł

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018*
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca	32 061	39 585	40 594	43 150	45 700
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca, Polska = 100	85,4	84,6	83,8	83,3	83,0

* dane wstępne szacunkowe

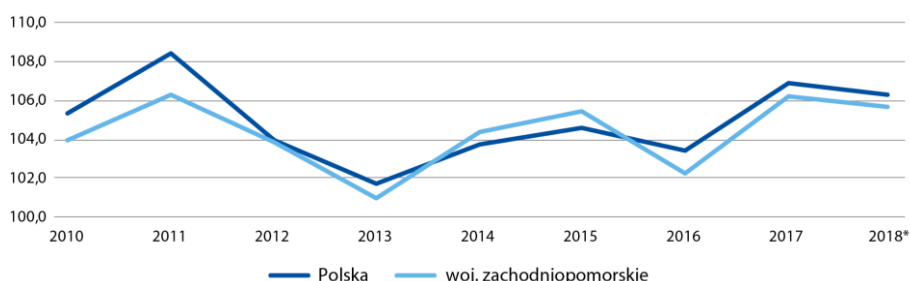
Rysunek 6. PKB per capita w 2018 r. według województw (Polska = 100%) – dane wstępne

Według wstępnych danych za 2018 r. PKB na 1 mieszkańca województwa zachodniopomorskiego wyniosło 45 700 zł, było wyższe niż w 2017 r. (43 150 zł) i sytuowało region na 8. pozycji w kraju (2017 r. – 8. lokata). W 2018 r., w stosunku do 2010 r., PKB na 1 mieszkańca wzrosło o 42,5% (w kraju wzrost o 38,0%). Zachodniopomorskie wygenerowało 3,7% PKB całej Polski (podobnie jak w 2017 r.).

Analizując dynamikę PKB ogółem rok do roku, można stwierdzić, że na przestrzeni ostatnich lat występuje ciągły wzrost badanego wskaźnika, jednak w różnej skali. W porównaniu z PKB dla Polski w województwie zachodniopomorskim w latach 2014–2015 wystąpił wyższy wzrost niż w kraju, jednak w pozostałych latach sytuacja była odwrotna.

Wykres 7. Dynamika produktu krajowego brutto ogółem (rok poprzedni=100) w latach 2010–2018

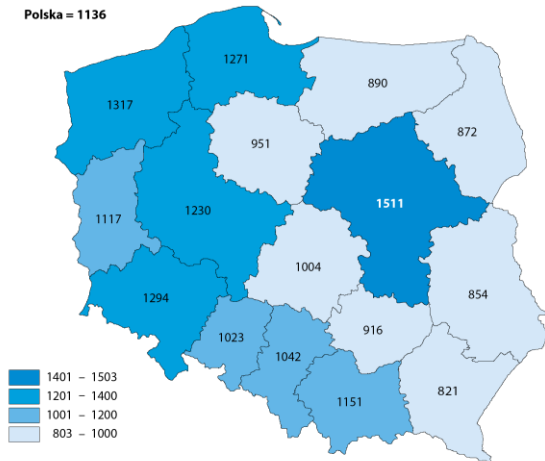

Podmioty gospodarki narodowej według rejestru REGON

Tabela 15. Podmioty gospodarki narodowej według rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
podmioty wpisane					
Polska	1 015	1 089	1 103	1 121	1 136
Zachodniopomorskie	1 279	1 290	1 295	1 308	1 317
jednostki nowo zarejestrowane					
Polska	104	94	91	94	102
Zachodniopomorskie	121	109	104	109	113
jednostki wykreślone					
Polska	62	76	77	75	86
Zachodniopomorskie	90	100	100	96	106

Rysunek 7. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2018 r.

W województwie zachodniopomorskim w 2018 r. liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności wyniosła 1 317 (w Polsce – 1 136), co w rankingu województw sytuowało województwo zachodniopomorskie na 2. miejscu (za województwem mazowieckim). W liczbie nowo zarejestrowanych jednostek, a także wykreślonych z rejestru, województwo zachodniopomorskie miało jedno z najwyższych wskaźników.

Struktura podmiotów gospodarki narodowej według wielkości w porównaniu do lat poprzednich nie uległa znaczącej zmianie. W Polsce, jak i w województwie zachodniopomorskim, dominują podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON zatrudniające do 9 osób. W skali kraju jest to 96,0% ogółu przedsiębiorstw, natomiast w skali województwa nieznacznie więcej – 96,7%.

Proporcjonalnie mniejszy niż w kraju jest jednak udział małych i średnich przedsiębiorstw (zachodniopomorskie – 3,2%, Polska – 3,8%). Najmniejszy udział, bo niespełna 0,1%, dotyczy największych podmiotów powyżej 250 zatrudnionych (zarówno w Polsce, jak i w województwie).

Tabela 16. Struktura podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON według klas wielkości w 2018 r.

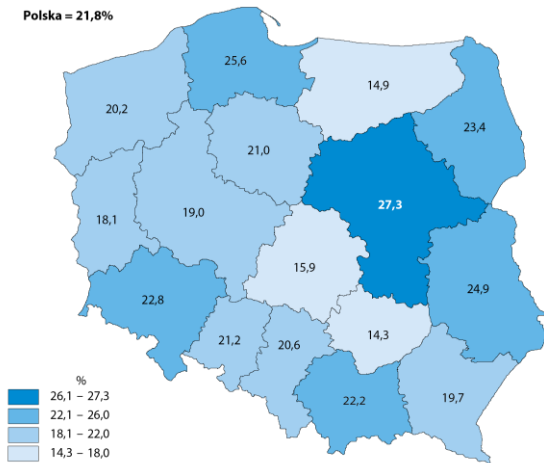
Wyszczególnienie	0-9	10-49	50-249	250 i więcej
	w %			
Polska	96,0	3,2	0,6	0,1
Zachodniopomorskie	96,7	2,7	0,5	0,1

Innowacje

Tabela 17. Działalność innowacyjna – wskaźniki

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
	średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w %				
Polska	14,9	13,7	16,1	14,5	21,8
Zachodniopomorskie	13,3	15,8	11,9	13,7	20,2
nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach na 1 osobę aktywną zawodowo w zł					
Polska	2 018	2 515	2 260	2 384	2 128
Zachodniopomorskie	923	2 736	1 024	1 081	824
udział nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w nakładach krajowych w %					
Zachodniopomorskie	1,7	3,8	1,9	1,9	1,7

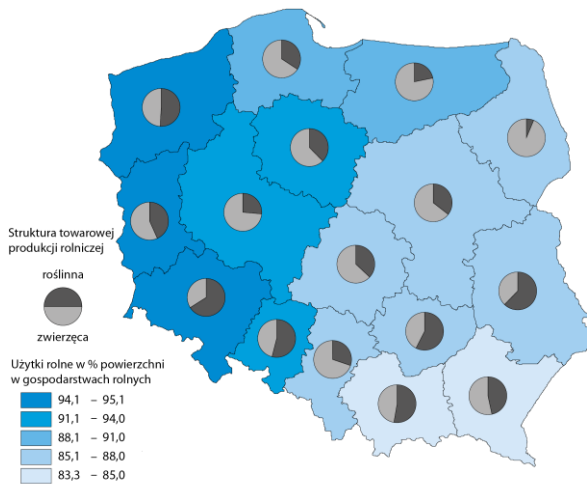
Rysunek 8. Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w 2018 r.

W województwie zachodniopomorskim w 2018 r. średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw wyniósł 20,2% i wzrósł zarówno w stosunku do 2017 r. – o 6,5 p. proc., jak i do 2010 r. – o 6,9 p. proc. (w rankingu województw – 10. miejsce). Z kolei pod względem nakładów na działalność innowacyjną na 1 osobę aktywną zawodowo w 2018 r. województwo zachodniopomorskie sytuowało się na 11. pozycji wśród województw, natomiast udział nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w nakładach krajowych również lokował region na 11. miejscu.

Rolnictwo

Rysunek 9. Działalność rolnicza w 2018 r.

W województwie zachodniopomorskim w 2018 r. w strukturze produkcji towarowej ponad połowę stanowiła produkcja roślinna (50,8%), wobec 49,2% przypadających na produkcję zwierzęcą. W porównaniu z pozostałymi województwami pod względem struktury produkcji roślinnej województwo zachodniopomorskie sytuowało się na 6. pozycji, natomiast w zakresie produkcji zwierzęcej – na 11.

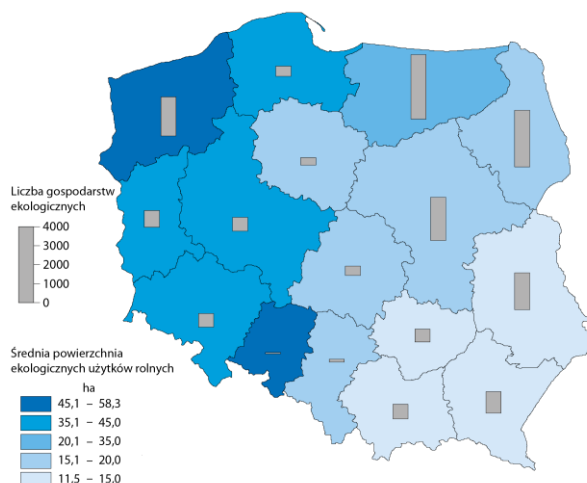
W strukturze gospodarstw rolnych w województwie zachodniopomorskim, podobnie jak w kraju, przeważały gospodarstwa do 10 ha, jednak ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw jest znacznie niższy (Zachodniopomorskie – 56,4% ogółu, Polska – 75,8%). Ponadto w porównaniu z pozostałymi województwami w województwie zachodniopomorskim jest zdecydowanie największy udział

(12,2%) gospodarstw rolnych powyżej 50 ha. W 2019 r. przeciętna wielkość gruntów rolnych w gospodarstwach rolnych w województwie wyniosła 31,44 ha i była trzykrotnie wyższa od średniej krajowej (10,95 ha).

Tabela 18. Struktura gospodarstw rolnych w 2016 r.

Wyszczególnienie	do 1 ha włącznie	powyżej 1 ha do mniej niż 2 ha	od 2 do mniej niż 5 ha	od 5 do mniej niż 10 ha	od 10 do mniej niż 15 ha	od 15 do mniej niż 20 ha	od 20 do mniej niż 50 ha	50 ha i więcej
	w %							
Polska	1,6	19,2	33,0	22,0	9,7	4,7	7,2	2,5
Zachodniopomorskie	2,1	12,9	22,1	19,3	11,0	7,8	12,6	12,2

Rysunek 10. Gospodarstwa ekologiczne w 2018 r.

Liczba gospodarstw ekologicznych w Polsce w latach 2006–2013 dynamicznie rosła i osiągnęła wartość 26,6 tys. (na Pomorzu Zachodnim – 3,6 tys.), a po tym okresie nastąpił spadek, który trwa do dziś (w 2018 r. Polska – 19,2 tys., zachodniopomorskie – 2,1 tys.). Spadek ten objął głównie gospodarstwa nie zajmujące się produkcją z przeznaczeniem na rynek. Dotyczy to m. in. gospodarstw, które posiadały np. łąki i z tego tytułu otrzymywały dopłaty bezpośrednie.

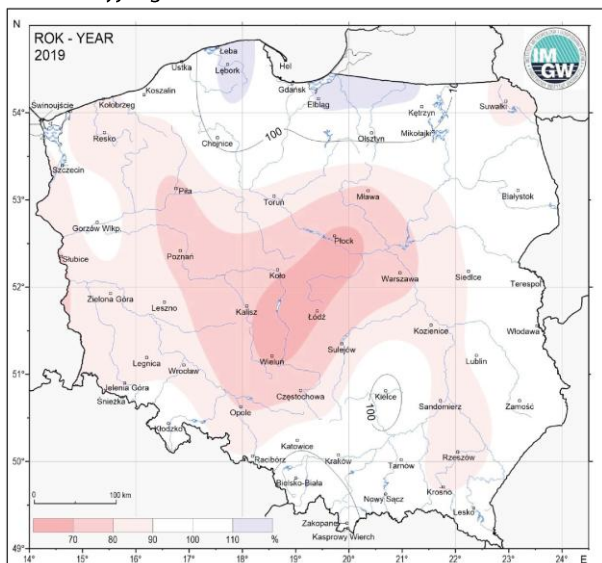
W 2018 r. średnia powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w województwie zachodniopomorskim wyniosła 45,1 ha (druga największa średnia po województwie opolskim), przy średniej powierzchni w Polsce – 25,2 ha.

Tabela 19. Gospodarstwa ekologiczne

Wyszczególnienie	2006	2010	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Polska								
Ogółem	9 187	20 582	26 598	24 829	22 277	22 435	20 257	19 207
z certyfikatem	3 504	12 901	19 872	21 020	19 813	17 688	15 470	14 927
w okresie przestawiania	5 683	7 681	6 726	3 809	2 464	4 747	4 787	4 280
województwo zachodniopomorskie								
Ogółem	678	2 373	3 640	3 526	3 043	2 573	2 165	2 060
z certyfikatem	163	1 312	2 669	3 125	2 843	2 266	1 746	1 553
w okresie przestawiania	515	1 061	971	401	200	307	419	507

W 2018 r. w województwie zachodniopomorskim 8,0% powierzchni użytków rolnych stanowiły tereny w gospodarstwach rolnych z certyfikatem ekologicznym – województwo zachodniopomorskie zajmuje w tym zakresie 2. pozycję w kraju za województwem warmińsko-mazurskim (spadek w stosunku do 2016 r. o 1,56 p. proc.).

Rysunek 11. Anomalnie rocznych sum opadów atmosferycznych w 2019 r. względem okresu referencyjnego 1981-2010

Źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski rok 2019, IMGW-PIB.

Warunki meteorologiczne

Polska leży w strefie klimatu umiarkowanego ciepłego przejściowego, kształtowanego przez różne masy powietrza zarówno kontynentalne, jak i oceaniczne. Dodatkowo zróżnicowane ukształtowanie terenu Polski sprzyja tworzeniu się lokalnych warunków pogodowych/klimatycznych np. w pasie nadmorskim czy w górach.

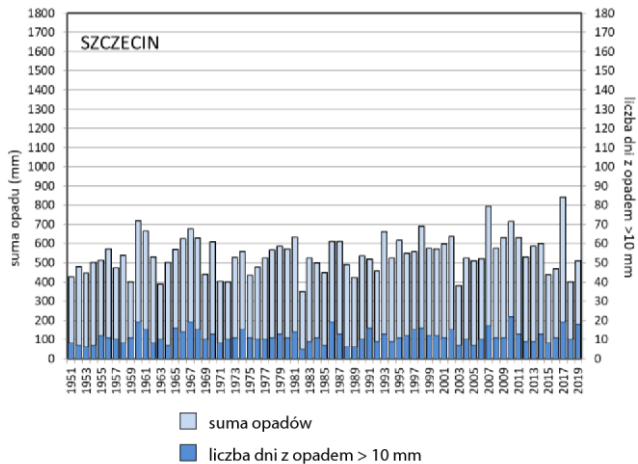
Zachodzące obecnie zmiany klimatyczne przyczyniają się do zwiększenia częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk meteorologicznych (gwałtownych burz czy susz). W 2019 r. roczna suma opadów atmosferycznych na Pomorzu Zachodnim była niższa niż średnia z okresu referencyjnego 1981-2010. Jednocześnie w Szczecinie ilość opadów była w normie według klasyfikacji opadowej, natomiast 2018 r. był bardzo suchy. W 2019 r. średnia roczna temperatura była wyższa o 1-2 °C względem okresu referencyjne-

go (rok ekstremalnie ciepły), a w dużej części Polski przeciętne temperatury były jeszcze wyższe. W kraju w latach 2014-2019 czterokrotnie odnotowano roczne temperatury ekstremalnie wysokie.

Analizując wykres zmienności wieloletnich sum opadów atmosferycznych w Szczecinie, nie można stwierdzić jednoznacznie, by suma opadów była niższa niż we wcześniejszych okresach. Widać natomiast wyraźną zmienność rok po roku. Ponadto liczba dni z opadem powyżej 10 mm w porównaniu do lat wcześniejszych jest podobna.

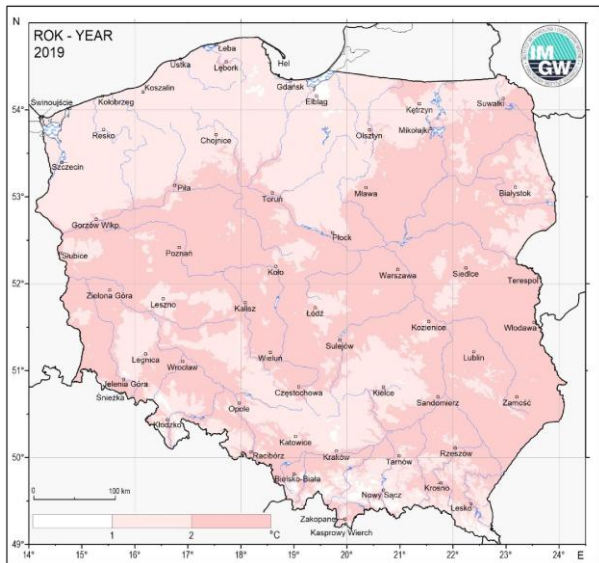
Ze względu na ograniczoną pokrywą śnieżną na większości obszaru Polski, brak wiosennych roztopów ogranicza dopływ wody do rzek jak i bezpośrednio do gleby, a co za tym idzie skutkuje suszą na dużym obszarze Polski. Warunki te negatywnie wpływają na roślinność, a co za tym idzie i plony; w konsekwencji ceny produktów zarówno roślinnych, jak i zwierzęcych, rosną. Ponadto niski poziom wód w rzekach jest problemem dla przemysłu i elektrowni. Wiele gmin w Polsce boryka się z okresowymi problemem w dostarczeniu wody pitnej do domów oraz wprowadza dodatkowe obostrzenia w jej użytkowaniu na inne cele gospodarcze.

Rysunek 12. Zmienność wieloletnia rocznych sum opadów atmosferycznych oraz liczby dni z opadem >10 mm w roku na stacji synoptycznej w Szczecinie

Źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski rok 2019, IMGW-PIB.

Rysunek 13. Anomalie średnich rocznych wartości temperatury powietrza w 2019 r. względem okresu referencyjnego 1981-2010

Źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski rok 2019, IMGW-PIB.

nadmorski, równoleżnikowo przez centralną część województwa przebiega pas środkowy, a wzdłuż południowej granicy województwa – pas południowy.

Dla zachowania unikatowego dziedzictwa przyrodniczego na obszarze województwa utworzono Woliński Park Narodowy, Drawieński Park Narodowy (wspólnie z województwem lubuskim i wielkopolskim), 7 parków krajobrazowych, 125 rezerwatów przyrody i 23 obszary chronionego krajobrazu. Łącznie 21,5% całkowitej powierzchni województwa objętych zostało tymi formami ochrony. Po akcesji Polski do Unii Europejskiej na obszarze województwa ustanowiono także obszary ochrony przyrody wchodzące w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, obejmujące 21 obszarów specjalnej ochrony ptaków oraz 64 obszarów specjalnej

Środowisko, obszary prawnie chronione

Obszar województwa cechuje się ogromnym bogactwem i różnorodnością przyrodniczą oraz dużym stopniem lesistości. Powierzchnie zalesione w 2018 r. stanowiły 35,7% ogółu powierzchni (przy średniej krajowej 29,6%), w 96,8% stanowiąc własność Skarbu Państwa. Przeważająca część terenów zalesionych znajduje się w części południowej i wschodniej. Zwarte kompleksy leśne tworzą puszcze o szczególnej wartości przyrodniczej i gospodarczej: Goleniowska, Bukowa, Piaskowa, Barlinecka, Wkrzańska i Wałecka (las wałecko-drawskie). Większe kompleksy stanowią także lasy koszalińsko-białogardzkie oraz człuchowsko-szczecińskie. Przestrzenne rozmieszczenie obszarów o największej wartości przyrodniczej układa się pasmowo. Obszar przygraniczny obejmuje pasmo Doliny Odry. Wzdłuż wybrzeża przebiega pas

ochrony siedlisk. Łącznie obszary Natura 2000 (bez obszarów morskich) zajmują 37,7% powierzchni województwa, co stanowi procentowo najwyższy wskaźnik w kraju.

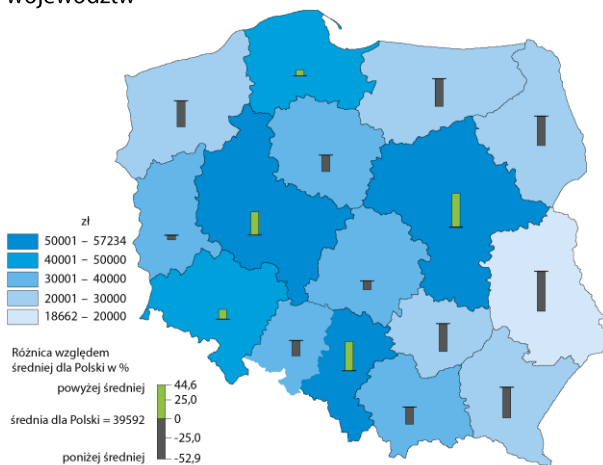
Przemysł

Tabela 20. Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według wybranych działów (ceny bieżące) w % w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2017	2018
	w %	
Produkcja artykułów spożywczych	15,3	13,6
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	11,6	13,6
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	10,6	9,7
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	7,1	7,3
Produkcja wyrobów z metali	9,5	9,1
Produkcja maszyn i urządzeń	6,9	7,7
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	2,4	2,6
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	1,6	3,5

Przemysł (przetwórstwo przemysłowe) województwa zachodniopomorskiego opiera się na produkcji rolno-spożywczej, w tym: rybołówstwie, przemyśle drzewnym i meblarskim, chemicznym, produkcji wyrobów metalowych oraz maszyn i urządzeń. Dotychczas główne skupiska zakładów przemysłowych znajdowały się w większych miastach regionu, jednak w miarę powstawania stref przemysłowych następuje stopniowe rozpraszanie produkcji i lokowanie jej w gminach sąsiadujących z miastami, np. w okolicach Goleniowa, Polic, Stargardu, Karlina oraz rozwijających się stref przemysłowych Gryfina, Dębna oraz Mirosławca.

Rysunek 14. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca w 2018 r. (ceny bieżące) w zł według województw

W 2018 r. produkcja sprzedana przemysłu województwa w cenach bieżących na 1 mieszkańca osiągnęła wartość 25 984 zł, co oznacza wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 7,5%. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle i budownictwie województwa w 2018 r. wyniosło 107,4 tys. (co stanowiło 3,4% krajowego zatrudnienia w tych sektorach). Zachodniopomorski przemysł dostarczył 2,9% krajowej wartości produkcji sprzedanej przemysłu.

Głównymi sektorami eksportowymi województwa zachodniopomorskiego są: branża meblarska, przemysł metalowo-maszynowy, w tym stoczniowy wytwarzający mniejsze jednostki pływające, branża chemiczna oraz sektor spożywczy.

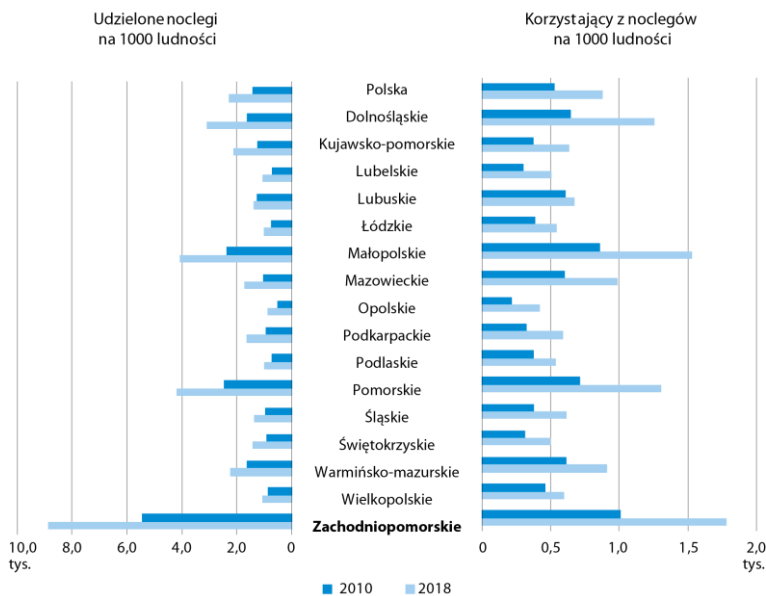
Turystyka

Województwo zachodniopomorskie na tle pozostałych województw ma najwyższy współczynnik wykorzystania miejsc noclegowych zarówno w ogóle obiektów turystycznych, jak i w hotelach. Tendencja ta utrzymuje się od lat. W 2018 r. wykorzystanie miejsc noclegowych ogółem osiągnęło wartość 51,6% (w Polsce – 40,1%) i wzrosło w stosunku do 2010 r. o 7,7 p. proc. (w Polsce wzrost o 6,7 p. proc.).

Tabela 21. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %

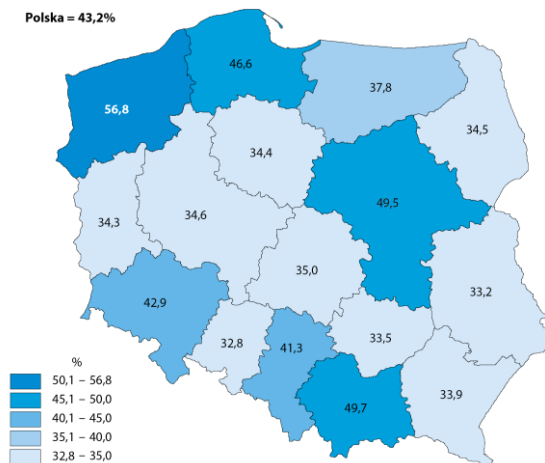
Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
	ogółem				
Polska	33,4	36,7	38,1	39,3	40,1
Zachodniopomorskie	43,9	48,3	49,8	51,0	51,6
hotele					
Polska	33,8	39,1	41,1	42,2	43,2
Zachodniopomorskie	36,7	52,3	54,1	56,0	56,8

Wykres 8. Turyści ogółem

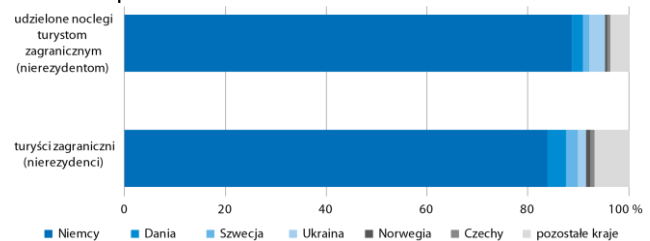

W 2018 r. również w zakresie udzielonych noclegów i osób korzystających z obiektów turystycznych na 1 000 ludności województwo zachodniopomorskie zdecydowanie przoduje w statystykach na tle pozostałych województw. Wśród turystów zagranicznych odwiedzających Pomorze Zachodnie i korzystających z infrastruktury noclegowej, przeważają turyści z Niemiec (83,9% ogółu), w dalszej kolejności województwo odwiedzają Duńczycy (3,7%) i Szwedzi (2,3%).

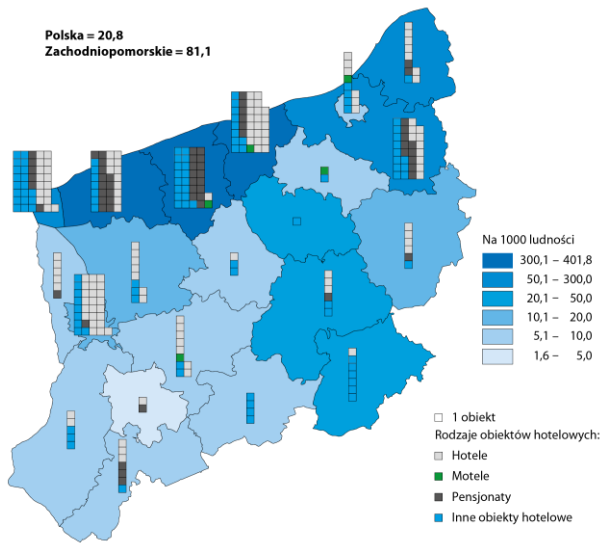
Rysunek 15. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w hotelach w 2018 r.

Wykres 9. Turyści zagraniczni w województwie zachodniopomorskim w 2018 r.

Rysunek 16. Miejsca noclegowe w 2018 r. (stan na 31 VII)

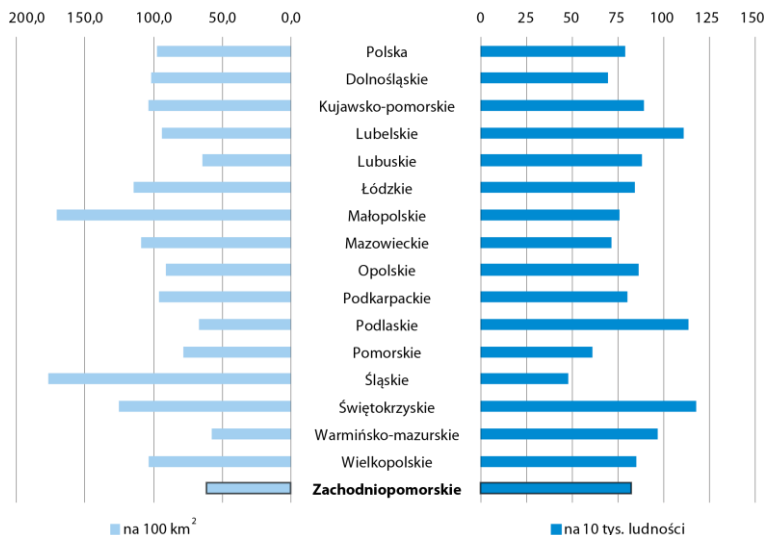
Najwięcej obiektów hotelowych w województwie znajduje się w powiatach pasa nadmorskiego oraz w Szczecinie. W pozostałych powiatach mimo dogodnych warunków naturalnych sprzyjających turystyce liczba obiektów hotelowych jest znacznie mniejsza. Konsekwencją tego jest również zdecydowanie niższa liczba miejsc noclegowych ogółem na 1 000 ludności. Biorąc pod uwagę inne obiekty niż hotelowe m. in. ośrodki wczasowe czy zespoły domków turystycznych, ośrodki te także w większości znajdują się bezpośrednio nad Zatoką Pomorską i w znacznym stopniu powiększają bazę noclegową powiatów nadmorskich.

Infrastruktura

Tabela 22. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w km

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
na 100 km ²					
Polska	87,6	93,0	94,1	95,8	97,2
Zachodniopomorskie	59,2	61,3	60,9	61,2	61,2
na 10 tys. ludności					
Polska	71,1	75,7	76,6	78,0	79,1
Zachodniopomorskie	78,6	82,0	81,6	82,1	82,4

Wykres 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w km w 2018 r.

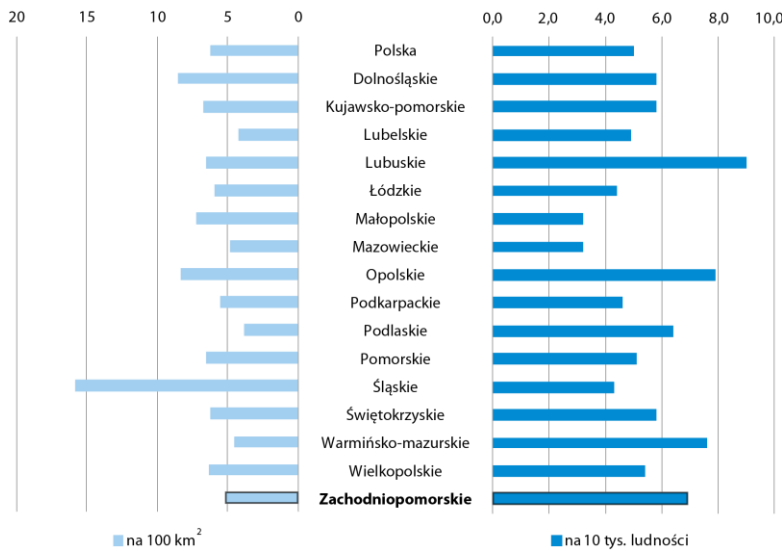

Pomorze Zachodnie charakteryzuje się dużym pokryciem terenów lasami i jeziorami, co bezpośrednio przekłada się na niską gęstość sieci drogowej w regionie. Długość dróg publicznych o twardej nawierzchni na km² w województwie zachodniopomorskim jest jedną z najniższych w kraju (2018 r. – 15. miejsce), w przeliczeniu na 10 tys. ludności (10. pozycja) – długość przekracza średnią dla Polski.

Tabela 23. Linie kolejowe ogółem w km

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
na 100 km ²					
Polska	6,5	6,2	6,1	6,1	6,2
Zachodniopomorskie	5,3	5,2	5,0	5,1	5,1
na 10 tys. mieszkańców					
Polska	5,2	5,0	5,0	5,0	5,0
Zachodniopomorskie	7,0	6,9	6,7	6,8	6,9

Wykres 11. Linie kolejowe ogółem w km w 2018 r.

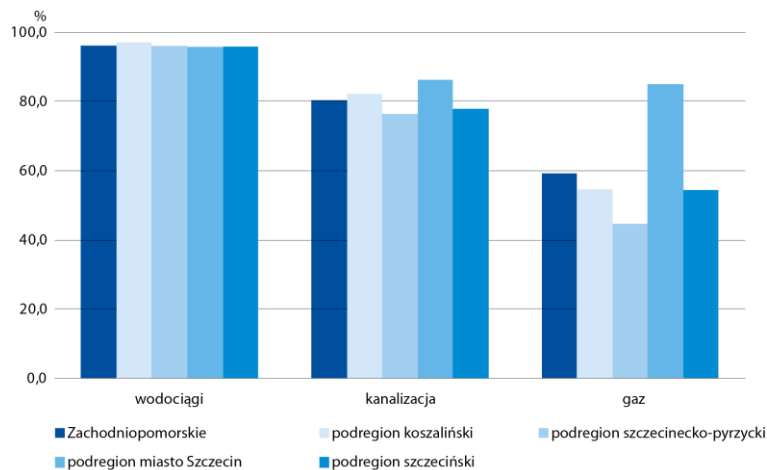

Pod względem gęstości linii kolejowych województwo zachodniopomorskie sytuuje się na 12. miejscu wśród województw (w porównaniu do 2017 r. spadek o 1 miejsce). Biorąc pod uwagę długość linii kolejowych na 10 tys. ludności, współczynnik ten pozycjonuje Pomorze Zachodnie na 4. miejscu w kraju.

Tabela 24. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
wodociągowa					
Polska	87,4	91,8	91,9	92,0	92,1
Zachodniopomorskie	93,3	96,2	96,3	96,3	96,2
kanalizacyjna					
Polska	62,0	69,7	70,2	70,5	70,8
Zachodniopomorskie	74,8	80,6	80,8	81,0	80,4
gazowa					
Polska	52,5	52,1	52,1	52,1	52,1
Zachodniopomorskie	60,8	59,1	59,1	59,2	59,2

Wykres 12. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w 2018 r.

Odsetek osób korzystających z wodociągów w województwie jest wyższy niż przeciętna dla kraju i od 2010 r. do 2018 r. wzrósł o 2,9 p. proc. do 96,2% (w kraju odpowiednio o 4,7 p. proc. do 92,1%). Odsetek osób korzystających z kanalizacji w województwie wynosił 80,4% i również jest wyższy niż w kraju (70,8%).

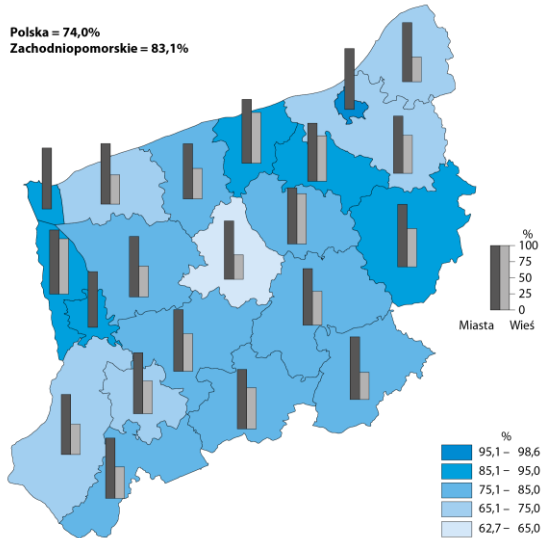
Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w województwie zachodniopomorskim w 2018 r. zmniejszył się o 1,6 p. proc. w stosunku do 2010 r., natomiast w stosunku do analogicz-

nego okresu 2017 r. nie zmienił się.

Tabela 25. Ludność korzystająca z komunalnych oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
	%				
Polska	64,7	72,7	73,5	73,6	74,0
Zachodniopomorskie	78,2	83,7	84,0	81,4	83,1

Rysunek 17. Ludność korzystająca z komunalnych oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności według powiatów w 2018 r.

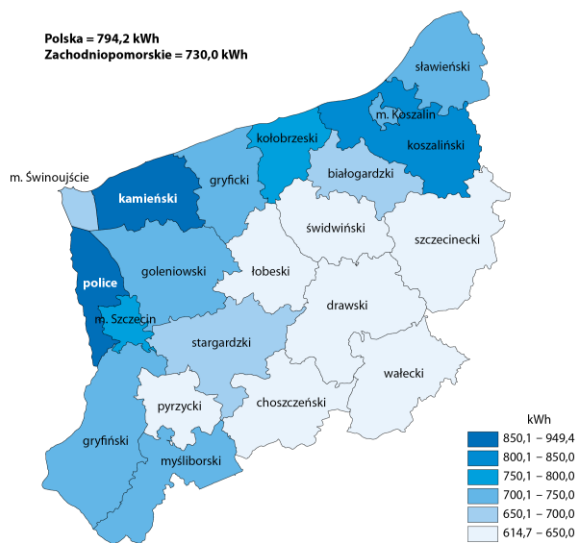

Województwo zachodniopomorskie na tle pozostałych województw miało największy odsetek liczby ludności korzystającej z komunalnych oczyszczalni w 2018 r. (83,1%). Od 2010 r. do 2018 r. odsetek ten wzrósł o 4,9 p. proc. Spośród powiatów regionu w 2018 r. najwyższy odsetek ludności korzystającej z komunalnych oczyszczalni ścieków wystąpił w mieście Koszalin (98,6%), a najniższy w powiecie łobeskim (62,7%).

Tabela 26. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na niskim napięciu na 1 mieszkańca

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
	kWh				
Polska	773,0	736,3	751,1	762,4	794,2
Zachodniopomorskie	700,3	663,1	691,2	689,9	730,0

Rysunek 18. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na niskim napięciu na 1 mieszkańca według powiatów w 2018 r.

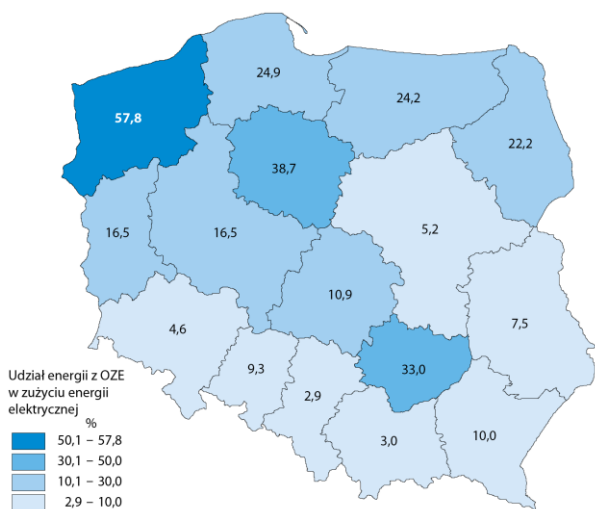

Potencjał elektroenergetyczny województwa opiera się na działalności Zespołu Elektrowni Dolna Odra, Elektrowni Szczytowo-Pompowej Żydowo oraz Elektrociepłowni w Zakładach Chemicznych „Police” S.A. Na potencjał elektroenergetyczny województwa zachodniopomorskiego wpływa także produkcja energii ze źródeł odnawialnych, która stanowi ponad 44% całkowitej produkcji energii ze wszystkich rodzajów źródeł. Główna moc z OZE pochodzi z elektrowni wiatrowych. Moc zainstalowana w farmach wiatrowych w województwie zachodniopomorskim stanowi 1/4 wszystkich mocy zainstalowanych w energetyce wiatrowej w Polsce.

Przeciętne zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2018 r. w województwie zachodniopomorskim było jednym z niższych w Polsce i sytuowało województwo na tle pozostałych na 12. pozycji. Na Pomorzu Zachodnim

podobnie, jak i w pozostałych województwach przeciętne zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym na 1 mieszkańca zwiększa się. W 2018 r. w stosunku do 2010 r. w województwie zachodniopomorskim zużycie zwiększyło się o 4,2% (w Polsce o 2,7%).

Rysunek 19. Udział produkcji energii elektrycznej z OZE w jej zużyciu ogółem w % według województw w 2018 r.

W 2018 r. w województwie zachodniopomorskim wyprodukowano najwięcej energii elektrycznej z OZE (3 604,8 GWh), która stanowi 16,7% produkcji krajowej z OZE. W 2018 r. 57,8% energii elektrycznej zużywanej w województwie pochodziło z OZE (średnio dla Polski – 12,9%).

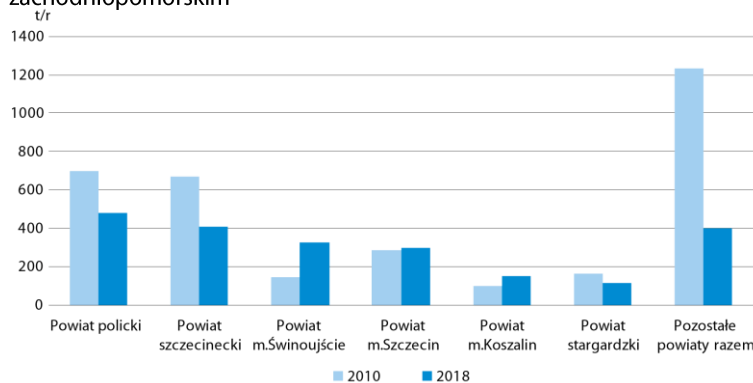
Wartość krajowego wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} utrzymuje się od 2016 r. na tym samym poziomie 22 µg/m³. W 2018 r. najwyższe wartości wskaźnika średniego narażenia dla pył PM_{2,5} w aglomeracjach i miastach powyżej 100 tys. mieszkańców odnotowano w: Aglomeracjach Górnośląskiej i Krakowskiej (31 µg/m³), Aglomeracji Rybnicko-Jastrzębskiej i w Bielsku-Białej (30 µg/m³) oraz w Częstochowie (27 µg/m³) i Legnicy (25 µg/m³). Najniższe wartości wskaźnika średniego

narażenia na pył PM_{2,5} w 2018 r. stwierdzono w Aglomeracji Trójmiejskiej i Koszalinie (14 µg/m³) oraz w Aglomeracjach Bydgoskiej i Szczecińskiej (16 µg/m³).

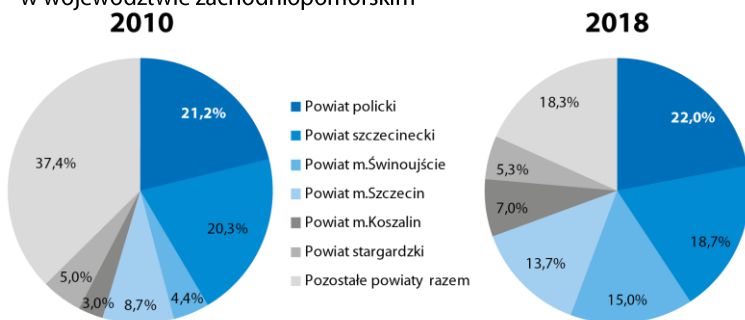
Tabela 27. Emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
	Polska ogółem = 100%				
Zachodniopomorskie	5,28	5,30	6,34	6,42	6,87
ogółem na 1 km ² [t/r]					
Polska	0,20	0,14	0,12	0,11	0,10
Zachodniopomorskie	0,14	0,10	0,11	0,10	0,10

Wykres 13. Emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według wybranych powiatów w województwie zachodniopomorskim

Wykres 14. Struktura emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według wybranych powiatów w województwie zachodniopomorskim

z zakładów szczególnie uciążliwych wzrosła o 124,0%.

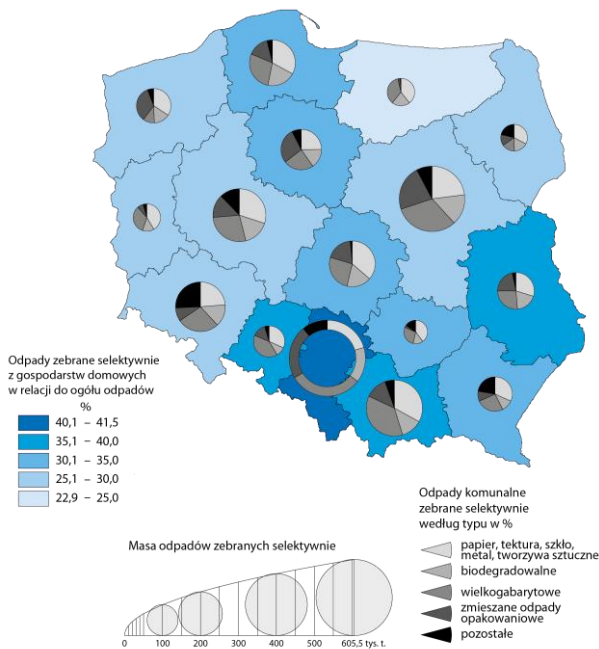
W 2018 r. w porównaniu do 2010 r. w województwie zachodniopomorskim, podobnie jak i w Polsce, widać wyraźny spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych (odpowiednio o 33,8% i o 49,1%). W 2018 r. w porównaniu z 2010 r. udział (Polska = 100%) emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w województwie wzrósł o 1,59 p. proc. do 6,87%. Na tle pozostałych województw udział ten pozycjonuje zachodniopomorskie na 4. miejscu (najwyższy udział ma województwo śląskie – 24,74%).

W powiecie polickim w 2018 r. w stosunku do 2010 r. – pomimo wzrostu udziału emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych o 0,8 p. proc. do 22,0% – ogólna emisja obniżyła się o 31,2%. Natomiast w badanym okresie w Świnoujściu ogólna emisja zanieczyszczeń pyłowych powietrza

Tabela 28. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
	ogółem w %				
Polska	8,6	23,4	25,2	27,1	28,9
Zachodniopomorskie	8,0	19,9	19,8	22,8	23,1
z gospodarstw domowych w %					
Polska	8,7	25,1	27,4	29,6	31,8
Zachodniopomorskie	5,9	21,5	22,3	25,1	25,9
w tym papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne w %					
Polska	5,3	9,1	8,8	8,4	8,9
Zachodniopomorskie	4,6	8,5	7,4	7,4	8,0

Rysunek 20. Odpady zebrane selektywnie w gospodarstwach domowych według województw w 2018 r.

(20,4%, wzrost o 2,5 p. proc.) oraz gryfińskim (21,0%, wzrost o 2,8 p. proc.). W 2018 r. w porównaniu do 2017 r. w 13 powiatach regionu odnotowano wzrost odsetka odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych tj. m.in. w powiatach: łobeskim (o 14,1 p. proc. do 35,4%), białogardzkim (o 5,0 p. proc. do 29,6%), goleniowskim (o 3,8 p. proc. do 18,3%) oraz sławieńskim (o 3,1 p. proc. do 23,0%). Natomiast w 8 powiatach odsetek spadł m.in. w powiecie drawskim (o 5,1 p. proc. do 32,2%), m. Koszalinie (o 2,5 p. proc. do 28,8%), powiecie świdwińskim (o 1,6 p. proc. do 33,3%) oraz kamieńskim (o 1,1 p. proc. do 33,0%).

Ruch lotniczy

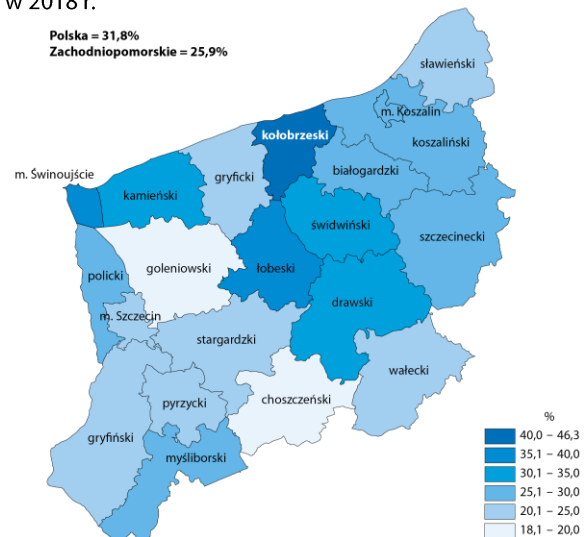
Tabela 29. Ruch pasażerski w portach lotniczych

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
	Przyjazdy i wyjazdy w tys.				
Polska	20 547,7	30 487,7	34 104,2	40 044,7	45 716,4
Zachodniopomorskie	274,5	412,5	466,7	578,5	598,7

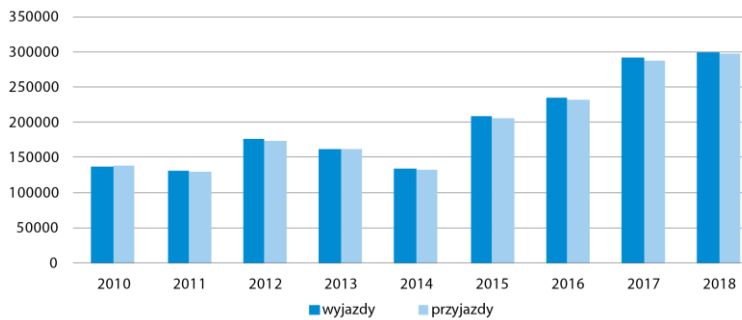
W województwie zachodniopomorskim udział odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych od 2010 r. do 2018 r. wzrósł o 20,0 p. proc. do 25,9%. Pomimo tego województwo na tle pozostałych województw pod względem odpadów zebranych selektywnie znajduje się na 14. pozycji.

W 2018 r. najwięcej odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych uzyskano w powiatach: kołobrzeskim (46,3%, wzrost o 1,7 p. proc. do 2017 r.), m. Świnoujściu (37,4%, wzrost o 2,4 p. proc.) oraz łobeskim (37,4%, wzrost o 14,1 p. proc.). Najgorsza sytuacja wystąpiła w powiatach: choszczeńskim (18,1%, spadek o 0,1 p. proc. do 2017 r.), goleniowskim (18,3%, wzrost o 3,8 p. proc.), pyrzyckim

Rysunek 21. Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów według powiatów w 2018 r.

Wykres 15. Ruch pasażerów w porcie lotniczym Szczecin-Goleniów

Port lotniczy Szczecin-Goleniów pod względem odprawionych pasażerów był na 8. pozycji wśród 15 portów lotniczych w Polsce w 2018 r. (podobnie jak w 2017 r.).

W 2018 r. w porównaniu do 2010 r. pasażerski ruch lotniczy w województwie wzrósł o 118,1% do 598,7 tys. odprawionych osób. W stosunku do 2017 r. odnotowano wzrost o 3,5%. Jednocześnie udział w całym lotniczym ruchu pasażerskim w Polsce w porównaniu do 2017 r. spadł o 0,2 p. proc. do 1,3%, natomiast w odniesieniu do 2010 r. udział nie uległ zmianie.

Porty morskie

Obroty ładunkowe portów morskich województwa zachodniopomorskiego począwszy od 2010 r. systematycznie wzrastały (niewielkie spadki odnotowano w 2012 r. i 2015 r.), osiągając w 2018 r. poziom 28,3 mln ton, tj. o 10,2% więcej niż w 2017 r. Największe obroty osiągnęły, podobnie jak w latach poprzednich, porty w Świnoujściu (59,4% obrotów portów województwa i 18,3% obrotów ogólnokrajowych), Szczecinie (odpowiednio – 33,1% i 10,2%) i Policach (5,4% i 1,7%). Wzrost obrotów ładunkowych w 2018 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano w Darłowie (ponad dwukrotny), Kołobrzegu (o 38,4%), Świnoujściu (o 14,3%) i w Szczecinie (o 7,0%), a spadek – w Stepnicy (o 47,4%) i w Policach (o 17,1%).

W 2018 r. w strukturze obrotów ładunkowych portów województwa zachodniopomorskiego dominowały ładunki masowe suche (42,6%). Udziały pozostałych ładunków kształtowały się następująco: toczne samobieżne (21,1%), masowe ciekłe (21,0%), pozostałe ładunki drobnicowe (11,8%), kontenery duże (1,8%) oraz toczne niesamobieżne (1,7%).

Tabela 30. Obroty ładunkowe ogółem w portach morskich

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
	w tys. ton			
Zachodniopomorskie	22 243,8	23 478,0	25 656,7	28 272,9
Świnoujście	11 759,2	12 572,5	14 708,8	16 806,8
Szczecin	8 276,3	8 911,0	8 742,9	9 362,3
Police	1 724,5	1 739,5	1 852,0	1 534,4
Kołobrzeg	118,3	141,6	214,5	296,7

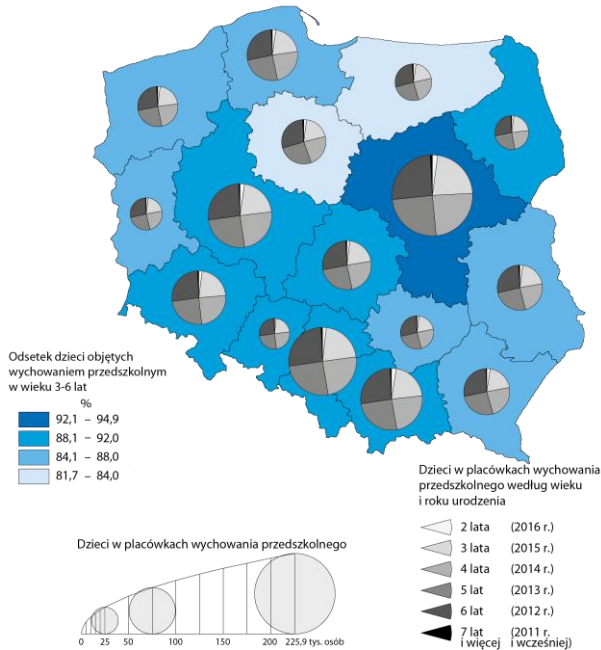
Tabela 31. Międzynarodowy ruch pasażerów w portach morskich

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
	Polska=100%				
Zachodniopomorskie	61,6	61,5	63,0	61,9	60,4
Świnoujście	56,2	56,5	57,7	57,3	55,8
Gdynia	28,0	32,6	31,7	32,9	33,8

W 2018 r. w portach morskich województwa zachodniopomorskiego obsłużono 1 244,4 tys. pasażerów pływających w ruchu międzynarodowym (o 0,7% mniej niż rok wcześniej). Największy ruch pasażerów wystąpił w Świnoujściu – 1 148,4 tys. osób, Międzyzdrojach – 61,4 tys. osób oraz Kołobrzegu – 29,7 tys. osób. Port morski w Świnoujściu zajmuje pierwsze miejsce w Polsce pod względem międzynarodowego ruchu pasażerskiego.

Edukacja

Rysunek 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2018/19

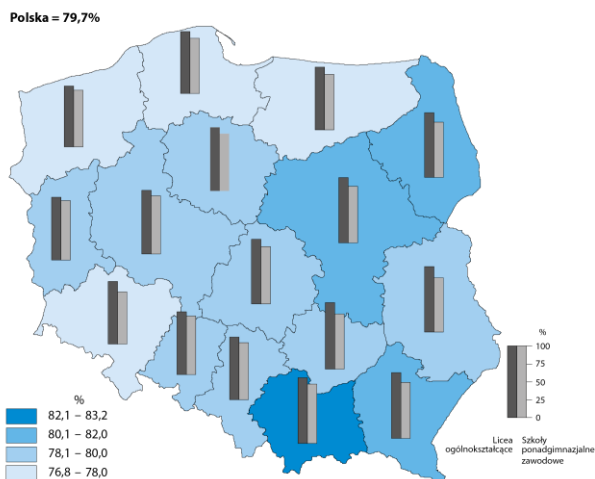
Wychowanie przedszkolne jest pierwszym poziomem edukacji w polskiej oświacie. System ten obejmuje dzieci w wieku 3-6 lat i jest realizowany przez przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, w zespołach wychowania przedszkolnego oraz w punktach przedszkolnych. W roku szkolnym 2018/19 w województwie zachodniopomorskim 86,8% dzieci w wieku 3-6 lat uczestniczyło w zajęciach przedszkolnych, co oznacza wzrost w ciągu ostatnich dwóch lat o 11,2 p. proc. (w Polsce odpowiednio 89,5% i wzrost o 8,8 p. proc.). Udział dzieci uczestniczących w zajęciach w placówkach zlokalizowanych w miastach przekroczył 100% ze względu na uczęszczanie do nich dzieci dowożonych z gmin wiejskich.

Tabela 32. Dzieci uczęszczające do placówek wychowania przedszkolnego według wieku w roku szkolnym 2018/19

Wyszczególnienie	Polska			Zachodniopomorskie		
	ogółem	miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś
	w % ogólnej liczby dzieci w danym wieku					
3-4 lata	83,5	99,0	61,9	80,9	100,8	41,7
3-5 lat	87,3	101,9	67,0	84,2	103,9	46,2
3-6 lat	89,5	103,4	70,5	86,8	106,3	49,4

W szkolnictwie podstawowym ze względu na zmiany w systemie oświaty i likwidację gimnazjów porównywanie aktualnych danych z danymi z lat ubiegłych nie jest miarodajne.

Rysunek 23. Zdawalność egzaminów maturalnych w % według województw w 2018 r.

W roku szkolnym 2018/19 na Pomorzu Zachodnim działały 496 szkoły podstawowe (dla dzieci i młodzieży bez specjalnych), co stanowiło 3,7% wszystkich szkół w kraju.

W miastach funkcjonowało 248 szkół, w których uczyło się 76,0% dzieci i młodzieży województwa. Jednostki samorządu terytorialnego prowadziły 85,5% szkół podstawowych (dla dzieci i młodzieży bez specjalnych), w tym w miastach – 78,6%, a na wsi 92,3%. Tylko 3 szkoły (stanowiące 0,6%) były prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej) – wszystkie w miastach. Pozostałe szkoły były prowadzone przez organizacje społeczne, stowarzyszenia oraz organizacje wyznaniowe.

Tabela 33. Zdawalność egzaminów maturalnych

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
	w %				
Polska	81,0	74,0	79,0	78,5	79,7
Zachodniopomorskie	80,0	70,0	76,0	74,2	76,8

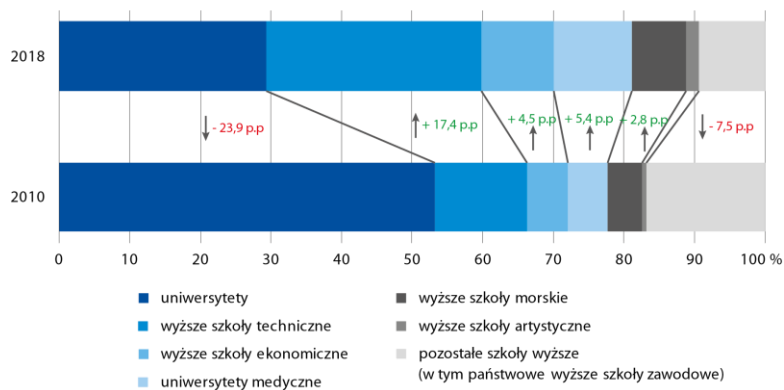
Zdawalność egzaminów maturalnych w 2018 r. w porównaniu do 2010 r. obniżyła się w 13. województwach za wyjątkiem małopolskiego, podlaskiego i świętokrzyskiego. Przeciętnie dla Polski wyniosła 79,7% (o 1,3 p. proc. mniej niż w 2010 r.). We wszystkich województwach zdawalność egzaminu maturalnego była wyższa w szkołach ogólnokształcących niż w szkołach ponadgimnazjalnych zawodowych.

Szkolnictwo wyższe

Tabela 34. Studenci i absolwenci szkół wyższych

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
	absolwenci na 10 tys. mieszkańców				
Polska	123	103	95	101	85
Zachodniopomorskie	115	77	70	70	56
studenci na 10 tys. mieszkańców					
Polska	472	365	351	336	320
Zachodniopomorskie	416	283	265	246	232

Wykres 16. Struktura studentów szkół wyższych w 2010 i 2018 r. w województwie zachodniopomorskim

Liczba studentów w województwie w 2018 r. w porównaniu do 2010 r. spadła o 45,1% z 71,8 tys. do 41,9 tys. (w Polsce spadek o 32,4%). Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się znaczne zmniejszenie liczby studentów na uniwersytetach, natomiast przyrost na uczelniach technicznych i Pomorskim Uniwersytecie Medycznym (jedyna uczelnia medyczna w województwie). Na tle pozostałych województw Zachodniopomorskie – pod względem liczby studentów na 10 tys. ludności w 2018 r. – zajmowało 11. miejsce (bez zmian w stosunku do 2017 r.).

Kultura

Tabela 35. Wskaźniki dotyczące działalności kulturalnej

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną					
Polska	3 940	4 113	4 158	4 194	4 264
Zachodniopomorskie	3 668	3 505	3 544	3 629	3 797
liczba ludności na 1 miejsce w teatrach i instytucjach muzycznych					
Polska	529	434	408	406	392
Zachodniopomorskie	532	407	444	422	383
wizjowie w kinach stałych na 1 tys. mieszkańców					
Polska	974	1 188	1 349	1 476	1 541
Zachodniopomorskie	910	1 116	1 290	1 347	1 384
zwiedzający muzea i oddziały muzeów na 10 tys. mieszkańców					
Polska	5 768	8 652	9 455	9 761	9 925
Zachodniopomorskie	2 583	3 578	4 350	3 632	3 682

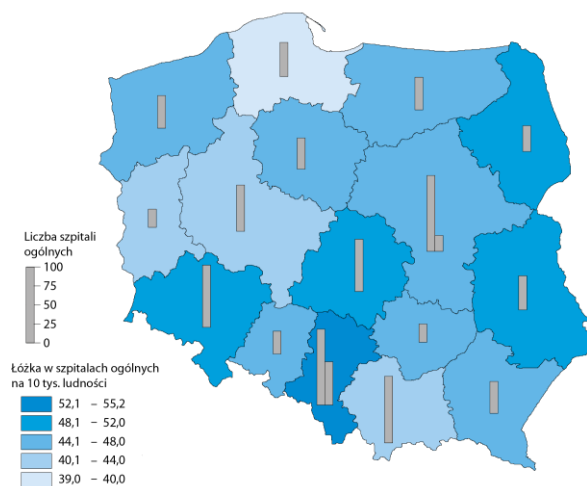
W 2018 r. w województwie zachodniopomorskim przeciętnie na jedną bibliotekę publiczną przypadało 3 797 mieszkańców, co sytuuje region na 6. miejscu na tle pozostałych województw (im mniej osób na placówkę, tym lepiej). W 2018 r. w porównaniu do 2010 r. liczba ludności na 1 miejsce w teatrach i instytucjach muzycznych spadła zarówno w Polsce, jak i w województwie – odpowiednio o 25,9% i o 28,0%. Liczba zwiedzających muzea na 10 tys. mieszkańców w 2018 r. w porównaniu do 2010 r. wzrosła w województwie o 42,5% do 3 682, jednak nadal pozostaje dużo poniżej średniej dla Polski (9 925 zwiedzających na 10 tys. ludności). W analogicznym okresie również liczba widzów w kinach na 1 000 ludności wzrosła. Jednak i tutaj przeciętnie liczba widzów w kinach w Polsce jest większa niż w województwie.

Ochrona zdrowia

Tabela 36. Zdrowie

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018
łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. mieszkańców					
Polska	47,0	48,7	48,6	48,2	47,3
Zachodniopomorskie	45,2	48,3	47,9	46,3	46,1
lekarze pracujący na 10 tys. mieszkańców wg podstawowego miejsca pracy					
Polska	20,6	23,0	23,9	23,5	23,3
Zachodniopomorskie	21,8	24,1	24,5	24,8	26,9
pielęgniarki i położne na 10 tys. mieszkańców wg podstawowego miejsca pracy					
Polska	53,7	57,2	56,9	56,3	56,2
Zachodniopomorskie	48,1	50,2	50,9	49,7	51,5
liczba mieszkańców na aptekę ogólnodostępną					
Polska	3 411	3 017	2 933	2 882	2 978
Zachodniopomorskie	3 584	3 054	2 971	2 901	2 958

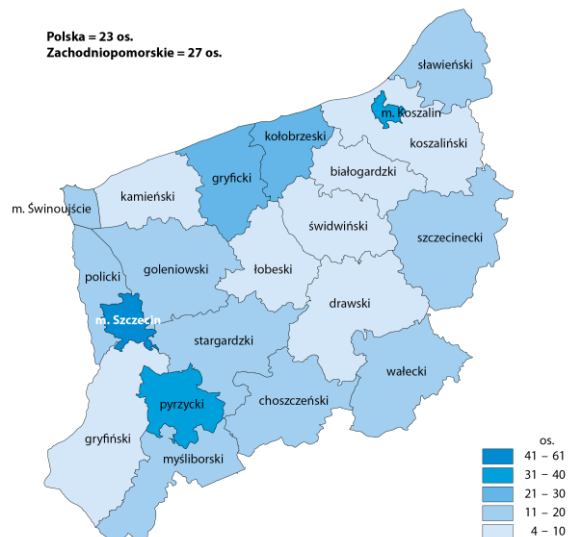
Rysunek 24. Szpitale ogólne w Polsce w 2018 r.

Liczba pracujących lekarzy według podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności w województwie zachodniopomorskim w 2018 r. wyniosła 26,9 (2. lokata w kraju) i w stosunku do 2010 r. wzrosła o 23,4%. W powiatach województwa najwyższa wartość wskaźnika wystąpiła w: Szczecinie (61,3 lekarza na 10 tys. ludności), Koszalinie (34,9), powiecie pyrzyckim (32,0) i kołobrzeskim (29,5).

W 2018 r. w województwie zachodniopomorskim funkcjonowały 43 szpitale (o jeden mniej niż w 2017 r.), w tym 7, dla których samorząd województwa jest organem założycielskim. Na 10 tys. ludności przypadało 46,1 łóżek szpitalnych – 9. miejsce na tle pozostałych województw (w 2017 r. 46,3 – 11. miejsce).

Rysunek 25. Lekarze pracujący według podstawowego miejsca pracy na 10 tys. mieszkańców w 2018 r.

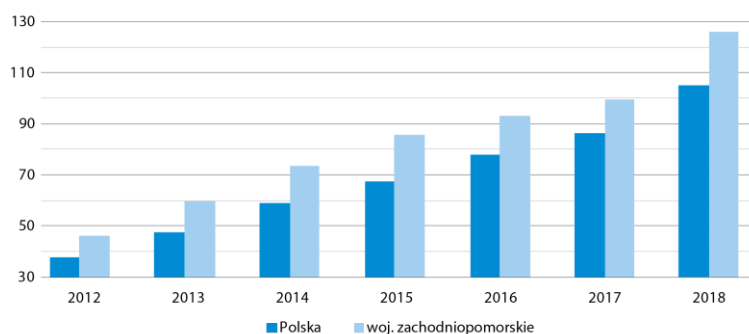

Liczba pielęgniarek i położnych według podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności w województwie w 2018 r. osiągnęła wartość 51,5 (12. lokata w kraju) i w stosunku do 2010 r. wzrosła o 7,1%, natomiast w odniesieniu do 2017 r. nastąpił wzrost o 3,6%. Wśród powiatów województwa zachodniopomorskiego najwyższy wskaźnik wystąpił w: Szczecinie – 89,4 pielęgniarek i położnych na 10 tys. ludności (w 2017 r. – 86,8), Koszalinie – 85,8 (w 2017 r. – 87,4), powiecie kołobrzeskim – 81,1 (w 2017 r. – 77,0) oraz gryfickim – 61,0 (w 2017 r. – 61,1).

Tabela 37. Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych

Wyszczególnienie	2012	2015	2016	2017	2018
	Na 1000 dzieci w wieku do 3 lat				
Polska	38	68	78	86	105
Zachodniopomorskie	46	86	93	100	126

Wykres 17. Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do 3 lat

W województwie zachodniopomorskim, jak i w Polsce na przestrzeni ostatnich lat (2012-2018) obserwuje się zdecydowany przyrost odsetka dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych. Odsetek ten na Pomorzu Zachodnim był w 2018 r. 4. najwyższym w Polsce.

Spółeczeństwo obywatelskie

Z danych udostępnionych przez Stowarzyszenie Klon/Jawor wynika, iż liczba stowarzyszeń i fundacji w trzecim kwartale 2019 r. w województwie zachodniopomorskim wynosiła 7 087. Dominującą formą prawną wśród organizacji pozarządowych są stowarzyszenia. W III kwartale 2019 r. było ich 6 128, zaś fundacji 959. Najczęstszymi obszarami działań organizacji pozarządowych były następujące kategorie aktywności:

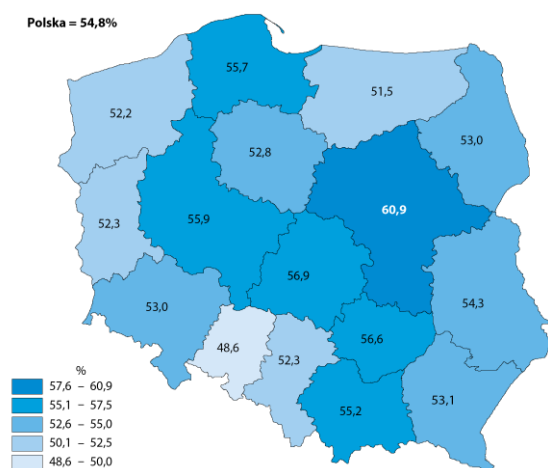
- sport, turystyka, rekreacja, hobby;
- rozwój lokalny;
- ratownictwo i bezpieczeństwo;
- kultura, sztuka, tradycja.

Brak danych Urzędu Statystycznego za 2019 r., uniemożliwia porównanie międzyregionalne w tym obszarze. Bazując na 2018 r., można natomiast wskazać, że w porównaniu z danymi ogólnopolskimi, struktura działalności jest podobna – z wyjątkiem działalności w zakresie sportu, turystyki, rekreacji i hobby – których odsetek w województwie zachodniopomorskim, w porównaniu do innych kategorii działalności, pozostaje najwyższy. Niższy natomiast, niż wskazują dane ogólnokrajowe, pozostaje udział zachodniopomorskich stowarzyszeń i fundacji w działalności w zakresie ratownictwa, kultury i sztuki oraz edukacji, wychowania i badań naukowych (źródło: "Działalność stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych oraz samorządu gospodarczego i zawodowego w 2018 r. – wyniki wstępne").

Tabela 38. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2018 r.

Wyszczególnienie	Sejmiki województw	Rady powiatów	Rady gmin i rady miast w miastach na prawach powiatu	Wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast	
				I tura wyborów	II tura wyborów
w %					
Polska	54,8	54,6	55,1	54,9	48,8
Zachodniopomorskie	52,2	52,3	52,3	52,2	45,1

Rysunek 26. Frekwencja wyborcza do sejmików w 2018 r.

Mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego na tle pozostałych województw rzadziej korzystają z możliwości głosowania w wyborach. W ostatnich wyborach do sejmików niewiele ponad połowa uprawnionych mieszkańców Pomorza Zachodniego wybrała się do urn (52,2%) – co było trzecią najniższą frekwencją w Polsce.

Bezpieczeństwo publiczne

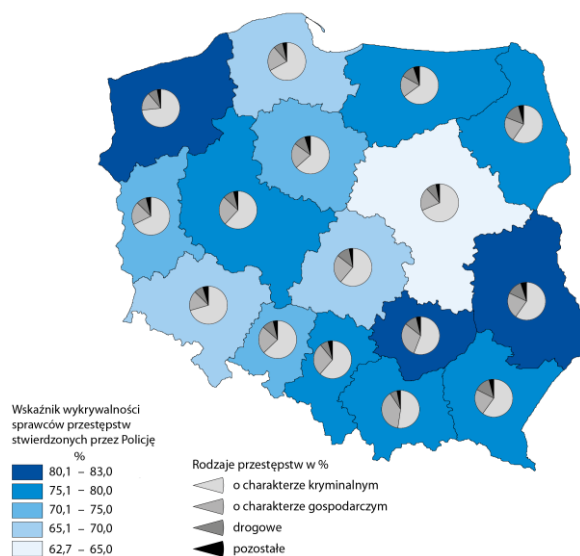
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ogółem w 2019 r. w województwie zachodniopomorskim wyniósł 81,4% (o 5,4 p. proc. wyższy niż w 2018 r.). Na tle innych województw jest to 2. najwyższy wskaźnik w kraju (zaraz po województwie lubelskim). Dla porównania w 2018 r. województwo zachodniopomorskie osiągnęło 8. najwyższy wskaźnik. Przecięty wskaźnik dla Polski w 2019 r. wyniósł 73,1% i w porównaniu do 2018 r. spadł o 0,3 p. proc. Zarówno w Polsce, jak i w województwie zachodniopomorskim najczęściej popełnianych przestępstw miało charakter kryminalny (odpowiednio 63,7% i 73,4%). W dalszej kolejności dochodziło głównie do przestępstw o charakterze gospodarczym (odpowiednio w Polsce – 23,5%, w województwie – 15,5%) oraz drogowych (odpowiednio w Polsce – 8,9%, w województwie – 8,1%). Wymienione powyżej trzy główne rodzaje przestępstw stanowiły w Polsce 96,1% wszystkich przestępstw stwierdzonych, natomiast w województwie – 97,0%.

Wypadki drogowe i ich ofiary

W województwie zachodniopomorskim w 2018 r. odnotowano 69,4 wypadków na 100 tys. ludności (o 2,8 mniej niż w 2017 r.) Na tle innych regionów województwo zachodniopomorskie sytuje się na 5. miejscu

Rysunek 27. Przestępstwa stwierdzone w 2019 r.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję

Rodzaje przestępstw w %

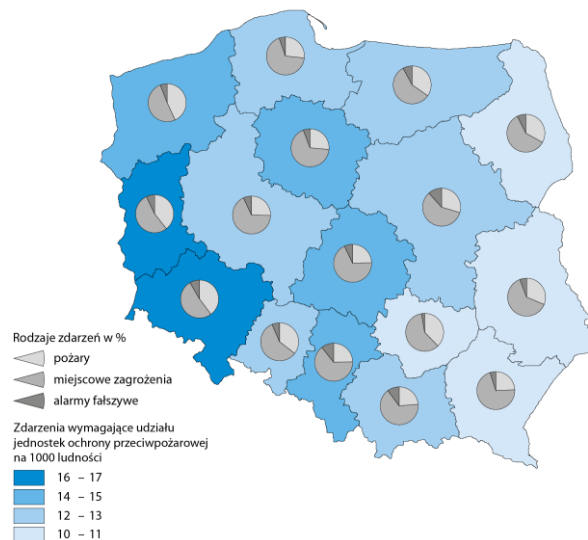
- o charakterze kryminalnym
- o charakterze gospodarczym
- drogowe
- pozostałe

(największą liczbę wypadków odnotowano w województwie łódzkim – 152,1, a najmniejszą w województwie kujawsko-pomorskim – 46,6). W województwie śmierć w wyniku wypadku poniosło 7,57 osób na 100 tys. ludności (w 2017r. – 7,03). Najwięcej ofiar śmiertelnych na 100 tys. ludności odnotowano w województwie świętokrzyskim – 10,21, a najmniej w województwie śląskim – 4,82. W 2018 r. w województwie zachodniopomorskim w wyniku wypadku rannych zostało 114,8 osób na 100 wypadków (największą liczbę osób rannych odnotowano w województwie dolnośląskim – 124,5 a najmniejszą – 105,8 w województwie lubuskim). W województwie w porównaniu do 2017 r. liczba osób rannych na 100 wypadków spadła o blisko 2 osoby. W 2018 r. przeciętnie w Polsce odnotowano 82,5 wypadki na 100 tys. ludności (w 2017 r. – 85,3). Liczba ofiar śmiertelnych na 100 tys. ludności wyniosła – 7,45 (w 2017 r. – 7,37), natomiast liczba rannych na 100 wypadków osiągnęła wartość – 117,9 (w 2017 r. – 120,5).

Działalność jednostek ochrony przeciwpożarowej

Ogólna liczba pożarów w 2018 r. w województwie zachodniopomorskim wyniosła 9 955 (najwięcej pożarów było w województwie mazowieckim – 20 372, a najmniej w województwie podlaskim – 3 980). Liczba pożarów przypadająca na 1 000 ludności na Pomorzu Zachodnim w 2018 r. wyniosła 6. Miejscowe zagrożenia, czyli inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, stwarzające zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, miały miejsce w 2018 r. 11 793 razy. Dla porównania w województwie śląskim było ich najwięcej – 44 405, natomiast najmniej w województwie podlaskim – 7 147.

Rysunek 28. Zdarzenia wymagające udziału jednostek przeciwpożarowych w 2018 r.

Wizerunek statystyczny województwa – podsumowanie

Ostatnie dostępne dane statystyczne wskazują na trwałe umacnianie się województwa zachodniopomorskiego w obszarach, stanowiących jego przewagi konkurencyjne i pozycjonujące region jako lidera niebieskiego i zielonego wzrostu.

Przy stałej poprawie podstawowych wskaźników makroekonomicznych, w tym ciągłym wzroście PKB i jego poprawiającej się dynamice oraz historycznie najniższej stopie bezrobocia, nie zmienia się od lat profil gospodarczy województwa. Obok produkcji przemysłowej, w której dominują produkcja rolno-spożywcza, przemysł drzewny i meblarski, chemiczny oraz metalowo-maszynowy, o sile zachodniopomorskiej gospodarki stanowią usługi, a wśród nich – sektory transportowy i turystyczny. Województwo zachodniopomorskie wyraźnie lideruje w Polsce pod kątem obsługi ruchu turystycznego, zarówno pod względem udzielonych noclegów, jak i współczynnika wykorzystania miejsc noclegowych.

Rozwój gospodarczy województwa cechuje zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych. Wyraźnie najwyższy w Polsce udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych w całkowitej produkcji energii ze wszystkich rodzajów źródeł idzie w parze z największym odsetkiem energii elektrycznej pochodzącej z OZE w zużywanej w województwie zachodniopomorskim energii elektrycznej ogółem. Ekologicznego obrazu Pomorza Zachodniego dopełnia jakość powietrza w największych miastach regionu – powietrze w Szczecinie i Koszalinie cechuje się najniższym w Polsce średnim narażeniem na zanieczyszczenia pyłowe. W województwie zachodniopomorskim – w porównaniu z innymi województwami – występuje największy odsetek liczby ludności korzystającej z komunalnych oczyszczalni ścieków.

2.2 GOSPODAROWANIE FINANSAMI WOJEWÓDZTWA

Gospodarowanie finansami województwa

Budżet Województwa Zachodniopomorskiego na 2019 r. został przyjęty Uchwałą III/30/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z 24 stycznia 2019 r. Szczegółowe informacje dotyczące wykonania budżetu za 2019 r. zawarte są w Sprawozdaniu Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z wykonania budżetu za 2019 r.

Tabela 39. Wykonanie budżetu Województwa Zachodniopomorskiego w 2019 r.

Wyszczególnienie	Plan (po zmianach)	Wykonanie	Wskaźnik wykonania
Dochody	797 746 171	796 544 348	99,8%
bieżące	647 225 667	654 936 160	101,2%
majątkowe	150 520 504	141 608 188	94,1%
Wydatki	840 936 410	787 087 388	93,6%
bieżące	540 902 000	520 005 032	96,1%
majątkowe	300 034 410	267 082 356	89,0%
Wyniki (-) deficyt, (+) nadwyżka	-43 190 239	9 456 960	-
Nadwyżka operacyjna	106 323 667	134 931 128	126,9%
Przychody	116 323 651	116 323 652	100,0%
Rozchody	48 323 455	48 323 455	100,0%

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

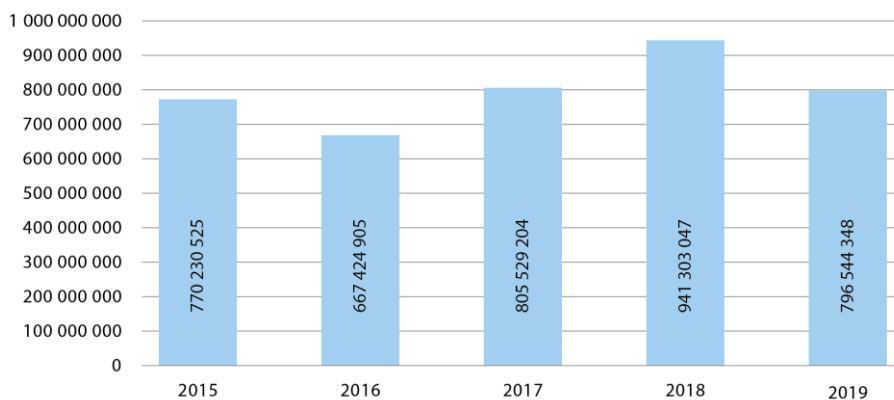
DOCHODY

Plan dochodów budżetu województwa po uwzględnieniu zmian wyniósł 797 746 171 zł i został wykonany w 99,8% planu tj. w kwocie 796 544 348 zł. Dochody bieżące zostały wykonane w kwocie 654 936 160 zł a majątkowe w kwocie 141 608 188 zł, co stanowiło odpowiednio 101,2% i 94,1% planu oraz 82,2% i 17,8% dochodów ogółem.

Głównymi źródłami dochodów były:

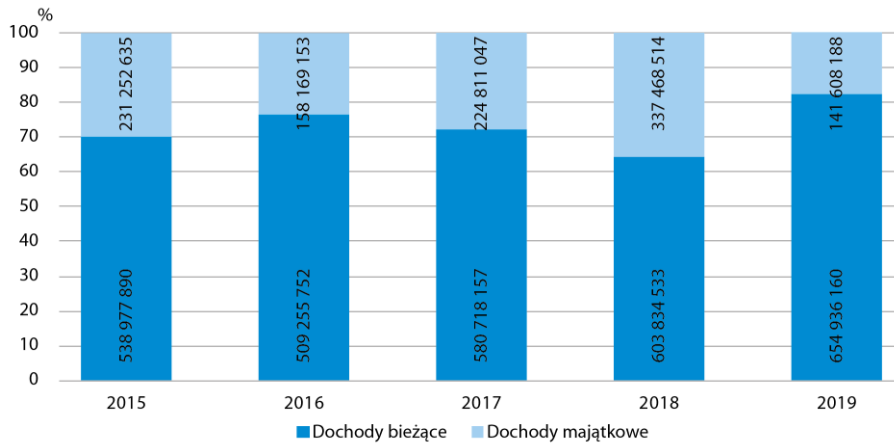
- udział województwa w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa – 236 616 990 zł,
- dotacje celowe i płatności – 217 210 461 zł,
- subwencja ogólna – 165 744 436 zł,
- dotacje z budżetu państwa na realizację zadań zleconych – 56 382 300 zł,
- dochody uzyskiwane z działalności jednostek budżetowych – 43 389 835 zł.

Wykres 18. Wykonanie dochodów w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wykres 19. Struktura dochodów w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

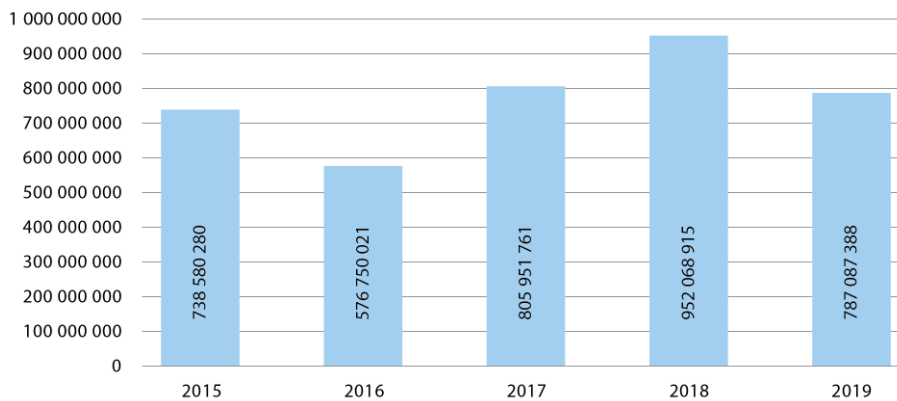
WYDATKI

Plan wydatków budżetu województwa po uwzględnieniu zmian wyniósł 840 936 410 zł i został wykonany w 93,6% planu tj. w kwocie 787 087 388 zł. Wydatki bieżące zostały wykonane w kwocie 520 005 032 zł a majątkowe w kwocie 267 082 356 zł, co stanowiło odpowiednio 96,1% i 89,0% planu oraz 66,1% i 33,9% wydatków ogółem. Wydatki na zadania własne stanowiły 92,8% a na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej 7,2%.

Zrealizowane wydatki poniesione zostały głównie na:

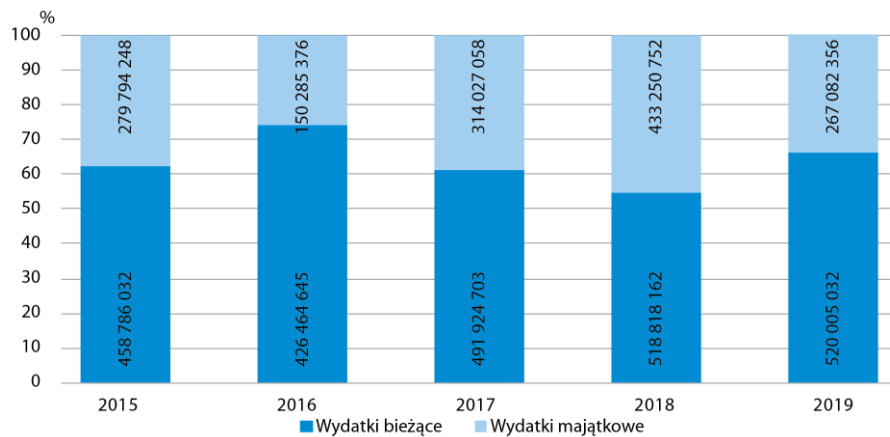
- drogi publiczne wojewódzkie (w tym w ramach RPO WZ oraz PW INTERREG) - 247 806 807 zł (31,5% wydatków ogółem),
- krajowe pasażerskie przewozy kolejowe - 132 733 776 zł (16,9% wydatków ogółem),
- kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego - 73 611 522 zł (9,4% wydatków ogółem),
- pozostałe zadania z zakresie polityki społecznej - 55 213 691 zł (7,0% wydatków ogółem),
- krajowe pasażerskie przewozy autobusowe - 50 458 363 zł (6,4% wydatków ogółem).

Wykres 20. Wykonanie wydatków w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wykres 21. Struktura wydatków w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Tabela 40. Wydatki budżetowe jednostek oświatowych

Nazwa jednostki	Plan pierwotny	Plan po zmianach	Wykonanie	Wskaźnik wykonania
Jednostki oświatowe	17 865 347	19 056 143	18 662 166	97,9%
z tego:				
Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie	3 334 560	3 414 203	3 393 303	99,4%
Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie	3 677 154	4 199 170	3 969 631	94,5%
Zespół Szkół Specjalnych w Kołobrzegu	2 147 983	2 242 873	2 226 446	99,3%
I Liceum Ogólnokształcące w Białym Borze	1 604 134	1 866 514	1 828 928	98,0%
Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie	4 866 907	4 891 868	4 809 486	98,3%
Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu	2 234 609	2 441 515	2 434 371	99,7%

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Tabela 41. Wydatki budżetowe pozostałych jednostek budżetowych

Nazwa jednostki	Plan pierwotny	Plan po zmianach	Wykonanie	Wskaźnik wykonania
Pozostałe jednostki budżetowe	374 631 432	343 445 274	319 029 432	92,9%
z tego:				
Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie	316 357 146	272 585 164	259 250 873	95,1%
Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie	36 959 391	52 070 719	48 155 052	92,5%
Biuro Regionalne Województwa Zachodniopomorskiego w Brukseli	1 148 000	1 148 000	1 089 040	94,9%
Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego	930 966	935 187	896 321	95,8%
Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie	3 274 582	3 349 528	3 302 912	98,6%
Publiczny Ośrodek Adopcyjny w Szczecinie	575 530	1 090 000	1 089 996	100,0%
Publiczny Ośrodek Adopcyjny w Koszalinie	570 000	1 062 922	1 058 520	99,6%
Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego	14 815 817	11 203 754	4 186 718	37,4%

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Tabela 42. Wydatki budżetowe Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego

Nazwa jednostki	Plan pierwotny	Plan po zmianach	Wykonanie	Wskaźnik wykonania
Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	601 871 710	478 434 993	449 395 791	93,9%
w tym:				
Wydział Infrastruktury i Transportu	177 030 237	184 111 976	183 275 122	99,5%
Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego	131 786 872	78 548 536	73 222 415	93,2%
Wydziały odpowiedzialne za RPO WZ	25 549 598	40 566 510	38 537 970	95,0%
Wydział Zdrowia	38 843 574	20 790 577	19 407 927	93,3%
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	12 112 020	14 883 522	11 127 261	74,8%

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

PRZYCHODY I ROZCHODY

W 2019 r. zrealizowano przychody w 100%, tj. w wysokości 116 323 652 zł, z tego:

- 75 000 000 zł – wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych,
- 41 323 652 zł – nadwyżka z lat ubiegłych.

Rozchody w 2019 r. zrealizowano w 100%, tj. w wysokości 48 323 455 zł, z tego:

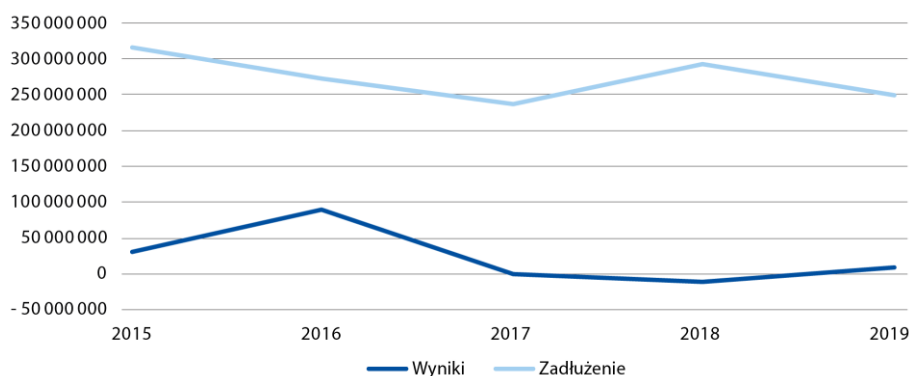
- 44 323 455 zł – spłata kredytów, w tym:
 - 17 880 000 zł – udzielonego przez BGK w 2012 r., w tym 15 893 333 zł wcześniejsza, całkowita spłata kredytu,
 - 13 945 927 zł – udzielonego przez EBI,
 - 12 497 528 zł – udzielonego przez PKO BP w 2013 r., w tym 9 998 022 wcześniejsza, całkowita spłata kredytu,
- 4 000 000 zł – pożyczka udzielona Samodzielnemu Publicznemu Wojewódzkiemu Szpitalowi Zespolonemu w Szczecinie.

WYNIK FINANSOWY I STAN ZADŁUŻENIA

Rok 2019 zamknął się nadwyżką budżetową w wysokości 9 456 960 zł. Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi (nadwyżka operacyjna) wyniosła 134 931 128 zł i w stosunku do 2018 r. wzrosła o 58,7%.

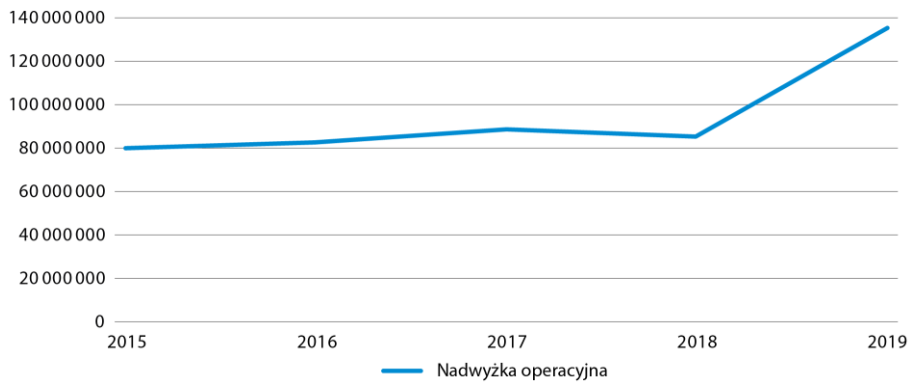
Zadłużenie Województwa na koniec 2019 r. wyniosło 248 868 731 zł. W stosunku do 2018 r. uległo obniżeniu o 15,1%, głównie w związku z wcześniejszą spłatą kredytu udzielonego przez BGK i PKO BP.

Wykres 22. Wynik finansowy i zadłużenie w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wykres 23. Nadwyżka operacyjna w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Tabela 43. Zestawienie podstawowych wielkości budżetowych w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
1. DOCHODY	770 230 525	667 424 905	805 529 204	941 303 047	796 544 348
bieżące	538 977 890	509 255 752	580 718 157	603 834 533	654 936 160
majątkowe	231 252 635	158 169 153	224 811 047	337 468 514	141 608 188
2. WYDATKI	738 580 280	576 750 021	805 951 761	952 068 915	787 087 388
bieżące	458 786 032	426 464 645	491 924 703	518 818 162	520 005 032
majątkowe	279 794 248	150 285 376	314 027 058	433 250 752	267 082 356
3. NADWYŻKA OPERACYJNA	80 191 859	82 791 107	88 793 454	85 016 371	134 931 128
4. WYNIK ((-) deficyt, (+) nadwyżka)	31 650 245	90 674 884	-422 557	-10 765 868	9 456 960
5. PRZYCHODY	56 973 093	67 456 799	114 713 898	149 192 395	116 323 652
5.1. z tytułu nadwyżki budżetowej z lat ubiegłych		31 650 245	90 674 884	74 192 395	41 323 652
5.2. z tytułu pożyczek i kredytów na rynku krajowym	15 178 000				
5.3. z tytułu pożyczek i kredytów na rynku zagranicznym				75 000 000	
5.4. z tytułu wolnych środków, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy	41 795 093	35 806 554	24 039 014		75 000 000
ROZCHODY	21 166 539	43 417 785	40 098 946	22 102 875	48 323 455
6.1. spłaty krajowych pożyczek i kredytów	10 281 836	32 533 082	25 214 243	7 218 172	30 377 527
6.2. spłaty zagranicznych pożyczek i kredytów	10 884 703	10 884 703	10 884 703	10 884 703	13 945 927
6.3. udzielone pożyczki i kredyty			4 000 000	4 000 000	4 000 000
ZADŁUŻENIE	315 811 792	272 394 007	236 295 061	293 192 186	248 868 731

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

3. Sprawozdanie z działalności Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego w 2019 roku

3.1 STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Podczas sesji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego 28 czerwca 2019 r. Uchwałą Nr VIII/100/19 została przyjęta Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 (SRWZ2030).

Dokument ten jest najważniejszym elementem systemu zarządzania rozwojem regionu i podstawą dla kształtowania i prowadzenia przez samorząd województwa polityki regionalnej w perspektywie średniookresowej. Określa misję Pomorza Zachodniego jako „lidera niebieskiego i zielonego wzrostu, zapewniającego wysoką jakość życia mieszkańców”. Definiuje także cele rozwojowe ukierunkowane na zaangażowanie społeczności i wspólnot lokalnych (Cel I Otwarta społeczność), wykorzystanie potencjału dla rozwoju niebieskiej i zielonej gospodarki (Cel II Dynamiczna gospodarka), budowę trwałych powiązań funkcjonalnych w regionie służących optymalizacji nakładów i maksymalizacji efektów (Cel III Sprawny samorząd) oraz efektywne dyskutowanie położenia geograficznego Pomorza Zachodniego na mapie Europy i basenu Morza Bałtyckiego (Cel IV Partnerski region).

Uchwalenie SRWZ2030 rozpoczęło jednocześnie proces jej wdrażania jako dokumentu nadrzędnego wobec innych dokumentów programowych i operacyjnych samorządu województwa. Stanowi również jeden z kluczowych elementów przygotowania naszego regionu do nowej perspektywy finansowej funduszy europejskich.

SRWZ2030 identyfikuje obszary priorytetowe, dla których sformułowano cele strategiczne polityki rozwoju województwa zachodniopomorskiego, wyznaczające ścieżkę do osiągnięcia zamierzonej wizji rozwoju regionu w perspektywie roku 2030. Wszystkie kierunkowe działania sektorowe realizowane w ramach szerokiego obszaru aktywności samorządu województwa pozostają zbieżne z tym strategicznym wyborem lub stanowią jego dopełnienie.

ZACHODNIOPOMORSKI MODEL PROGRAMOWANIA ROZWOJU (ZMPR)

Na Zachodniopomorski Model Programowania Rozwoju składa się trójszczeblowy system właściwych dokumentów strategicznych oraz zasady ich wdrażania ustalone w relacji z instrumentami krajowej polityki regionalnej, instrumentami finansowymi szczebla krajowego i regionalnego oraz praktyką współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Jego podstawową cechą jest uporządkowana zdolność do kształtowania aktywnej, zrównoważonej polityki rozwoju ukierunkowanej na dobro i poszanowanie interesów wszystkich mieszkańców regionu. W ramach Zachodniopomorskiego Modelu Programowania Rozwoju realizowany jest obowiązkowy katalog celów rozwojowych województwa określony w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa i dedykowanych im działań.

- Pierwszy szczebel programowania strategicznego tworzą Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego. Oba te dokumenty są traktowane jako strategiczne o charakterze średniookresowym.
- Drugi szczebel programowania tworzą sektorowe polityki rozwoju i programy realizacyjne. Polityki rozwoju obejmują sprofilowane obszary aktywności samorządu regionalnego, istotne z punktu widzenia społeczności województwa, dla których istnieją instrumenty bezpośredniej lub pośredniej interwencji, względnie obszary, w których samorząd regionalny może wywierać wpływ na otoczenie.

- Trzeci szczebel programowania strategicznego stanowią sektorowe dokumenty programowe obowiązujące na poziomie regionalnym, zarówno na podstawie przepisów właściwych ustaw, jak i z racy wdrażania przez samorząd polityki rozwoju w różnych dziedzinach życia.

Cele strategiczne i kierunki rozwoju zidentyfikowane w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego uwzględniają ukierunkowanie procesu rozwoju na wzmacnianie zdolności instytucjonalnej i współpracy administracji publicznej oraz zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych. Realizacja celów rozwojowych polityki regionalnej opiera się na realizacji celów i kierunków zdefiniowanych w poszczególnych politykach rozwojowych z uwzględnieniem nadrzędności celów Strategii, a w wymiarze operacyjnym poprzez przedsięwzięcia wskazane w programach realizacyjnych. Po przyjęciu SRWZ2030 rozpoczął się proces modyfikacji obowiązujących od 2016 r. sektorowych polityk rozwojowych oraz odpowiadających im programów realizacyjnych.

SYSTEM MONITOROWANIA REALIZACJI STRATEGII

Określone w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego cele podlegają monitorowaniu. Przyjęty system monitorowania pozwoli na ocenę skuteczności i postępu w realizacji założonych rezultatów prowadzenia polityki regionalnej. Przygotowywana cyklicznie co najmniej raz na dwa lata informacja o stanie realizacji Strategii będzie postawą do przeglądu przyjętych założeń rozwojowych i ukierunkowania narzędzi ich wdrożenia. Z uwagi na początkową fazę wdrażania SRWZ2030 w 2019 r. nie przygotowywano analiz związanych ze skutecznością jej realizacji.

Po przyjęciu SRWZ2030 rozpoczęły się działania mające na celu dostosowanie do jej przesądzeń pozostałych dokumentów tworzących Zachodniopomorski Model Programowania Rozwoju, w tym w szczególności sektorowych polityk rozwojowych oraz programów realizacyjnych. Zakończenie prac planowane jest na rok 2020. Jednakże już w 2019 r. określone w SRWZ2030 cele strategiczne i kierunkowe stanowiły podstawę do zredefiniowania ukierunkowania prowadzonej przez samorząd regionu polityki rozwoju w wymiarze programowym i finansowym.

Poniżej wskazano cele SRWZ2030 oraz przykłady działań samorządu regionu przyczyniające się do ich realizacji w ramach poszczególnych sektorowych polityk rozwojowych. Bardziej szczegółowy opis podjętych w 2019 r. działań w poszczególnych obszarach tematycznych znajduje się w dalszej części Raportu.

I Cel strategiczny – Otwarta Społeczność – Świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności – otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości

Cel kierunkowy 1.1. Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny ukierunkowany jest na zahamowanie negatywnych procesów migracyjnych i spadku liczby mieszkańców województwa, kompensowanie zagrożeń ekonomicznych i kulturowych, zwiększenie aktywności i udziału seniorów w życiu zawodowym i społecznym, wspieranie świadomego i aktywnego rodzicielstwa, zapewnienie wysokiego standardu życia, aktywności, udziału w życiu publicznym, działania na poziomie regionalnym i lokalnym, angażujące różne podmioty, odwołujące się do świadomości i zaangażowania mieszkańców oraz na rozpoznawanie i uwzględnianie wyzwań demograficznych nie tylko w polityce społecznej, ale również inwestycyjnej i przestrzennej. Realizację i wdrażanie tego celu uzupełnia przede wszystkim **Polityka kapitału oraz spójności społecznej województwa zachodniopomorskiego**. Działania realizowane na poziomie regionu, zbieżne z zakresem celu 1.1 to m.in.:

- wdrażanie Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej **Region dla Rodziny**,
- wdrażanie nowych form pracy z rodziną, takich jak **Regionalna Akademia Rodziny** czy **Turnusy Aktywizacji Rodzin**,

- wdrażanie programu wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych pn. „**Region wyrównanych szans**”,
- realizacja polityki senioralnej,
- **Centra Mentoringu i Wolontariatu Seniorów**,
- rewitalizacja i animacja społeczna,
- realizacja **Programu Społecznik**,
- projekt „**Dobre Wsparcie – system lokalnych usług społecznych**” – laureat konkursu Komisji Europejskiej „Regio Stars 2019”.

Cel kierunkowy 1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu to m.in. przeciwdziałanie różnym formom wykluczenia społecznego jednostek i grup, zwiększanie szans życiowych mieszkańców województwa, sukcesywne podnoszenie standardu ich życia oraz zwiększanie ich aspiracji życiowych, włączanie w lokalny nurt życia społecznego osób zagrożonych z różnych względów wykluczeniem społecznym, ukierunkowanie działań na rzecz włączenia społecznego na zapewnienie mieszkańcom wsparcia w dostępie do usług publicznych i lokalnej infrastruktury o odpowiednim standardzie (doradztwo zawodowe, edukacja i ustawiczne kształcenie, opieka medyczna oraz pomoc społeczna i socjalna), oraz skierowanie działań głównie do obszarów wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem tzw. obszarów popegeerowskich.

Przykładowe działania ukierunkowane na realizację celu 1.2:

- współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- wsparcie mniejszości narodowych i etnicznych,
- rozwój ekonomii społecznej – **Zachodniopomorski Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej** wraz z grupami roboczymi), współpracujący z Zarządem WZ w działaniach na rzecz rozwoju ekonomii społecznej,
- rozwój Zakładów Aktywności Zawodowej, spółdzielni socjalnych,
- projekt pn. „**Azymut – Samodzielność**”,
- projekt pn. „**Nawigator Samodzielności**”,
- realizacja projektu partnerskiego – „**Kooperacja – efektywna i skuteczna**”.

Cel kierunkowy 1.3. Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego obejmuje m.in. rozwój kapitału społecznego i wspólnotowości poprzez wzmacnianie rozwoju indywidualnego oraz pobudzanie i wspieranie – również finansowe – mechanizmów zbiorowego działania, rozwój współpracy samorządów lokalnych w wymiarze międzysektorowym (sektor biznesu lokalnego, sektor publiczny i społeczny) oraz zwiększenie poziomu świadomości społecznej powiązanej z uczestnictwem w rozwoju lokalnym.

Przykładowe działania nakierowane na realizację celu 1.3:

- **Program Społecznik**,
- wsparcie dla Lokalnych Grup Działania,
- konkurs „**Granty sołeckie**”,
- konkurs „**Piękna Zachodniopomorska Wieś**”,
- zastosowanie narzędzia terytorializacji – Kontrakt Samorządowy.

II Cel strategiczny – Dynamiczna gospodarka – Kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu

Cel kierunkowy 2.1 Rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje obejmuje m.in.: wzmocnienie konkurencyjności regionu poprzez wsparcie innowacyjności, transferu technologii i działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw; przesunięcie pozycji regionalnej gospodarki w globalnych łańcuchach wartości ku produktom finalnym lub wiążącym się z fazami początkowymi, tj. koncepcyjnymi i badawczymi poprzez identyfikację i rozwój regionalnych inteligentnych specjalizacji w ciągłym procesie przedsiębiorczego odkrywania; zapewnienie przedsiębiorstwom dostępu do narzędzi finansowania przedsięwzięć innowacyjnych, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji; rozwój współpracy pomiędzy sektorem nauki i biznesu poprzez wzmocnienie roli i potencjału uczelni oraz profesjonalizację usług instytucji otoczenia biznesu, wzmocnienie kapitału ludzkiego poprzez dostosowanie systemu edukacji do potrzeb regionalnej gospodarki; działania i inicjatywy na rzecz kształtowania w społeczeństwie postaw otwartych na innowacje oraz dyfuzji innowacji na mniej rozwinięte obszary województwa. Wdrażanie i realizację tego celu oraz pozostałych celów kierunkowych II Celu strategicznego uzupełniają: **Polityka gospodarcza, Polityka rynku pracy, Polityka samorządu województwa zachodniopomorskiego w sektorze turystyki, Polityka ochrony środowiska oraz Polityka energetyczna i Polityka wspierania rozwoju cyfrowego województwa zachodniopomorskiego.**

Przykładowe działania nakierowane na realizację celu 2.1:

- wsparcie wydarzeń technologicznych dla przedsiębiorców, w tym start-upów (np. Zachodniopomorskie Dni Przedsiębiorczości i Innowacji Startup Day/Forum Innowacji, projekt „GRESS - GREen Startup Support”),
- wsparcie tworzenia i działalności ośrodków popularyzujących naukę i innowacje w regionie, w tym Morskiego Centrum Nauki,
- wsparcie projektów badawczo-rozwojowych oraz innowacyjnych przedsiębiorstw w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji,
- Realizacja projektu pn.: „**Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje**”.

Cel kierunkowy 2.2 Wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu ukierunkowany jest m.in. na następujące działania: wzmocnienie obszarów gospodarczych będących siłą napędową regionalnej gospodarki poprzez optymalne wykorzystanie istniejących warunków, zasobów i infrastruktury, w szczególności nadmorskiego położenia i związanego z nim potencjału portowego i stoczniowego regionu; rozwój wysokiej jakości, zróżnicowanego, wielosezonowego produktu turystycznego dzięki zrównoważonemu wykorzystaniu walorów naturalnych województwa; promocję elementów świadczących o wyjątkowości wiedzy i zasobów regionu ukierunkowaną na skuteczne wsparcie rozwoju odnawialnych źródeł energii; budowę szerokich kompetencji w obszarze produkcji i usług w tradycyjnych sektorach związanych z niebieską i zieloną gospodarką poprzez inicjowanie nowych form współpracy oraz tworzenie i wzmacnianie powiązań kooperacyjnych; tworzenie i rozwój silnych organizacji klastrowych działających na rzecz rozwoju technologicznego województwa oraz ożywienie regionalnej gospodarki dzięki pełniejszemu zagospodarowaniu przestrzenno-funkcjonalnemu i restrukturyzacji obszarów problemowych.

Przykładowe działania realizowane w zakresie celu 2.2:

- wsparcie projektów innowacyjnych przedsiębiorstw działających w sektorach turystyki i przemysłu stoczniowego,
- promocja produktów turystycznych Pomorza Zachodniego,
- wsparcie budowy, przebudowy i rozbudowy jednostek wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych,

- tworzenie i rozbudowa infrastruktury stref inwestycyjnych,
- wsparcie szkoleniowo-doradcze dla klastrów i inicjatyw klastrowych.

Cel kierunkowy 2.3 Udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu

dotyczy m.in. zwiększenia zaangażowania inwestycyjnego podmiotów zewnętrznych, w szczególności dużych i średnich innowacyjnych przedsiębiorstw prowadzących działalność w kluczowych obszarach gospodarki Pomorza Zachodniego; wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej regionu dzięki zapewnieniu wysokich kompetencji samorządu w obszarze wsparcia rozwoju gospodarczego i pozyskiwania partnerów zewnętrznych; dynamicznego rozwoju relacji gospodarczych w obrębie regionalnych i makroregionalnych sieci współpracy poprzez wsparcie podmiotów działających na rzecz rozwoju gospodarczego regionu; rozwoju sieci powiązań gospodarczych w układzie transgranicznym i makroregionalnym poprzez wzrost aktywności inwestycyjnej i eksportowej oraz umiędzynarodowienie podmiotów działających w regionie; działań i inicjatyw na rzecz zwiększenia atrakcyjności Pomorza Zachodniego jako miejsca pracy dla wykwalifikowanych kadr specjalistów i menedżerów oraz łagodzenia negatywnych efektów spodziewanego ograniczenia dopływu środków europejskich dzięki działalności regionalnego funduszu rozwoju, oferującego kompleksowe usługi i produkty finansowe dedykowane potrzebom różnych grup podmiotów.

Przykładowe działania realizujące cel 2.3:

- budowa zachodniopomorskiej marki gospodarczej (np. projekt „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje”),
- wsparcie szkoleniowo-doradcze w obszarze działalności eksportowej zachodniopomorskich przedsiębiorstw,
- instrumenty finansowe w ramach Zachodniopomorskiego Funduszu Rozwoju oraz Funduszu Funduszy Pomorza Zachodniego Jeremie 2.

III Cel strategiczny – Sprawny samorząd – Skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych

Cel kierunkowy 3.1 Rozwój głównych ośrodków miejskich – jego realizacja to w konsekwencji: silna pozycja obszaru funkcjonalnego Szczecina jako ważnego ośrodka politycznego, gospodarczego i kulturalnego w wymiarze ponadregionalnym (krajowym i międzynarodowym); rozwój aglomeracji koszalińskiej i zasięgu jej oddziaływania; utrwalanie potencjału współdziałania JST, instytucji i środowisk mieszkańców; wzmacnianie i rozwój funkcji metropolitalnych, w tym zabieganie o znaczenie szkół wyższych w skali makroregionalnej i ogólnopolskiej, promowanie udziału miast regionu w międzynarodowych sieciach współpracy z udziałem innych metropolii europejskich, w szczególności bałtyckich oraz silne umocowanie metropolii w regionie poprzez rozwój i umacnianie systemu powiązań instytucjonalnych, infrastrukturalnych, transportowych, gospodarczych i społecznych z całym województwem. Cel ten zakłada rozwój systemów współpracy w oparciu o formułę kontraktu terytorialnego i zintegrowanych inwestycji terytorialnych oraz działania i inicjatywy na rzecz decentralizacji zgodnie z zasadą subsydiarności i dekoncentracji (m.in. sprowadzenie siedzib instytucji centralnych, zwłaszcza działających w obszarze niebieskiego i zielonego wzrostu).

Przykładowe działania ukierunkowane na realizację celu 3.1:

- realizacja instrumentu ZIT na terenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego i Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego,
- usprawnienie rozwiązań transportowych i komunikacyjnych w obrębie SOM (m.in. budowa Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej),
- wsparcie rozwoju infrastruktury kulturalnej o znaczeniu ponadregionalnym (w tym m. in. Teatru Polskiego w Szczecinie, Morskiego Centrum Nauki).

Cel kierunkowy 3.2 Rozwój obszarów pozaaglomeracyjnych ukierunkowany jest na spójną i komplementarną sieć osadniczą w oparciu o wewnętrzny potencjał miast i ich obszarów funkcjonalnych, wysoką wydajność kooperacji miejsko-wiejskiej; unowocześnienie i lepsze wykorzystanie zasobów obszarów wiejskich, poprawę konkurencyjności obszarów wiejskich jako miejsca lokowania inwestycji, prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej czy rozwoju usług – obszary wiejskie atrakcyjnym miejscem pracy, zamieszkania i wypoczynku; wzrost znaczenia mniejszych miast w kontekście nowych procesów osiedleńczych oraz rozwoju uzupełniających i alternatywnych form gospodarki (w tym turystyki, energetyki, biogospodarki); działania na rzecz integracji systemów gospodarczych z innymi subsystemami w obrębie obszarów funkcjonalnych (np. rynek pracy z systemem edukacji), budowy i wzmacniania wielosektorowej współpracy sieciowej w wymiarze lokalnym (m.in. w zakresie przedsięwzięć inwestycyjnych, sieci podmiotów dostarczających usługi publiczne, tworzenia grup kapitałowych i producenckich, transferu technologii, optymalizacji systemów zarządzania, obsługi logistycznej); promowanie rozwiązań ponadlokalnych i sieci w oparciu m.in. o instrument Kontraktu Samorządowego i powiązane z nim mechanizmy.

Przykładowe działania wspomagające realizację celu 3.2:

- realizacja Kontraktów Samorządowych z partnerstwami JST,
- wsparcie ukierunkowane na aktywizację Specjalnej Strefy Włączenia,
- wsparcie procesów rewitalizacji,
- projekt zapewnienia transportu zbiorowego dla obszarów peryferyjnych w ramach inicjatywy Catching-Up Regions.

Cel kierunkowy 3.3 Zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury ukierunkowany jest na rozwój infrastruktury transportowej, zapewnienie kompletnego i spójnego systemu komunikacyjnego w województwie (sprawna obsługa ruchu pasażerskiego i przewozu towarów) w oparciu o połączenia drogowe i kolejowe oraz transport wodny; rozwój obszarów inwestycyjnych; wykorzystanie zasobów regionu (związanych m.in. z nadmorskim i nadwodnym położeniem województwa) poprzez: inwestycje infrastrukturalne wspierające rozwój specjalizacji regionalnych, w tym rozwój energetyki odnawialnej oraz wspieranie budowy sprawnych i zintegrowanych systemów infrastruktury społecznej, w tym przede wszystkim edukacyjnej (dającej możliwość podniesienia jakości edukacji na każdym poziomie nauczania oraz większego jej powiązania z rynkiem pracy) oraz infrastruktury w zakresie ochrony zdrowia i infrastruktury komunalnej.

Przykładowe działania nakierowane na realizację celu 3.3:

- rozwój regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich (m.in. wymiana i modernizacja taboru, rewitalizacja regionalnych linii kolejowych),
- modernizacja sieci dróg wojewódzkich,
- wsparcie dla rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej,
- poprawa konkurencyjności portów morskich i stanu bezpieczeństwa żeglugi śródlądowej,
- wdrażanie „Koncepcji sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego”,
- realizacja projektu **„Last Mile – Zrównoważona mobilność na obszarze ostatniej mili w regionach turystycznych”**.

Cel kierunkowy 3.4 Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych wspiera realizację przedsięwzięć dotyczących m.in.: budowania systemów świadczenia usług w oparciu o istniejące powiązania funkcjonalne obszarów (efektywność kosztowa po stronie usługodawców i dostępność dla usługobiorców); wypracowania i wdrożenia regionalnego standardu dostępu do usług publicznych, dóbr kultury i mechanizmów rozwoju lokalnego (co najmniej w odniesieniu do usług świadczonych przez jednostki samorządu regionalnego), zabezpieczenia dostępności do podstawowego koszyka usług, szczególnie w obszarze edukacji, zdrowia, administracji, kultury czy rekreacji; wspierania (komplementarnego z publicznymi) systemu usług lokalnych, odpowiadającego na konkretne potrzeby środowiska, np. osób

z niepełnosprawnością, innych osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, w tym ubóstwem; budowy i wzmacniania sieci współpracy, szczególnie na obszarach wiejskich, w oparciu o rozwiązania instytucjonalne (LGD, system dystrybucji funduszy unijnych), projekty rewitalizacyjne).

Przykładowe działania odnoszące się do realizacji celu 3.4:

- wspieranie rozwiązań innowacyjnych i rozwoju technologii medycznych w ochronie zdrowia (program e-Zdrowie),
- budowa Zachodniopomorskiej Regionalnej Infrastruktury Informacji Przestrzennej,
- udział w projekcie pn. „**Powiązania funkcjonalno-przestrzenne ośrodków miejskich w województwie zachodniopomorskim**”.

Cel kierunkowy 3.5 Wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem swoim zakresem obejmuje: zarządzanie rozwojem w oparciu o obszary funkcjonalne – działania na rzecz budowy i wzmocnienia kompetencji samorządu lokalnego, aktywizacji współpracy i transferu wiedzy pomiędzy lokalną administracją a ważnymi interesariuszami w regionie, z wykorzystaniem potencjału środowiska naukowego; aktywną postawę wobec ponadlokalnych procesów i inicjatyw rozwojowych; rozszerzanie współpracy z podmiotami zewnętrznymi i włączania się w układy sieciowe; budowę i wykorzystanie systemów konsultacji i koordynacji działań samorządu z podmiotami zewnętrznymi (m.in. powołanie Regionalnego Forum Terytorialnego); tworzenie wydajnych i podlegających aktualizacji i modernizacji baz danych oraz rozwiązań sieciowych (systemowych) umożliwiających identyfikację i zagospodarowanie zasobów; wzmocnienie efektywności umiejscowionych poza województwem ekspozytur samorządu służących pozyskiwaniu partnerów, nasileniu procesów inwestycyjnych.

Przykładowe działania wspierające realizację celu 3.5:

- wsparcie procesu budowy koncepcji rozwojowych obszarów funkcjonalnych,
- prace analityczne i studialne w ramach Zachodniopomorskiego Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego,
- baza wiedzy o województwie: platforma eRegion.

IV Cel strategiczny – Partnerski region – Silna pozycja i aktywna rola w relacjach międzyregionalnych i transgranicznych

Cel kierunkowy 4.1 Wzmocnienie pozycji regionu w basenie Morza Bałtyckiego dotyczy wzmocnienia relacji z regionami nadbałtyckimi, szczególnie w obszarze niebieskiego i zielonego wzrostu; wspierania współpracy gospodarczej i naukowej z partnerami z makroregionu bałtyckiego; aktywnej roli w kształtowaniu i wdrażaniu Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego; wzmocnienia roli Szczecina jako jednego z kluczowych ośrodków w Basenie Morza Bałtyckiego

Przykładowe działania nakierowane na realizację celu 4.1:

- uczestnictwo w międzynarodowych projektach, w szczególności w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej, w tym w ramach Interreg Południowy Bałtyk,
- działania na rzecz rozwoju infrastruktury transportowej w układzie bałtyckim,
- ukierunkowanie środków będących w dyspozycji samorządu województwa na wsparcie kooperacji uczelni, przedsiębiorców w zakresie innowacyjności, w tym w szczególności w obszarze zielonej i niebieskiej gospodarki,
- Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy (CETC).

Cel kierunkowy 4.2 Rozwój relacji z landami niemieckimi i aglomeracją berlińską obejmuje rozwój współpracy w ramach Euroregionu Pomerania; wzrost znaczenia Szczecina jako ośrodka administracyjnego

oraz dysponenta usług publicznych dla obszaru pogranicza, także po niemieckiej stronie granicy; działania na rzecz wzmocnienia transgranicznych relacji gospodarczych; wzmocnienie współpracy naukowej pomiędzy ośrodkami akademickimi; koordynację planowania strategicznego i przestrzennego na obszarze pogranicza.

Przykładowe działania nakierowane na realizację celu 4.2:

- aktywna rola Regionu w określeniu Strategii Rozwoju Euroregionu Pomerania,
- stworzenie transgranicznego modelu monitoringu w Transgranicznym Regionie Metropolitalnym Szczecina,
- wypracowanie wspólnej wizji rozwojowej pogranicza w ramach projektu ESPON „**Common Future Vision for the Polish-German Interaction Area 2030**”,
- współudział w programowaniu środków EWT w ramach Interreg przeznaczonych na wsparcie współpracy transgranicznej.

Cel kierunkowy 4.3 Wykorzystanie potencjału makroregionu Polski Zachodniej dotyczy przestrzennie nie tylko województwa zachodniopomorskiego, ale również województw: wielkopolskiego, lubuskiego, dolnośląskiego oraz opolskiego, tworzących makroregion Polski Zachodniej. Obejmuje m.in. rozwój infrastruktury transportowej, zapewnienie kompletnego i spójnego systemu komunikacyjnego w makroregionie Polski Zachodniej; wykorzystanie potencjału Odry jako osi rozwojowej makroregionu; współpracę na rzecz wzmocnienia potencjału naukowo-badawczego makroregionu oraz integrację przestrzenną i funkcjonalną.

Przykładowe działania nakierowane na realizację celu 4.3:

- Platforma współpracy w ramach CETC,
- wspólne działania samorządów makroregionu na rzecz rozwoju Odrzańskiej Drogi Wodnej oraz rewitalizacji linii kolejowej 273 (Nadodrzanka),
- wspólny projekt dotyczący tras rowerowych pn. „**Blue Velo – Odrzańska Trasa Rowerowa**”.

3.2 REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO 2014-2020 – INFORMACJE OGÓLNE

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 został przyjęty decyzją Komisji Europejskiej z dnia 12 lutego 2015 r. Do 31 grudnia 2019 r. Program był zmieniany dwukrotnie w ramach renegeacji.

Program składa się z 10 Osi Priorytetowych (OP), na realizację których przeznaczono 6,84 mld zł dofinansowania z Unii Europejskiej. Ok. 72% tych środków (4,92 mld zł) pochodzi z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Są one przeznaczone na rozwój potencjału społeczno-gospodarczego poprzez wspieranie projektów zakładających wzrost zatrudnienia, rozwój przedsiębiorczości, rozbudowę infrastruktury wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarczej, poprawę ochrony środowiska.

Pozostałe 28% czyli ok. 1,92 mld zł budżetu Programu pochodzące z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) ukierunkowane zostało na wyrównywanie szans na rynku pracy, wzrost zatrudnienia, inwestycje w kapitał ludzki oraz pomoc techniczną.

Tabela 44. Podstawowe dane identyfikacyjne i finansowe Osi Priorytetowych

Symbol osi	Nazwa osi	Fundusz	Całkowite koszty kwalifikowalne w zł ⁴	Wkład UE w zł
OP1	Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne technologie	EFRR	1 615 292 452	1 381 227 445
OP2	Gospodarka niskoemisyjna	EFRR	1 207 958 396	1 028 350 832
OP3	Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	EFRR	315 496 588	268 378 847
OP4	Naturalne otoczenie człowieka	EFRR	482 768 097	412 241 561
OP5	Zrównoważony transport	EFRR	1 415 504 450	1 211 719 965
OP6	Rynek pracy	EFS	871 371 532	744 090 853
OP7	Włączenie społeczne	EFS	531 736 948	452 852 000
OP8	Edukacja	EFS	531 793 515	453 501 519
OP9	Infrastruktura publiczna	EFRR	726 142 944	618 693 707
OP10	Pomoc techniczna	EFS	320 752 702	273 669 884
Razem			8 018 817 624	6 844 726 612

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

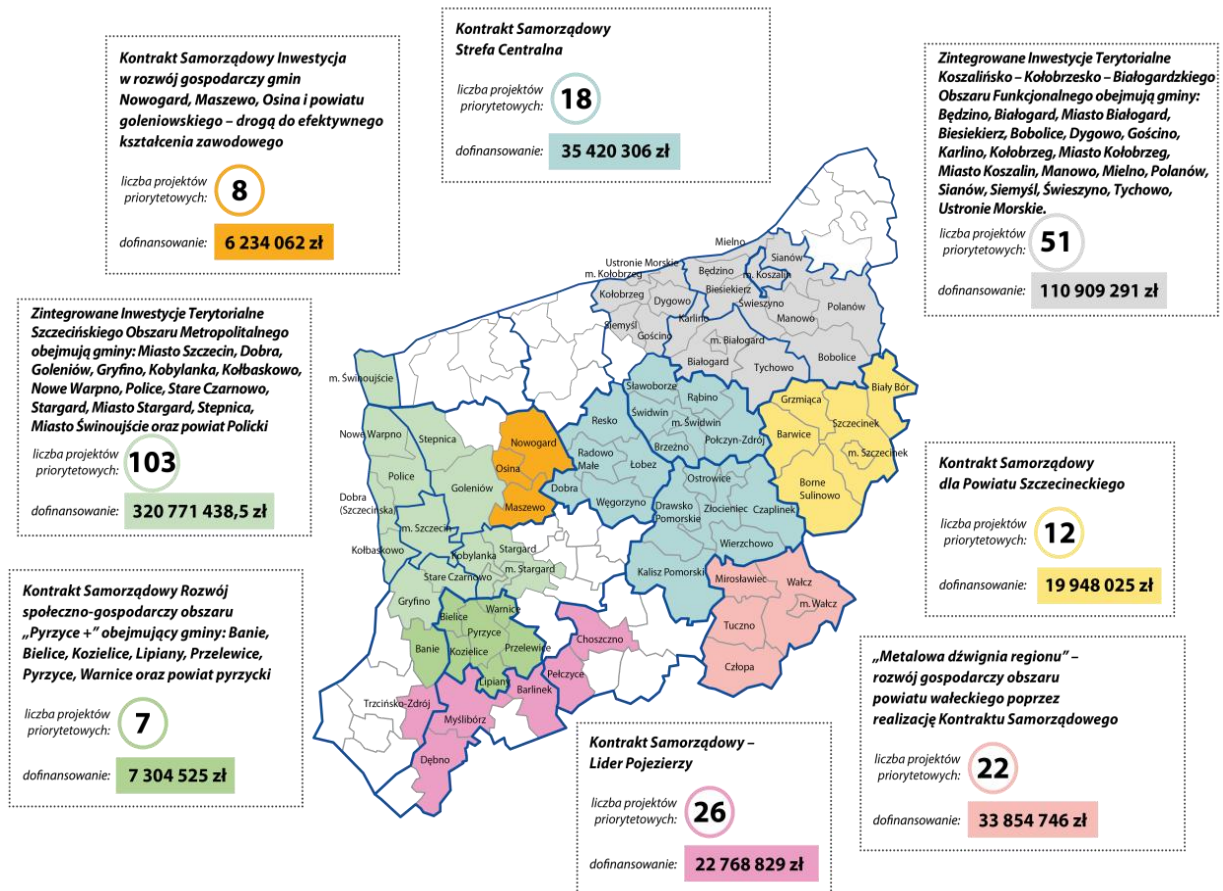
Program zakłada wsparcie zarówno w formie dotacyjnej (w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym), jak i w formie zwrotnej (Instrumenty Finansowe i pomoc zwrotna).

W ramach programu, w celu zwiększenia oddziaływania interwencji zastosowano narzędzia terytorializacji: Zintegrowane Inwestycje Terytorialne oraz opracowany przez Województwo Zachodniopomorskie Kontrakt Samorządowy. Wskazane instrumenty stanowią wyraz dążenia do zapewnienia zintegrowanego podejścia do rozwoju terytorialnego dla obszarów geograficznych o wspólnych potencjałach, problemach rozwojowych i powiązaniach funkcjonalnych, a jednocześnie wymagających podejścia strategicznego oraz ścisłej współpracy pomiędzy zainteresowanymi samorządami lokalnymi. Dedykowane są obszarom funkcjonalnym, pozwalając sfinansować wiązki wzajemnie powiązanych projektów.

Poniższa mapa przedstawia instrumenty terytorializacji wdrażane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020.

⁴ Przedstawione dane finansowe zostały przeliczone po kursie sprawozdawczym z dnia 30 grudnia 2019 r., który wynosi 1 euro = 4,2567 zł.

Rysunek 29. Instrumenty terytorializacji wdrażane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Podsumowanie dotychczasowej realizacji Programu

Od rozpoczęcia wdrażania Programu (2015 r.) do końca 2019 r.:

- ogłoszono 216 naborów (174 konkursowe/42 pozakonkursowe) o budżecie 7 272 906 748 zł,
- zakończono 187 naborów (166 konkursowych/21 pozakonkursowych) o budżecie 4 974 769 822 zł,
- złożono 3 050 wniosków o dofinansowanie poprawnych formalnie na kwotę ogółem 11 895 755 030 zł, w tym dofinansowanie UE wynosi 7 252 611 858 zł,
- zatwierdzono 2 125 wniosków o dofinansowanie na kwotę ogółem 8 626 653 590 zł, w tym dofinansowanie UE wynosi 5 607 557 627 zł,
- podpisano 1 803 umowy o dofinansowanie na kwotę ogółem 7 626 427 103 zł, w tym wkład UE wynosi 5 042 609 285 zł,
- złożono wnioski o płatność na kwotę ogółem 3 835 345 879 zł, w tym 2 561 662 339 zł wkładu UE,
- Instytucja Certyfikująca zatwierdziła deklaracje na kwotę wydatków kwalifikowalnych 3 197 805 182 zł w tym 2 560 226 799 zł dofinansowania.

Skumulowany, tj. liczony od początku realizacji, postęp rzeczowo-finansowy Programu w poszczególnych osiach priorytetowych oraz ogółem obliczany na podstawie liczby projektów a także wydatków kwalifikowalnych w oparciu o podpisane umowy oraz złożone wnioski o płatność, przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 45. Postęp rzeczowo-finansowy Programu w poszczególnych osiach priorytetowych

Oś priorytetowa	Koszty / wydatki kwalifikowalne				Liczba realizowanych** projektów
	w podpisanych umowach		we wnioskach o płatność		
	w zł	% wykorzyst.*	w zł	% wykorzyst.*	
OP1	1 301 895 073,28	80,60%	638 091 646,95	39,50%	312
OP2	1 107 109 497,87	91,65%	498 223 700,05	41,25%	305
OP3	249 793 808,70	79,17%	61 895 191,30	19,62%	100
OP4	399 708 694,86	82,80%	239 282 015,23	49,56%	96
OP5	1 160 430 978,01	81,98%	889 454 616,98	62,84%	50
OP6	557 750 671,38	64,01%	315 769 821,71	36,24%	196
OP7	398 130 666,27	74,87%	151 657 491,60	28,52%	189
OP8	425 254 763,43	79,97%	198 326 315,11	37,29%	402
OP9	680 206 051,87	93,67%	195 787 310,67	26,96%	108
OP10	207 328 959,87	64,64%	145 452 020,34	45,35%	45
RAZEM	6 487 609 165,54	80,90%	3 333 940 129,94	41,58%	1803

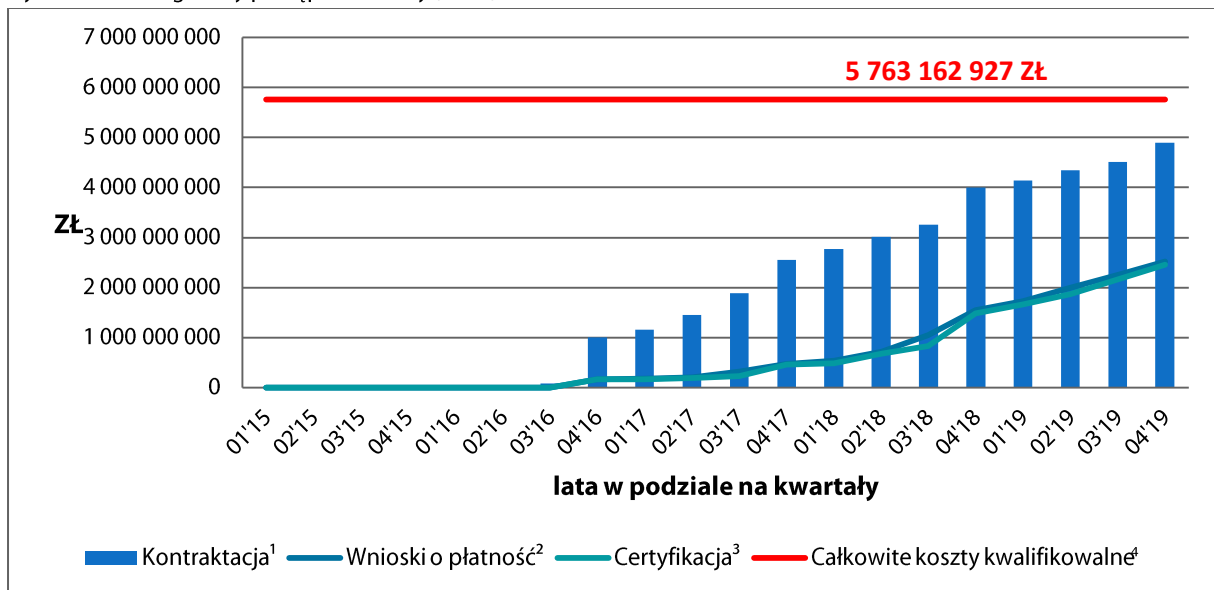
* % wykorzystania w stosunku do całkowitych kosztów kwalifikowalnych przedstawionych oznaczające podstawę kalkulacji wsparcia UE w poprzedniej tabeli

** razem z projektami zakończonymi

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Szczegółowy postęp finansowy w podziale na kwartały, począwszy od I kwartału 2015 r., do końca 2019 r. w podziale na Fundusze (EFRR i EFS) przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 24. Szczegółowy postęp finansowy (EFRR)

1) Jako kontraktacja przedstawione zostały wydatki kwalifikowalne w podpisanych umowach o dofinansowanie. Wartości te przyporządkowano do poszczególnych kwartałów zgodnie z kwartałem, w którym została podpisana umowa o dofinansowanie.

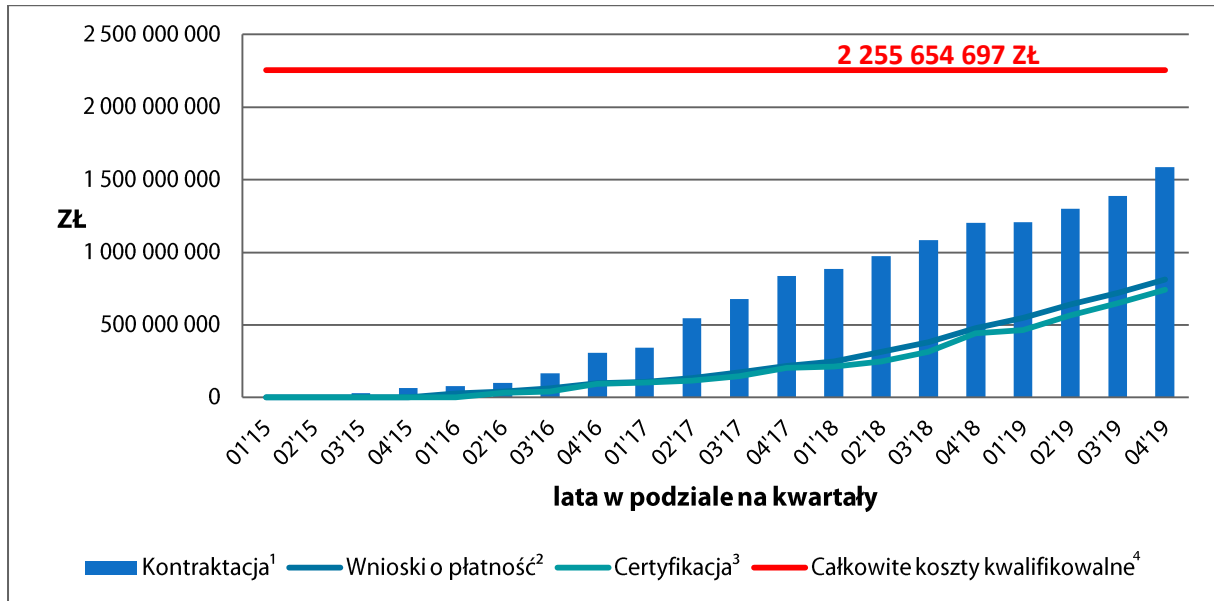
2) Jako wnioski o płatność przedstawiono wydatki kwalifikowalne w zatwierdzonych wnioskach o płatność. Wartości te przyporządkowano do poszczególnych kwartałów zgodnie z kwartałem, w którym został zatwierdzony wniosek o płatność.

3) Jako certyfikacja przedstawione zostały wydatki kwalifikowalne w przekazanych do KE wnioskach o płatność. Wartości te przyporządkowano do poszczególnych kwartałów zgodnie z kwartałem, w którym wniosek o płatność został przekazany do KE.

4) Całkowite koszty kwalifikowane są rozumiane jako podstawa kalkulacji wsparcia UE i są zgodne z RPO WZ 2014-2020 (wersja obowiązująca od 26.07.2018 r.).

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wykres 25. Szczegółowy postęp finansowy (EFS)

1) Jako kontraktacja przedstawione zostały wydatki kwalifikowalne w podpisanych umowach o dofinansowanie. Wartości te przyporządkowano do poszczególnych kwartałów zgodnie z kwartałem, w którym została podpisana umowa o dofinansowanie.

2) Jako wnioski o płatność przedstawiono wydatki kwalifikowalne w zatwierdzonych wnioskach o płatność. Wartości te przyporządkowano do poszczególnych kwartałów zgodnie z kwartałem, w którym został zatwierdzony wniosek o płatność.

3) Jako certyfikacja przedstawione zostały wydatki kwalifikowalne w przekazanych do KE wnioskach o płatność. Wartości te przyporządkowano do poszczególnych kwartałów zgodnie z kwartałem, w którym wniosek o płatność został przekazany do KE.

4) Całkowite koszty kwalifikowane są rozumiane jako podstawa kalkulacji wsparcia UE i są zgodne z RPO WZ 2014-2020 (wersja obowiązująca od 26.07.2018 r.).

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Podsumowanie realizacji Programu w roku 2019:

- W 2019 r. podpisano łącznie 648 umów o dofinansowanie. Najwięcej umów – 60 – w OP1, co spowodowało, że całkowite koszty kwalifikowane zaplanowane w tej osi zostały wykorzystane w 81%. Osią o największym stopniu wykorzystania całkowitych kosztów kwalifikowalnych jest OP2, w której zakontraktowano 92% środków. Z kolei najniższą wartość osiągnięto w OP6, w ramach której od uruchomienia Programu do końca okresu sprawozdawczego zakontraktowano 557 750 671,38 zł, co stanowi 64% wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na tę oś.
- Postęp finansowy realizacji Programu, mierzony za pomocą wydatków kwalifikowanych, które sprawozdawane są we wnioskach o płatność, w 2019 r. najwyższy był w OP5. Wydatki kwalifikowane osiągnęły wartość 889 454 616,98 zł, co stanowi 63 % całkowitych kosztów kwalifikowanych zaplanowanych w tej osi.
- W roku 2019 Komisja Europejska zatwierdziła rezerwę wykonania dla Programu. Wszystkie wartości pośrednie wskaźników wytypowanych do ram wykonania zostały osiągnięte.

3.3 DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW

3.3.1 Spójność społeczna, społeczeństwo obywatelskie

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze Kapitału oraz spójności społecznej

Obowiązki samorządu województwa odnoszące się do wspierania rozwoju w zakresie spójności społecznej oraz społeczeństwa obywatelskiego wynikają z licznych aktów prawa, z których najważniejszymi dla działań samorządu są:

- Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571, 1815),
 - Ustawy z dnia 12 marca 2014 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507), z późn. zm.);
 - Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688), z późn. zm.).
- Ponadto Samorząd Województwa realizuje działania na podstawie przepisów:
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426, 568);
 - Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111, 924, 1818);
 - Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r., poz. 2277);
 - Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r., poz. 852, z późn. zm.);
 - Ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2019 r., poz. 2365, z 2020 r. poz. 322);
 - Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 295, 567);
 - Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020, poz. 218);
 - Ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. z 2016 r. poz. 1219, z 2020 r. poz. 284.);
 - Ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 823);
 - Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz.U. poz. 1492);
 - Uchwały Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.

Samorząd województwa zachodniopomorskiego realizuje zadania obejmujące:

- wspieranie i prowadzenie działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, również w zakresie obejmującym realizację zadań o charakterze wojewódzkim w zakresie kultury fizycznej;
- opracowanie, aktualizowanie i realizacja strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej będącej integralną częścią strategii rozwoju województwa zachodniopomorskiego obejmującej w szczególności programy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- organizowanie kształcenia oraz szkolenia zawodowego kadr pomocy społecznej;
- rozpoznawanie przyczyn ubóstwa oraz opracowywanie regionalnych programów pomocy społecznej wspierających samorządy lokalne w działaniach na rzecz ograniczania tego zjawiska;
- diagnozowanie i monitorowanie wybranych problemów społecznych w regionie;
- inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej, rozwijanie dialogu, partnerstwa i współpracy na rzecz przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego w regionie;
- koordynowanie działań na rzecz sektora ekonomii społecznej w regionie;

- koordynowanie działań w zakresie wdrażania rewitalizacji w regionie;
- opracowanie i realizację wojewódzkich programów dotyczących wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych;
- dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej, współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, opiniowanie wniosków o wpis do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych;
- prowadzenie polityki prorodzinnej w określonej ustawami wymiarze – realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, oraz działania mające na celu zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony i wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom, obejmujących działania edukacyjne i informacyjne, szkolenie specjalistów, upowszechnienie i wdrażanie programów i projektów w tym zakresie, zwiększenie dostępności do specjalistycznych świadczeń.
- **współpracę z organizacjami pozarządowymi**, w ramach której:
 - realizowany jest nadzór nad lokalnymi grupami działania i rybackimi;
 - wzmacniany jest rozwój sektora obywatelskiego poprzez wspieranie aktywności obywatelskiej w województwie na rzecz skutecznego rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i regionu;
 - prowadzone są działania wspierające III sektor obywatelski oraz aktywność obywatelską mieszkańców województwa w ramach funduszu regrantingowego;
 - prowadzona jest współpraca międzysektorowa w ramach realizowanych forów pełnomocników i organizacji pozarządowych;
 - zwiększa się potencjał mniejszości narodowych i etnicznych;
 - ogranicza się zjawisko dyskryminacji w obszarze biedy, mniejszości narodowych, seksualnych, mowy nienawiści, itp.;
 - zleca się zadania publiczne z zakresu równego traktowania, ze szczególnym uwzględnieniem upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka, jak również w zakresie współpracy na rzecz organizacji pozarządowych, ochrony zdrowia psychicznego;
 - zleca się zadanie publiczne w postaci organizowania i prowadzenia ośrodka adopcyjnego;
 - wspiera się lub powierza realizację zadań publicznych w zakresie upowszechniania kultury fizycznej.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Polityka sektorowa na rzecz Kapitału oraz spójności społecznej w Województwie Zachodniopomorskim na lata 2016-2026

Mając na uwadze osiągnięcie założonych rezultatów, samorząd województwa w ramach przedmiotowej polityki realizuje działania koncentrujące się na zwiększeniu roli organizacji pozarządowych w systemie usług publicznych w takich obszarach jak: rozwój rekreacji i sportu, edukacja formalna i nieformalna, integracja i animacja społeczna, rynek pracy i aktywizacja zawodowa, profilaktyka zdrowotna, profilaktyka uzależnień i przemocy w rodzinie, rehabilitacja społeczna i zawodowa, działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego, rozwój ruchów kulturalnych i artystycznych oraz we wszelkich innych dziedzinach rozwijających standardy życia społecznego, a także rozwijających potencjał jednostek i zbiorowości lokalnej.

Równocześnie samorząd województwa przyjął również rolę koordynatora, mentora i superwizora procesów rozwojowych realizowanych w ramach czterech głównych kierunków działań, w tym poprzez upowszechnianie wśród samorządów zasad, narzędzi i dobrych praktyk w zakresie aktywnych polityk publicznych (wg paradygmatu Governance), czego efektem jest spójne działanie samorządów różnych szczebli, racjonalizacja wydatkowania środków publicznych, zwiększenie kapitału relacji na poziomie instytucjonalnym i docelowo na poziomie społecznym oraz zmiana świadomości w zakresie postrzegania roli i zasad polityk publicznych.

Program Współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi

Głównym celem współpracy województwa z organizacjami pozarządowymi jest budowanie tożsamości i wzrost spójności regionu poprzez inicjowanie, wspieranie i promowanie inicjatyw mieszkańców Pomorza Zachodniego oraz tworzenie zintegrowanych i obywatelsko świadomych wspólnot na poziomie lokalnym i regionalnym. Do stałego rozwoju tej współpracy przyczynia się m.in. efektywne wykonywanie zadań publicznych województwa, wzmacnianie mechanizmów konsultacji społecznych w województwie, m.in. poprzez zwiększanie udziału przedstawicieli organizacji pozarządowych w konsultacjach społecznych czy wdrażanie dobrych praktyk w obszarze współpracy pomiędzy administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi. Trzeci sektor wywiera ogromny wpływ na rozwój regionu. Dla samorządu województwa organizacje są ważnym partnerem w działaniach na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz budowania spójności i kapitału społecznego.

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Uzależnieniom na lata 2018-2022 to dokument wyznaczający politykę województwa zachodniopomorskiego w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, ograniczania problemów społecznych i zdrowotnych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020 to dokument, którego celem jest ograniczenie skali występowania przemocy w rodzinach województwa zachodniopomorskiego, ze szczególnym uwzględnieniem wzmacniania rozwiązań i narzędzi pomocowych, służących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych pn. „Region wyrównanych szans”, którego głównym założeniem jest tworzenie warunków do samodzielnego i niezależnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych jako pełnoprawnych członków społeczności regionu, z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb i możliwości

Wojewódzki program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej „Region dla Rodziny” na lata 2014-2020 jest wyrazem troski o jakość życia i przyszłość Rodziny – naturalnego środowiska kształtowania wartości i wzorców, stanowiącego fundament kulturowego kapitału, będącego podstawą rozwoju emocjonalnego i intelektualnego każdego człowieka. Program wskazuje kierunki polityki regionalnej zmierzającej do odbudowy wartości Rodziny – poprawy jej wizerunku i kondycji.

Zachodniopomorski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2018-2022 jest spójny zarówno z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej, jak i strategiami wyższego rzędu na szczeblu krajowym i europejskim, dzięki czemu staje się użytecznym narzędziem służącym regionalnym władzom publicznym do koordynacji polityki w obszarze ekonomii społecznej.

Cele i główne działania realizowane w 2019 r.

Cel I – Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny

1. W 2019 r. realizowane były cztery projekty współfinansowane ze środków UE, dwa samodzielnie a dwa w partnerstwie w ramach działania 7.6. *Wsparcie rozwoju usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym pn.*
 - Akademia Rodzica Zastępczego (402 189,75 zł);
 - Akademia Przyszłości (1 13 202,20 zł);
 - Zintegrowane wsparcie dla rodzin i systemu pieczy zastępczej – partnerstwo z 6 powiatami (134 486,74 zł);
 - Kurs na Rodzinę – partnerstwo z 4 powiatami (1 179 448,45 zł).

Główny cel podejmowanych działań to zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych, usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych

ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. W projektach wzięło udział łącznie ponad 1 800 uczestników.

Efektom realizacji projektów są m.in.: Regionalna Akademia Rodziny (systemowe wsparcie edukacyjne, psychologiczne), szkolenia dla 160 rodziców zastępczych, cykle (7) intensywnych turnusów dla rodzin, w których występowało zagrożenie przekazania dzieci do pieczy zastępczej, Internetowa Akademia Rodziny (portal wymiany wiedzy, doświadczeń, dobrych praktyk dla podmiotów i mieszkańców, dotyczących tematyki wsparcia rodziny i usług w tym obszarze) oraz wsparcie dla 88 wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych w regionie.

2. Wsparcie w usamodzielnianiu osób opuszczających pieczę zastępczą, jak również podwyższenie standardu świadczonych usług, jest celem realizacji projektu „Nawigator Samodzielności”. Projekt zakłada doprowadzenie 48 uczestników do usamodzielnienia dzięki zastosowaniu kompleksowego wsparcia. Projekt jest skierowany do młodzieży w wieku 14-22 lata przebywającej w pieczy zastępczej lub opuszczającej pieczę (rodziny zastępcze), posiadającej niewystarczające umiejętności społeczne, braki wizji swojej przyszłości, nieumiejętność planowania ścieżki zawodowej, problemy edukacyjne oraz braki w zakresie wykorzystania własnego potencjału i zasobów. Projekt Nawigator Samodzielności składa się z następujących zadań projektowych: Akademia usamodzielniania, tj.: doradztwo dla opiekunów usamodzielniania; opracowanie podręcznika usamodzielniania; szkolenie dla opiekunów usamodzielniania; szkolenia dla usamodzielnianych; wyjazdy edukacyjne dla usamodzielnianych; Wsparcie w usamodzielnianiu, tj.: utworzenie mieszkań treningowych dla usamodzielnianych; zatrudnienie doradców powiatowych usamodzielniania; aktywizacja społeczna i zawodowa usamodzielnianych (szkolenia, kursy, korepetycje, wsparcie doradcze). Wartość projektu to 946 421,14 zł.
3. Celem projektu „Partnerstwo dla Rodziny” jest objęcie wsparciem 2 568 pracowników/osób i przedstawicieli, w tym podniesienie kompetencji i profesjonalizacja działań 2 440 pracowników/osób i przedstawicieli instytucji zaangażowanych w realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W 2019 r. przeprowadzono w ramach działań projektowych badanie potrzeb szkoleniowych oraz prowadzono działania informacyjno-edukacyjne dla instytucji/podmiotów biorących udział w realizowanym projekcie. Wartość projektu to 23 542,78 zł.
4. W ramach działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie poniesiono wydatki w formie 4 dotacji celowych o łącznej wysokości 86 701,43 zł, przyznanych stowarzyszeniom i fundacjom wybranym w otwartym konkursie ofert. Realizowane przez nie zadania dotyczyły m.in. identyfikowania skali i skutków przemocy wobec osób z zaburzeniami autystycznymi oraz przeciwdziałaniu psychicznej i fizycznej przemocy domowej. Ponadto przyznano dotację w trybie małego grantu w wysokości 5 000 zł na realizację zadania publicznego pn. „VII Kongres Kobiet w regionie”. Przeprowadzono szereg przedsięwzięć o charakterze informacyjnym, promocyjnym i edukacyjnym, m.in. szkolenia dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie z terenu województwa zachodniopomorskiego, raportu dot. przemocy na wsi na terenie województwa zachodniopomorskiego pt. „Kobiety wiejskie wobec przemocy w rodzinie”, konferencję edukacyjną pn. „Bezpieczeństwo w sieci. #patotreści #uzależnienia_behawioralne”, z zakresu działań na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, skierowanej do psychologów szkolnych, nauczycieli (wychowawców) i dyrektorów szkół województwa zachodniopomorskiego. Wartość wydatków poniesionych na powyższe działania to 243 477,93 zł.
5. Działania ukierunkowane na osoby starsze są elementem wielu działań realizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (ROPS), ale jednym z działań dedykowanych bezpośrednio seniorom są m.in. Zachodniopomorskie Karty Seniora, wyodrębnione działania, organizacja Zachodniopomorskiego Dnia Seniora, Targów dla seniorów 60+, posiedzeń Rad ds. Seniorów i Rodziny (działania w ramach projektu „Region dla Rodziny”). Wydano łącznie ponad 30 tys. Zachodniopomorskich Kart Rodziny i Zachodniopomorskich Kart Seniora, a także pozyskano prawie 180 partnerów biznesowych dla ww. kart.

6. Ponadto udzielono pomocy finansowej w formie dotacji celowej w kwocie 230 000 zł dla Powiatu Myśliborskiego, w związku z bardzo trudną sytuacją finansową w Regionalnej Placówce Opiekuńczo–Terapeutycznej w Dębnie. Placówka ta przeznaczona jest dla dzieci wymagających szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji oraz nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej. Jej prowadzenie jest zadaniem własnym Województwa (zgodnie z art. 183 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), które to Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego powierzył Powiatowi Myśliborskiemu.
7. W 2019 r. ośrodki adopcyjne działające na terenie województwa zachodniopomorskiego zakwalifikowały do przysposobienia 163 spośród 413 dzieci zgłoszonych z uregulowaną sytuacją prawną. Przeprowadzono 179 procedur adopcyjnych, w wyniku których przysposobionych zostało łącznie 102 dzieci. W 2019 r. przeszkolono 93 małżeństwa na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny adopcyjnej. Pracownicy ośrodków uczestniczyli w 4 142 zespołach i posiedzeniach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, podczas których omówiono sytuację 6 777 dzieci. 172 rodziny oczekują na dziecko. Pracownicy Ośrodków Adopcyjnych udzielili 1 636 porad pedagogiczno-psychologicznych.

Cel II – Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu

1. Opracowanie i realizacja wojewódzkich programów dotyczących wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego uchwałą nr XXII/365/17 z dnia 25 kwietnia 2017 r. przyjął Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych pn. „Region wyrównanych szans”. W 2019 r. działania programowe były realizowane przez ROPS zgodnie z przyjętym harmonogramem.
2. Dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów. W 2019 r. ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będących w dyspozycji Województwa Zachodniopomorskiego zrealizowano 3 umowy o łącznej wysokości 2 609 689,14 zł (Powiat Stargardzki, Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Kamieniu Pomorskim, oraz Instytut Medyczny im. Jana Pawła II w Szczecinie).
3. Ponadto w ramach realizacji programu „Region wyrównanych szans” realizowano działania sieciujące podmioty prowadzące rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych, upowszechniające aktywną rehabilitację zawodową, dobre praktyki i innowacyjne rozwiązania w tym zakresie (organizacja wyjazdu sieciującego połączonego z wizytą studyjną) oraz, we współpracy z Regionalnym Biurem Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego, promowano ideę projektowania uniwersalnego w konkursach organizowanych przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego – przyznano nagrodę specjalną za szczególne uwzględnienie potrzeb osób z niepełnosprawnością w konkursowym projekcie architektonicznym). Łączna kwota przekazanych środków wyniosła 1 432 941 zł.
4. Opiniowanie wniosku o wpis do rejestru, o którym mowa w art. 10d ust. 2. ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W 2019 r. zweryfikowano i zaopiniowano 79 wniosków dotyczących obiektów, w których organizowane są turnusy rehabilitacyjne. Pozyskano informacje o standardzie ośrodków mieszczących się na terenie województwa zachodniopomorskiego, dokonano oceny warunków sanitarnohigienicznych, oceny możliwości zapewnienia osobom z niepełnosprawnością dogodnych warunków pobytu odpowiednich do rodzaju ich niepełnosprawności, oceny zaplecza i jego wyposażenia do prowadzenia różnych form aktywnej rehabilitacji. Stwierdzono warunki dostępności obiektów dla osób z niepełnosprawnością oraz inne

uznane za istotne informacje o ośrodkach. Realizacja powyższego zadania z roku na rok przyczynia się do podejmowania w każdym niemal ośrodku prac, które poprawiają warunki pobytu tym osobom.

5. Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej. W 2019 r. zawarto 18 umów dotyczących dofinansowania kosztów tworzenia i prowadzenia Zakładów Aktywności Zawodowej (po dwie umowy z każdym ZAZ) w łącznej wysokości 16 893 582,03 zł, w tym 13 293 583,33 zł ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będących w dyspozycji Województwa Zachodniopomorskiego oraz 3 599 998,70 zł ze środków z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego.
6. W 2019 r. realizowany był projekt partnerski w ramach działania 7.6. Wsparcie rozwoju usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego pn. „Dobre Wsparcie – system lokalnych usług społecznych”. Obok lidera projektu – Fundacji Nauka dla Środowiska w projekt zaangażowanych jest trzech partnerów: ROPS oraz Caritas Diecezji Szczecińsko-Kamieńskiej i Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Główny cel działań to zwiększenie dostępności usług społecznych, w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych, usług wsparcia dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. Wartość zaangażowanych w projekt środków to 487 924,57 zł.

W ramach zadania realizowanego przez ROPS, którym jest wsparcie opiekunów osób niesamodzielnych, w 2019 r. zrealizowano m.in.:

- 19 szkoleń dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych, kandydatów do pełnienia funkcji opiekunów i osób świadczących usługi społeczne w modelowym mieszkaniu;
 - udzielono 18 poradnictw indywidualnych z zakresu projektowania architektonicznego dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych oraz 16 poradnictw indywidualnych z zakresu opieki i pielęgnacji osób zależnych;
 - przygotowano 32 projekty architektoniczne likwidujące bariery w mieszkaniach osób niesamodzielnych;
 - zorganizowano 4 spotkania warsztatowe dla osób świadczących usługi społeczne i wolontariuszy w terenie z zakresu opieki nad osobą niesamodzielną;
 - zrekrutowano do projektu 223 osób, w tym: 26 mężczyzn i 197 kobiet;
 - rozwijano Regionalny Portal Informacyjno-Doradczy wraz z utworzeniem bazy dostępności obiektów użyteczności publicznej.
7. Udzielono pomocy finansowej w formie dotacji celowej dwóm jednostkom samorządu terytorialnego – Gminie Miasto Szczecinek oraz Gminie Świerżno. Zawarto 2 umowy, wydatkując na realizację zadania łącznie 120 000,00 zł.
 8. Projekt „Kooperacja – efektywna i skuteczna”, finansowany w ramach w ramach działania 2.5 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Celem projektu jest wzmocnienie potencjału instytucji działających na rzecz włączenia społecznego, wypracowanie i wdrożenie modelu kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej a podmiotami innych polityk sektorowych dla gmin miejsko-wiejskich. Zakładany model kooperacji obejmuje instytucje z dwóch poziomów samorządu terytorialnego (gmina, powiat) oraz zawiera opis współpracy, przepływu informacji i wiedzy, metodykę dochodzenia do „koszyka usług” dla rodziny, jak i jej otoczenia, w lokalnej wspólnocie. W województwie zachodniopomorskim projekt jest realizowany na terenie 5 gmin wiejsko-miejskich oraz 3 powiatów.
 9. Projekt „Ekonomia społeczna kluczem do sukcesu”. Realizacja tego projektu ma na celu wzrost udziału podmiotów ekonomii społecznej w zachodniopomorskim rynku pracy, w tym w rynku usług użyteczności publicznej poprzez zwiększenie efektywności działania PES i instytucji otoczenia ekonomii społecznej. Wartość projektu to 734 189,44 zł. Dzięki realizacji zadań ustawowych/programowych i działań wynikających z realizacji projektu dot. ekonomii społecznej oraz możliwości wsparcia ES ze środków RPO WZ, stopniowo wzmacnia się w regionie sektor ekonomii społecznej. Zbudowany został efektywny system

integracji pomiędzy podmiotami ekonomii społecznej. Zapewnione zostało funkcjonowanie Zachodniopomorskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej wraz z grupami roboczymi), współpracującego z Zarządem Województwa Zachodniopomorskiego w działaniach na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i pełniącego funkcję konsultacyjno-doradczą, edukacyjno-upowszechniającą, opiniodawczą oraz ekspercką. Poprzez zawiązanie partnerstw na rzecz realizacji opracowanych lokalnych planów na rzecz rozwoju ES nastąpił rozwój współpracy między JST, PES, OWES i innymi instytucjami otoczenia ES.

- 10.** Realizowano działania mające na celu wzmocnienie zdolności JST do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych. Aktualnie 96 gmin posiada programy rewitalizacji (a 6 gmin – gminne programy rewitalizacji) i prowadzi, w różnym zakresie, działania rewitalizacyjne na wyznaczonych obszarach rewitalizacji. Oprócz ponad 100 projektów inwestycyjnych współfinansowanych ze środków RPO WZ na obszarach rewitalizacji wykonano ponad 200 inicjatyw społecznych opartych na zaangażowaniu i pracy mieszkańców tych obszarów. Powierzchnia obszarów rewitalizacji to 1 060,5 km², a liczba mieszkańców obszarów obejmowanych wsparciem to 322,4 tys.
- 11.** Jednym z realizowanych zadań jest zwiększanie kompetencji służb zajmujących się aktywizacją, integracją oraz reintegracją społeczną i zawodową osób oraz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Przy Marszałku Województwa Zachodniopomorskiego działa Regionalna Komisja Egzaminacyjna do spraw stopni specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych. Jej zadaniem jest nadawanie I stopnia specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny. W 2019 r. po przeprowadzeniu egzaminu I stopień specjalizacji nadano 66 pracownikom socjalnym z terenu 5 województw. Ponadto zorganizowano Zachodniopomorskie Obchody Dnia Pracownika Socjalnego, podczas uroczystości ogłoszono wyniki wojewódzkiego konkursu „Liderzy służb społecznych”.
- 12.** Przeprowadzono zawodowe szkolenia pracowników kadr pomocy społecznej (118 614 zł): "Przeciwdziałanie marnowaniu żywności na poziomie lokalnym", przeszkolono 18 osób; "Stres i sytuacje konfliktowe w pracy pracowników jednostek pomocy i integracji społecznej", przeszkolono 60 osób; „Współpraca z osobami z niepełnosprawnościami i z zaburzeniami psychicznymi”, przeszkolono 59 osób.
- 13.** Działania w zakresie zapobiegania i zwalczania HIV/AIDS. Celem głównym zrealizowanych działań było podniesienie wiedzy dotyczącej zapobiegania i zwalczania HIV/AIDS oraz edukowanie w zakresie zagrożeń związanych z podejmowaniem ryzykownych zachowań, procedur po ekspozycji i informowaniu o organizacjach pozarządowych, które oferują pomoc w tym obszarze. Zrealizowano działania o charakterze promocyjno – edukacyjno – informacyjnym, m.in. konferencję pn. „Forum młodzieżowe w zakresie profilaktyki HIV” oraz organizację superwizji nt. uzależnień, przemocy w rodzinie, HIV/AIDS skierowaną do osób zajmujących się tymi obszarami. W ramach realizacji zadania publicznego w otwartym konkursie ofert zrealizowano zadanie edukacyjne w obszarze profilaktyki HIV/AIDS oraz chorób przenoszonych drogą płciową skierowanej do młodzieży oraz studentów z województwa zachodniopomorskiego "Z wiedzą w dorosłość". Wartość wydatków poniesionych na powyższe działania to 49 564,05 zł.
- 14.** Działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. W ramach podjętych w 2019 r. działań przyznano 17 dotacji celowych o łącznej wysokości 372 700 zł, przekazanych wybranym w otwartym konkursie ofert stowarzyszeniom i fundacjom, podejmującym działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, m.in. w celu ograniczenia problemów społecznych i zdrowotnych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniom behawioralnym i innym ryzykownym zachowaniom.
- 15.** Specjalistyczne szkolenie dla osób pracujących z nieletnimi i ich rodzinami w środowisku lokalnym. Przyznano dotacje celowe w trybie małego grantu o łącznej wysokości 29 497,90 zł, w ramach których przeprowadzono kampanie edukacyjne oraz przyznano dotacje podmiotowe w wysokości 32 000 zł przeznaczone na dofinansowanie zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi. Ponadto zrealizowano konferencje, wykłady, działania o charakterze promocyjnym, informacyjnym i edukacyjnym mające na celu szerzyć wiedzę dotyczącą przeciwdziałania uzależnieniom. Wartość wydatków poniesionych na powyższe działania to łącznie 526 266,30 zł.

Cel III – Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego

1. Sumarycznie, w 2019 r. wydatkowano ok. 16,5 mln zł na współpracę z organizacjami pozarządowymi.
2. W zakresie realizacji zadań z zakresu aktywizacji życia społecznego na obszarach wiejskich udzielono dotacje celowe o łącznej wysokości 296 139,25 zł, przyznanych wybranym jednostkom Ochotniczej Straży Pożarnej w otwartym konkursie ofert. W ramach zadania przeprowadzono szkolenia dla członków OSP i lokalnej społeczności, zakupiono sprzęt ochrony osobistej oraz wyposażono jednostki w urządzenia AED i GPS.
3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie działań Wydziału Współpracy Społecznej i Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej:
 - Wspieranie działalności na rzecz organizacji pozarządowych – 1 otwarty konkurs ofert;
 - Wdrażanie dobrych praktyk w obszarze współpracy pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi: liczba konkursów Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego – 2 (Samorządowy Lider Współpracy z NGO oraz Zachodniopomorski Lider NGO, 3 nagrodzone samorządy oraz 5 wyróżnionych organizacji pozarządowych); szkolenie dla pełnomocników ds. NGO – 2; szkolenia dla przedstawicieli organizacji pozarządowych w regionie (edycja wiosna i jesień) – 10; Zachodniopomorskie Forum Pełnomocników ds. NGO – 1.
 - Wzmocnienie mechanizmów wsparcia i promocji wolontariatu: 1 otwarty konkurs ofert; 1 udzielona dotacja na realizację zadania publicznego pt. „Pomorze Pomoże?!# Wyróbuj wolontariat-wspieramy wolontariat na ternie Pomorza Zachodniego”, którego głównym celem było wzmocnienie, rozwój oraz promocja wolontariatu w regionie; 2 filmy jako rezultaty z przeprowadzonych działań promocyjnych (film z „Partycypacji” oraz film z „Forum Wolontariatu”); 1 broszura informacyjna przedstawiająca działania realizowane przez Szkolne Kluby Wolontariusza; 1 projekt plakatu nt. wolontariatu.
 - Dofinansowanie wkładu własnego do projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych, tj. spoza budżetu województwa: 2 otwarte konkursy ofert, 5 udzielonych dotacji na dofinansowanie wkładu własnego.
 - Wspieranie działalności regionalnych ośrodków i centrów działających na rzecz organizacji pozarządowych – dotacje w trybie pozakonkursowym tzw. mały grant – 1 (zadanie Wspierajmy zachodniopomorskie NGO), w tym: wsparcie merytoryczne dla samorządów i organizacji pozarządowych: 72 h doradcze dla 20 organizacji, szkolenia merytoryczne dla 63 organizacji, działania animacyjne w 5 samorządach lokalnych; 1 wydarzenie – Gala Organizacji Pozarządowych w Koszalinie.
 - Rozwój aktywności społecznej i wspieranie inicjatyw obywatelskich – realizowany w formule regrantingu Program wspierający finansowo działania prospołeczne w województwie zachodniopomorskim. Głównym celem Programu jest budowanie tożsamości i spójności regionu poprzez wspieranie i promowanie inicjatyw mieszkańców Pomorza Zachodniego wpływających na wzmacnianie zaufania i więzi między obywatelami. Program Społecznik realizowany jest w podziale na dwa filary: Mikrodotacje – wsparcie realizacji inicjatyw oddolnych oraz Regionalne Inicjatywy Obywatelskie.
 - Współpraca z organizacjami pozarządowymi w obszarze zadań ROPS: w 2019 r. zawarto z organizacjami pozarządowymi w trybach otwartego konkursu ofert oraz pozakonkursowym realizację zadań publicznych z zakresu m.in. działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka.

4. Zadania realizowane na rzecz spójności społecznej w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu:

- Pomoc finansowa dla JST z obszaru województwa zachodniopomorskiego na poprawę stanu infrastruktury sportowej – zawarto 81 umów na łączną sumę 1 350 000 zł (z czego zrealizowano 1 317 128 zł), w ramach których wybudowano, wyremontowano lub doposażono m. in.: 32 boiska i stadiony sportowe – płyty, ogrodzenia, sanitariaty, trybuny, urządzenia do nawadniania; 27 hal sportowych – remont lub wymiana nawierzchni, trybun, wyposażenia, sanitariatów, stolarki, oświetlenia, ogrzewania, malowanie obiektów; 18 siłowni, torów przeszkód, street-workout'ów, parków trampolin; 4 obiekty do uprawiania sportów wodnych i inne.
- Przyznawanie nagród finansowych dla najlepszych sportowców z województwa zachodniopomorskiego i ich trenerów za osiągnięcia sportowe – wręczono 50 nagród dla 29 sportowców (w tym 11 sportowców niepełnosprawnych) i 21 trenerów, wydatkując na ten cel 143 000 zł.
- Przyznawanie, wstrzymywanie lub pozbawianie stypendiów z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe – wypłacono stypendia 51 sportowcom w łącznej 155 00 zł.
- Uczestnictwo Województwa Zachodniopomorskiego w organizacji wydarzeń oraz przedsięwzięć w zakresie kultury fizycznej i sportu, promujących województwo, o charakterze regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym – dofinansowano 200 wniosków, o ogólnej wartości 387 561 zł.
- Wspieranie realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w ramach otwartego konkursu ofert w zakresie kultury fizycznej – w ramach 7 zadań publicznych dofinansowano 22 podmioty w łącznej kwocie 3 mln zł.

5. Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie tożsamości i integracji społeczności lokalnej realizowano także poprzez wsparcie 180 sołectw w ramach III edycji Grantów Sołeckich.

6. Wspieranie Lokalnych Grup Działania – w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich zawarto 128 umów w zakresie wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Ich efektem jest utworzenie 109 miejsc pracy oraz powstanie 30 nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, a także przebudowanie 15 obiektów.

Wydatki na realizację zadań

Cel I – Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny

Zadania jednoroczne

Zadania jednoroczne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej:

Kwota wydatkowana – 22 798 389,28 zł (stan na 31 grudnia 2019 r.).

W podziale na źródła:

Środki własne województwa (WW):

- Program Wojewódzki pn. „Region dla Rodziny”: 754 015,23 zł;
- Szkolenia zawodowe kadr pomocy społecznej: 118 614 zł;
- Pomoc finansowa dla Powiatu Myśliborskiego: 230 000 zł.

Środki z budżetu państwa (ZB) dotacja na zadania zlecone:

- Organizowanie i prowadzenie Ośrodków Adopcyjnych: 918 206,30 zł.

Zadania jednoroczne Wydziału Współpracy Społecznej:

Środki własne województwa (WW):

- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie: 243 477,93 zł (z udziałem WB).

Zadania wieloletnie

Zadania wieloletnie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej:

- Projekt pn. „Dobre wsparcie – system lokalnych usług społecznych” – suma: 574 028,91 zł; w podziale na źródła: EFS (RS): 48 924,57 zł; BP (RW): 59 758,79 zł; WZ (WW): 26 345,55 zł;
- Projekt pn. „Nawigator Samodzielności” – suma: 946 421,14 zł, w podziale na źródła: EFS (RS): 919 448,13 zł, BP (RW): 26 973,01 zł;
- Projekt pn. „Partnerstwo dla Rodziny” – suma 23 542,78 zł, w podziale na źródła: EFS (RS): 19 841,86 zł; BP (RW): 2 994,64 zł; WW (WW): 706,28 zł;
- Projekt pn. „Zintegrowane wsparcie” – suma: 134 486,74 zł, w podziale na źródła: EFS (RS): 114 313,50 zł; WZ (WW): 20 173,24 zł;
- Projekt pn. „Akademia Rodzica Zastępczego” – suma: 402 189,75 zł, w podziale na źródła: EFS (RS): 341 847,21 zł; BP (RW): 40 233,05 zł; WZ (WW): 20 109,49 zł;
- Projekt pn. „Kurs na Rodzinę” – suma: 1 179 448,45 zł, w podziale na źródła: EFS (RS): 1 002 489,92 zł; BP (RW): 117 986,04 zł; WZ (WW): 58 972,49 zł;
- Projekt pn. „Akademia Przyszłości” – suma: 113 202,20 zł, w podziale na źródła: EFS (RS): 96 217,91 zł; BP (RW): 11 324,18 zł; WZ (WW): 5 660,11 zł.

Cel II – Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu

Zadania jednoroczne

Zadania jednoroczne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej:

Środki własne województwa (WW):

- Zadania z zakresu polityki społecznej, w tym RKE: 491 061,04 zł;
- Pomoc finansowa dla Gminy Świerżno: 50 000,00 zł;
- Pomoc finansowa dla Miasta Szczecinek: 70 000,00 zł;
- Program Wojewódzki pn. „Region Wyrównanych Szans”: 3 923 071,55 zł;
- Środki pochodzące z PFRON (poza budżetem): 16 243 272,47 zł.

Zadania jednoroczne Wydziału Współpracy Społecznej:

Środki własne województwa (WW):

- Realizacja zadań z zakresu równego traktowania (HIV): 49 564,05 zł;
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Uzależnieniom: 526 266,30 zł;
- Działania na rzecz profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego: 54 960,70 zł.

Zadania wieloletnie

Zadania wieloletnie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej:

- Projekt pn. „Dobre wsparcie – system lokalnych usług społecznych” – suma: 574 028,91 zł; w podziale na źródła: EFS (RS): 487 924,57 zł; BP (RW): 59 758,79 zł; WZ (WW): 26 345,55 zł;
- Projekt pn. „Ekonomia społeczna – suma: 734 189,44 zł, w podziale na źródła: EFS (RS): 624 061,03 zł, WZ (WW): 110 128,41 zł;
- Projekt pn. „Wzmacnianie zdolności gmin do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych” – suma 24 695,00 zł, w podziale na źródła finansowania: (FS) (RS) 20 990,75 zł, BP (RW) 3 704,25 zł;
- Projekt pn. „Azymut – Samodzielność” – suma: 1 643 762,09 zł, w podziale na źródła: EFS (RS): 1 385 362,68 zł; BP (RW): 258 399,41 zł;
- Projekt pn. „Kooperacja – efektywna i skuteczna” – suma: 308 827,26 zł, w podziale na źródła: EFS (RS): 260 280,00 zł; BP (RW): 48 548,00 zł.

Cel III – Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego

Zadania jednoroczne

Zadania jednoroczne Wydziału Współpracy Społecznej:

Środki własne województwa (WW):

- Animator życia społecznego na obszarach wiejskich – OSP: 296 139,25 zł;
- Realizacja zadań z zakresu równego traktowania : 79 773,80 zł;
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi: 154 273,75 zł;
- Realizacja zadań z zakresu równego traktowania : 79 773,80 zł;

Wsparcie mniejszości narodowych i etnicznych na terenie województwa zachodniopomorskiego: 188 778,84 zł.

Zadania jednoroczne Wydział Edukacji i Sportu (w zakresie sportu):

Środki własne województwa (WW):

- Pomoc finansowa dla JST z obszaru województwa zachodniopomorskiego na poprawę stanu infrastruktury sportowej: 1 317 128 zł;
- Przyznawanie nagród finansowych dla najlepszych sportowców z województwa zachodniopomorskiego i ich trenerów za osiągnięcia sportowe: 143 000 zł;
- Przyznawanie, wstrzymywanie lub pozbawianie stypendiów z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe: 158 025 zł;
- Uczestnictwo Województwa Zachodniopomorskiego w organizacji wydarzeń oraz przedsięwzięć w zakresie kultury fizycznej i sportu, promujących województwo, o charakterze regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym: 279 825 zł.

Pozostałe zadania:

- III edycja Grantów Sołeckich: 1 765 347,57 zł (środki własne Województwa);
- Dofinansowanie 180 umów wspierających LGD w ramach lokalnych strategii rozwoju: 13,9 mln zł (środki: PROW).

Zadania wieloletnie

Zadanie wieloletnie Wydziału Współpracy Społecznej:

- Zadania w zakresie rozwoju aktywności społecznej i wspierania inicjatyw obywatelskich: 3 546 065 zł (środki własne województwa).

Zadania wieloletnie Wydziału Edukacji i Sportu (w zakresie sportu):

- Wspieranie realizacji zadań publicznych WZ w zakresie upowszechniania kultury fizycznej: 2 705 000 zł (środki własne województwa).

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **Spójność społeczna** w 2019 r. w ramach RPO WZ podpisano 74 umowy o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 161,1 mln zł.

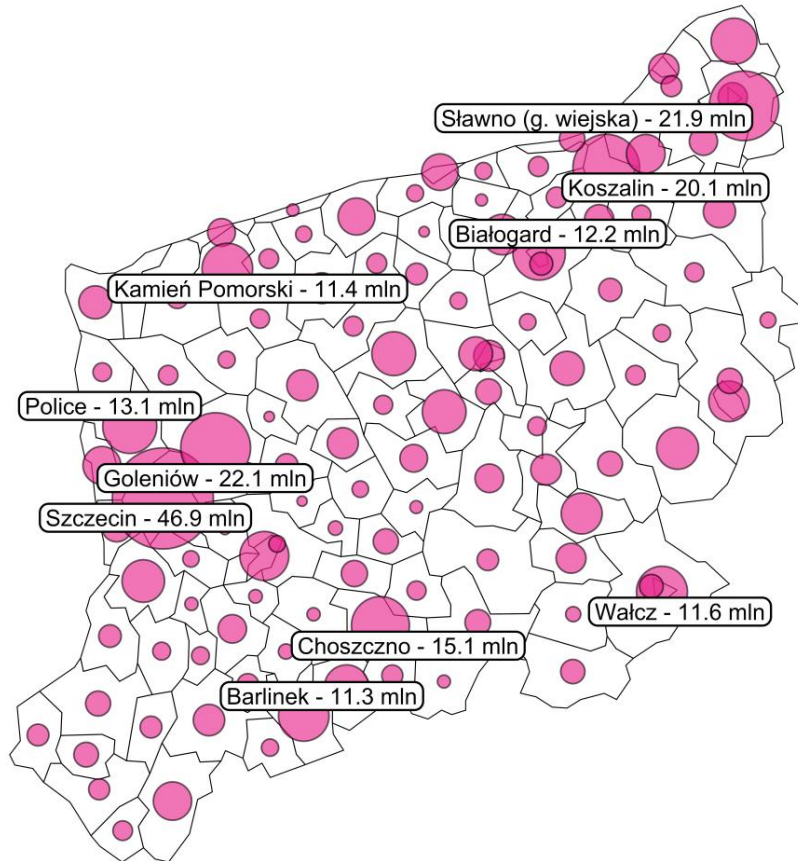
Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2019 r. pozwoli na osiągnięcie następujących efektów:

- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 5 988 osób;
- liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 5 619 szt.

Od początku wdrażania programu (tj. od 2015 r.) w omawianym obszarze podpisano 255 umów na łączną kwotę wsparcia 480,4 mln zł, z czego beneficjentom wypłacono dotychczas 175,7 mln zł, tj. 36,6% zakontraktowanych środków.

Terytorialny rozkład środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. przedstawia poniższa mapa. Wskazano nazwy 10 gmin, w których dofinansowanie było najwyższe.

Rysunek 30. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Spójność społeczna

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Jednocześnie w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których wysokość środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. w przeliczeniu na jednego mieszkańca była najwyższa.

Tabela 46. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Spójność społeczna

Gmina	Powiat	PLN na mieszkańca
Sławno (g. wiejska)	sławieński	2 455
Wierzchowo	drawski	1 704
Postomino	sławieński	1 340
Pełczyce	choszczeński	1 112
Resko	łobeski	1 048
Brzeżno	świdwiński	977
Dobra	łobeski	918
Nowe Warpno	policki	835
Świdwin (g. wiejska)	świdwiński	822
Dziwnów	kamieński	810

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Realizacja wielu projektów, które w istotny sposób przyczyniają się do osiągnięcia zakładanych celów tak na poziomie SRWZ2030 (w szczególności cel 1 Otwarta społeczność), a także na szczeblu programów wojewódzkich, determinuje efektywne wdrażanie założeń polityki. Właściwe dostosowanie działań do potrzeb mieszkańców regionu zostało dostrzeżone i docenione na poziomie unijnym – Projekt „Dobre Wsparcie – system lokalnych usług społecznych” zwyciężył w konkursie Komisji Europejskiej „Regio Stars 2019”.

Dzięki realizacji zadań ustawowych/programowych i działań wynikających z realizacji projektu dot. ekonomii społecznej oraz możliwości wsparcia ES ze środków RPO WZ, stopniowo wzmacnia się sektor ekonomii społecznej w regionie. Poszczególne działania są wobec siebie komplementarne i spójne. Zbudowany został efektywny system integracji pomiędzy podmiotami ekonomii społecznej. Zapewnione zostało funkcjonowanie Zachodniopomorskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej (wraz z grupami roboczymi), współpracującego z Zarządem Województwa Zachodniopomorskiego w działaniach na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i pełniącego funkcję konsultacyjno-doradczą, edukacyjno-upowszechniającą, opiniodawczą oraz ekspercką. Poprzez zawiązanie partnerstw na rzecz realizacji opracowanych lokalnych planów na rzecz rozwoju ES nastąpił rozwój współpracy między JST, PES, OWES i innymi instytucjami otoczenia ES – istotnym aspektem ES jest lokalność, współpraca z samorządem lokalnym, promowanie stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych udzielanych przez JST, jak również zlecanie zadań PES-om.

Aktualnie 95 gmin posiada programy rewitalizacji i prowadzi, w różnym zakresie, działania rewitalizacyjne na wyznaczonych obszarach rewitalizacji. Oprócz ponad 100 projektów inwestycyjnych współfinansowanych ze środków RPOWZ na obszarach rewitalizacji wykonano ponad 200 inicjatyw społecznych opartych na zaangażowaniu i pracy mieszkańców tych obszarów.

Samorząd województwa zachodniopomorskiego jest otwarty na współpracę z organizacjami pozarządowymi i dąży do rozwijania obustronnego partnerstwa. Na podstawie zgłaszanych od organizacji potrzeb i postulatów podejmowane są działania w nowych obszarach, a w ślad za tym przeznaczane są środki finansowe. Ma to pozytywny wpływ na realizację polityki w zakresie społeczeństwa obywatelskiego i wzrost spójności społecznej. Wkład w rozwój polityki mają m.in. działania przeprowadzone w 2019 r. przez Wydział Współpracy Społecznej.

Dzięki realizowanym programom (m.in. „Animator życia społecznego na obszarach wiejskich – OSP” oraz „Program Społecznik na lata 2019-2021”) zwiększyła się liczba inicjatyw oddolnych i aktywność zachodniopomorskich organizacji pozarządowych różnego typu (stowarzyszenia, fundacje, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich czy grupy nieformalne). Wnioski z realizacji Programu Społecznik wskazują na wzrastające zainteresowanie możliwością korzystania z grantów na realizację inicjatyw społecznych. Można zauważyć pozytywny wpływ Programu Społecznik w zakresie pobudzania w regionie aktywności lokalnej zarówno organizacji pozarządowych, jak i grup nieformalnych, które mogą się ubiegać o dofinansowanie we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Z możliwości korzystania z dotacji korzystają nowo powstające stowarzyszenia, ochotnicze straże pożarne i koła gospodyń wiejskich. Dla większości z aplikujących jest to pierwszy krok do zdobycia dofinansowania ze źródeł zewnętrznych, a także początek działalności społecznej w odpowiedzi na lokalne potrzeby. W ramach programu w 2019 r. realizowano akcje o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, ekologicznym, kulturalnym, historycznym i sportowym. Dzięki programowi mieszkańcy także małych miejscowości zyskali możliwość uczestniczenia w ciekawych wydarzeniach, a także możliwość włączania się w lokalne działania.

Prowadzone od kilku lat działania w zakresie wzmacniania potencjału trzeciego sektora wskazują na zwiększone, w porównaniu z dostępnością, możliwości absorpcji i wykorzystania środków na wspieranie działalności regionalnych ośrodków i centrów działających na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku

publicznego i o wolontariacie. Zgłaszana jest konieczność powołania stale funkcjonującego centrum organizacji pozarządowych świadczącego doradztwo i wspierającego działania III sektora na wzór podmiotów miejskich funkcjonujących np. w Szczecinie, Koszalinie, Stargardzie. Wynika to także z konieczności prowadzenia do profesjonalizacji małych organizacji pozarządowych, które radzą sobie ze zdobyciem małego dofinansowania (np. w Programie Społecznik), ale potrzebują dalszego wsparcia. Niektóre z nich mogłyby się rozwijać i być kolejnymi partnerami samorządu województwa w realizacji zadań publicznych.

Realizacja zadań publicznych w ramach współpracy z samorządami wymaga spełnienia wielu warunków, przy jednoczesnym efektywnym działaniu na rzecz lokalnej społeczności. Programy inicjowane przez samorząd w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania uzależnieniom, zapobiegania i zwalczania HIV/AIDS oraz animacji życia na obszarach wiejskich przyczyniły się do zwiększenia wiedzy i tolerancji we wskazanych obszarach oraz pozytywnie wpłynęły na aktywność mieszkańców województwa zachodniopomorskiego.

Realizacja od 2016 r. zadań wspierających mniejszości narodowe i etniczne w sposób znaczący wpływa na rosnącą aktywność stowarzyszeń i fundacji działających na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych na terenie województwa zachodniopomorskiego. Potrzeby realizacji działań w tym obszarze – włączając również zadania z zakresu równego traktowania – spotykają się z decyzjami o systematycznym zwiększaniu środków z budżetu województwa na ten cel.

W zakresie sportu istotną rolę dla spójności społecznej odgrywa przede wszystkim pomoc finansowa dla JST z obszaru województwa zachodniopomorskiego przekazywana na poprawę stanu infrastruktury sportowej. Samorządy gminne i powiatowe wykazują bardzo duże zainteresowanie taką formą wsparcia – bez dofinansowania ich zadania w tym obszarze pozostawałyby niezrealizowane. Przekazane wsparcie finansowe przyczyniło się do dostarczenia wysokiej jakości usług publicznych i miało wpływ na zrównoważony rozwój społeczny i wyrównywanie szans mieszkańców w dostępie do tych usług. Między innymi dzięki niemu w województwie zachodniopomorskim odnotowuje się jeden z najwyższych w Polsce wskaźników siłowni zewnętrznych na 10 tys. mieszkańców (Kultura fizyczna w latach 2017 i 2018, GUS 2019). Zainteresowanie realizacją działań w obszarze upowszechniania kultury fizycznej, wskazuje na potrzebę dalszego, konsekwentnego dofinansowywania tego rodzaju działań w powiązaniu ze wzmacnianiem potencjału, zarówno samorządów lokalnych, jak i podmiotów trzeciego sektora. Wsparcie organizacji pozarządowych pozwoli na efektywniejszą realizację zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w ramach otwartego konkursu ofert w zakresie kultury fizycznej, których szeroki wachlarz odpowiada na potrzeby lokalnych społeczności i wpływa na zrównoważony rozwój społeczny i wyrównywanie szans mieszkańców województwa.

3.3.2 Gospodarka

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze rozwoju gospodarczego

Obowiązki samorządu województwa odnoszące się do wspierania rozwoju gospodarczego regionu wynikają przede wszystkim z ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571, 1815). Zgodnie z zapisami art. 11 ustawy określa on strategię rozwoju województwa, uwzględniającą:

- pobudzanie aktywności gospodarczej;
- podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa;
- tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy;
- wspieranie i prowadzenie działań na rzecz podnoszenia poziomu wykształcenia obywateli;
- wspieranie rozwoju nauki i współpracy między sferą nauki i gospodarki;
- popieranie postępu technologicznego oraz innowacji.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Polityka Gospodarcza Województwa Zachodniopomorskiego

Uwzględniając strategiczne i taktyczne aspekty realizacji przedmiotowej polityki, samorząd województwa definiuje cele, które przyjmuje do realizacji w ramach prowadzonej przez siebie polityki gospodarczej. Szczególnego znaczenia nabiera konieczność wspierania i systematycznego budowania przez samorząd obszarów gospodarczych będących siłą napędową regionalnej gospodarki, a zarazem cechujących się intensywnością rozwoju. Istotna jest intensyfikacja relacji inwestycyjnych, współpracy przedsiębiorstw zarówno w ramach klastrów, jak i z instytucjami otoczenia biznesu, zwiększenie eksportu (wymiany wewnątrz UE) oraz internacjonalizacja podmiotów działających w regionie. Szczególnie ważna jest także budowa klimatu zaufania, zarówno pomiędzy przedsiębiorstwami, jak i w relacjach pracownik – pracodawca, przedsiębiorstwo – instytucja finansowa oraz przedsiębiorstwo – urząd, który pozwala na uruchomienie procesów dzielenia się wiedzą.

Regionalna Strategia Rozwoju Inteligentnych Specjalizacji Województwa Zachodniopomorskiego 2020+ (RIS3 WZ)

Innowacyjna gospodarka jest znaczącym instrumentem kształtowania wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia konkurencyjności regionu. W kontekście obecnej sytuacji województwa i wizji jego gospodarczego rozwoju, przed Pomorzem Zachodnim w najbliższych latach stoją kluczowe wyzwania. Szczególnie istotne dla zapewnienia rozwoju potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje jest podniesienie poziomu konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, rozwój nauki na rzecz innowacyjnej gospodarki oraz budowa kapitału ludzkiego dla rozwoju innowacji. Główne założenia wskazane w strategii to zwiększenie poziomu innowacyjności przedsiębiorstw poprzez wzmocnienie ich zdolności do prowadzenia działalności badawczo-rozwojowo-innowacyjnej we współpracy z sektorem nauki i wiodącymi na rynku podmiotami w kraju i za granicą, czy wzmocnienie roli uczelni, będących często animatorami innowacji i motorami przemian technologicznych w globalnej gospodarce.

Cele i główne działania realizowane w 2019 r.

Cel I – Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy regionu

1. Wsparcie bezpośrednich inwestycji na Pomorzu Zachodnim w 2019 r. – kompleksowa obsługa inwestorów.
 - Przy wsparciu pracowników urzędu ukończono na terenie województwa 7 inwestycji typu greenfield oraz 1 typu brownfield. Inwestorami były przedsiębiorstwa z Danii, Finlandii, Niemiec oraz Polski. Łączne zadeklarowane nakłady inwestycyjne to 240 000 000 zł. W ramach zakończonych inwestycji zadeklarowano powstanie 550 nowych miejsc pracy.

- 8 inwestorów podjęło decyzję o ulokowaniu swoich przyszłych przedsięwzięć typu greenfield na terenie województwa. Inwestorami są przedsiębiorstwa z Danii, Czech, Niemiec, Japonii oraz Polski. Łączne planowane nakłady inwestycyjne to 660 800 000 zł. W ramach inwestycji inwestorzy zadeklarowali powstanie 442 nowych miejsc pracy.
2. Realizacja projektu pn.: *Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – ster na innowacje* finansowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020.

Zadania zrealizowane w ramach Celu I:

- Organizacja misji dziennikarzy zagranicznych na Pomorze Zachodnie. W misji uczestniczyło 10 dziennikarzy z różnych krajów Europy. Dziennikarze odwiedzili parki przemysłowe w regionie oraz odbyli spotkania z inwestorami, którzy działają na Pomorzu Zachodnim. Rezultatem wizyty było 13 artykułów w zagranicznej prasie.
 - Organizacja szkoleń w zakresie rozwoju kompetencji eksportera oraz seminariów branżowych w ramach regionalnych specjalizacji dla MŚP. W przedsięwzięciach udział wzięło 278 osób.
 - Organizacja wyjazdu 3 zachodniopomorskich firm z sektora MŚP na II Forum Regionów Polska-Japonia.
 - Opracowanie analizy stanu i perspektyw rozwojowych bezpośrednich inwestycji zagranicznych w województwie zachodniopomorskim oraz stanu i perspektyw dla zachodniopomorskich eksporterów na rynkach Bliskiego Wschodu.
 - Przeprowadzenie kampanii reklamowej Pomorza Zachodniego (m.in. reklama Pomorza Zachodniego na potwierdzeniach rezerwacji biletów LOT na trasie Szczecin-Warszawa, reklama Pomorza Zachodniego na kartach pokładowych biletów LOT na trasie Szczecin-Warszawa).
 - Organizacja i współorganizacja następujących konferencji: *Baltic Business Forum*, IV edycja *Międzynarodowego Kongresu Kreatywnego*.
 - Zorganizowanie dwudniowej konferencji *SmartUP* w ramach Zachodniopomorskich Dni Przedsiębiorczości i Innowacji, w której udział wzięło przeszło 150 osób. W trakcie konferencji odbyły się również warsztaty dla dzieci z zakresu robotyki, programowania i animacji poklatkowych. Ich celem było pobudzenie kreatywności i ciekawości wśród najmłodszych. W warsztatach uczestniczyło ponad 230 dzieci, które w ramach prowadzonych zajęć odkrywały tajniki konstrukcji robotów, budowania scenarii do animacji oraz programowania.
 - Działania promocyjne: udział w *Kongresie Regionów*, promocja Pomorza Zachodniego w dzienniku Rzeczpospolita, współorganizacja konferencji promującej walory Pomorza Zachodniego podczas wydarzenia *SUKCES* organizowanego przez ZARR S.A.
 - Zorganizowanie II edycji Konkursu Gospodarczego *Twój biznes pod banderą sukcesu*. W trakcie gali finałowej spośród 15 laureatów 2. etapu Konkursu internauci w otwartym głosowaniu wybrali 3 najciekawsze firmy Pomorza Zachodniego. Zwycięzcy odebrali bony o wartości 6 000 zł do wykorzystania na szkolenia, warsztaty i targi branżowe dopasowane do własnych potrzeb. Ich sukces został przedstawiony w filmach promujących Pomorze Zachodnie, które będą częścią kampanii wizerunkowej regionu. W wirtualnym głosowaniu, które przybrało formę rywalizacji, uczestniczyło 10 000 internautów.
3. Organizacja szkolenia pn.: *Kształtowanie postaw przedsiębiorczych w procesie kształcenia studentów – szkoła trenerów*. Podczas szkolenia, jego uczestnicy zdobyli wiedzę z zakresu nauczania nowoczesnej przedsiębiorczości, poznali metody startupowe, a następnie wykorzystali je w pracy z młodzieżą. Szkolenie jest wydarzeniem cyklicznym adresowanym do pracowników zachodniopomorskich szkół wyższych.
4. Przygotowanie warsztatów pn. *Kształtowanie twórczego myślenia, aktywizacja postaw przedsiębiorczych oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości wśród dzieci i młodzieży*. Warsztaty przeprowadzono w głównej mierze na obszarze Specjalnej Strefy Włączenia, w 9 szkołach podstawowych, w 8 miejscowościach

(Drawno, Dobra, Kozielice, Płoty, Karnice, Krzęcin, Moryń i Połczyn Zdrój). Łącznie przeprowadzono 24 warsztaty, w których udział wzięło 730 uczniów w wieku od 11 do 15 lat.

5. Zakup węzy pszczelej dla pszczelarzy Województwa Zachodniopomorskiego w ramach zadania publicznego pn. *Poprawa warunków sanitarnych rodzin pszczelich poprzez zakup węzy pszczelej*.
6. Wykonanie doświadczeń z zakresu Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego dla odmian roślin uprawnych pod kątem dostosowania ich do warunków uprawy w województwie zachodniopomorskim.

Cel II – Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw i ich internacjonalizacja

1. Realizacja projektu pn. *Sieć Obsługi Inwestorów i Eksporterów (COIE)*, współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013. Zadania zrealizowane w ramach Celu II:
 - Świadczenie usług informacyjnych pro-eksport.
 - Organizacja dwóch spotkań tematycznych (*Dzień polsko-niemiecki w Starej Rzeźni* poświęcony rynkowi niemieckiemu oraz konferencja *Przemysł 4.0* poświęcona wymianie doświadczeń i know-how).
2. Realizacja projektu pn.: *Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – ster na innowacje* finansowanego w ramach RPO WZ 2014-2020. Zadania zrealizowane w ramach Celu II:
 - Przeprowadzenie szkoleń eksportowych i kompetencyjnych dla MŚP dotyczących między innymi: ustalania cen eksportowych, zarządzanie sobą w czasie, budowania i wdrażania modeli biznesowych, finansowania i zabezpieczania transakcji w obrocie międzynarodowym.
 - Zorganizowanie 4 mikserów biznesowych dla przedsiębiorców i inwestorów z regionu, których celem była integracja, wymiana dobrych praktyk i nawiązanie współpracy między przedsiębiorcami z Pomorza Zachodniego.
 - Zorganizowanie seminarium dla duńskich i polskich przedsiębiorców, które było głównym wydarzeniem wchodzącym w skład działań promocyjnych, towarzyszącym inauguracji połączeń między Szczecinem a Kopenhagą.
 - Zorganizowanie seminarium *e-inspiration Day 2019*, którego celem było podjęcie dyskusji o problemach gospodarczych i społecznych, wymiana poglądów i doświadczeń osób zainteresowanych i związanych z branżą logistyczną i e-commerce, integracja firm z sektora logistyki i e-commerce z Pomorza Zachodniego, promocja regionalnych specjalizacji, promocja oferty inwestycyjnej województwa zachodniopomorskiego.
3. Udział województwa zachodniopomorskiego w Targach LogiMAT w Stuttgarcie.
4. Organizacja Seminarium *Smart Green development in Poland* oraz miksera biznesowego w zrzeczeniu duńskich przedsiębiorców Dansk Industri oraz w Ambasadzie RP w Danii.
5. Organizacja wizyty Klubu Radców Handlowych, działający przy Krajowej Izbie Gospodarczej, zrzeszających zagranicznych dyplomatów akredytowanych w Polsce zajmujących się tematyką gospodarczo-handlową. W powyższym przedsięwzięciu udział wzięło 23 radców handlowych, akredytowanych przy Ambasadach w RP, zajmujących się tematyką gospodarczą, w tym współpracą w przedsiębiorcami.
6. Organizacja I edycji *Forum Innowacji Pomorza Zachodniego*, która odbyła się w Akademii Sztuki w Szczecinie. Celem spotkania była próba odpowiedzi na pytania: jak uczelnie mogą wspierać rozwój zachodniopomorskiego biznesu? Jak rozwiązują problemy z produktem, jego właściwościami czy opakowaniem? Forum to nowy cykl wydarzeń, które w głównej mierze ma pełnić rolę platformy współpracy i kontaktu biznesu ze światem nauki. Wydarzenie zostało zorganizowane we współpracy z Centrum Przemysłów Kreatywnych Akademii Sztuki w Szczecinie. W spotkaniu wzięło udział 26 przedstawicieli firm i IOB Pomorza Zachodniego oraz 14 studentów Akademii Sztuki.

7. Przeprowadzenie serii warsztatów dla Instytucji Otoczenia Biznesu dotyczących między innymi budowania relacji pomiędzy firmami, organizacji i usprawnienia procesu udzielania zamówień publicznych, komunikacji marketingowej.
8. Wyjazd studyjny rolników ekologicznych do gospodarstw ekologicznych w woj. świętokrzyskim i lubelskim.

Cel III – Doskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu

1. Realizacja projektu GRESS, którego głównym celem jest poprawa strategii na rzecz konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez promowanie, stymulowanie rozwoju oraz tworzenie form wsparcia dla startupów i firm typu spin-off, działających w zielonych sektorach gospodarki. Przedstawiciele samorządu wzięli udział w spotkaniu inauguracyjnym wspólnie z pięcioma regionami UE w zakresie wsparcia dla startupów zielonych sektorów gospodarki.
2. Realizacja projektu iEER, którego celem jest wyznaczenie inteligentnych kierunków działania i określenie rozwiązań, dzięki którym partnerzy będą mogli stymulować rozwój regionalnych ekosystemów przedsiębiorczości dla młodych przedsiębiorców oraz odpowiednio je kontrolować. W ramach projektu przygotowano rekomendacje dla UE dotyczące rozwoju startupów, przedsiębiorstw typu scale-up i innowacyjnych MŚP w kolejnym okresie programowania. Ponadto przedstawiciele samorządu wzięli udział w spotkaniu 10 regionów UE dotyczącym rozwoju ekosystemów przedsiębiorczości na poziomie regionalnym oraz dwóch konferencjach podsumowujących.
3. Realizacja projektu pn.: *Standardy obsługi inwestora w samorządach województwa zachodniopomorskiego* finansowanego w ramach PO WER 2014-2020. Cele projektu: analiza stopnia przygotowania JST do obsługi inwestora oraz wykonanie zdjęć lotniczych terenów inwestycyjnych, szkolenia dla władzy JST oraz pracowników zajmujących się obsługą inwestorów z zakresu m.in.: standardów obsługi inwestora w samorządzie, wdrożenie standardów obsługi inwestora w zachodniopomorskich JST. W 2019 r. w ramach projektu przeprowadzono ankiety audytoryjne badające stopień przygotowania JST do wdrożenia standardów obsługi inwestora oraz zakupiono niezbędny sprzęt na potrzeby realizacji projektu.
4. Uczestnictwo w programie edukacyjnym dla jednostek samorządu terytorialnego – *gov_LAB*. Celem projektu była nauka procesu projektowania usług publicznych, w tym zagadnień funkcjonalności usług z perspektywy użytkowników i eksperymentowania w polityce publicznej metodą design thinking. Program był realizowany przez PARP dla Urzędu Marszałkowskiego, przy udziale zachodniopomorskich przedsiębiorców i instytucji otoczenia biznesu. W ramach projektu zorganizowano 9 spotkań, 6 warsztatów w Szczecinie oraz 3 warsztaty w Warszawie.

Wydatki na realizację zadań

Cel I – Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy regionu

Suma: 5 239 200,16 zł; z tego:

Zadania jednoroczne: 589 005,93 zł

– Środki własne budżetu województwa: 589 005,93 zł.

Zadania wieloletnie: 4 650 194,23 zł

– Środki UE: 4 650 194,23 zł.

Cel II – Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw i ich internacjonalizacja

Suma: 470 887,70 zł; z tego:

Zadania jednoroczne: 250 563,39 zł

– Środki własne budżetu województwa: 230 857,47 zł;

– Środki UE: 19 705,92 zł.

Zadania wieloletnie: 220 324,31 zł

- Środki UE: 220 324,31 zł.

Cel III – Doskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu

Suma: 150 048,70 zł; z tego:

Zadania wieloletnie:

- Środki własne budżetu województwa: 6 551,72 zł;
- Środki UE: 143 496,98 zł.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **gospodarka** w 2019 r. w ramach RPO WZ RPO WZ podpisano 59 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 120,2 mln zł.

Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2019 r. pozwoli na osiągnięcie następujących efektów:

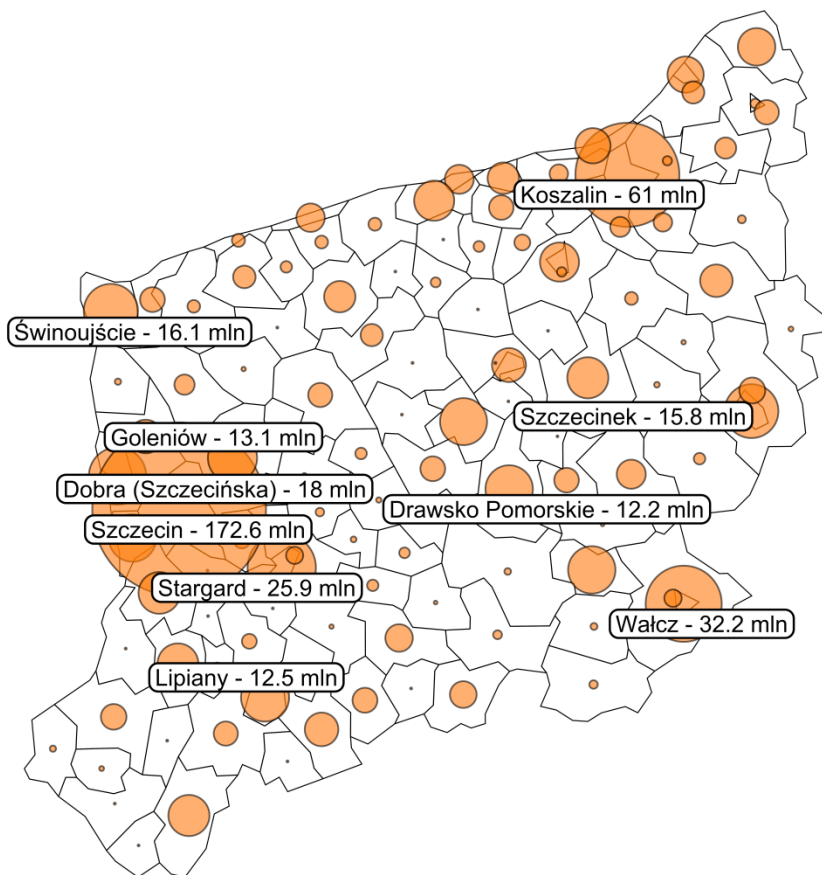
- liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie – 55 szt.;
- liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku – 46 szt.

Od początku wdrażania programu (tj. 2015 r.) w omawianym obszarze podpisano 312 umów na łączną kwotę wsparcia 822,9 mln zł, z czego beneficjentom wypłacono dotychczas 381,4 mln zł, tj. 46,3% zakontraktowanych środków.

Terytorialny rozkład środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. przedstawia poniższa mapa. Wskazano nazwy 10 gmin, w których dofinansowanie było najwyższe.

Środki te zostały przypisane do gmin na podstawie miejsca realizacji projektu wskazanego przez beneficjenta lub – w przypadku wsparcia w formie instrumentów finansowych – na podstawie siedziby przedsiębiorcy oraz wysokości środków UE w otrzymanej przez niego pożyczce.

Rysunek 31. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Gospodarka

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Jednocześnie w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których wysokość środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. w przeliczeniu na jednego mieszkańca była najwyższa.

Tabela 47. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Gospodarka

Gmina	Powiat	PLN na mieszkańca
Mirosławiec	walecki	2 211
Lipiany	pyrzycki	2 113
Ustronie Morskie	kołobrzeski	1 411
Banie	gryfiński	1 389
Mielno	koszaliński	1 326
Walcz	walecki	1 262
Rewal	gryficki	1 076
Postomino	sławieński	1 071
Kołbaskowo	policki	964
Łobez	łobeski	846

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Działania prowadzone w ramach polityki gospodarczej wspierały osiągnięcie zakładanych celów, a mianowicie:

- Pozytywne efekty przyniosły inicjatywy podnoszące przedsiębiorczość, kreatywność i innowacyjność wśród mieszkańców województwa. Wspieranie tych postaw stanowić będzie swoisty katalizator rozwoju całego regionu. Ponadto cenną inicjatywą jest wspieranie rozwoju przemysłów kreatywnych w regionie.
- Należy dalej systematycznie wzmacniać dialog środowiska naukowego z przedsiębiorcami oraz wspierać rozwój mechanizmów dyfuzji wiedzy w gospodarce, aby w pełni wykorzystać możliwości rozwoju sfery B+R, zwłaszcza tych, które niosą ze sobą fundusze europejskie.
- Kluczem do dalszego rozwoju regionu jest nieustanne przyciąganie nowych bezpośrednich inwestycji zagranicznych w zakresie inteligentnych specjalizacji. W tym celu należy stworzyć przejrzyste, wydajne i sprzyjające otoczenie inwestycyjne oraz zbudować potencjał ludzki i instytucjonalny do ich realizacji.
- Samorząd posiada pozytywne doświadczenia we wdrażaniu instrumentów inżynierii finansowej. Dalsze wykorzystywanie środków wspólnotowych do tworzenia instrumentów wsparcia innowacji w województwie powinno wzmacniać regionalny rynek i instytucje, które w ostatnich latach nabyły doświadczenie we wdrażaniu instrumentów finansowego wsparcia przedsiębiorczości.
- Dotychczasowa praktyka w zakresie realizacji projektów międzynarodowych wskazuje na dużą skuteczność tego typu przedsięwzięć. Istotnym wydaje się więc zwiększenie liczby międzynarodowych projektów partnerskich o profilu gospodarczym, w które zaangażowany jest samorząd województwa.
- Z punktu widzenia biznesu ważne jest, aby regionalna polityka gospodarcza była trwałym i zaplanowanym procesem inicjowania zmian w otoczeniu rynkowym, który pozwoli przedsiębiorcom zrozumieć działania administracji w dłuższej perspektywie czasu i wykorzystać je we własnych działaniach rozwojowych.
- Należy systematycznie zwiększać świadomość wśród potencjalnych beneficjentów środków unijnych tak, aby podnosić skuteczność wykorzystania dostępnych środków finansowych.
- W związku z powyższym istotne jest także stymulowanie popytu na innowacje ze strony przedsiębiorstw, zwłaszcza z sektora MŚP.

W trakcie realizacji polityki gospodarczej napotkano trudności, które stały się podstawą do wskazania poniższych wniosków:

- Istotnym dla osiągnięcia zakładanych celów jest wsparcie ekosystemu startupowego w regionie, składającego się oprócz samych startupów, również z podmiotów finansujących (np. anioły biznesu, fundusze inwestycyjne) oraz instytucji badawczych.
- Potrzebne jest wsparcie inwestycji w centra usług wspólnych, które będą przestrzenią dla specjalistów z wielu dziedzin, pragnących rozwijać swoje projekty technologiczne i tworzyć nową jakość produkcji i usług.
- Uznawanie funduszy unijnych za główne źródło realizacji działań stymulujących gospodarczy rozwój regionu może okazać się strategicznym błędem. Procesy te wymagają podjęcia aktywnych działań popartych odpowiednimi własnymi środkami finansowymi, a na poziomie strategicznym – implementacji rozwiązań systemowych pozwalających sprostać nowym wyzwaniom. Tak rozumiana rola określi miejsce regionu w strukturze gospodarki. Z tego względu należy zadbać o systematyczne finansowanie działań pro-gospodarczych z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego.
- W związku z coraz większą współzależnością i integracją państw, społeczeństw i gospodarek należy podjąć działania mające na celu wspieranie procesów związanych z modernizacją i restrukturyzacją przedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem dostosowania regionalnej gospodarki do wymogów Przemysłu 4.0, w tym transformacji cyfrowej.

- Należy wspierać rozwój klastrów dzięki wykorzystaniu środków pochodzących również z budżetu województwa. Podejmowane przez samorząd działania powinny konsolidować firmy w już istniejących klastrach, jak i inicjować tworzenie nowych porozumień.
- Należy zwiększyć uwagę na realizację projektów własnych województwa finansowanych z funduszy zewnętrznych, w tym unijnych oraz rozpatrzyć możliwość stworzenia wewnętrznej komórki do spraw pozyskiwania projektów unijnych dających finansowanie współpracy. Jednostka wspierałaby wydziały, które nie mają doświadczenia w tej dziedzinie.
- Istotnym dla rozwoju gospodarczego regionu jest podejmowanie inicjatyw prowadzących do poszukiwania nowych nisz rynkowych jako sposobu budowania przewag konkurencyjnych zachodniopomorskich przedsiębiorców, w drodze prowadzenia procesu przedsiębiorczego odkrywania oraz aktualizacji regionalnych inteligentnych specjalizacji.

3.3.3 Rynek pracy

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze rynku pracy

Obowiązki samorządu województwa w obszarze rynku pracy wynikają w szczególności z następujących aktów prawnych:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz.U.2019 r. poz. 512 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1482 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 7).

Zgodnie z ustawą o samorządzie województwa jednym z najważniejszych celów samorządu województwa jest stwarzanie warunków dla rozwoju gospodarczego. W zakresie rynku pracy sprowadza się to przede wszystkim do realizacji głównych celów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (pełne i produktywnie zatrudnienie, rozwój zasobów ludzkich, wysoka jakość pracy, wzmacnianie integracji i solidarności społecznej, zwiększanie mobilności na rynku pracy), a także polityki rynku pracy (tworzenie warunków do rozwoju kapitału ludzkiego w regionie, niwelowanie różnic wewnątrzregionalnych w obszarze rynku pracy, budowanie gospodarki zapewniającej wysoki poziom popytu na pracę, ze szczególnym uwzględnieniem regionalnych i inteligentnych specjalizacji; stworzenie systemu pozyskiwania i rozpowszechniania wiedzy o rynku pracy, zapewniającego szybkie prognozowanie i reagowanie na zachodzące w gospodarce zmiany).

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

1. Polityka Rynku Pracy Województwa Zachodniopomorskiego

Polityka Rynku Pracy Województwa Zachodniopomorskiego jest dokumentem regionalnym stanowiącym implementację celów zawartych w regulacjach krajowych dotyczących zadań samorządu w obszarze rynku pracy, w tym: promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej, współdziałania z Wojewódzką Radą Rynku Pracy w określaniu i realizacji regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich.

2. Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia jest narzędziem wdrażania Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii "Europa 2020" określającym priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających objęcia wsparciem na regionalnym rynku pracy.

3. Regionalna Strategia Rozwoju Inteligentnych Specjalizacji Województwa Zachodniopomorskiego 2020+ oraz Wykaz Inteligentnych Specjalizacji Pomorza Zachodniego

Regionalna Strategia Rozwoju Inteligentnych Specjalizacji Województwa Zachodniopomorskiego 2020+ oraz Wykaz Inteligentnych Specjalizacji Pomorza Zachodniego są dokumentami wskazującymi na kierunki i sposoby realizacji zapisów wojewódzkich dokumentów strategicznych w obszarze m.in. rynku pracy. Akcentują dążenie samorządu województwa do rozwoju poprzez pobudzenie kreatywności, przedsiębiorczości i postaw innowacyjnych w społeczeństwie oraz do uczynienia Pomorza Zachodniego liderem w określonych obszarach gospodarczych.

Cele i główne działania realizowane w 2019 r.

Cel 1. Tworzenie warunków do rozwoju kapitału ludzkiego w regionie

1. Zadania realizowane w ramach wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020.

Realizowano działania, które miały na celu:

- **wzrost poziomu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej.** W 2019 r. podpisano 1 umowę o dofinansowanie projektu na kwotę 18 597 708,80 zł, w ramach którego będą świadczone usługi wsparcia ekonomii społecznej oraz tworzone miejsca pracy w sektorze ekonomii społecznej m.in. poprzez wsparcie na tworzenie przedsiębiorstw społecznych. Realizowano też projekty wyłonione do dofinansowania w latach poprzednich. Zatwierdzono 32 wnioski o płatność na kwotę 10 515 457,03 zł. W 2019 r. objęto wsparciem 752 osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i 341 podmiotów ekonomii społecznej oraz utworzono 64 miejsca pracy w przedsiębiorstwach społecznych;
- **tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego i rozszerzenie oferty placówek przedszkolnych oraz doskonalenie kluczowych kompetencji uczniów prowadzących do wzmocnienia ich zdolności do przyszłego zatrudnienia.** W celu realizacji tych działań podpisano kolejnych 35 umów o dofinansowanie projektu na łączną kwotę 23 410 595,18 zł. Realizowano też projekty wyłonione do dofinansowania w latach poprzednich. Zatwierdzono 460 wniosków o płatność na kwotę 34 078 039,35 zł. W 2019 r. objęto wsparciem 9 846 uczniów, 657 dzieci w wieku przedszkolnym, 1 171 nauczycieli, dofinansowano 419 miejsc wychowania przedszkolnego, doposażono pracownie przedmiotowe w 48 szkołach;
- **wzrost efektywności kształcenia zawodowego i jego dostosowanie do wymogów regionalnego rynku pracy zwiększające szanse na zatrudnienie.** W celu realizacji tych działań podpisano kolejne 2 umowy o dofinansowanie projektu na łączną kwotę 2 355 849,00 zł. Realizowano też projekty wyłonione do dofinansowania w latach poprzednich. Zatwierdzono 493 wnioski o płatność na łączną kwotę 46 390 268,56 zł. W 2019 r. objęto wsparciem 216 nauczycieli kształcenia zawodowego i praktycznej nauki zawodu, 7 709 osób uczestniczyło w pozaszkolnych formach kształcenia, 2 805 uczniów uczestniczyło w stażach i praktykach u pracodawcy, 41 szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażono w sprzęt i materiały dydaktyczne oraz objęto wsparciem 6 podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego.

2. Współdziałanie z Wojewódzką Radą Rynku Pracy

Odbyły się 4 posiedzenia Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy. WRRP podjęła 111 uchwał, z czego większość (105) dotyczyła wydania opinii w sprawach dotyczących zasadności kształcenia w danym zawodzie. Każdorazowo podczas posiedzeń omawiano aktualną sytuację na zachodniopomorskim rynku pracy.

3. Prowadzenie dialogu społecznego w zakresie polityki zatrudnienia i kształcenia ustawicznego.

W 2019 r. WUP w Szczecinie wydał 7 opinii dotyczących współorganizacji, objęcia patronatem lub patronatem honorowym. WUP współorganizował Targi Pracy w Kamieniu Pomorskim. W ramach dialogu społecznego w zakresie polityki zatrudnienia i kształcenia ustawicznego pracowników i poszukujących pracy zwrócono się do 60 partnerów społecznych regionu z prośbą o opinię w zakresie potrzeby modyfikacji w 2019 r. listy zawodów, w których może być dokonywana refundacja wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne młodocianych pracowników zatrudnionych w celu odbycia przygotowania zawodowego.

4. Współpraca i partnerstwa.

W 2019 r. w ramach Umowy Partnerstwa Lokalnego na Rzecz Badań Rynku Pracy zawartego pomiędzy WUP w Szczecinie a powiatowymi urzędami pracy z terenu województwa zachodniopomorskiego, zrealizowano X edycję badania pn. „Sytuacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa zachodniopomorskiego”.

W 2019 r. w ramach Umowy Partnerstwa Lokalnego na Rzecz Rozwoju Regionalnego Rynku Pracy w województwie zachodniopomorskim zawartego pomiędzy WUP w Szczecinie, a szkoły wyższymi z terenu województwa zachodniopomorskiego, na potrzeby przyszłych badań społecznych, prowadzono konsultacje odnośnie pozyskania informacji dotyczących potrzeb i problemów związanych z uzupełnianiem zasobów ludzkich w przedsiębiorstwach aktywnych w obszarze badań i rozwoju. Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej (CliPKZ) współpracowało m.in. z:

- Zakładem Ubezpieczeń Społecznych – w koszalińskim oddziale ZUS zostało przygotowane stałe stoisko informacyjne z materiałami promującymi usługi poradnictwa zawodowego świadczonego w CliPKZ, doradcy zawodowi z CliPKZ wzięli udział w zorganizowanym przez koszaliński Oddział ZUS-u we wrześniu 2019 r. „Tygodniu Przedsiębiorcy” (3 kilkugodzinne dyżury doradcze pełnione w siedzibie ZUS-u), jak i w październikowym „Dniu Seniora”;
- Akademickimi biurami karier – młodzi ludzie z uczelni objęci byli indywidualnym i grupowym poradnictwem zawodowym, realizowanym przez doradców zawodowych z CliPKZ;
- Związkiem Ukraińców w Polsce – wsparcie osób pochodzących z Ukrainy w procesie wchodzenia na polski rynek pracy, doradcy zawodowi z CliPKZ aktywnie uczestniczyli w organizowanych przez koszaliński Oddział Związku Ukraińców w Polsce imprezach plenerowych oraz udzielali zgłaszającym się do siedziby CliPKZ cudzoziemcom indywidualnych porad zawodowych.

Cel 2. Niwelowanie różnic wewnątrzregionalnych w obrębie rynku pracy

1. Zadania realizowane w ramach wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

Realizowano działania, które miały na celu:

- **zwiększenie zatrudnienia w szczególności osób bezrobotnych i biernych zawodowo, zwłaszcza tych, którzy znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy poprzez pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy oraz działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych.** W celu realizacji tych działań podpisano 14 umów o dofinansowanie projektów na łączną kwotę 18 135 894,99 zł. Realizowano też projekty przyjęte do dofinansowania w latach poprzednich. Zatwierdzono 169 wniosków o płatność na łączną kwotę 50 517 226,01 zł. W 2019 r. objęto wsparciem 3 603 osoby bezrobotne, 4 010 osób o niskich kwalifikacjach, 1 558 osób długotrwale bezrobotnych, 1 568 osób powyżej 50. roku życia, 536 osób z niepełnosprawnościami, 713 osób otrzymało bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej, z których utworzono 762 miejsca pracy;
- **wzrost zatrudnienia oraz powrót na rynek pracy osób, którym utrudnia to sytuacja rodzinna wynikająca z opieki nad dziećmi do lat 3.** W celu realizacji tych działań podpisano 1 umowę o dofinansowanie projektu na kwotę 1 234 788,00 zł. Realizowano też projekty wyłonione do dofinansowania w latach wcześniejszych. Zatwierdzono 121 wniosków o płatność na łączną kwotę 25 600 205,53 zł. W 2019 r. objęto wsparciem 941 osób opiekujących się dziećmi do lat 3 oraz utworzono 273 miejsca opieki. Warto zaznaczyć, że jednym z projektów jest projekt własny WUP w Szczecinie „Zachodniopomorskie Małe Skarby”, wg założeń którego wsparciem w postaci dofinansowania do opieki na dzieckiem do lat 3, umożliwiającym wejście lub powrót na rynek pracy zostanie objętych ponad 1 500 rodziców z terenu województwa (pierwotnie planowano 700 osób, jednak w związku z olbrzymim zainteresowaniem dokonano zmian w projekcie i rozszerzono jego zakres i budżet);

- **aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym zwiększająca ich zatrudnienie.** W ramach realizacji tych działań w 2019 r. podpisano 5 umów o dofinansowanie z OPS-ami i PCPR-ami na łączną kwotę 3 786 827,31 zł. Realizowano też projekty wyłonione do dofinansowania w latach wcześniejszych. Zatwierdzono 339 wniosków o płatność na łączną kwotę 45 471 959,61 zł. W 2019 r. objęto wsparciem 3 810 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz 1 270 osób z niepełnosprawnościami;
- **zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym.** W celu realizacji tych działań podpisano kolejnych 11 umów na łączną kwotę 42 379 067,06 zł. Realizowano też projekty wyłonione do dofinansowania w latach poprzednich. Zatwierdzono 154 wnioski o płatność na łączną kwotę 20 215 147,23 zł. W 2019 r. objęto usługami społecznymi 2 178 osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym oraz wsparto 271 miejsc świadczenia usług społecznych (istniejących po zakończeniu projektu).

2. Zadania realizowane w ramach wdrażania Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój

Wdrażanie PO WER w zakresie działań, których celem jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29. roku życia, w tym w szczególności osób bez pracy, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET – z ang. not in employment, education or training). W 2019 r. w ramach projektów realizowanych przez powiatowe urzędy pracy rozliczono 80 wniosków o płatność na łączną kwotę 29 199 593,41 zł. W pozostałych projektach podpisano 4 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę 3 950 943 zł. Rozliczono też projekty przyjęte do dofinansowania w latach poprzednich. Zatwierdzono 38 wniosków o płatność na łączną kwotę 2 403 758,68 zł. W 2019 r. objęto wsparciem w postaci Indywidualnych Planów Działania, szkoleń, doradztwa, staży i dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej łącznie 3 412 bezrobotnych.

3. Świadczenie poradnictwa zawodowego oraz jego koordynowanie w publicznych służbach zatrudnienia na terenie województwa

Działania realizowane były w formie indywidualnego i grupowego poradnictwa zawodowego świadczonego w siedzibie urzędu w Szczecinie i Koszalinie w CliPKZ oraz poza urzędem, jako tzw. usługa „mobilny doradca zawodowy”. Z usług CliPKZ w zakresie pomocy ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów zawodowych i udzielanie pomocy specjalistycznej (w tym również psychologicznej), informacji zawodowej i zasobów informacji zawodowej do samodzielnego korzystania, skorzystało łącznie 20 436 osób (wzrost w porównaniu z 2018 r. o 9,7% uczestników) m.in.:

- z rozmów z doradcami skorzystało 926 osób, z którymi przeprowadzono 1 515 indywidualnych rozmów doradczych;
- dla 126 grup przeprowadzono warsztaty umiejętności pozazawodowych, w których uczestniczyło 1 055 osób;
- 543 osobom wykonano 680 testów diagnozy zawodowej.

4. Koordynowanie na terenie województwa realizacji programów aktywizacji zawodowej finansowanych z rezerwy Funduszu Pracy pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw pracy

W 2019 r. powiatowe urzędy pracy województwa zachodniopomorskiego złożyły, za pośrednictwem WUP w Szczecinie, wnioski o dofinansowanie działań w ramach 3 naborów. PUP-y łącznie złożyły 39 wniosków, wszystkie otrzymały dofinansowanie.

5. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń dla bezrobotnych

W 2019 r. przyjęto:

- 806 wniosków w sprawie wydania decyzji, przyznania prawa do zasiłku dla bezrobotnych;

- 264 wniosków o wydanie dokumentu w sprawach świadczeń z tytułu bezrobocia;
- 591 wniosków w sprawach dotyczących bezpośredniego transferu z zagranicy;
- 85 wniosków zagranicznych instytucji właściwych o potwierdzenie miejsca zamieszkania bezrobotnego w oparciu o przepisy dotyczące koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

6. Realizacja zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników między państwami poprzez świadczenie usług EURES

W 2019 r. w ramach międzynarodowego pośrednictwa pracy EURES przyjęto do realizacji 428 ofert pracy za granicą, ze zgłoszonymi 2 722 wakacjami. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. udzielono łącznie 1 398 (osobiście, telefonicznie, elektronicznie oraz podczas wydarzeń grupowych) porad EURES na temat warunków życia i pracy oraz poszukiwania pracy za granicą. W wyniku współpracy z firmą Amazon Fulfillment Poland Sp. z o.o. pracodawca zatrudnił do końca pierwszego półrocza 2019 r. ponad 160 osób.

Cel 3. Budowanie gospodarki zapewniającej wysoki poziom popytu na pracę, ze szczególnym uwzględnieniem regionalnych i inteligentnych specjalizacji

1. Zadania realizowane w ramach wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

Realizowano działania, które miały na celu:

- **wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej poprzez dotacje i pożyczki oraz wsparcie szkoleniowe.** W 2019 r. realizowano projekt z Bankiem Gospodarstwa Krajowego jako menadżerem Funduszu Funduszy Pomorza Zachodniego Jeremie 2, który na tym etapie nie sprawozdał jeszcze osiągniętych rezultatów;
- **wzrost liczby przedsiębiorstw z sektora mikro, małych i średnich, które zrealizowały cel rozwojowy,** wynikający z analizy potrzeb rozwojowych i motywacji pracownika oraz potrzeb i zasobów organizacji, związany w rozwoju przedsiębiorstwa lub też poprawą jego funkcjonowania. W 2019 r. objęto usługami rozwojowymi, w tym m.in. szkoleniami, kursami umożliwiającymi uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych, doradztwem, 8 808 osób i 2 333 mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa;
- **wdrożenie programów zdrowotnych dla osób w wieku aktywności zawodowej, polegających na badaniach przesiewowych w kierunku raka jelita grubego, raka piersi i macicy.** W 2019 r. objęto programem zdrowotnym 13 066 osób;
- **wzrost kompetencji osób dorosłych, szczególnie o niskich kwalifikacjach i osób starszych w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych i języków obcych.** W 2019 r. objęto wsparciem w postaci szkoleń, kursów, certyfikacji 1 483 osoby o niskich kwalifikacjach, 1 191 osób w wieku 50 lat i więcej oraz 1 786 osób w wieku 25 lat i więcej.

W ramach działań informacyjno-promocyjnych odnotowano 118 292 odwiedziny serwisu internetowego RPO WZ oraz przeszkolono 574 potencjalnych beneficjentów. Przeszkolono także 273 beneficjentów realizujących projekty w ramach RPO WZ.

W 2019 r. przeprowadzono też 222 kontrole projektów, w tym 217 kontroli planowych w siedzibie beneficjenta/realizatora projektu i kontroli w miejscu realizacji działań, 4 kontrole trwałości i 1 kontrolę o charakterze systemowym.

2. Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS)

WUP w Szczecinie, zgodnie z art. 109 ust. 2j ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1482 z późn. zm.), dokonał podziału kwot środków na podstawie zapotrzebowania zgłaszanego przez samorządy powiatów, które uwzględniało priorytety ustalone przez ministra

właściwego do spraw pracy. Łączna kwota (limit i przyznane środki z rezerwy) rozdysponowana na powiatowe urzędy pracy wyniosła 8 638 100 zł.

3. Rejestr Instytucji Szkoleniowych (RIS)

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. w województwie zachodniopomorskim aktywnych było 612 instytucji szkoleniowych. W 2019 r. przyjęto i poddano weryfikacji 241 wniosków składanych przez podmioty ubiegające się o uzyskanie wpisu do RIS, a także 398 wniosków składanych przez podmioty zgłaszające kontynuację działalności oraz wykreślono 135 instytucji szkoleniowych, które nie złożyły wniosku do rejestru instytucji szkoleniowych o kontynuację działalności.

4. Obsługa Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP)

Z usług FGŚP skorzystało 20 pracodawców i 262 pracowników. Pozytywnie rozpatrzono 56 wniosków indywidualnych oraz 24 wykazy zbiorcze i uzupełniające. Łącznie w 2019 r. na zaspokojenie roszczeń pracowniczych z FGŚP wypłacono kwotę 1 738 680,42 zł. W 2019 r. FGŚP dochodził roszczeń od 355 firm, w tym od 481 dłużników.

5. Prowadzenie Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia (RAZ)

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. w województwie zachodniopomorskim czynnych było 447 agencji zatrudnienia. W 2019 r. przyjęto i poddano weryfikacji 176 wniosków o wpis do rejestru i na ich podstawie wydano certyfikaty uprawniające do prowadzenia agencji zatrudnienia oraz certyfikaty uwzględniające zmiany. Przeprowadzono 138 postępowań administracyjnych (m.in.: 54 decyzje o wykreśleniu z urzędu; 23 decyzje o wykreśleniu podmiotów z RAZ na wniosek strony; 32 decyzje o zakazie wykonywania przez podmiot działalności objętej wpisem do RAZ). Przeprowadzono 24 kontrole w zakresie przestrzegania warunków prowadzenia agencji zatrudnienia.

6. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji przez pracowników WUP w Szczecinie

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. w różnych formach podnoszenia kwalifikacji (szkolenia, kursy językowe, studia podyplomowe, studia I-go stopnia) uczestniczyło 158 pracowników WUP w Szczecinie (ok. 60%) z 263 zatrudnionych na dzień 31 grudnia 2019 r.

Cel 4. Stworzenie systemu pozyskiwania i rozpowszechniania wiedzy o rynku pracy, zapewniającego szybkie prognozowanie i reagowanie na zachodzące zmiany w gospodarce

1. Opracowywanie badań i analiz rynku pracy, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych oraz badanie zapotrzebowania na pracę w celu podniesienia efektywności prowadzonych działań na rzecz wzrostu i promocji zatrudnienia

W zakresie statystyki publicznej, wynikających z obowiązków sprawozdawczych wojewódzkiego i powiatowych urzędów pracy, zrealizowano: 844 sprawozdań statystycznych, 46 sprawozdań zbiorczych, 42 informacje sygnałne, 13 analiz („Analiza rynku pracy województwa zachodniopomorskiego w 2018 r.”, „Bezrobotni niepełnosprawni i niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu w województwie zachodniopomorskim w 2018 r.”, „Poradnictwo zawodowe, kluby pracy, szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy, staż i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy w województwie zachodniopomorskim w 2018 r.”, „Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy województwa zachodniopomorskiego w 2018 r.”, „Sytuacja osób młodych na rynku pracy w województwie zachodniopomorskim w 2018 r.”, „Kobiety na zachodniopomorskim rynku pracy w 2018 r.”, „Bezrobocie na terenach wiejskich województwa zachodniopomorskiego w 2018 r.”, „Bezrobocie rejestrowane w gminach województwa zachodniopomorskiego w 2018 r.”, „Analiza bezrobotnych według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy w województwie zachodniopomorskim w 2018 r.”, „Zmiany bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w 2018 r.”, „Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy województwa zachodniopomorskiego w I półroczu 2019 r.”, „Bezrobotni niepełnosprawni i niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu w województwie

zachodniopomorskim w I półroczu 2019 r.", „Zmiany bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w I półroczu 2019 r."), 1 badanie wraz z raportem analitycznym („Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych na zachodniopomorskim rynku pracy”). W ramach badań i analiz dotyczących określania zapotrzebowania na zawody w regionie zrealizowano 8 badań społecznych, w tym: „Nastroje zatrudnieniowe pracodawców w województwie zachodniopomorskim” (prognoza kwartalna, 4 edycja), „Barometr zawodów 2020” (prognoza jakościowa, roczna), „Oczekiwania Zachodniopomorskich Pracodawców w Zakresie Kompetencji Zawodowych Absolwentów Szkół Zawodowych”, „Potrzeby i problemy zachodniopomorskich pracodawców reprezentujących sektor ICT” oraz „Potrzeby i problemy zachodniopomorskich pracodawców reprezentujących sektor stoczniowy”.

Upowszechnienie informacji o rynku pracy realizowane było m.in.: poprzez stronę internetową WUP w Szczecinie (24 informacje sygnałne), Facebook (@wupszczecin), Twitter (@WUP_Szczecin) oraz cykliczną publikację broszury pt. „Kalejdoskop Zachodniopomorskiego Rynku Pracy”.

- Zadania dotyczące zwolnień grupowych pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz łagodzenia jego skutków.

W 2019 r. zwolnień grupowych dokonało 35 pracodawców i zwolniło łącznie 482 pracowników (37 osób z sektora publicznego i 445 osób z sektora prywatnego).

- Opracowywanie, gromadzenie, aktualizowanie i upowszechnienie informacji zawodowych na terenie województwa.

Działania realizowane były w formie indywidualnego i grupowego poradnictwa zawodowego świadczonego w siedzibie urzędu w Szczecinie i Koszalinie w CliPKZ. Liczba usług CliPKZ w Szczecinie, świadczonych w siedzibie urzędu i poza nim, wyniosła 13 666, zaś liczba osób, która skorzystała z tych usług świadczonych w formie porad indywidualnych, badań testowych, porad grupowych i grupowych informacji zawodowych wyniosła 2 299 osób. Natomiast 12 065 osobom udzielono informacji zawodowych. Z usług CliPKZ w Koszalinie, w zakresie pomocy ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów zawodowych i udzielanie pomocy specjalistycznej, informacji zawodowej i zasobów informacji zawodowej do samodzielnego korzystania, skorzystało łącznie 6 770 osób.

Wydatki na realizację zadań

Zadania jednoroczne

Całkowita kwota wydatków na realizację zadań: 8 900 753,59 zł.

W podziale na źródła:

- Środki własne budżetu województwa: 8 900 753,59 zł.

Inne źródła nieujęte w planie finansowym WUP Szczecin, z których realizowane są zadania w ramach polityki:

- Fundusz Pracy dla samorządów powiatowych na 2019 r., z uwzględnieniem środków pozyskanych z rezerwy ministra: 113 187 900,00 zł;
- Krajowy Fundusz Szkoleniowy dla samorządów powiatowych: 8 638 100,00 zł.

Zadania wieloletnie

Suma: 39 254 298,85 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne budżetu województwa: 1 922 167,50 zł;
- Dotacja celowa/płatności z UE: 21 484 422,83 zł. (RPO WZ: 9 094 875,56 zł, PO WER: 1 640 508,31 zł, projekt Zachodniopomorskie Małe Skarby: 10 749 038,96 zł);

- Dotacja celowa z budżetu państwa: 15 847 708,52 zł (RPO WZ - oś VI: 3 164 597,44 zł, oś VII: 6 553 495,09 zł, oś VIII: 4 235 457,97 zł, PO WER: 629 070,57 zł, projekt Zachodniopomorskie Małe Skarby: 1 265 087,45 zł).

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **rynek pracy** w 2019 r. w ramach RPO WZ podpisano 35 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 101,5 mln zł.

Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2019 r. pozwoli na osiągnięcie następujących efektów:

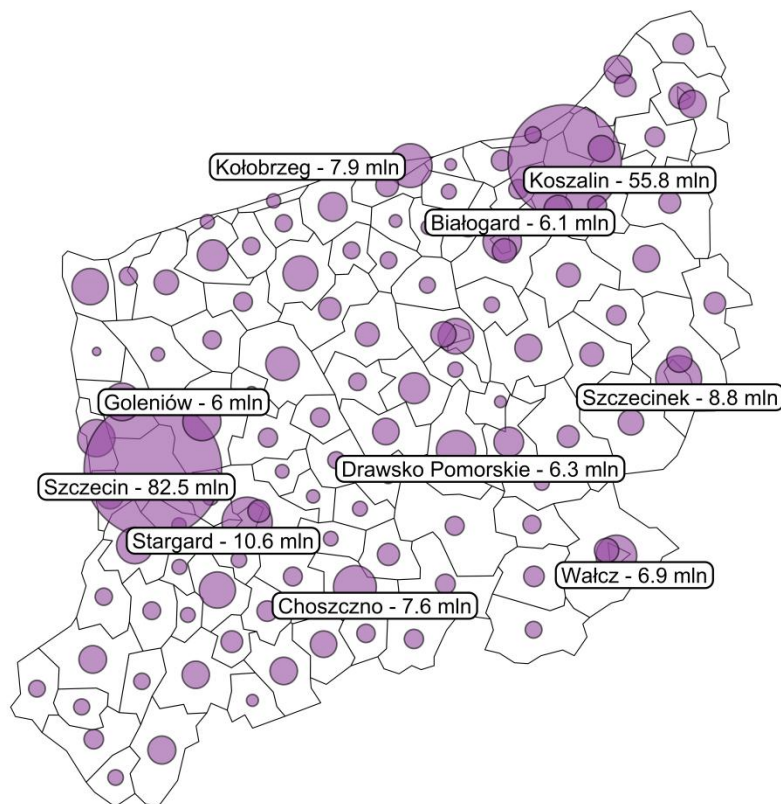
- liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie – 2 390 osób;
- liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie – 3 777 osób.

Od początku wdrażania programu (tj. 2015 r.) w omawianym obszarze podpisano 188 umów na łączną kwotę wsparcia 458,4 mln zł, z czego beneficjentom wypłacono dotychczas 256,7 mln zł, tj. 56,0% zakontraktowanych środków.

Terytorialny rozkład środków UE zakontraktowanych od początku programu do końca 2019 r. przedstawia poniższa mapa. Wskazano nazwy 10 gmin, w których dofinansowanie było najwyższe.

Środki te zostały przypisane do gmin na podstawie miejsc realizacji projektu i odpowiadającej im wysokości środków wskazanych przez beneficjenta lub - w przypadku wsparcia w formie instrumentów finansowych w działaniu 6.4 - na podstawie siedziby przedsiębiorcy oraz wysokości środków UE w otrzymanej przez niego pożyczce lub też - w przypadku wsparcia w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania w działaniu 6.1 - na podstawie gmin zamieszkania pracowników biorących udział we wsparciu.

Rysunek 32. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Rynek pracy

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Jednocześnie w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których wysokość środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. w przeliczeniu na jednego mieszkańca była najwyższa.

Tabela 48. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Rynek pracy

Gmina	Powiat	PLN na mieszkańca
Koszalin	Koszalin	518
Świeszyno	koszaliński	441
Świdwin (g. wiejska)	świdwiński	421
Węgorzyno	łobeski	393
Drawsko Pomorskie	drawski	390
Pełczyce	choszczeński	353
Choszczno	choszczeński	349
Biały Bór	szczecinecki	336
Recz	choszczeński	335
Sławno (g. wiejska)	sławieński	333

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Najważniejszym wskaźnikiem z jednej strony opisującym stan rynku pracy, z drugiej informującym o skuteczności działań publicznych służb zatrudnienia jest stopa bezrobocia rejestrowanego. Na koniec grudnia 2019 r. odnotowano jej najniższą w historii województwa zachodniopomorskiego wartość (na koniec roku). W porównaniu z analogicznym okresem 2018 r. ubyło z rejestrów 4 231 osób. W konsekwencji zmniejszyła się wartość stopy bezrobocia, ale także wskaźnika bezrobocia, który uwzględnia jako podstawę wyliczeń tylko osoby w wieku produkcyjnym. Najbardziej cieszyć powinny spadki liczebności w kategoriach bezrobotnych obejmujących osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Jest to szczególnie ważne ze względu na ponad 80% udział tych kategorii w ogóle osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy jako bezrobotne, przy czym nadal poważnym wyzwaniem pozostaje poprawa w zakresie wskaźnika zatrudnienia dla osób dotkniętych niepełnosprawnością. Ich liczba w rejestrach spada, jednak nadal wyniki są niezadowalające. Można przyjąć, że kontynuacja realizowanych programów wsparcia (zwłaszcza w zakresie rozwoju ekonomii społecznej) powinna w następnym roku przynieść zdecydowaną poprawę sytuacji. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy dotyczył na koniec IV kwartału 2019 r. (w porównaniu z IV kwartałem 2018 r.) wszystkich kategorii wiekowych, a także wszystkich kategorii wykształcenia. Warto także zwrócić uwagę, że w 2019 r. wzrosła w porównaniu z 2018 r. liczba wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej, a także liczba pracujących w sektorze przedsiębiorstw. Co warto podkreślić, pozytywne zmiany w zakresie spadku stopy bezrobocia dotyczą wszystkich zachodniopomorskich powiatów, co powoduje, że nie występuje niepożądana sytuacja, w której poprawa sytuacji gospodarczej niesie za sobą pozytywne konsekwencje dla niektórych tylko obszarów województwa.

W świetle wyników badań rynku pracy przeprowadzonych przez WUP w Szczecinie, można stwierdzić, że w 2019 r. zaobserwowano deficyt pracowników w kluczowych dla rozwoju regionalnej gospodarki branżach. Można przyjąć, że w celu wyeliminowania lub przynajmniej osłabienia intensywności tego zjawiska zasadne jest kontynuowanie dotychczasowych działań skoncentrowanych na wzmocnieniu dopasowania strony podażowej do popytowej na rynku pracy, aby maksymalnie wykorzystać zasoby pracownicze mieszkańców województwa zachodniopomorskiego. Jednak należy także zintensyfikować działania związane z pozyskiwaniem pracowników spoza województwa, szczególnie z zagranicy. Udział województwa zachodniopomorskiego w zagospodarowywaniu strumienia migrantów przybywających do naszego kraju w celu podjęcia pracy był w minionych latach relatywnie niski. Samorząd województwa, świadom przyszłych zagrożeń

depopulacyjnych i wynikających z tego komplikacji na rynku pracy, usług medycznych, usług edukacyjnych itp., przygotowuje się do rozpoczęcia prac nad wielowymiarowym programem imigracyjno-osiedleńczo-integracyjnym.

W 2019 r. realizowano każdy z celów polityki rynku pracy samorządu województwa w zakresie rynku pracy. Spadek liczby osób bezrobotnych, a także wzrost liczby pracujących w sektorze przedsiębiorstw, stanowi przesłankę dla uznania, że poprawiły się warunki dla rozwoju kapitału ludzkiego, a także wspierania gospodarki zapewniającej wysoki poziom popytu na pracę. W przypadku ostatniego z wymienionych celów warto zwrócić uwagę na wzrost liczby pracujących (porównując ostatnie kwartały 2019 i 2018 r.) w kluczowych sektorach przedsiębiorstw związanych z inteligentnymi specjalizacjami Pomorza Zachodniego (produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych, produkcja urządzeń elektrycznych, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, produkcja wyrobów z metali) oraz regionalnymi specjalizacjami (turystyka – zakwaterowanie i gastronomia). Pozytywne zmiany odnotowano także w zakresie niwelowania różnic wewnątrzregionalnych w obrębie rynku pracy. Należy tutaj wymienić przede wszystkim spadek stopy bezrobocia we wszystkich powiatach województwa. Ze względu na cele ustawowe, szczególnie istotne są zmiany w zakresie bezrobocia rejestrowanego. Na szczególną uwagę zasługują zmiany zachodzące w przypadku osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Na koniec 2019 r. (w porównaniu z końcem 2018 r.) zmniejszyła się ich liczba w przypadku bezrobotnych do 30. roku życia, powyżej 50. roku życia, długotrwale bezrobotnych, osób posiadających co najmniej jedno dziecko (zarówno w przypadku osób posiadających dziecko do 6. roku życia, jak i niepełnosprawne do 18. roku życia), a także niepełnosprawnych. Można tutaj mówić z jednej strony o wykorzystaniu krajowej koniunktury gospodarczej, ale z drugiej o umiejętnym wsparciu osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Osoby takie ze wzrostu gospodarczego korzystają w najmniejszym stopniu lub korzystają dopiero po udzieleniu specjalnie dla nich dedykowanego wsparcia (niepełnosprawni, osoby posiadające co najmniej jedno dziecko, reprezentujące kategorie 50+). Konsekwentnie realizowano także kolejny z celów – stworzenie systemu pozyskiwania i rozpowszechniania wiedzy o rynku pracy, zapewniającego szybkie prognozowanie i reagowanie na zachodzące w gospodarce zmiany. W ramach realizacji tego celu WUP w Szczecinie przeprowadził szereg badań dotyczących zachodniopomorskiego rynku pracy, przygotował liczne diagnozy i prognozy, a także rozpowszechniał je, dokładając starań, aby trafiły do jak najszerszego kręgu odbiorców. Wszystkie opracowane dokumenty dostępne są na stronie www.wup.pl w zakładce „dla instytucji” i dalej w zakładkach „Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy” oraz „Statystyki, badania i analizy”.

3.3.4 Edukacja

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze edukacji

Obowiązki samorządu województwa w obszarze edukacji wynikają z następujących aktów prawnych:

- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. 2019 r. poz. 512,1571 i 1815);
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 2019 r. poz. 1481, 1818, 2197; z 2018 r. poz. 2245) oraz akty wykonawcze wydane na podstawie ustawy;
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 1148, 1078, 1680,1681, 1818, 2197, 2248; z 2018 r. poz. 2245; z 2020 r. poz. 374) oraz akty wykonawcze wydane na podstawie ustawy;
- ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2019 r. poz. 2215) oraz akty wykonawcze wydane na podstawie ustawy;
- ustawa z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 17).

Samorząd województwa wykonuje zadania w zakresie edukacji wprost przypisane co do charakteru województwom, określone w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe.

Jako organ prowadzący dla 6 jednostek nadzoruje je w sprawach finansowych i administracyjnych. Nadzorowi temu podlega w szczególności: prawidłowość dysponowania przyznanymi szkole lub placówce środkami budżetowymi oraz pozyskanymi przez szkołę lub placówkę środkami pochodzącymi z innych źródeł, a także gospodarowania mieniem, przestrzeganie obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników i uczniów oraz przestrzeganie przepisów dotyczących organizacji pracy szkoły i placówki.

Obowiązkiem samorządu województwa jako organu prowadzącego jest poza tym zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki; zapewnienie warunków umożliwiających stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym; wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie; wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczo-profilaktycznych, przeprowadzania egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych; wykonywanie czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do dyrektora szkoły lub placówki; przekazanie do szkół dla dzieci i młodzieży oraz placówek informacji o podmiotach wykonujących działalność leczniczą, udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie leczenia stomatologicznego dla dzieci i młodzieży, finansowanych ze środków publicznych oraz zapewnienia kształcenia, wychowania i opieki, w tym kształcenia specjalnego i profilaktyki społecznej.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Polityka edukacyjna województwa zachodniopomorskiego

Przedmiotowa polityka ujmuje edukację jako szeroki wachlarz działań i aktywności prowadzących do podnoszenia kompetencji mieszkańców województwa na każdym etapie ich życia. Zakłada też porzucenie stereotypów w podejściu do edukacji formalnej, zakładając ciągłą jej zmianę i umiejętne promowanie walorów edukacji nieformalnej i pozaformalnej jako uczenia się przez całe życie. Tak rozumiana polityka wymagająca inteligentnej interwencji samorządu jako instrumentu oddziaływania na rozwój regionu, oczekuje działań w wielu obszarach i współpracy z instytucjami także II i III sektora. Łamie stereotypy, zmienia/poszerza rolę szkoły i zakres jej oddziaływania w środowisku lokalnym.

To rewolucja w dotychczasowym pojęciu edukacji i wymaga wielu zmian w dotychczas stosowanych przez nią narzędzi i w organizacji jej instytucji. Oczekowaną konsekwencją „nowej edukacji” jest podniesienie

zasobu kapitału ludzkiego: wiedzy, umiejętności, postaw, czyli kompetencji, które w dalszej perspektywie oddziaływania mają poprawić dobrostan mieszkańców regionu.

Szczególne rolę samorządu województwa jest koordynacja oddziaływań w kierunku pozyskiwania istotnych partnerów w osiągnięciu celów polityki edukacyjnej. Są nimi instytucje państwa, podmioty społeczne i samorządy lokalne. Dla wszystkich tych podmiotów polityka edukacyjna ma się stać najważniejszym kierunkiem zmian prowadzących do przezwyciężenia negatywnych zjawisk związanych z olbrzymim przyspieszeniem rozwojowym, jakie niesie nam XXI wiek.

Cele i główne działania realizowane w 2019 r.

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, samorząd województwa zakłada i prowadzi publiczne zakłady doskonalenia nauczycieli oraz biblioteki pedagogiczne. W ramach tak określonych zadań samorząd województwa prowadzi dwa zakłady doskonalenia nauczycieli: Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie i Zachodniopomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Szczecinie, a także poprzez ich działalność i po włączeniu w 2006 r. bibliotek pedagogicznych w struktury zakładów doskonalenia nauczycieli w województwie, także 2 biblioteki wraz z ich 5 oddziałami zamiejscowymi w Kołobrzegu, Szczecinku, Gryficach, Myśliborzu, Świnoujściu, które pełnią funkcje bibliotek pedagogicznych. Placówki doskonalenia nauczycieli swoją ofertą doskonalenia wspierały nauczycieli z obszarów wymagających szczególnego wsparcia, a więc również z gmin wiejskich i miejsko-wiejskich oddalonych od centralnych ośrodków wojewódzkich. Oferta dostępna jest dla wszystkich nauczycieli na stronach internetowych wojewódzkich placówek doskonalenia nauczycieli.

Na szczególną uwagę zasługuje ilość i różnorodność tematyczna form doskonalenia, a także proaktywne podejście pracowników, którzy w ciągu roku modyfikują ofertę zgodnie z pojawiającymi się oczekiwaniami klientów.

Samorząd województwa prowadzi 2 jednostki, które kształcą w zawodach medycznych i społecznych: Zachodniopomorskie Centra Doskonalenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie i Świnoujściu, które są zespołami jednostek kształcących zawodowo.

W ramach tego samego uprawnienia – zakładania i prowadzenie placówek oświatowych o znaczeniu ponadregionalnym – samorząd województwa prowadzi jeszcze dwie placówki istotnie różniące się od siebie, a także od innych placówek typu szkolnego. Pierwszą jest Zespół Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrawiskowym „Stoneczko” w Kołobrzegu. Jest to jedyne tego typu funkcjonujące w Polsce, nadmorskie uzdrowisko dla dzieci i młodzieży wymagającej leczenia chorób przewlekłych, zapewniające możliwość łączenia edukacji z leczeniem sanatoryjnym. W dobie rosnących problemów zdrowotnych młodego pokolenia (alergie, dermatozy, zmniejszona odporność) oraz coraz większej skali otyłości, funkcjonowanie Dziecięcego Szpitala Uzdrawiskowego wpisuje się w aktualne problemy zdrowia publicznego i szeroko rozumianą profilaktykę chorób. Szczególne znaczenia tej placówce nadaje sytuacja zdrowotna dzieci i młodzieży w Polsce. Poza wciąż rosnącą liczbą przewlekłe chorych (20 % chorób przewlekłych w tej grupie pacjentów), to również co piąte dziecko w Polsce jest z nadwagą, a co czwarte zagrożone otyłością.

Kolejną placówką o znaczeniu ponadregionalnym prowadzoną przez Województwo Zachodniopomorskie jest liceum, wobec którego, zgodnie z jego specyfiką, oprócz ogólnych ustaw oświatowych, obowiązuje również Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1627). Jest to I Liceum Ogólnokształcące w Białym Borze dla mniejszości narodowej ukraińskiej. Szkoła jako jedyna szkoła mniejszości narodowej na Pomorzu Zachodnim funkcjonująca od 1990 roku realizuje cele i zadania wynikające z przepisów prawa oświatowego, uwzględniając program dydaktyczny oraz wychowawczo - profilaktyczny poprzez: umożliwienie uczniom sprawnego posługiwania się językiem polskim i ukraińskim (w tygodniowym rozkładzie lekcji plan przewiduje po 4 godz. nauki języka polskiego i ukraińskiego, ponadto

geografia Ukrainy i historia Ukrainy prowadzone są w języku ukraińskim, a na pozostałych przedmiotach przestrzega się podwójnego nazewnictwa), budowanie, podtrzymywanie i rozwijanie poczucia tożsamości narodowej, kształtowanie świadomości poprzez przekazywanie uczniom wiedzy o historycznej, literackiej i kulturalnej spuściznie narodu polskiego i ukraińskiego, kultywowanie tradycji, obrzędów i obyczajów narodu ukraińskiego, budowanie poczucia odpowiedzialności za własny rozwój i samodzielne decyzje dotyczące dalszej drogi kształcenia, rozwijanie uzdolnień twórczych, artystycznych i naukowych uczniów. Uczniowie tej szkoły zdają egzamin maturalny obowiązkowo z trzech języków, z ukraińskiego zawsze powyżej średniej w kraju (w roku 2019 – 74%, w kraju – 72%), pozostałe egzaminy obowiązkowe także na dobrym poziomie, choć rok 2019 był jak dotąd najstarszy: j. polski - 42,8%, Polska – 51,2%; matematyka 60,9%, Polska – 61,2%; j. angielski - 64%, Polska – 73%.

CEL STRATEGICZNY I – Edukacja nowoczesna, skuteczna, zgodna z oczekiwaniami rynku i wyzwaniem przyszłości

Cel kierunkowy 1:

Budowanie sieci współpracy międzysektorowej, międzyinstytucjonalnej i międzysamorządowej dla rozwoju skutecznej edukacji

Działania:

1. W 2019 r. samorząd województwa zorganizował debatę: **„Zachodniopomorskie szkolnictwo zawodowe wyzwaniem XXI wieku”**. Celem debaty było określenie najważniejszych kierunków interwencji, których realizacja sprawiałaby, że oczekiwania pracodawców byłyby brane pod uwagę w kształtowaniu oferty edukacyjnej szkół zawodowych z terenu województwa. W debacie uczestniczyło ponad 100 osób. Wśród nich znaleźli się przedstawiciele: MEN, świata nauki (eksperti), samorządu województwa zachodniopomorskiego, goście zagraniczni, reprezentacje szkół zawodowych ze wszystkich powiatów regionu oraz ich organów prowadzących.

Współcześnie panuje przekonanie, iż aby uzyskać dobrą pracę należy ukończyć studia wyższe, podczas gdy szkoły zawodowe uznawane są za placówki kolejnego wyboru. W trakcie debaty wiele uwagi poświęcono sposobom podniesienia atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego w sytuacji, gdy brak jest instytucjonalnych ram współpracy sektora publicznego i prywatnego w tym zakresie, szczególnie w określaniu potrzeb w zakresie dostosowania edukacji do rynku pracy, co w rezultacie jest częściej porażką dla ucznia, szkoły, przedsiębiorcy, a dalej lokalnego samorządu i regionu, niż sukcesem, mimo dużych nakładów na szkolnictwo zawodowe. Skład osób zaproszonych do dyskusji był na tyle reprezentatywny, aby podjąć się zadania zmiany tej sytuacji na lepsze.

W trakcie debaty wnioskowano o stworzenie dla obszaru każdego powiatu, przy zaangażowaniu środków unijnych, dokumentów o charakterze strategicznym dotyczących kształcenia zawodowego, będących efektem profesjonalnej diagnozy i skutecznego planowania na poziomie lokalnym z uwzględnieniem oczekiwań lokalnego rynku pracy i kompatybilnie z polityką regionalną. Wskutek czego powstanie spójna strategia rozwoju kształcenia zawodowego z ujednoliconymi wskaźnikami monitorowania osiąganych celów, będąca pierwszym etapem budowania systemu wsparcia współpracy międzysektorowej w województwie zachodniopomorskim.

Kolejnym narzędziem wspierającym rozwój kształcenia zawodowego na terenie naszego województwa budującym współpracę międzysektorową powinna zostać multimedialna platforma promująca szkolnictwo zawodowe, działająca jako forum wymiany informacji między pracodawcami i uczniami, między instytucjami rynku pracy a odbiorcami informacji przydatnymi w podejmowaniu decyzji o karierach zawodowych, przedsięwzięciach gospodarczych i kierunkach rozwoju regionalnego.

2. Samorząd województwa, odpowiadając na zaproszenie MEN, przystąpił do pilotażowego zadania, którego celem jest wypracowanie dokumentu: **Rekomendacje wdrażania regionalnej polityki uczenia przez całe życie w oparciu o współpracę partnerską**. Harmonogram realizacji zadania

przewiduje działania, które mają się zakończyć do 2021 r. Wraz z województwem małopolskim przedstawiciele samorządu województwa opracowują zakres możliwości rozpoznanych i już istniejących w regionie, które mogłyby posłużyć wspólnemu, dodatkowemu celowi – budowaniu kultury uczenia się przez całe życie. W obu regionach w zadaniu tym biorą udział także Wojewódzkie Urzędy Pracy.

3. Przedstawiciele samorządu województwa uczestniczyli w uroczystej prezentacji Raportu: **“Strategia umiejętności OECD: Polska”**, zorganizowanej w Warszawie 22 listopada 2019 r. W konsekwencji zaangażowali się też w konsultowanie i dalsze etapy (wdrażanie w regionie projektów strategicznych, które mają poprawić niezadowalające wyniki badań przeprowadzonych w IV misji OECD w Polsce dotyczące umiejętności podstawowych i kluczowych zarówno u uczniów, jak i ludzi dorosłych). To uczestnictwo zaowocowało kolejnym działaniem i współpracą z MEN (opisaną poniżej).
4. Współpraca z MEN – konsultowanie **Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030** w zakresie 8 programów strategicznych: Struktury i kadry zarządzające w edukacji; Kształcenie i doskonalenie nauczycieli; Kształcenie i doskonalenie kadr dla edukacji pozaformalnej i wspierających uczenie się nieformalne; Rozpoznawanie i rozwijanie umiejętności dzieci, młodzieży i osób dorosłych; Doradztwo edukacyjne i zawodowe; Współpraca pracodawców z systemem edukacji; Potwierdzanie umiejętności; Zarządzanie umiejętnościami w tym mechanizmy systemowe motywujące i ułatwiające nabywanie umiejętności. W ramach konsultacji odbyły się w listopadzie 2019 r. dwa spotkania: jedno w MEN i drugie przy okazji prezentacji Raportu: **“Strategia umiejętności OECD: Polska”**.
5. Samorząd województwa odpowiedział na zaproszenie Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie (IBE) i włączył się do współpracy w zadaniach polegających na upowszechnianiu informacji o **Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji**. Współpraca z IBE zaczęła się w lipcu 2019 r. od spotkania inauguracyjnego z przedstawicielem IBE na województwo zachodniopomorskie. Następnie przedstawiciele samorządu województwa uczestniczyli w jeszcze 4 wspólnych wydarzeniach, w tym w jednym w Warszawie. Od października 2019 r. realizowane są wspólne przedsięwzięcia. W 2019 r. były to głównie spotkania bezpośrednie z interesariuszami: przedstawicielami oświaty (dyrektorzy szkół, doradcy zawodowi), jednostkami samorządu terytorialnego, pracodawcami, instytucjami otoczenia biznesu, uczelniami. W sumie w 2019 r. w województwie odbyło się 17 seminariów nt. Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji: 11 wydarzeń w Szczecinie, 4 seminaria w Koszalinie, 1 seminarium w Gryficach, 1 seminarium w Goleńkowie. Kolejne wydarzenia obejmą powiaty: koszaliński, sławieński, kołobrzeski i wałecki.
6. **Stypendia dla młodzieży rozpoczynającej naukę na uczelniach wyższych na obszarze województwa zachodniopomorskiego**

Samorząd województwa w 2019 r. kontynuował realizację utworzonego w 2018 r. programu stypendialnego dla młodzieży rozpoczynającej naukę na uczelniach województwa zachodniopomorskiego. Efektem podjętych działań było przyznanie w 2019 r. 18 osobom stypendiów na okres 2 lat w wysokości 500 zł brutto. Program stypendialny objął studentów różnych uczelni, takich jak: Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, Uniwersytet Szczeciński, Akademia Sztuki w Szczecinie, Akademia Morska w Szczecinie. Finansowanie programu zostało zabezpieczone w wieloletniej prognozie finansowej Województwa Zachodniopomorskiego. W 2019 r. na rzecz stypendystów wydatkowano środki w wysokości 70.500 zł.

7. W 2019 r. ogłoszono otwarty konkurs ofert na realizację zadania pn.: **“Wspieranie inicjatyw o charakterze edukacyjnym obejmujących realizację programów oświatowych, konferencje, konkursy, kursy, plenery, warsztaty, wystawy, a także inne działania związane z podnoszeniem wiedzy oraz aktywnością w procesie budowania społeczeństwa obywatelskiego wśród dzieci i młodzieży, a także osób niepełnosprawnych”**. Na realizację zadania przeznaczono kwotę 100 000 zł. Organizacje pozarządowe działające w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie złożyły w generatorze witkac.pl 20 ofert. Podpisano 8 umów i udzielono dotacji na realizację projektów edukacyjnych, które uzyskały najlepszą ocenę Zarządu Województwa Zachodnio-

pomorskiego. Zrealizowano 2 zadania publiczne o zasięgu gminnym oraz 6 zadań o zasięgu powiatowym na łączną kwotę 89 073,46 zł.

Cel kierunkowy 2:

Modelowe i innowacyjne zarządzanie placówkami oświatowymi o znaczeniu ponadregionalnym

Działania:

1. Prowadzenie I Liceum Ogólnokształcącego im. Tarasa Szewczenki w Białym Borze

Samorząd województwa przeprowadził konkurs na dyrektora, dokonując tym samym zmiany na tym stanowisku. Wprowadził zmiany w ofercie edukacyjnej szkoły, zrewidował zgodność jej działania z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz rozpoczął proces diagnozowania sytuacji placówki ponadregionalnej jako animatora/uczestnika życia w środowisku lokalnym, zarządcy nieruchomości będącej własnością samorządu wojewódzkiego i realizatora zadań opiekuńczo-wychowawczych wobec 69 uczniów – mieszkańców internatu, w tym 38 uczniów liceum. W roku szkolnym 2018/2019 w szkole uczyło się 41 uczniów w 3 klasach, szkołę ukończyło 12 uczniów.

Samorząd województwa w ramach podtrzymywania tożsamości narodowej umożliwia szkole realizację zajęć tanecznych oraz zajęć teatralno-wokalnych dla uczniów. Młodzież chętnie uczestniczy w tych zajęciach, a efekty pracy zespołu tańca ukraińskiego „Witrohon” prezentowane są na wielu scenach w Polsce i za granicą. Ma to bardzo duże znaczenie dla społeczności szkoły, a także społeczności lokalnej. I Liceum Ogólnokształcące jest szkołą prowadzoną przede wszystkim dla przedstawicieli mniejszości narodowej, ale uczą się w niej także dzieci migrantów z Ukrainy, mając zapewnione zakwaterowanie w prowadzonym przez szkołę internacie.

2. Prowadzenie Zespołu Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrawiskowym „Słoneczko” w Kołobrzegu

Zespół Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrawiskowym „Słoneczko” w Kołobrzegu prowadzony przez samorząd województwa jest specyficzną jednostką oświatową, jedną z nielicznych w Polsce zajmującą się leczeniem przewlekle chorych w wieku szkolnym. Przyjmuje na leczenie dzieci z całego kraju w wieku od 5 do 18 lat na okres 27 dni. Szkoła umożliwia rozwój zainteresowań uczniów w procesie lekcyjnym i różnorodnych zajęciach pozalekcyjnych, sprawuje opiekę nad uczniami odpowiednio do ich potrzeb oraz możliwości szkoły, a także udziela pomocy w niwelowaniu zaległości programowych. Zespół pozalekcyjny obejmuje działalnością wychowawczą wszystkie dzieci przebywające na leczeniu przez cały rok oraz stosuje różnorodne formy pracy terapeutycznej. Specyfika pracy z dziećmi przewlekle chorymi nakłada na szkołę dodatkowe zadania i obowiązki. Są to: ogólna znajomość schorzeń leczonych w placówce oraz wynikające z nich zasady pracy terapeutycznej, ustalanie programu pracy dydaktyczno-wychowawczej w oparciu o znajomość dziecka przewlekle chorego, jego możliwości wysiłkowych i aktualnego stanu zdrowia oraz współdziałanie z personelem medycznym w wyrabianiu u wychowanków aktywnej postawy wobec procesu leczenia. Placówka wpisuje się w najnowsze trendy profilaktyki prozdrowotnej, posiadając Certyfikat Zachodniopomorskiej Szkoły Promującej Zdrowie oraz Certyfikat Szkoły Przyjaznej Żywieniu i Aktywności Fizycznej. W 2019 r. objęto opieką i nauką 791 uczniów w 11 turnusach: (liczba oddziałów/liczba uczniów/liczba wychowanków): styczeń: 0/0/0; luty: 3/41/39; marzec: 4/72/70; kwiecień: 4/64/64; maj: 4/79/79; czerwiec: 3/85/85; lipiec: 4/0/83; sierpień: 4/0/89; wrzesień: 2/76/80; październik: 2/61/63; listopad 2/54/57; grudzień: 2/14/10. Leczące się dzieci najczęściej przyjeżdżają z województw: mazowieckiego, dolnośląskiego, śląskiego i małopolskiego.

Cel kierunkowy 3: **Modelowe i innowacyjne zarządzanie placówkami prowadzącymi kształcenie zawodowe**

W 2019 r. jednostki prowadzące kształcenie zawodowe podjęły współpracę z pracodawcami z obszaru ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz usług publicznych w celu realizacji zadań wynikających z podstawy programowej dla zawodów w zakresie realizacji praktycznej nauki zawodu.

Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie nawiązało współpracę z 35 podmiotami, w szczególności z: publicznymi szpitalami, laboratoriami/pracowniami protetyki stomatologicznej, aptekami, domami pomocy społecznej, salonami kosmetycznymi.

Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu nawiązało współpracę z 43 podmiotami, w szczególności z: zakładami ortopedycznymi, hotelami, biurami turystycznymi, uzdrowiskami, salonami kosmetycznymi, ośrodkami pomocy społecznej.

Działania:

1. Prowadzenie Zachodniopomorskiego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie

W 2019 r. nastąpiły zmiany wynikające z ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, wprowadzającej zmiany, które obligowały samorząd województwa do dostosowania szkół policealnych, które obecnie funkcjonują bez podziału na szkołę dla młodzieży i szkołę dla dorosłych. Województwo Zachodniopomorskie dostosowało szkołę policealną w Szczecinie, zgodnie z obowiązującą strukturą w systemie kształcenia zawodowego, w której kształcenie, w zależności od zawodu, może być prowadzone w formie dziennej, w formie stacjonarnej lub w formie zaocznej.

Ponadto samorząd województwa w 2019 r. utworzył nową placówkę pn.: „Wojewódzkie Centrum Kształcenia Ustawicznego w Szczecinie” celem uzupełnienia i wzbogacenia dotychczasowej oferty edukacyjnej dla dorosłych, którzy chcą podnieść poziom kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych. Placówka ze swoją ofertą wpisuje się w proces zwiększenia aktywności edukacyjnej osób dorosłych poprzez organizację kursów i szkoleń osób poszukujących pracy lub zainteresowanych przekwalifikowaniem, rozwojem zainteresowań, nabywaniem nowych kompetencji. Centrum oferuje np. kursy: „Opiekunka domowa osoby starszej”, „Opieka nad chorym po udarze mózgu w warunkach domowych”, „Opieka nad osobą chorą, niesamodzielną, niepełnosprawną w środowisku domowym” czy kursy dokształcające: w zakresie opieki nad chorym z Chorobą Alzheimera i w zespołach otępiennych, opieki geriatrycznej i inne.

Samorząd województwa jest organem prowadzącym dla zespołu szkół, w którego skład wchodzi Wojewódzka Szkoła Policealna w Szczecinie oraz Wojewódzkie Centrum Kształcenia Ustawicznego w Szczecinie. Jednostka w 2019 r. kształciła słuchaczy w zawodzie: technik dentystyczny, technik elektroradiolog, technik farmaceutyczny, technik masażysta, technik usług kosmetycznych, terapeuta zajęciowy, opiekun w domu pomocy społecznej, technik sterylizacji medycznej, opiekun medyczny.

Liczba słuchaczy w Zachodniopomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie na dzień 30 września 2018 r. (w roku szkolnym 2018/2019) wynosiła 293, a średnia w 2019 r. – 236. Natomiast liczba absolwentów w 2019 r. wynosiła 121.

2. Prowadzenie Zachodniopomorskiego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu

Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu jest jednostką oświatową kształcąca w zawodach medycznych oraz w zawodach mieszczących się w sferze usług publicznych na rzecz środowiska lokalnego, regionu. Województwo Zachodniopomorskie i tę szkołę policealną w Świnoujściu dostosowało, zgodnie z obowiązującą strukturą w systemie kształcenia

zawodowego, do wymogów określonych dla jednostki, w której kształcenie, w zależności od zawodu, może być prowadzone w formie dziennej, w formie stacjonarnej lub w formie zaocznej.

Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego jest organem prowadzącym dla zespołu szkół, w skład którego wchodzi Wojewódzkie Technikum dla Młodzieży w Świnoujściu oraz Wojewódzka Szkoła Policealna w Świnoujściu. Jednostka w 2019 r. kształciła uczniów i słuchaczy w zawodzie: kelner, technik ortopeda, technik organizacji turystyki, technik masażysta, technik masażysta, opiekun medyczny, opiekunka dziecięca, technik usług kosmetycznych.

Liczba uczniów i słuchaczy w Zachodniopomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu na dzień 30 września 2018 r. (w roku szkolnym 2018/2019) wynosiła 245, a średnia w 2019 r. – 215. Natomiast liczba absolwentów w 2019 r. wynosiła 72.

W obu jednostkach egzaminy zawodowe zdawane są rokrocznie na poziomie co najmniej średnim dla kraju, w 2019 r.: 69%-75%. Wszystkie szkoły dla młodzieży przystąpiły do ogólnopolskiego projektu OSE.

CEL STRATEGICZNY II: Rozwój kompetencji kadry prowadzącej kształcenie

Cel kierunkowy 1: Budowanie oferty doskonalenia zawodowego dla nauczycieli regionu adekwatnej do ich potrzeb i wyzwań nowoczesnej edukacji

Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie i Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie budują ofertę szkoleń, kierując się przede wszystkim zapotrzebowaniem nauczycieli na określoną tematykę doskonalenia, ale także na formę szkolenia. W 2019 r. oferta ta obejmowała już sprawdzone i cieszące się dużym powodzeniem w odbiorze formy, takie jak: kursy kwalifikacyjne, rady pedagogiczne, konferencje, warsztaty metodyczne, warsztaty problemowe, konsultacje, wspomaganie kompleksowe, sieci współpracy i samokształcenia oraz zatrudnienie doradców zawodowych w Centrum Edukacji Nauczycieli, którzy wesprą pracę placówki na rzecz podnoszenia jakości usługi edukacyjnej w województwie. Poza wymienionymi wyżej formami proponowane były również szkolenia e-learningowe, seminaria, wykłady, kursy, konkursy dla uczniów.

Działania:

Najważniejsze przedsięwzięcia organizacyjno-edukacyjne zakładów doskonalenia nauczycieli w roku szkolnym 2018/2019 zrealizowane w roku kalendarzowym 2019:

1. Pozyskanie 18 doradców metodycznych. W odpowiedzi na konkurs ogłoszony przez zachodniopomorskiego kuratora oświaty i po pomyślnym przejściu etapu formalnego i merytorycznego 18 nauczycieli zostało zatrudnionych na okres jednego roku na stanowisku doradcy metodycznego w wymiarze ½ etatu, wskutek czego CEN w Koszalinie rozpoczął współpracę z doradcami metodycznymi z zakresu następujących przedmiotów: j. ukraiński, historia, j. angielski, j. niemiecki, wychowanie przedszkolne, edukacja wczesnoszkolna, wychowanie fizyczne, muzyka, plastyka, matematyka, fizyka, informatyka, biologia, chemia, przedmioty zawodowe, doradztwo zawodowe. Doradcy metodyczni, pracując przede wszystkim w swoich macierzystych placówkach, z jednej strony wspierają nauczycieli ze szkół wykazanych w sieci danej placówki doskonalenia nauczycieli, ale też wspierają swoją macierzystą szkołę poprzez własny kontakt z zakładem. Wszyscy oni mają szansę, po pozytywnym zaopiniowaniu przez CEN, uzyskać powierzenie obowiązków na kolejne dwa lata. W placówce wojewódzkiej jest zatrudnionych 18 spośród 38 doradców w województwie. Pozostali doradcy są, zgodnie z siecią doradztwa ogłaszaną przez kuratora oświaty, w Zachodniopomorskim Centrum Edukacji Morskiej i Politechnicznej w Szczecinie – Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli: 9 doradców oraz w Powiatowym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Stargardzie: 11 doradców.
2. Konferencje i targi wielodniowe: "Metodyczne konferencje sierpniowe" – 35 konferencji metodycznych dla 1 765 nauczycieli; "XX Targi Edukacyjne połączone z wiosennymi zespołami metodycznymi" –

13 wystawców, 42 formy warsztatowe dla 985 nauczycieli; "Jesienne zespoły metodyczne" Szczecinek, Złocieniec, Kołobrzeg – 33 formy, 595 nauczycieli.

3. Konferencje organizowane we współpracy: "Inspiruję do nauki i rozwoju" we współpracy z Fundacją Uniwersytet Dzieci; "Nasze relacje ze zwierzętami" we współpracy ze Stowarzyszeniem na rzecz wspierania bioróżnorodności MATECZNIK oraz Regionalną Dyrekcją Lasów Państwowych; V Neurokonferencja nauczycieli "Zmysł udziału. O motywacji" we współpracy z V Liceum Ogólnokształcącym z Oddziałami Dwujęzycznymi oraz Pomorskim Towarzystwem Neurokognitywistycznym; "100 lat PCK" we współpracy z Polskim Czerwonym Krzyżem oraz Grupą Ratownictwa PCK w Koszalinie – 120 uczestników.
4. Cykle: cykl szkoleń "Ferie i wakacje w ZCDN-ie"; "Klub Dyrektora" – 16 grup, 717 dyrektorów szkół i placówek; "Klub Pracowników Samorządowych Odpowiedzialnych za Oświatę" – 2 grupy, 44 uczestników, 44 samorządy.
5. Konkursy przedmiotowe dla uczniów w ramach dodatkowych zadań zleconych przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego w partnerstwie z Uniwersytetem Szczecińskim, Akademią Morską w Szczecinie, Zachodniopomorskim Uniwersytetem Technologicznym w Szczecinie oraz Szczecińska Szkołą Wyższą Collegium Balticum, kategorie: dziennikarstwo, ekonomia, języki obce, astronomia i astronautyka, fizyka, chemia, biologia, matematyka, geografia i nautologia – 386 uczniów, 167 nauczycieli, 43 wyróżnionych, finalistów i laureatów; "Pomorze Zachodnie – To My" – VI edycja w kategoriach: fotografia, film – wpłynęło 200 prac; X Diecezjalny Konkurs Wiedzy Religijnej dla uczniów z terenu: Koszalina, Słupska, Piły – 500 uczestników z 50 szkół, do finału przeszło 31 uczniów z 16 szkół; Konkurs Wiedzy Matematycznej "Kangur" we współpracy z Towarzystwem Upowszechniania Wiedzy i Nauk Matematycznych w Toruniu – w regionie koszalińskim uczestniczyło 5 000 uczniów ze 150 szkół.
6. Działalność wydawnicza: Zachodniopomorski Dwumiesięcznik Oświatowy "Refleksje" – 6 numerów o tytułach przewodnich: Pedagogika miejsca, Szkoła 1918-2018, Biografie pedagogiczne, Pedagogika twórczości, Rzeczywistość rozszerzona, Przyszłość szkoły.

Podsumowując działania CEN w Koszalinie i ZCDN w Szczecinie, w roku szkolnym 2018/2019 przeprowadzono: 2 kursy kwalifikacyjne z zakresu zarządzania oświatą dla 31 nauczycieli (469 godzin); szkolenia rad pedagogicznych dla 226 grup – 92 obszary tematyczne – 4 948 nauczycieli (777 godzin); 150 konferencji – w 134 obszarach tematycznych – 5588 uczestników (401 godzin); 324 warsztaty metodyczne – 185 obszarów metodycznych – 5 446 nauczycieli (1 769 godzin); 185 warsztatów problemowych w 97 obszarach tematycznych dla 2 542 nauczycieli (1 178 godzin); 4 231 konsultacji – 4 231 nauczycieli, wspomaganie dla 133 placówek oświatowych, w tym dla 109 wskazanych przez kuratorium oświaty.

Placówki kierują swoje działania do nauczycieli pracujących w obszarach oddalonych, przede wszystkim poprzez wykorzystanie infrastruktury i pozycji w lokalnym środowisku Oddziałów Zamiejscowych. Obie placówki doskonalenia nauczycieli są naturalnym (umocowanym w strukturze systemu oświaty) regionalnym liderem, odpowiadającym za realizację działań dotyczących doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Cel kierunkowy 2:

Gromadzenie i udostępnianie zbiorów

Działania:

W roku szkolnym 2018/2019 **biblioteki** przy zakładach doskonalenia nauczycieli i oddziały zamiejscowe odnotowały łącznie wzrost o ponad 3 000 czytelników z 15 000 do 18 004. Księgozbiór według stanu na 31 grudnia 2019 r. liczy 412 201 woluminów, 14 578 czasopism, 22 604 szt. zbiorów specjalnych – razem 449 383 zbiory.

W bibliotekach jest zarejestrowanych 10 675 czytelników, którzy 14 857 razy odwiedzili wypożyczalnię, a 6 453 razy czytelnię,

W udostępnieniach na zewnątrz wydano 49 184 książki, 359 zbiorów specjalnych. Zanotowano też 46 wypożyczeń międzybibliotecznych.

Na miejscu udostępniono 25 678 książek, 13 368 czasopism oraz odnotowano 553 785 odwiedzin biblioteki cyfrowej.

Od kilku lat biblioteki odnotowują tendencję wzrostową, szczególnie w zakresie korzystania z biblioteki cyfrowej, dlatego zakupiono do niej 1 706 nowych pozycji, dokonano modernizacji elektronicznej bazy bibliotecznej oraz wykupiono dostęp do 1 901 pozycji w systemie IBUK Libra.

Wydatki na realizację zadań

Suma: 18 821 739,28 zł, w tym:

Zadania jednoroczne sfinansowane w ramach środków własnych województwa: 18 443 183,17 zł;

Zadania jednoroczne sfinansowane w ramach dotacji na zadania zlecone bieżące: 4 129,58 zł;

Zadania jednoroczne sfinansowane w ramach dotacji na porozumienia z organami administracji rządowej: 290 519,53 zł;

Zadania wieloletnie sfinansowane w ramach środków własnych województwa: 70 500,00 zł;

Zadania jednoroczne sfinansowane w ramach środków własnych województwa na wydatki majątkowe: 13 407,00 zł.

Na cel I:

Zadania jednoroczne – suma: 16 231 831,84 zł

Debata – 23 983,00 zł (w tym WEiS 4 000,00 zł, pozostałe koszty pochodziły z wydziałów i instytucji współorganizujących WWS, WWTiT, WUP – środki z budżetu województwa);

Współpraca z organizacjami pozarządowymi: 89 073,46 zł (środki z budżetu województwa);

I Liceum Ogólnokształcące im. Tarasa Szewczenki w Białym Borze: 1 828 928,31 zł (środki z budżetu województwa);

w tym:

Działalność dydaktyczna i wychowawcza w I LO w Białym Borze – 956 642,99 zł;

Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli – 1 380,00 zł;

Prowadzenie internatu przy I Liceum Ogólnokształcącym w Białym Borze – 858 238,72 zł;

Finansowanie pomocy zdrowotnej dla uczniów, którzy nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innych tytułów – 12 666,60 zł.

Zespół Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrawiskowym „Słoneczko” w Kołobrzegu: 2 226 445,75 zł, w tym: 2 222 316,17 zł (środki z budżetu województwa) oraz 4 129,58 zł (dotacja na zadanie „Wyposażenie szkół w podręczniki oraz materiały edukacyjne i ćwiczeniowe”);

w tym:

Działalność dydaktyczna w szkole podstawowej specjalnej – 563 707,32 zł;

Działalność dydaktyczna w publicznym gimnazjum specjalnym – 144 835,55 zł;

Działalność dydaktyczna w liceum ogólnokształcącym specjalnym – 104 363,30 zł;

Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli – 10 003,00 zł;

Edukacyjna opieka wychowawcza – 1 396 532,00 zł;

Świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli (wynikające z Karty Nauczyciela) – 2 875,00 zł;

Wyposażenie szkół w podręczniki oraz materiały edukacyjne i ćwiczeniowe – dotacja na zadania zlecone bieżące – 4 129,58 zł.

Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie: 4 809 486,38 zł (środki z budżetu województwa),

w tym:

Działalność dydaktyczna i wychowawcza ZCKZiU w Szczecinie – 3 916 611,20 zł;

Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli – 17 455,70 zł;

Prowadzenie internatu przy ZCKZiU w Szczecinie – 857 891,88 zł;

Świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli (wynikające z Karty Nauczyciela) – 16 021,00 zł;

Finansowanie pomocy zdrowotnej dla uczniów, którzy nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innych tytułów – 1 506,60 zł.

Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu: 2 434 371,39 zł (środki z budżetu województwa);

w tym:

Działalność dydaktyczna i wychowawcza ZCKZiU w Szczecinie – 2 425 121,39 zł;

Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli – 9 250,00 zł.

Zadania wieloletnie – suma: 70 500,00 zł

Stypendia dla młodzieży rozpoczynającej naukę na uczelniach wyższych na obszarze województwa zachodniopomorskiego: 70 500,00 zł (środki z budżetu województwa) w 2019 r. (oraz 22 500 zł w 2018 r. i plan na lata następne: 135 000 zł w 2020 r.; 135 000 zł w 2021 r. ; 112 500 zł w 2022 r. i 45 000 zł w 2023 r.).

Na cel II:

Zadania jednoroczne – suma: 4 843 496,55 zł

Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie: 2 355 470,39 zł (środki z budżetu województwa);

w tym:

Działalność placówek dokształcania i doskonalenia nauczycieli – 2 337 164,29 zł;

Współorganizacja konkursów przedmiotowych – 16 084,10 zł;

Świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli (wynikające z Karty Nauczyciela) – 2 222,00 zł.

Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie: 2 488 026,16 zł;

w tym:

Działalność placówek dokształcania i doskonalenia nauczycieli – 2 473 777,16 zł, w tym:

środki z budżetu województwa: 2 183 257,63 zł i dotacje na porozumienia z organami administracji rządowej :290 519,53 zł;

Świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli (wynikające z Karty Nauczyciela) – 842,00 zł (środki z budżetu województwa);

Zakupy inwestycyjne: 13 407,00 zł – wydatki majątkowe (środki z budżetu województwa).

Zadania jednoroczne – suma: 2 519 437,44 zł

Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie - zadanie pn. Gromadzenie i udostępnianie zbiorów biblioteki pedagogicznej – 1 037 832,67 zł (środki z budżetu województwa).

Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie – zadanie pn. Gromadzenie i udostępnianie zbiorów biblioteki pedagogicznej – 1 481 604,77 zł (środki z budżetu województwa).

W ramach celu I i II na potrzeby wojewódzkich jednostek oświatowych w roku szkolnym 2018/2019 zakupiono sprzęt i pomoce dydaktyczne na łączną kwotę 251 600,11 zł.

Na remonty lub inwestycje, które odbyły się w 4 jednostkach oświatowych, wydatkowano łącznie kwotę 101 246,15 zł.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **Edukacja** w 2019 r. w ramach RPO WZ podpisano 60 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 96,4 mln zł.

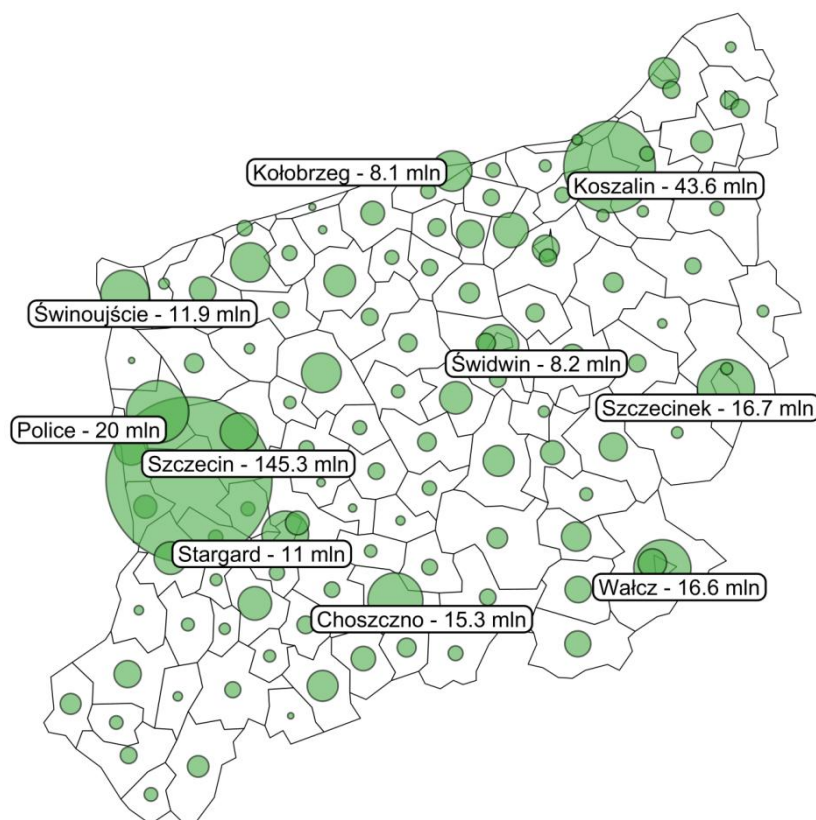
Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2019 r. pozwoli na osiągnięcie następujących efektów:

- liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 547 osoby;
- liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie – 5 334 osoby;
- liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 29 szt.

Od początku wdrażania programu (tj. 2015 r.) w omawianym obszarze podpisano 427 umów na łączną kwotę wsparcia 485,7 mln zł, z czego beneficjentom wypłacono dotychczas 199,9 mln zł, tj. 41,2% zakontraktowanych środków.

Terytorialny rozkład środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. przedstawia poniższa mapa. Wskazano nazwy 10 gmin, w których dofinansowanie było najwyższe.

Rysunek 33. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Edukacja

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Jednocześnie w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których wysokość środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. w przeliczeniu na jednego mieszkańca była najwyższa.

Tabela 49. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Edukacja

Gmina	Powiat	PLN na mieszkańca
Mirosławiec	wałecki	753
Choszczno	choszczeński	703
Gościno	kołobrzeski	692
Tuczno	wałecki	659
Wałcz	wałecki	651
Karlino	białogardzki	649
Człopa	wałecki	639
Kamień Pomorski	kamieński	532
Świdwin	świdwiński	522
Police	policki	481

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Polityka edukacyjna samorządu województwa skupia się na działaniach, które będą miały wpływ na sukcesywny wzrost wiedzy i kompetencji mieszkańców województwa w każdym wieku przy użyciu nowoczesnych, dostępnych narzędzi i form upowszechniania wiedzy. Działalność ta realizowana jest poprzez podwyższanie poziomu nauczania i doskonalenia nauczycieli, optymalizację sieci szkół i metod kształcenia oraz wzmacnianie powiązań sektora edukacji, rynku pracy i gospodarki. Zawiera oczekiwania sformułowane wobec samorządu województwa, aby był dobrym liderem, partnerem i prekursorem zmiany.

Za najważniejsze osiągnięcia w realizacji polityki edukacyjnej Województwa Zachodniopomorskiego w 2019 r. należy uznać **nawiązanie partnerskich relacji, które ułatwią realizację celów polityki edukacyjnej regionu** z podmiotami współrealizującymi cele edukacyjne w kraju, regionie i poza nim w dwóch najważniejszych dla przyszłości płaszczyznach: kształcenia zawodowego i kształtowania umiejętności uczenia się przez całe życie. Samorząd województwa, przyjmując zaproszenie do współpracy, będzie współtworzył nowe rozwiązania, które łatwiej i szybciej niż inni – tylko korzystający z wypracowanych rozwiązań – będzie mógł wprowadzać na swoim terenie. To wypełnienie roli samorządu województwa jako **partnera w przeprowadzaniu zmiany w postrzeganiu kształcenia zawodowego jako permanentnego procesu niezbędnego dla rozwoju gospodarczego regionu**.

Drugim osiągnięciem w 2019 r. jest **określenie podstawowych oczekiwań oraz barier w dostosowywaniu pakietu kompetencji zawodowych wynikających z oferty kształcenia zawodowego do popytu na nie ze strony przedsiębiorców z województwa zachodniopomorskiego**. Należy kontynuować działania zmierzające do pokonywania tych barier i budowania szerokiego partnerstwa z samorządami lokalnymi oraz podmiotami II i III sektora na rzecz rozwoju skutecznego kształcenia zawodowego. Samorząd województwa skutecznie wypełnił przez to rolę **inicjatora zmiany sposobu myślenia o kształceniu i pracy jako odrębnych i niezależnych od siebie aktywności**.

Prowadzenie placówek oświatowych tak różnych, tak wymagających i osiągających takie rezultaty, jak przytoczone wyniki egzaminów zewnętrznych oraz imponująca w różnorodności i zasięgu oferta doskonalenia zawodowego dla nauczycieli, to z jednej strony skuteczne narzędzia do kształtowania poziomu edukacji w regionie, z drugiej zaś jeden z warunków bycia **liderem w zmianie usługi edukacyjnej**. **Obie placówki kształcenia zawodowego aplikowały o środki zewnętrzne, każda szkoła dla młodzieży przystąpiła do projektu Ogólnopolska Sieć Edukacyjna, każdego nauczyciela – opiekuna grupy**

w każdym typie szkoły prowadzonej przez województwo uznano za wychowawcę, co wiązało się z poniesieniem dodatkowych kosztów z budżetu województwa.

Samorząd województwa zaproponował partnerską pomoc miastu Szczecin, oddając do dyspozycji 68 miejsc w internacie Zachodniopomorskiego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego dla uczniów klas pierwszych szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych.

W obu szkołach samorządu województwa prowadzących kształcenie zawodowe nauka odbywa się w zawodach wymienianych w Barometrze Zawodów jako deficytowe: opiekun osoby niepełnosprawnej, terapeuta zajęciowy, technik masażysta. Obie placówki są też ośrodkami egzaminacyjnymi, współpracującymi z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Poznaniu.

Pojęcie edukacji ewoluuje w tempie zmieniających się technologii i powinno też być w zgodzie z nimi, choć sama edukacja powinna je wyprzedzać, albo przynajmniej uczyć dla przyszłości. To zadania edukacji na najbliższe lata i polityka edukacyjna musi skutecznie je realizować zawsze we współpracy z innymi podmiotami o podobnym zakresie zadań lub stawiającymi sobie te same cele.

3.3.5 Ochrona środowiska i energetyka

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze ochrony środowiska i energetyki realizowane są na podstawie:

1. W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r. poz. 283, 284, 322).

Do zadań zarządu województwa należy :

- opracowanie programów ochrony powietrza dla stref województwa zachodniopomorskiego, w których stwierdzono przekroczenia standardów jakości powietrza;
- przekazanie projektów programów ochrony powietrza do konsultacji społecznych oraz do zaopiniowania wójtom, burmistrzom i prezydentom miast, starostom oraz ministrowi klimatu;
- monitorowanie realizacji działań naprawczych przez podmioty i organy wskazane w programach ochrony powietrza i programach działań krótkoterminowych realizowanych na szczeblu gminnym i powiatowym;
- przekazywanie ministrowi klimatu oraz właściwemu inspektorowi ochrony środowiska sprawozdania okresowego z realizacji działań naprawczych, wynikających z programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych oraz sprawozdania końcowego z realizacji tych programów;

Do zadań sejmiku województwa należy uchwalanie następujących dokumentów:

- programów ochrony powietrza wraz z planami działań krótkoterminowych;
- tzw. uchwał antysmogowych;
- programów ochrony środowiska przed hałasem.

Do zadań ustawowych marszałka województwa należy:

- wydawanie pozwoleń zintegrowanych oraz decyzji ustalających dopuszczalny poziom hałasu przenikającego do środowiska z zakładu.

2. W zakresie gospodarki odpadami:

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2019 r. poz. 701, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz.1579);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, (Dz. U. z 2020 r. poz. 283, 284, 322).

Do zadań zarządu województwa należy:

- opracowanie Planu Gospodarki Odpadami wraz z załącznikiem – Planem Inwestycyjnym;
- opracowanie Sprawozdania z realizacji Planu Gospodarki Odpadami;
- monitoring realizowanych działań poprzez kontrolę instalacji komunalnych;
- prowadzenie baz danych na podstawie przekazywanych informacji przez gminy i podmioty;
- sporządzenie na ich podstawie sprawozdań i przekazywanie ich Ministerstwu Klimatu.

3. W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważonego użytkowania zasobów przyrodniczych:

- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2020 r. poz. 55).

Do kompetencji zarządu województwa należy:

- wyznaczanie nowych obszarów w zakresie obszarów chronionego krajobrazu (OCHK); likwidacja lub zmniejszanie/powiększanie OCHK, wskazanie zakazów obowiązujących na danym obszarze;
- określenie ustaleń dotyczących czynnej ochrony ekosystemów.

Do kompetencji sejmiku województwa należy:

- podejmowanie uchwał w sprawie obszarów chronionego krajobrazu przygotowanych przez zarząd województwa, jak również na wniosek zgłoszony przez gminy;
- podejmowanie uchwał w sprawie parków krajobrazowych w tym: wyznaczanie nowych parków, likwidacja lub zmniejszanie/powiększanie istniejących parków, wskazanie zakazów obowiązujących na terenie poszczególnych parków oraz określenie szczególnych celów ich ochrony;
- podejmowanie uchwał w sprawie utworzenia parków krajobrazowych oraz ustanowienia planów ochrony dla parków krajobrazowych.

4. W zakresie geologii i zrównoważonego użytkowanie zasobów:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2019 r., poz. 868, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1073, z późn. zm.).

Do zadań marszałka województwa jako organu pierwszej instancji administracji geologicznej należy:

- zatwierdzanie projektów i dokumentacji geologicznych dotyczących koncesji związanych z wydobywaniem kopalin ze złóż, ustanawianie użytkowania górniczego dla złóż wód termalnych, wód leczniczych i solanek oraz nadzór na ustalaniem wielkości opłat eksploatacyjnych za wydobyte kopaliny ze złóż;
- kontrola i nadzór w zakresie projektowania prac geologicznych oraz sporządzania dokumentacji geologicznych, a także przestrzeganie warunków udzielonych koncesji oraz udzielanie informacji geologicznej;
- prowadzenie Wojewódzkiego Archiwum Geologicznego;
- opiniowanie i uzgadnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studiów kierunków zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy.

5. W zakresie systemu zarządzania opłatami środowiskowymi:

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2019 r. poz. 701, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396, z późn. zm.).

6. W zakresie energetyki:

- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2019 r., poz. 755, z późn. zm.).

Samorząd województwa wykonuje zadania w zakresie:

- badania zgodności gminnych planów zaopatrzenia w energię i paliwa z polityką energetyczną państwa;
- opiniowania opracowywanych przez organ wykonawczy gminy projektów założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, sporządzanych dla obszaru gminy lub jej części w zakresie koordynacji współpracy z innymi gminami oraz w zakresie zgodności z polityką energetyczną państwa;
- opiniowania w sprawach dotyczących udzielania i cofania koncesji na wytwarzanie, przesyłanie, dystrybucję i magazynowanie paliw, en. elektrycznej i ciepła;
- uzgadniania planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa:

Polityka ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego

Przedmiotem polityki samorządu województwa zachodniopomorskiego w sektorze ochrony środowiska są konsekwentne wysiłki na rzecz poprawy wszystkich komponentów środowiska naturalnego oraz zwiększania ich znaczenia jako ważnego elementu prowadzenia polityki regionalnej. Jest elementem kompleksowego planu działań, stawiającego za cel tworzenie jak najlepszych warunków do życia i pracy mieszkańców regionu oraz systematyczne podnoszenie jakości życia. Strategiczne długofalowe działania samorządu w obszarze ochrony środowiska ukierunkowane są na podnoszenie jakości wszystkich komponentów środowiska naturalnego. Działania o charakterze taktycznym skoncentrowane są na kształtowaniu warunków, budowaniu i wzmacnianiu relacji i struktur, które umożliwią racjonalne zarządzanie zasobami bez radykalnego obniżania impetu rozwojowego.

Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 r.

Wymóg prawny opracowania Programu wynika z art. 17 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska, który nakłada na zarząd województwa obowiązek sporządzenia wojewódzkiego programu ochrony środowiska. Głównym celem tworzenia Programu jest dążenie do poprawy stanu środowiska w województwie, ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko, ochrona i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Ważną rolą jest również monitoring realizacji zaplanowanych w Programie zadań w celu określania priorytetów przy kolejnej aktualizacji prac programowych. Ważkim elementem jest współpraca zarządu województwa z sektorami administracji, przedsiębiorstw oraz nauki, włączanych w proces i procedury dbałości o środowisko społeczeństwo, również poprzez systematyczne uświadamianie i edukację ekologiczną.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego

Opracowanie Programu ma na celu określenie strategii działań, których zadaniem jest ograniczenie nadmiernego hałasu od dróg oraz linii kolejowych na terenach wymagających ochrony akustycznej. Program opracowany jest na podstawie wyników pomiarów i sporządzonych map akustycznych. Zawiera działania naprawcze, których realizacja ma na celu poprawę jakości klimatu akustycznego i w konsekwencji dotrzymanie standardów akustycznych w województwie. W województwie zachodniopomorskim mapy akustyczne zostały utworzone dla następujących dróg oraz obszarów:

- dróg krajowych i autostrad (GDDKiA);
- dróg wojewódzkich (ZZDW);
- linii kolejowych (PKP PLK S.A.);
- Miasta Koszalina;
- Miasta Szczecina.

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2028

Plan został sporządzony jako realizacja przepisów ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy o odpadach (Dz. U. z 2015 r., poz. 122), która wprowadziła obowiązek sporządzania aktualizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami oraz planu inwestycyjnego będącego załącznikiem do WPGO. Dokument zawiera aktualny obraz stanu gospodarki odpadami w województwie. Przygotowanie Planu jest warunkiem dopuszczalności finansowania inwestycji dotyczących odpadów komunalnych, w tym odpadów budowlanych i rozbiórkowych, w zakresie zapobiegania powstawaniu tych odpadów oraz gospodarowania nimi ze środków publicznych, np. funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej lub środków Unii Europejskiej.

Program ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy aglomeracja szczecińska

Program ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy miasto Koszalin

Program ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej

Programy zostały opracowane w oparciu o art. 91 ust. 1 i ust. 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.) i są dokumentami, które wskazują istotne powody (źródła) wystąpienia przekroczeń poziomów normatywnych substancji w powietrzu, a także określają skuteczne i możliwe do zrealizowania działania, których wdrożenie spowoduje przywrócenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 oraz przywrócenie poziomu docelowego lub istotne obniżenie stężeń benzo(a)pirenu.

Uchwała Nr XXX/540/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 26 września 2018 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2018 r., poz. 4984)

Jest to tzw. uchwała antysmogowa, która wprowadza katalog paliw stałych dopuszczonych do stosowania na obszarze województwa oraz wprowadza ograniczenia w zakresie parametrów technicznych i parametrów emisji z instalacji w sektorze komunalno-bytowym, ponieważ analizy wykonywane w ramach sporządzania rocznych ocen jakości powietrza oraz programów ochrony powietrza wskazują, iż jest to główna przyczyna przekroczeń norm jakości powietrza dla pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu.

Program rozwoju sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r.

Program rozwoju sektora energetycznego, przygotowywany przez samorząd województwa, stanowi dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, w głównej mierze mający na celu zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu, uporządkowanie kwestii związanych ze stanem technicznym infrastruktury energetycznej, uporządkowanie relacji między podmiotami rynku energetycznego województwa (zarówno na poziomie samorządowym, jak i w relacjach Urząd Regulacji Energetyki – samorząd – energetyczne podmioty gospodarcze), jak również wskazujący kierunki rozwoju energetyki w regionie.

Cele i główne działania realizowane w 2019 r.**Cel I. Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu**

W 2019 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, na podstawie regulacji wprowadzonych ustawą z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2019 r., poz. 1211), zobowiązany został do przygotowania i przedstawienia do akceptacji przez sejmik województwa nowych programów ochrony powietrza. Powyższe zadanie jest realizowane w latach 2019-2020. W 2019 r. zrealizowano pierwszy etap zadania polegający na opracowaniu projektów programów ochrony powietrza wraz z planami działań krótkoterminowych. Opracowane projekty wskazują na konieczność kontynuacji podejmowania działań polegających na wymianie instalacji grzewczych nie spełniających norm oraz termomodernizacji budynków. Zadania będą skutkowały poprawą jakości powietrza w zakresie redukcji emisji z sektora komunalno-bytowego, jak również w zakresie przestrzegania zakazów i ograniczeń dotyczących jakości paliw i instalacji grzewczych określonych w uchwale antysmogowej.

Dostrzegając potrzebę zintensyfikowania realizacji działań zmierzających do poprawy jakości powietrza w naszym województwie, w 2019 r. Zarząd Województwa wynegocjował z Komisją Europejską możliwość dofinansowania wymiany źródeł ciepła oraz przeprowadzenie termomodernizacji dla osób fizycznych, co pozwoliło na uruchomienie Zachodniopomorskiego Programu Antysmogowego.

W województwie zachodniopomorskim źródłem zakłóceń klimatu środowiska jest również hałas. Główne działania samorządu województwa nakierowane są na ograniczenie hałasu komunikacyjnego poprzez realizację kierunków wskazywanych w przyjmowanych przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego programach ochrony środowiska przed hałasem.

Cel II. Gospodarka odpadami

W 2019 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego przystąpił do aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami z 2016 r., który obejmował okres planistyczny 2016-2022 z perspektywą do 2028 r. wraz z Planem Inwestycji. Zgodnie z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2022 oraz Krajowym Programem Zapobiegania Powstawaniu Odpadów samorząd województwa określił następujące główne cele w zakresie gospodarki odpadami dla województwa zachodniopomorskiego:

- I. Utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB;
- II. Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska;
- III. Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów;
- IV. Wylimitowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Przyjęto również cele i wskazano poziomy w określonych przedziałach czasowych dla odpadów komunalnych :

- I. Zmniejszenie ilości powstających odpadów, w tym ograniczenie marnotrawienia żywności oraz prowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia;
- II. Zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji;
- III. Doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami;
- IV. Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie);
- V. Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.;
- VI. Zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych;
- VII. Zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia;
- VIII. Zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych;
- IX. Likwidacja „dzikich wysypisk”;
- X. Monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nie przeznaczoną do składowania;
- XI. Monitorowanie i kontrola funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% suchej masy i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy (od 1 stycznia 2016 r.).

Realizacja Planu Inwestycyjnego pozwoli na osiągnięcie założonych celów. Zaplanowano rozbudowę/modernizację:

- 18 punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK),
- 10 instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych,
- 6 instalacji do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów,

- 1 instalacji do recyklingu odpadów (separatory metali nieżelaznych i separatory tworzyw sztucznych na linii technologicznej oraz urządzenia do kompaktowania i pelletowania w Leśnie Górnym),
- 2 instalacji do odzysku innego niż recykling odpadów budowlanych i rozbiórkowych,
- 2 instalacji do recyklingu odpadów budowlanych i rozbiórkowych,
- 9 regionalnych instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

Planowane są również nowe inwestycje:

- 7 instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych,
- 54 nowych PSZOK na terenie 48 gmin,
- 3 instalacje do kompostowania odpadów zielonych i innych bioodpadów, które będą przyjmowały również odpady spoza sektora komunalnego,
- 5 instalacji do przetwarzania bioodpadów, które będą również przetwarzały osady ściekowe,
- 2 instalacje do recyklingu odpadów wytwarzanych w strumieniu odpadów komunalnych, tj.: tworzyw sztucznych, szkła, papieru, metali, drewna, odpadów opakowań wielomateriałowych.

Cel III. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważonego użytkowania zasobów przyrodniczych

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego realizuje swoje działania na obszarze parków krajobrazowych i ich otulin. Działaniami inwestycyjnymi objęte zostały gminy leżące w granicach parków krajobrazowych i ich otulin: Cedynia, Chojna, Mieszkowice, Moryń, Trzcianko Zdrój, Widuchowa, Gryfino, Kołbaskowo, Szczecin, Stare Czarnowo, Boleszkowice, Ińsko, Dobrzany, Chociwel, Suchań, Węgorzyno, Dobra Nowogardzka, Barwice, Borne Sulinowo, Połczyn Zdrój, Czaplonek, Złocieniec, Barlinek, Nowogródek Pomorski, Pełczyce. Dostęp do infrastruktury jest bezpłatny i możliwy dla wszystkich mieszkańców regionu.

Zadania zrealizowane przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego (ZPKWZ):

- w 2019 r. zakończony został projekt inwestycyjny pn. „Budowa, infrastruktury turystycznej w Parkach Krajobrazowych woj. zachodniopomorskiego w celu zmniejszenia antropopresji – Etap II”. Utworzono ponad 2 000 obiektów małej infrastruktury turystycznej (oznakowanie parków, tablice edukacyjne, witacze, wiaty, ławki, ławo – stoły, infrastruktura edukacyjna itp.), wybudowano pomost oraz wieżę widokową w Gminie Ińsko, palisadę w Gminie Cedynia, wykonano dokumentację projektową dla 10 wiat ogniskowych, 2 pomostów i mostku w Glinnej;
- w ramach przeciwdziałania fragmentacji środowiska poprzez ochronę, odbudowę i zapewnienie ciągłości korytarzy ekologicznych, ZPKWZ realizuje projekt ochrony czynnej gatunków chronionych, m.in. nietoperzy i bociana białego, mającej na celu zwiększenie sukcesu lęgowego i rozrodczego oraz poprawę warunków siedliskowych tych gatunków. W 2019 r. zamontowano ponad 600 budek dla nietoperzy oraz rozpoczęto remont gniazd i posadowienie platform lęgowych dla bocianów;
- w ramach przeciwdziałania zjawiskom negatywnie oddziałującym na stan różnorodności biologicznej (np. przekształcanie siedlisk, zmiany użytkowania terenów, zanieczyszczenia środowiska, rozprzestrzenianie się gatunków obcych) ZPKWZ realizuje projekt pn.: „Opracowanie projektów planów ochrony 5 parków krajobrazowych oraz aktualizacja planów ochrony 2 parków krajobrazowych”. W ramach tego projektu zaktualizowane zostaną plany ochrony Szczecińskiego Parku Krajobrazowego „Puszcza Bukowa” oraz Ińskiego Parku Krajobrazowego. Opracowane zostaną również plany ochrony parków: Drawskiego, Dolina Dolnej Odry, Cedyńskiego, Ujście Warty oraz Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego (w częściach znajdujących się na terenie województwa zachodniopomorskiego).

Cel IV. Geologia. Zrównoważone użytkowanie zasobów

Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego, jako organ administracji geologicznej, udzielił 145 koncesji na wydobywanie kopalin.

Ilościowe zestawienie zrealizowanych zadań w 2019 r.:

- Zatwierdzanie projektów robót geologicznych: 76;
- Zatwierdzanie dokumentacji geologicznych: 77;
- Opiniowanie decyzji starostów udzielających koncesji: 3;
- Udzielanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż: 32;
- Decyzje ustalające opłaty eksploatacyjne za wydobytą kopalinę: 99;
- Nadzór i kontrola: 11;
- Udzielanie informacji geologicznej: 654 w tym 12 umów o korzystanie z informacji geologicznej za wynagrodzeniem;
- Opiniowanie i uzgadnianie studium kierunków i zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy: 370.

Cel V. Edukacja ekologiczna

Podstawowym celem edukacji ekologicznej jest podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa i promocja ekologicznego stylu życia. W ramach założonych działań zrealizowano projekty, na realizację których udzielono dotacji z budżetu województwa podmiotom niepublicznym wyłonionym w otwartym konkursie ofert na wsparcie realizacji zadań z zakresu edukacji ekologicznej w 2019 r. pn.: „Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza” oraz w formie tzw. małych grantów, w trybie art. 19 a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie:

- akcja edukacyjna: „Nie truj powietrza – żyj zdrowo” – w projekcie uczestniczyło ok. 18 tys. osób. Wydrukowano 5 tys. egzemplarzy poradnika, który był dystrybuowany podczas „Dni Morza”, a w konkursie plastycznym skierowanym do przedszkolaków nadesłano 202 prace plastyczne;
- „Chroń przyrodę – walcz ze smogiem!” – w projekcie uczestniczyło ok. 26 tys. osób, wydrukowano 5 tys. egzemplarzy poradnika, który był dystrybuowany podczas „Dni Morza”, a w konkursie plastycznym skierowanym do uczniów szkół podstawowych nadesłano 389 prac plastycznych;
- „Szkolenia internetowe w służbie ochrony powietrza” – projekt polegał na stworzeniu internetowej platformy warsztatowej zawierającej materiały nagrane przez specjalistów wraz z testami, quizami i kalkulatorami, proponującymi optymalne rozwiązania pozwalające na skuteczniejsze dbanie o czystość powietrza z możliwością dzielenia się wiedzą poprzez media społecznościowe <http://ochronapowietrza.pl/>;
- „Nie dym! – konkurs ekologiczny” – projekt skierowany w szczególności do dzieci przedszkolnych i młodzieży szkolnej, którego celem było ograniczenie zanieczyszczenia powietrza i zmniejszenie zachorowalności poprzez zwrócenie uwagi na problem tzw. złego opału, nieefektywnych źródeł ciepła oraz spalania odpadów w domowych piecach. W ramach zadania zorganizowano wykłady o niebezpieczeństwie związanym ze spalaniem odpadów i złej jakości opał w domowych paleniskach oraz o aktualnych możliwościach dofinansowania wymiany źródeł niskiej emisji, a także upowszechniono tzw. Wojewódzką Uchwałę Antysmogową. W konkursie plastycznym z przewodnim tematem szkodliwości palenia śmieci nadesłano 411 prac, a także przygotowano ulotki edukacyjne i plakaty oraz tabliczki z napisem „Nie palę byle czym!”, które umieszczono na wybranych 10 posesjach;
- akcja zbierania odpadów z terenów leśnych w subregionie Drawy „Przyroda w regionie, w którym żyjemy jest nam bliska” – w ramach projektu skierowanego do dzieci ze szkół podstawowych z terenów gmin rozlokowanych wzdłuż rzeki Drawy (Drawno, Kalisz Pomorski, Mirosławiec, Drawsko Pomorskie, Czaplunek, Złocieniec, zebrano i posegregowano odpady z wyznaczonych terenów:

punkty wędkowania, drogi uczęszczane przez grzybiarzy, punkty wodowania i odbioru kajaków, dzięki plaże;

- „Eko – Inspiracje” – w ramach projektu zorganizowano szereg działań ekologicznych dla 60 osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz ich 10 opiekunów. Zorganizowano m.in. warsztaty „ze starego coś nowego”, podczas których wykonano m.in. meble z opon i butelek, szmaciane krasnale, lampy ze słoików, uporządkowano Ogród Sensoryczny oraz park miejski, zorganizowano Eko-Imprezę.

Ponadto samorząd województwa był współorganizatorem cyklu wydarzeń związanych z tematyką ekologiczną w ramach projektów:

- EKO-PRZEDSZKOLAK 2019 – akcja zarybiania Jeziora Głębokie oraz warsztaty dla dzieci pt.: „Odjazd śmieci”;
- „Raz, Dwa, Trzy Łobuziaki z Ekologią Na Ty” – projekt związany z organizacją akcji ploggingowej (łączącej aktywność fizyczną z działaniami proekologicznymi) „Biegamy i Puszcę Bukową sprzątam”;
- XVIII edycji Konkursu Wiedzy Ekologicznej – konkursu dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych z terenu województw zachodniopomorskiego i lubuskiego.

Ufundowano również nagrody dla laureatów wojewódzkiego etapu Olimpiady Wiedzy Ekologicznej, której celem jest kształtowanie wśród młodzieży świadomości ekologicznej i odpowiednich postaw względem środowiska przyrodniczego, a także budzenie i rozwijanie zainteresowań przyrodniczych oraz dla laureatów Wojewódzkiego Konkursu „Mistrz OZE”, którego celem jest upowszechnianie wiedzy na temat odnawialnych źródeł energii i działań przyjaznych dla środowiska, w tym działań na rzecz czystego powietrza oraz promocja energetyki odnawialnej.

Działania edukacyjne i promocyjne ZPKWZ skierowane są do wszystkich mieszkańców regionu.

W 2019 r. ZPKWZ zorganizował :

- etap parkowy, wojewódzki i ogólnopolski konkursu: „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”, edycja XVIII;
- kampanię medialną polegającą na wyprodukowaniu i emisji krótkich spotów przy użyciu systemu wizualnego w taborze Przewozów Regionalnych; akcja ta skierowana jest zarówno do mieszkańców woj. zachodniopomorskiego, jak i turystów z innych rejonów kraju;
- 2 nowe konkursy:
 - „Konkurs na najlepszy blog przyrodniczy Pomorza Zachodniego” jest konkursem skierowanym do uczniów klas gimnazjalnych oraz klas VI, VII i VIII szkoły podstawowej. Celem konkursu jest zachęcenie dzieci i młodzieży do gromadzenia treści przyrodniczych, ich przetwarzania i udostępniania przy użyciu nowych technologii informacyjnych;
 - cykliczny konkurs skierowany do szerokiego grona odbiorców na terenie całego województwa zachodniopomorskiego „Znajdź tablicę edukacyjną w parku krajobrazowym”, który zachęca do eksploracji parków krajobrazowych w województwie;
- kontynuowano coroczne konkursy o parkach krajobrazowych realizowane wraz z działaniami edukacyjnymi i promocyjnymi;
- na przełomie września i października 2019 r. zorganizowano XIII edycję spotkania o charakterze masowym i międzynarodowym „Tydzień Żurawia”, w ramach którego przeprowadzono zajęcia w przedszkolach.

We wszystkich ww. akcjach wzięło udział ok. 500 uczniów, a przy ich realizacji wykorzystano środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

Cel VI. System zarządzania opłatami środowiskowymi

W 2019 r. zmodyfikowano i rozbudowano użytkowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego systemy: SOZAT i BDOŚ służące do naliczania, weryfikacji, redystrybucji i windykacji opłat za korzystanie ze środowiska, opłat produktowych i depozytowych sprzężonych z oprogramowaniem do gromadzenia i przetwarzania danych środowiskowych w celach sprawozdawczych (BDOŚ). Wdrożono również moduł służący realizacji zadań w zakresie usuwania drzew i krzewów.

W 2019 r. dzięki wdrożonym systemom, m.in.:

- zweryfikowano 4 881 ewidencji (4 368 za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, 15 za odpady, 0 za pobór wody, 1 za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi) i rocznych wykazów dotyczących opłaty produktowej – w 2019 roku zweryfikowano 303 ewidencji, 159 ewidencji dotyczących baterii i akumulatorów, recykling pojazdów – 33, rejestr BDO – 2;
- wydano 32 decyzje opłatowe na łączną kwotę 78 251,00,00 zł;
- wystawiono 37 decyzji ulgowych w ramach pomocy de minimis na łączną kwotę 12 091 027,76 zł;
- pobrano 948 wyciągów bankowych;
- podzielono i przekazano na fundusze oraz budżety gmin i powiatów łączną kwotę 63 397 361,38 zł;
- realizowano proces windykacji poprzez: wystawienie 115 upomnień oraz 50 tytułów wykonawczych.

Cel VII. Podnoszenie kompetencji kadr i wsparcie eksperckie

W 2019 r. 18 pracowników odbyło specjalistyczne szkolenia tematycznie odpowiadających zakresowi czynności oraz zlecono 20 ekspertyz dendrologicznych przed wydaniem pozwolenia na wycinkę drzew.

Cel VIII. Rozwój energetyki przyjaznej środowisku

Samorząd województwa ma ograniczone instrumenty bezpośredniej interwencji w rozwój sektora energetycznego, dlatego ściśle współpracuje z podmiotami energetycznymi, administracją rządową oraz gminami i powiatami.

Bezpośrednim narzędziem wspierania przedsięwzięć z zakresu przyjaznej środowisku energetyki jest RPO WZ 2014-2020 w ramach działań: 2.9 Zastępowanie konwencjonalnych źródeł energii źródłami odnawialnymi, 2.10 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł, 2.11 Zwiększenie potencjału sieci energetycznej do odbioru energii z odnawialnych źródeł energii. W 2019 r. nie przeprowadzono konkursów w ramach ww. działań, ale w 2019 r. w ramach działania 2.10 podpisano 2 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę 1 748 571,34 zł dofinansowania oraz zrealizowano ponad 170 płatności na rzecz Beneficjentów na łączną kwotę 87 856 983,36 zł.

W 2019 r. zrealizowano następujące działania związane z obszarem rozwoju przyjaznej środowisku energetyki:

- w ramach realizacji zadań ustawowych przypisanych ustawą PE wydano 80 postanowień (65 w zakresie udzielania koncesji na działalność przedsiębiorstw energetycznych związaną z wytwarzaniem, przesyłaniem, dystrybucją paliw i energii, 15 w zakresie zaopiniowania planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych oraz dokumentów gminnych dotyczących planowania zaopatrzenia w ciepło, paliwa i energię);
- zorganizowano XII Konferencję "Odnawialne źródła energii szansą zrównoważonego rozwoju regionu". Konferencja poświęcona była klastrom energii i spółdzielniom energetycznym. Podczas konferencji prelegenci i uczestnicy wskazywali na problemy, bariery prawne i techniczne determinujące tworzenie i funkcjonowanie klastrow energii oraz spółdzielni energetycznych. Po konferencji przesłano do ministra właściwego ds. energii wystąpienie wskazujące na główne problemy i bariery ograniczające stabilny rozwój klastrow energii i spółdzielni energetycznych, ze wskazaniem konkretnych propozycji/rozwiązań w ramach prac nad nową ustawą o rozproszonej energetyce;
- ogłoszono Międzyszkolny Konkurs Szkół Ponadpodstawowych dotyczący stworzenia projektu stanowiska badawczego dotyczącego odnawialnych źródeł energii w laboratorium szkoły i przed-

stawienia opisu planowanego stanowiska, projektu graficznego stanowiska, kosztorysu budowy oraz opisu planowanych badań;

- po raz kolejny wspólnie z jednostkami organizacyjnymi województwa dokonano scentralizowanego zakupu energii elektrycznej oraz gazu. Dla przykładu ceny energii proponowane przez wykonawców, w ramach prowadzonych procedur przetargowych są niższe średnio o ok. 70 zł netto/MWh od cen zawartych w cennikach zatwierdzanych przez zarządy spółek energetycznych, co przy wolumenie na poziomie 36 000 MWh daje oszczędności ponad 2,5 mln zł.

Wydatki na realizację zadań

Cel I Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu

Zadania wieloletnie

Suma: 400 000,00 zł, w tym w 2019 r.:

- 80 000,00 zł – środki z budżetu państwa.

Cel II Gospodarka odpadami w województwie zachodniopomorskim

Zadania jednoroczne

Suma: 75 139,19 zł, w tym:

- 73 621,50 zł – środki własne budżetu województwa;
- 1 517,69 zł – środki z budżetu państwa.

Cel III Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważonego użytkowania zasobów przyrodniczych

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego (ZPKWZ)

Zadania jednoroczne

Suma: 1 383 635,99 zł

W podziale na źródła finansowania:

- 799 540,76 zł – dotacja celowa z budżetu państwa;
- 547 787,00 zł – środki własne budżetu województwa;
- 24 308,23 zł – dotacje z funduszy celowych.

Zadania wieloletnie

Suma: 2 616 394,71 zł

W podziale na źródła finansowania:

- 2 223 935,49 zł – dotacje celowe;
- 392 459,22 zł – środki własne budżetu województwa.

Cel IV Geologia, zrównoważone użytkowanie zasobów geologicznych

Zadania jednoroczne

Suma: 14 760,00 zł – środki z budżetu państwa.

Cel V Edukacja ekologiczna

Zadania jednoroczne

Suma: 105 918,40 zł – środki własne budżetu województwa.

Cel VI System opłat środowiskowych

Zadania wieloletnie

Suma: 983 515,00 zł, w tym w 2019 r.:

- 283 450,00 zł – konserwacja systemu (wydatki bieżące) – środki własne budżetu województwa;
- 66 485,00 zł – zakup nowych modułów (wydatki majątkowe) – środki własne budżetu województwa.

Cel VII Podnoszenie kompetencji kadr i wsparcie eksperckie

Zadania jednoroczne

Suma: 29 519,40 zł – środki własne budżetu województwa;

Suma środków na ochronę środowiska wydatkowanych w 2019 r. (bez ZPKWZ)

Zadania jednoroczne

Suma: 225 136,99 zł

W podziale na źródła:

- 209 059,30 zł – środki własne budżetu województwa;
- 16 277,69 zł – środki z budżetu państwa.

Zadania wieloletnie

Suma: 429 935,00 zł

W podziale na źródła:

- 349 935,00 zł – środki własne budżetu województwa;
- 80 000,00 zł – środki z budżetu państwa.

Cel VIII Rozwój energetyki przyjaznej środowisku

Na zadania związane z energetyką wydatkowano w 2019 r. kwotę 10 000 zł ze środków własnych budżetu województwa.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **ochrona środowiska** w 2019 r. w ramach RPO WZ podpisano 174 umowy o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 128,2 mln zł.

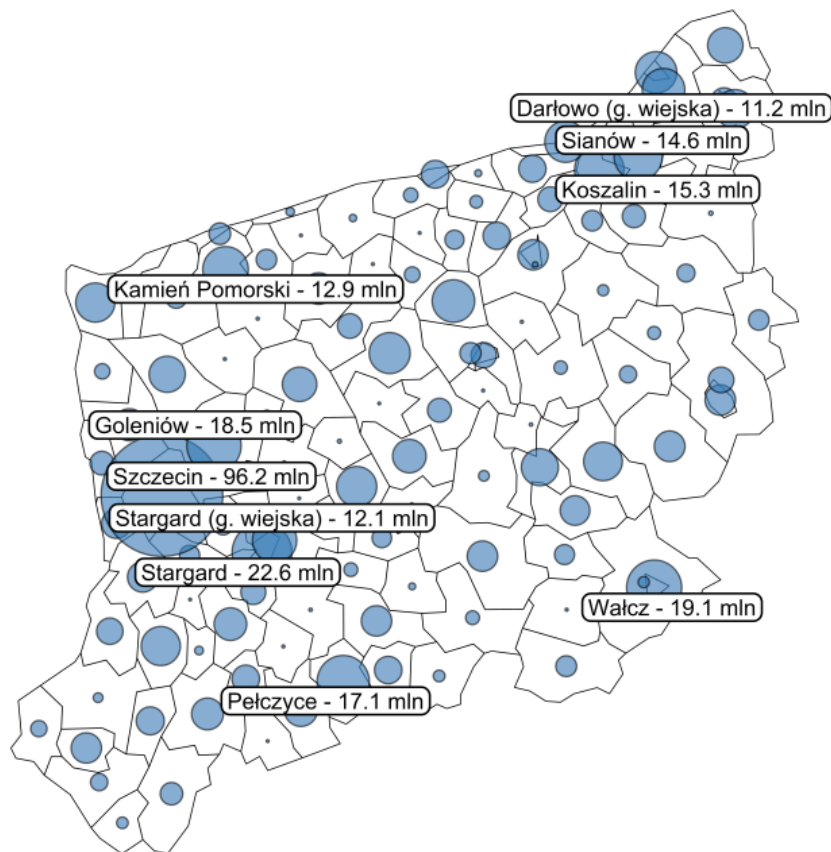
Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2019 r. pozwoli na osiągnięcie następujących efektów:

- szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 2 999,96 tony równoważnika CO₂;
- liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku – 46 szt.

Od początku wdrażania programu (tj. 2015 r.) w omawianym obszarze podpisano 352 umowy na łączną kwotę wsparcia 563,4 mln zł, z czego beneficjentom wypłacono dotychczas 227,6 mln zł, tj. 40,4% zakontraktowanych środków.

Terytorialny rozkład środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. przedstawia poniższa mapa. Wskazano nazwy 10 gmin, w których dofinansowanie było najwyższe.

Rysunek 34. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Ochrona środowiska

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Jednocześnie w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których wysokość środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. w przeliczeniu na jednego mieszkańca była najwyższa.

Tabela 50. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Ochrona środowiska

Gmina	Powiat	PLN na mieszkańca
Sławoborze	świdwiński	2 731
Pełczyce	choszczeński	2 170
Mielno	koszaliński	2 143
Chociwel	stargardzki	1 689
Stepnica	goleniowski	1 625
Banie	gryfiński	1 461
Darłowo (g. wiejska)	ślawieński	1 405
Resko	łobeski	1 285
Moryń	gryfiński	1 270
Wierzchowo	drawski	1 213

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

W zakresie ochrony środowiska

Jakość powietrza w województwie zachodniopomorskim systematycznie poprawia się w odniesieniu do zanieczyszczeń pyłem PM10. W ocenie długoterminowej zanieczyszczenie benzo(a)pirenem wykazuje cykliczne wahania i jednocześnie przekroczenia we wszystkich strefach.

Wyprowadzenie ruchu kołowego poza tereny zamieszkałe – budowa obwodnic wpływa na sukcesywne zmniejszanie poziomu hałasu.

Zmiany w zakresie gospodarki odpadami w województwie należy oceniać pozytywnie. Systematycznie rośnie selektywna zbiórka odpadów komunalnych, odzysk i recykling materiałowy. Można stwierdzić, że podjęte przez samorząd województwa zachodniopomorskiego decyzje inwestycyjne z zakresie gospodarowania odpadami w pełni zabezpieczą racjonalne gospodarowanie i dadzą szansę na osiągnięcie wskazanych celów w perspektywie do 2028 r. Należy kontynuować działania mające na celu realizację wyznaczonych kierunków dla województwa zachodniopomorskiego.

Maksymalna pojemność na funkcjonujących w województwie 5 składowiskach jest wykorzystana w około 60%, logistyka transportu pozwala na sprawny i bezpieczny transport odpadów. Uzupełnienie instalacji o zaplanowane do realizacji, w tym spalarnię odpadów medycznych, w pełni zabezpieczy regionalny system gospodarki odpadami.

Należy wzmocnić działania zmierzające do:

- intensyfikacji edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami, wdrożenia hierarchii sposobów postępowania z odpadami,
- osiągnięcia przez gminy wymaganego poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania,
- wspierania wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na recykling oraz odzysk energii zawartej w odpadach w procesach termicznego ich przekształcania,
- znacznego ograniczenia składowania odpadów komunalnych,
- wzrostu odzysku i recyklingu w zakresie odpadów budowlanych,
- modernizacji i rozwoju instalacji RIPOK,
- wyeliminowania praktyk niewłaściwej eksploatacji i rekultywacji składowisk odpadów.

Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważonego użytkowania zasobów przyrodniczych jest trwałym i niezbywalnym obowiązkiem, zależnym i zróżnicowanym lokalnie. Dynamizm zmian w środowisku przyrodniczym determinowany jest poza oczywistą ingerencją człowieka, na którą można wpływać i w sposób racjonalny regulować, przez zmiany klimatyczne i charakteryzujące się większą dynamiką zmian czynniki atmosferyczne. Konsekwentne przestrzeganie przepisów prawa, zarówno przez przedsiębiorców, jak i społeczeństwo oraz nadzór realizowany przez odpowiednie instytucje wydaje się najbardziej skuteczną metodą dbałości o zasoby przyrody ożywionej i nieożywionej. Stałym elementem powinna być, realizowana obecnie na różnych szczeblach dla zróżnicowanych grup odbiorców, edukacja ekologiczna, która w konsekwencji wykształci nowy, odpowiedzialny model życia. Z tego powodu należy kontynuować:

- realizację wymaganych prawem dokumentów planistycznych i programowych (plany ochrony, plany urządzania lasów, odpowiednie informacje w planach miejscowych),
- racjonalne, z odpowiednią infrastrukturą, udostępnianie społeczeństwu zasobów przyrodniczych,
- propagować informację, która poza oczywistym zakresem wiedzy uczy współodpowiedzialności społeczności lokalne i przedsiębiorców za stan środowiska,
- kontynuować współpracę transgraniczną, dzielić się wspólnymi doświadczeniami.

Zadania z zakresu geologii wynikają z aktualnego zapotrzebowania rynku i związane są z realizowanymi inwestycjami – nie ma określonych celów i kierunków działań. W najbliższej kilkuletniej perspektywie można zakładać, że liczba nowo dokumentowanych złóż będzie prawdopodobnie się zmniejszała. Wynikać to może z faktu finalizowania wielkich inwestycji drogowych w regionie. W rezerwie znajdują się złoża udokumentowane w latach ubiegłych, które powinny być zagospodarowane. W części dotyczącej geologii inżynierskiej nie powinno być istotnych zmian. Dotyczy to również hydrogeologii, przy czym tu należy spodziewać się budowy ujęć wód podziemnych na potrzeby gospodarki rolnej – nawadnianie.

W zakresie rozwoju energetyki

Potrzeba jest dalszego wsparcia działań zmierzających do rozbudowy linii wysokiego napięcia WN-110 kV oraz budowy stacji elektroenergetycznych 110/15 kV z liniami zasilającymi oraz rezerwowych korytarzy dla skablowania elektroenergetycznych linii najwyższych i wysokich napięć.

Województwo zachodniopomorskie jest krajowym liderem pod względem wielkości mocy i produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, jednakże wielkość produkcji energii elektrycznej z OZE w 2018 r. była niższa niż w latach 2015-2017 z uwagi m.in. na spadek produkcji energii ze źródeł wiatrowych, przy jednoczesnym wzroście zużycia energii elektrycznej. Stagnacja w rozwoju OZE w województwie spowodowana została wejściem w życie ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 645, 1524), wprowadzającej pojęcie minimalnej odległości elektrowni wiatrowej od budynku mieszkalnego, która musi być równa lub większa od dziesięciokrotności wysokości elektrowni wiatrowej mierzonej od poziomu gruntu do najwyższego punktu budowli, wliczając elementy techniczne, w szczególności wirnik wraz z łopatami (tzw. całkowita wysokość elektrowni wiatrowej), co praktycznie wykluczyło możliwość budowy nowych elektrowni wiatrowych w regionie.

Inwestycja obejmująca budowę dwóch bloków gazowo-parowych o łącznej mocy blisko 1400 MW w Elektrowni Dolna Odra wpisuje się w światowe trendy w energetyce polegające na wykorzystaniu niskoemisyjnych jednostek wytwórczych. Nowe bloki zostaną zbudowane na wydzielonym terenie, znajdującym się w sąsiedztwie istniejących bloków węglowych i będą oparte na układzie jednopałowego rozwiązania, tzw. bloku gazowo-parowego, pracującego w cyklu kombinowanym (CCGT) i składającego się z następujących elementów (każdy): turbiny gazowej, generatora, kotła odzysknicowego oraz turbiny parowej kondensacyjnej. Planowane bloki gazowo-parowe w Elektrowni Dolna Odra znalazły się wśród jednostek wytwórczych, które uzyskały 17-letni kontrakt w aukcji głównej rynku mocy na rok dostaw 2024. Realizacja jednego z największych w Europie zespołów bloków gazowo-parowych w elektrowni Dolna Odra będzie najbezpieczniejszym „tłem” dla dalszego rozwoju energetyki wiatrowej na Pomorzu Zachodnim, w tym realizacji ambitnego programu budowy morskich farm wiatrowych. Równolegle powstanie także bardzo duża instalacja fotowoltaiczna o mocy 100 MWe, co pozwoli na znaczące ograniczenie emisji CO₂

w stosunku do bloków węglowych Elektrowni Dolna Odra, a także będzie znaczącym krokiem transformującym polską energetykę, pozwalając obniżyć emisyjność krajowego mixu energetycznego.

W dalszym ciągu 26 gmin województwa nie ma dostępu do gazu sieciowego. Eksploatowany w Świnoujściu Terminal LNG pracuje głównie na krajową sieć przesyłową. Planowane rozszerzenie świadczonych usług w ramach Programu Rozbudowy Terminalu LNG, na który składa się: dodatkowa instalacja regazyfikacyjna zwiększająca nominalną moc regazyfikacyjną terminalu do 7,5 mld Nm³/rocznie, budowa trzeciego zbiornika LNG zwiększającego elastyczność pracy instalacji terminalu LNG, budowa instalacji przeładunkowej LNG na kolej, dająca możliwość załadunku kontenerów ISO i cystern kolejowych oraz dodatkowe nabrzeże statkowe umożliwiające załadunek i rozładunek zbiornikowców, przeładunek LNG (*transshipment*) oraz załadunek jednostek bunkrujących LNG i oferujące usługę bunkrowania, umożliwi dotarcie do nowych klientów.

Prace związane z Projektem Baltic Pipe umożliwią transport gazu z Norwegii na rynki duński i polski, a także do użytkowników końcowych w sąsiednich krajach. Równocześnie Baltic Pipe pozwoli na przesyłanie gazu z Polski do Danii. Projekt realizowany jest przez polskiego operatora gazociągów przesyłowych GAZ-SYSTEM oraz operatora duńskiego systemu przesyłowego gazu Energinet. Obecnie finalizowane są kolejne pozwolenia na budowę.

3.3.6 Turystyka

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze turystyki

Obowiązki samorządu województwa w obszarze turystyki wynikają z następujących aktów prawnych:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571, 1815)

W art. 14 ust. 1 pkt 11 Ustawy o samorządzie województwa określono, że samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w szczególności w zakresie: kultury fizycznej i turystyki. Ponadto w art. 11 ust. 2 tejże Ustawy zapisano, że samorząd województwa prowadzi politykę rozwoju województwa, na którą składa się m.in.:

- utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim (art. 11 ust. 2 pkt 2 Ustawy),
- promocja walorów i możliwości rozwojowych województwa (art. 11 ust. 2 pkt 8 Ustawy).

- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55)

Zgodnie z art. 105 ust. 4 pkt 2 Ustawy do zadań dyrektora parku krajobrazowego należy organizacja działalności edukacyjnej, turystycznej oraz rekreacyjnej. Natomiast w art. 107 ust. 2 pkt 6 określono, że do zadań Służby Parku Krajobrazowego należy prowadzenie edukacji przyrodniczej w szkołach i wśród miejscowego społeczeństwa, a także promowanie wartości przyrodniczych, historycznych, kulturowych i turystycznych parku krajobrazowego.

- Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 548, z 2020 r. poz. 568)

Zgodnie z Ustawą o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych marszałek województwa właściwy ze względu na siedzibę przedsiębiorcy lub jego miejsce zamieszkania jest organem właściwym do prowadzenia rejestru przedsiębiorców turystycznych. Ponadto marszałek województwa:

- dokonuje wpisu przedsiębiorcy turystycznego do rzeczowego rejestru lub zmian danych we wpisie,
- wydaje decyzję o wykreśleniu przedsiębiorcy w związku z zaprzestaniem wykonywania przez niego działalności objętej wpisem,
- wydaje decyzję o 3-letnim zakazie wykonywania działalności jw. oraz o zakazie uzyskania wpisu do rejestru, w tym decyzję dotyczącą stwierdzenia wykonywania działalności organizatora turystyki lub przedsiębiorcy ułatwiającego nabywanie powiązanych usług turystycznych bez wymaganego wpisu,
- wydaje decyzję o wykreśleniu przedsiębiorcy z rejestru oraz o zakazie wykonywania działalności objętej wpisem na okres 3 lat na wniosek Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego,
- na podstawie zawiadomień dokonuje:
 - zawieszenia działalności objętej wpisem w rejestrze;
 - wznowienia działalności objętej wpisem w rejestrze;
 - przedłużenia terminu zawieszenia działalności objętej wpisem w rejestrze.

Marszałek województwa jest upoważniony także do kontroli prowadzonej przez przedsiębiorcę turystycznego działalności zgodnie z uzyskanym wpisem do rejestru oraz osób nieposiadających wpisu do rejestru w zakresie niezbędnym do ustalenia, czy prowadzona działalność wymaga uzyskania wpisu, a także agentów turystycznych i innych osób zawierających z podróżnymi umowy o udział w imprezie turystycznej w imieniu organizatorów turystyki w zakresie spełniania przez nich obowiązków określonych ustawą.

- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 238, z 2020 r. poz. 374, 568).

Na podstawie ustawy o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych marszałek województwa, realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, dokonuje zaszeregowania obiektów hotelarskich do poszczególnych rodzajów, nadaje kategorie oraz prowadzi ich ewidencję. Na wniosek przedsiębiorcy, który zamierza rozpocząć świadczenie usług hotelarskich w obiekcie hotelarskim, marszałek województwa wydaje przyrzeczenie zaszeregowania obiektu hotelarskiego do danego rodzaju obiektu i kategorii (tzw. promesę). Ponadto w ramach prowadzonego nadzoru nad obiektami hotelarskimi (hotele, motele, pensjonaty, kempingi, domy wycieczkowe, schroniska młodzieżowe, schroniska), marszałek województwa prowadzi kontrolę przestrzegania wymagań m.in. co do wielkości obiektu, wyposażenia oraz zakresu świadczonych usług.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Polityka samorządu województwa zachodniopomorskiego w sektorze turystyki

Samorząd województwa zachodniopomorskiego, ustanawiając politykę w sektorze turystyki, określił kierunki swoich działań podejmowanych na rzecz zrównoważonego rozwoju gospodarki turystycznej jako jednego z zasadniczych elementów rozwoju regionu. Główne cele polityki samorządu województwa w sektorze turystyki koncentrują się na wzmocnieniu rozwiązań sprzyjających sprawowaniu i obsłudze turystów, podnoszeniu stopnia komercjalizacji i profesjonalizacji oferty turystycznej, uwolnieniu potencjału turystycznego większego obszaru województwa, dostosowaniu samorządu lokalnego i regionalnego do działań w realiach postępującej komercjalizacji oraz usieciowieniu rynku turystycznego. Priorytety rozwojowe sformułowane w ramach polityki dotyczą przede wszystkim rozwoju takich form turystyki jak: turystyka wodna oraz inne formy turystyki aktywnej, turystyka uzdrowiskowa, turystyka poznawcza i kulturowa, a także powiązana z powyższymi obszarami turystyka rodzinna. Ponadto za szczególnie istotną dla rozwoju sektora turystycznego na Pomorzu Zachodnim uznano profesjonalizację marketingu ofert turystycznych, obejmującą m.in. tworzenie sieciowych struktur produktowych oraz wzmacnianie systemu zbierania i przetwarzania danych.

Dokumenty o charakterze rozwojowo-programowym

W obszarze zarządzania turystyką na poziomie regionu funkcjonują następujące dokumenty o charakterze rozwojowo-programowym:

- Program rozwoju infrastruktury portów i przystani żeglarskich województwa zachodniopomorskiego w regionie Odry, Zalewu Szczecińskiego i wybrzeża Morza Bałtyckiego;
- Program rozwoju turystyki wodnej na obszarze Pojezierza Drawskiego, Myśliborskiego i Wałeckiego oraz w dorzeczu Parsęty i Regi;
- Program rozwoju turystyki wodnej na obszarze dorzecza rzeki Odry oraz jeziora Dąbie i jeziora Miedwie;
- Strategia promocji turystyki wodnej w województwie zachodniopomorskim na lata 2013-2020;
- Program rozwoju i promocji produktów turystycznych na obszarze rzeki Drawy na lata 2013-2020;
- Audyt turystyczny województwa zachodniopomorskiego;
- Program promocji zachodniopomorskich produktów turystycznych na lata 2014-2020;
- Koncepcja rozwoju i komercjalizacji zachodniopomorskich szlaków kulturowych wraz z programem ich wdrażania, zarządzania i promocji;
- Koncepcja utworzenia, rozwoju i komercjalizacji zachodniopomorskiego szlaku „Parki, ogrody, krajobrazy, smaki Pomorza Zachodniego bramą do poznania regionu” wraz z programem wdrażania, zarządzania i promocji;
- Koncepcja sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego;
- Strategia zrównoważonego rozwoju Trasy Rowerowej Morza Bałtyckiego (EuroVelo 10).

Cele i główne działania realizowane w 2019 r.

Cel 1. Profesjonalizacja programowania i zarządzania turystyką

1. Wzmocnienie kompetencji i partycypacji w programowaniu i zarządzaniu rozwojem turystyki

- Pracownicy Urzędu Marszałkowskiego organizowali lub brali udział w licznych szkoleniach dla kadry zarządzającej, konferencjach dot. trendów w turystyce, w pracach zespołów problemowych oraz przy budowie programów i inicjatyw rozwojowych.
- W ramach projektu „Baltic Stories (...)” prowadzono działania na rzecz promocji i rozwoju oferty turystyki opartej na wydarzeniach kulturowych, odbyły się 2 spotkania, w których udział wzięło 8 uczestników regionu Południowego Bałtyku (Polska, Litwa, Szwecja), Województwo wzięło także udział w Forum Morza Bałtyckiego.
- W ramach projektu „Bałtyckie trasy dziedzictwa (...)” prowadzono działania na rzecz tworzenia oferty turystycznej Regionu Południowego Bałtyku w oparciu o trasy przyrodnicze i kulturowe realizowane w ramach projektu, z udziałem 11 partnerów z 4 państw (Polska, Niemcy, Litwa, Szwecja) oraz udział w warsztatach dla przedsiębiorców branży turystycznej w celu wdrożenia opracowanych tras w ich ofercie turystycznej.
- Udział w polsko-niemieckich warsztatach konsultacyjnych „Razem kształtujemy przyszłość Euroregionu Pomerania”, związanych z aktualizacją strategii Euroregionu Pomerania w obszarze Turystyka i Kultura.
- Województwo Zachodniopomorskie zleciło przeprowadzenie analizy potencjału inwestycyjnego w obszarze turystyki dla Pomorza Zachodniego zawierającej m.in. wykaz terenów inwestycyjnych i obiektów o potencjale turystycznym, a także identyfikację atrakcji oraz produktów turystycznych.
- Województwo brało udział w odbywających się w Helsinkach konsultacjach projektu Rady Europy i Europejskiego Instytutu Szlaków Kulturowych „Routes4U” w sprawie szlaków kulturowych w regionie Morza Bałtyckiego (EUSBSR), a także w 12. Forum Turystyki Państw Morza Bałtyckiego w Brukseli.
- Na poziomie kraju pracownicy brali udział w 5. Kongresie Turystyki Polskiej „Turystyka w czasach experience economy. Przedsiębiorstwo, samorząd, nauka”.
- Województwo Zachodniopomorskie jest reprezentowane w Zespole ds. mobilności rowerowej przy Konwencji Marszałów RP. Efektem działań Zespołu w 2019 r. było m.in. wdrożenie na poziomie województw systemu numeracji i zasad oznakowania krajowych i regionalnych tras rowerowych. Podejmowano również inicjatywy mające na celu ułatwienie budowy oraz finansowania tras rowerowych. Współpraca województw bazuje także na wymianie doświadczeń pomiędzy regionami.

2. Zwiększenie wykorzystania potencjału produktów turystycznych

- Województwo Zachodniopomorskie inicjowało lub brało udział w działaniach ukierunkowanych na rozwój poszczególnych produktów turystycznych oraz budowy ofert i sieciowania produktów turystycznych, m.in.: budowa produktu turystycznego „Wał Pomorski”, prace nad sformalizowaniem sieci operatorów produktów turystycznych opartych o rekonstrukcję czasu i miejsca „Wrota Czasu”, współorganizacja sejmiku krajoznawczego PTTK, udział w konferencji otwierającej projekt „Zrównoważona turystyka wodna w Unikalnej Dolinie Dolnej Odry” i w spotkaniu „Forum Zalewu”.
- W ramach projektu „Baltic Stories (...)” zainicjowano współpracę organizatorów wydarzeń kulturalnych (NGO i JST) z młodzieżą jako pomoc w organizacji i przeprowadzaniu eventów, udostępniona została również platforma komunikacji i wsparcia dla organizatorów wydarzeń oraz zarządzania eventami.
- Wykonany został raport ewaluacyjny dotyczący atrakcyjności, bezpieczeństwa użytkowników oraz trwałości efektów inwestycji pilotażowych zrealizowanych w ramach projektu „Biking South Baltic”, tj: Modelowego Miejsca Odpoczynku Rowerzystów w Mrzeżynie, 4 boksów rowerowych w Mrzeżynie, 30 parkingów rowerowych w Mrzeżynie i Rogowie, 3 czujników do zliczania rowerzystów

w Świnoujściu, Rogowie i Darłowie oraz raport z badań ankietowych rowerzystów przeprowadzonych na trasie EuroVelo 10.

- W 2019 r. Marszałek Województwa powołał pełnomocnika ds. budowy sieciowego produktu turystycznego pt. „Kolej na Pomorze Zachodnie”, w wyniku czego powstała koncepcja budowy produktu turystycznego na bazie Wystawy Zachodniopomorskich Kolei Wąskotorowych w Gryficach.
- Współpraca z Województwem Kujawsko-Pomorskim oraz Województwem Pomorskim – w ramach realizacji formalnego porozumienia (podpisanego przez marszałków trzech województw) dotyczącego współpracy na rzecz rozwoju i promocji Dróg Św. Jakuba w województwach: kujawsko-pomorskim, pomorskim i zachodniopomorskim. W ramach współpracy Województwo Zachodniopomorskie przygotowało i zleciło druk ulotek w języku polskim (24 tys.) dla wszystkich partnerów, Województwo Pomorskie ulotki w języku angielskim i niemieckim (24 tys.), natomiast Województwo Kujawsko-Pomorskie reprezentuje partnerów w Europejskiej Federacji Dróg Św. Jakuba i ponosi koszt składki w wys. 5 tys. euro rocznie.
- Współpraca z Akademią Sztuki w zakresie zaangażowania młodzieży w tworzenie materiałów edukacyjno-promocyjnych dla Szlaku Gryfitów.
- Pełnomocnik Marszałka Województwa ds. turystyki kamperowej i szlaków off-road prezentował ofertę i potencjał szlaków offroadowych podczas Konwentu Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Województwa Zachodniopomorskiego jako alternatywny sposób spędzania czasu i budowania atrakcji turystycznych na obszarach o niskiej recepcji turystycznej. Dzięki współpracy z samorządami i nadleśnictwami na koniec 2019 r. w województwie zachodniopomorskim funkcjonowało 10 szlaków o łącznej długości 2 110 km.
- W ramach współpracy z Pełnomocnikiem Marszałka Województwa ds. turystyki kamperowej i szlaków off-road opracowany został w formie śladu GPX przebieg szlaku off-road, obejmujący tematycznie fortyfikacje Wału Pomorskiego.
- Województwo współorganizowało wraz z Darłowską Lokalną Organizacją Turystyczną w Dorzeczu Wieprzy i Grabowej międzynarodową konferencję „Silver Tourism” dotyczącą potrzeb w zakresie turystyki osób starszych.

W ramach realizacji Celu 1 Województwo Zachodniopomorskie wzięło udział w 6 konferencjach na poziomie ponadnarodowym i 17 konferencjach i szkoleniach na poziomie regionalnym i ogólnopolskim.

Cel 2. Budowa marki turystycznej regionu

1. Rozwój narzędzi budowy turystycznego wizerunku Pomorza Zachodniego

- W ramach współpracy z operatorami atrakcji i produktów turystycznych województwa zachodniopomorskiego zlecono promocję walorów turystycznych regionu poprzez ekspozycję reklam zewnętrznych, umieszczanie logo województwa na materiałach promujących wydarzenia (plakaty, ulotki, zaproszenia), a także promocję w mediach społecznościowych. Ważnym elementem budowy marki turystycznej regionu była promocja regionu poprzez promocję produktów regionalnych – miody, wina, winnice, lokalne wyroby czekoladowe.
- W ramach projektu „Biking South Baltic (...)” odbyły się spotkania partnerskie z operatorami i liderami produktów turystycznych w zakresie turystyki rowerowej w Szczecinie i Gdańsku oraz warsztaty na targach ITB w Berlinie, mające na celu wsparcie w zakresie umacniania wizerunku turystyki przyjaznej środowisku. Przygotowano i zorganizowano dwie wizyty studyjne dla dziennikarzy zagranicznych ze Skandynawii oraz wizytę blogera rowerowego prowadzącego blog podróżniczy Znajkraj.pl na zachodniopomorskim odcinku trasy rowerowej EuroVelo 10 (Velo Baltica).
- W ramach projektu „Bałtyckie trasy dziedzictwa (...)” opracowano storytelling dla Szlaku Gryfitów, zorganizowano spotkania partnerskie i wizyty studyjne.

2. Upowszechnienie i ukierunkowanie informacji o ofercie turystycznej

- Podjęto liczne inicjatywy mające na celu przygotowanie materiałów niezbędnych do upowszechniania informacji o ofercie turystycznej, zakupiono nośniki reklamy zewnętrznej (roll-upy i banery promujące markę województwa), wykonano także:
 - folder ogólnopromocyjny prezentujący turystykę regionu jako regionalną specjalizację „Pomorze Zachodnie” w 6 wersjach językowych, w nakładzie 17 tys. szt.
 - ulotki promujące trasę Eurovelo 10 z mapkami poszczególnych odcinków. 100 tysięcy ulotek w 3 wersjach językowych.
 - materiały promujące turystykę rowerową dla rowerzystów (12 rodzajów gadżetów).
 - materiały drukowane, w tym: folder „Pomorze Zachodnie... jak ryba w wodzie” w 3 wersjach językowych, w nakładzie 22 tys. egzemplarzy, a także kalendarz, dodruk kart sieciowego Produktu Turystycznego „My Fish” oraz 13 tablic informacyjnych promujących dziedzictwo rybołówstwa.
- Województwo uczestniczyło w targach i warsztatach branżowych w kraju i za granicą w celu prezentacji i promocji potencjału turystycznego regionu. Było obecne na warsztatach branżowych Travel Match w Norwegii, targach WTM w Wielkiej Brytanii, warsztatach branżowych w Danii, specjalistycznych targach golfowych (Dania i Niemcy), a także w Polsce podczas targów: Targi Atrakcje Regionów w Chorzowie, PTAK Expo w Nadarzynie, TT Warsaw w Warszawie.
- Przeprowadzono promocję potencjału inwestycyjnego i turystycznego województwa w prasie krajowej i zagranicznej (Polska, Niemcy, Skandynawia: National Geographic, National Geographic Traveller, Forbes, Newsweek, Berliner Zeitung, Berliner Kurier, Hamburger Morgenpost, Aftenbladet, Aftenposten). Ponadto opublikowano artykuły on-line na portalach: Businessinsider.pl, Newsweek.pl, Podroze.onet.pl, Money.pl, Turystyka.wp.pl; reklama natywna – Native in feed na serwisach grupy Onet. Zamieszczono także reklamy display – banery graficzne na stronach: Newsweek.pl, Podroze.onet.pl, Businessinsider.pl, Forbes.pl, wp.pl, Nationalgeographic.pl.
- Przeprowadzono promocję wydarzeń o charakterze kulturowym oraz walorów przyrodniczych i atrakcji regionu w magazynach pokładowych linii lotniczej Wizzair i lotniskach w Skandynawii. Ponadto zmontowany został promocyjny film partnerski w ramach projektu Baltic Stories.
- Wykonano 4 tablice informacyjne przy Konkatedrze pw. św. Jana Chrzciciela w Kamieniu Pomorskim w ramach „Rewitalizacji Europejskiego Szlaku Kulturowego w Obszarze Południowego Bałtyku – Pomorska Droga Świętego Jakuba (RECRreate)”.
- W ramach projektu INT 138 „Na dwóch kółkach wokół Zalewu Szczecińskiego – polsko-niemiecki produkt turystyczny”, realizowanego przez Gabinet Marszałka w ramach PW Interreg VA, w 2019 r. podczas IX Rajdu wokół Zalewu Szczecińskiego przeprowadzono promocję pierwszego na terenie Euroregionu Pomerania kompletnego i transgranicznego produktu turystycznego.
- Województwo Zachodniopomorskie jest członkiem dwóch lokalnych organizacji turystycznych o charakterze produktowym: Stowarzyszenie Związków Portów i Przystani Jachtowych – Lokalna Organizacja Turystyczna „Zachodniopomorski Szlak Żeglarski” oraz Lokalna Organizacja Turystyczna „Wokół Drawy”. Województwo wspiera LOT-y, których celem jest budowa i promocja flagowych produktów turystycznych województwa zachodniopomorskiego, a przy tym kreowanie wizerunku regionu jako atrakcyjnego turystycznie; integrowanie środowisk samorządu terytorialnego, gospodarczego i zawodowego oraz osób, instytucji i organizacji zainteresowanych rozwojem produktów turystycznych, a także stworzenie systemu informacji turystycznej oraz włączenie go w krajowy system informacji turystycznej.
- We współpracy z Zachodniopomorską Regionalną Organizacją Turystyczną zorganizowano 5 wydarzeń w miejscowościach na terenie całego regionu w ramach obchodów światowego dnia turystyki.

W ramach realizacji Celu 2 zawarto łącznie 38 umów na upowszechnianie walorów turystycznych regionu, współorganizowano 6 wydarzeń umacniających produkty turystyczne, uczestniczono w 5 międzynarodowych imprezach targowych oraz 3 imprezach krajowych.

Cel 3. Rozwój i wzmocnienie zasobów infrastrukturalnych turystyki

1. Modernizacja infrastruktury turystycznej w wybranych sektorach

W ramach RPO WZ przeprowadzony został nabór wniosków w konkursie 1.5 dla projektów przedsiębiorstw zakładających rozwój innowacyjności i konkurencyjności w sektorze turystyki w obszarze: turystyki wodnej, turystyki aktywnej (w tym w szczególności turystyki rowerowej), turystyki poznawczej i kulturowej.

Wsparciem objęte zostały projekty, których realizacja prowadzi do wprowadzenia w przedsiębiorstwie innowacji produktowej lub procesowej co najmniej w skali regionalnej, obejmujące inwestycje w grunty, budynki, budowle, nowoczesne maszyny i urządzenia, wartości niematerialne i prawne, czy wdrażanie nowych rozwiązań technologicznych.

Wsparcie uzyskało 16 wniosków na łączną kwotę dofinansowania 30 mln zł.

2. Przygotowanie i wdrożenie kluczowych inwestycji infrastrukturalnych

W 2019 r. Województwo Zachodniopomorskie przeprowadziło szereg inwestycji stanowiących ważny etap w procesie tworzenia warunków dla kapitałowego zaangażowania sfery pozabudżetowej w rozwój infrastruktury turystycznej, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki rowerowej, wodnej i kulturowej, a także opartej o ochronę środowiska i edukację ekologiczną.

- Województwo Zachodniopomorskie konsekwentnie realizuje inwestycje wynikające z Koncepcji sieci tras rowerowych. Samorząd województwa jest realizatorem oraz koordynatorem tego zadania. Pełni rolę inwestora dla budowanych tras, a w nielicznych przypadkach, gdy odcinki wchodzące w skład tras są budowane przez gminy i powiaty, koordynuje proces włączenia tych odcinków do sieci poprzez wspólne oznakowanie. Na mocy podpisanych z gminami i powiatami listów intencyjnych samorząd województwa jako inwestor odpowiada za przygotowanie dokumentacji budowlanej oraz organizacji ruchu, pozyskuje środki finansowe na realizację zadania oraz prowadzi inwestycję. Samorząd gminny/powiatowy jest zaś zobowiązany do pozyskania nieruchomości gruntowych oraz utrzymania trasy po jej powstaniu. Działania promocyjne są prowadzone przez wszystkie JST zaangażowane w proces, z dominującą rolą samorządu województwa. Samorząd województwa jest jedynym podmiotem w regionie, który na taką skalę wpływa na rozwój turystyki rowerowej, zmieniając jej założenia i kształtując produkty turystyczne. Wiodąca rola Województwa jest ugruntowana ponadlokalnym charakterem powstającej infrastruktury, co jest wymogiem dla rozwoju turystyki rowerowej. Realizacja przedsięwzięcia wg stanu na koniec 2019 r. przedstawia się następująco:
 - do końca 2019 r. oddano do użytkowania 145,15 km tras z czego odcinki inwestycyjne stanowiły 98,86 km,
 - na etapie realizacji są odcinki tras rowerowych o długości całkowitej 315,67 km, z czego odcinki inwestycyjne stanowią 130,62 km,
 - w przygotowaniu (na etapie opracowania dokumentacji projektowej lub uzgodnień z partnerami projektów) są odcinki o długości całkowitej 683,69 km, z czego odcinki inwestycyjne stanowią 190,50 km.
- W 2019 r. ZPKWZ rozpoczął realizację projektu w ramach współpracy międzynarodowej INTERREG VA z Urzędem Gmin Barnim-Oderbruch pn: „Przystosowanie europejskiego mostu Siekierki-Neuruednitz do ruchu turystycznego”. Most będzie transgraniczną ścieżką pieszo-rowerową wchodzącą w skład tworzonych obecnie systemowych tras rowerowych województwa zachodniopomorskiego, łącząc polskie trasy z systemem niemieckich i międzynarodowych tras rowerowych. Docelowo powstanie również dwupoziomowa platforma widokowa nad przęsłem mostu pozwalająca na

podziwianie całości mostu jako zabytku techniki. W 2019 r. przeprowadzono postępowania w ramach zamówień publicznych, wyłoniono wykonawcę, podpisano umowę i rozpoczęto prace budowlane na moście.

- W ramach projektu INTERREG VA pn.: „Zrównoważona turystyka wodna w Unikalnej Dolinie Dolnej Odry” – we współpracy z Parkiem Narodowym Unteres Odertal i Gminą i Miastem Schwedt – ZPKWZ realizuje inwestycje, które będą elementem polsko-niemieckiej sieci naturalnych miejsc odpoczynku. W 2019 r. wyłonieni zostali wykonawcy – podpisano umowy na wykonanie tarasu widokowego w Widuchowej oraz miejsc odpoczynku dla turystów wzdłuż rzeki Odry w gminach Widuchowa, Mieszkowice, Boleszkowice, Gryfino, Kołbaskowo.
- W ramach RPO WZ (działanie 4.9) zostały podpisane 3 umowy dotacyjne na rozwój inwestycji związanych z odtwórstwem historycznym, z łącznym wsparciem w wysokości 9,5 mln zł oraz 2 umowy dotacyjne na rozwój szlaków kajakowych – na rzekach: Drawa i Korytnica oraz Parsęta o wartości wsparcia 11,8 mln zł, dzięki którym powstanie 17 nowych obiektów, a 12 zostanie przebudowanych.

3. Zwiększenie wykorzystania potencjału w dziedzinie zarządzania informacją turystyczną i wiedzą o turystyce

- Województwo Zachodniopomorskie jest członkiem Zachodniopomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej (ZROT), poprzez którą odbywa się w dużej części zarządzanie informacją turystyczną. Do jej zadań statutowych należy tworzenie regionalnego systemu informacji turystycznej oraz włączenie go w krajowe zarządzanie systemem „it”. W 2019 r. zrealizowano następujące działania w ramach ZROT:
 - przeprowadzone zostało szkolenie dla przedstawicieli „informacji turystycznej” i podmiotów nimi zarządzających;
 - przeprowadzono certyfikację 11 punktów/centrów informacji turystycznej;
 - ZROT na bieżąco uaktualnia zachodniopomorski portal „Pomorze Zachodnie Travel.”
- W 2019 r. uzyskano wyniki badań ruchu turystycznego w województwie zachodniopomorskim przeprowadzanych w 2018 r. na Wielkich Bazach Danych i zlecono przeprowadzenie badań uzupełniających o dane z lotnisk (Poznań, Szczecin, Berlin) oraz przygotowanie wybranych danych za 2018 r. na interaktywnych mapach ciepła dotyczących natężenia ruchu turystów oraz pochodzenia turystów zagranicznych przybywających do regionu drogą lotniczą.
- W ramach realizacji celu kompleksowo zorganizowano dwa wyjazdy testujące Dream Tour dla Szlaku Gryfitów.
- Zaktualizowana została baza wydzielonej infrastruktury rowerowej. Dane przestrzenne zostały udostępnione publicznie na stronie www.drogirowerowe.wzp.pl, mapy renderujące infrastrukturę rowerową oparte na OpenStreetMap zostały umieszczone m.in. na stronach www.mapaszlakow.eu, natomiast aplikacje m.in. na OSMAAnd. Poza rozpowszechnianiem informacji na temat lokalizacji tras (np. zainteresowanym turystom), dzięki inwentaryzacji można planować dalszy rozwój infrastruktury rowerowej, a także małej infrastruktury turystycznej. Przedsiębiorcy zainteresowani inwestycjami w branży turystycznej mogą obserwować stan rozwoju dróg rowerowych w okolicy.

Cel 4. Budowa i umacnianie pozycji rynkowej turystyki regionu

1. Wzrost nakładów inwestycyjnych sektora prywatnego na rozwój oferty turystycznej

- Przeprowadzono szkolenia z zakresu budowania i implementacji produktu turystycznego, tworzenia jego marki i prowadzenia komunikacji z rynkiem na przykładzie miejsca wskazanego jako dobra praktyka dla operatorów sieciowych produktów turystycznych opartych o rekonstrukcję czasu i miejsca. W szkoleniu udział wzięło 10 przedsiębiorców.
- Przygotowano i przedstawiono kompletną ofertę inwestycyjną województwa zachodniopomorskiego właścicielom parku rozrywki opartego o rekonstrukcję historyczną Puy de Fou we Francji.

2. Podniesienie parametrów ruchu turystycznego w regionie

- W 2019 r. otwarte zostało nowe połączenie lotnicze Szczecin – Kopenhaga, a podczas uroczystości otwarcia Województwo Zachodniopomorskie przeprowadziło seminarium i promocję potencjału turystycznego oraz gospodarczego regionu.
- Zorganizowana została wizyta studyjna dla przedsiębiorców, touroperatorów i agentów turystycznych z Berlina w celu wzmocnienia potencjału inwestycyjnego i gospodarczego regionu wśród niemieckiej branży turystycznej.

Wydatki na realizację zadań

Zadania jednoroczne

Środki własne budżetu województwa: 1 012 755,40 zł.

Podział powyższych środków na realizację zadań jednorocznych w ramach poszczególnych celów polityki w sektorze turystyki przedstawia się następująco:

- 14 000,00 zł na realizację Celu 1.1 Wzmocnienie kompetencji i partycypacji w programowaniu i zarządzaniu rozwojem turystyki;
- 36 663,30 zł na realizację Celu 1.2 Zwiększenie wykorzystania potencjału produktów turystycznych;
- 175 214,82 zł na realizację Celu 2.1 Rozwój narzędzi budowy turystycznego wizerunku Pomorza Zachodniego;
- 209 500,02 zł na realizację Celu 2.2 Upowszechnienie i ukierunkowanie informacji o ofercie turystycznej;
- 7 532,26 zł na realizację Celu 3.2 Przygotowanie i wdrożenie kluczowych inwestycji infrastrukturalnych;
- 563 500,00 zł na realizację Celu 3.3 Zwiększenie wykorzystania potencjału w dziedzinie zarządzania informacją turystyczną i wiedzą o turystyce;
- 345,00 zł na realizację Celu 4.2 Podniesienie parametrów ruchu turystycznego w regionie.

Zadania wieloletnie

Suma wydatków przeznaczonych na zadania wieloletnie realizowanych w ramach polityki w sektorze turystyki w 2019 r. wyniosła 17 224 418,04zł, w tym:

- ze środków własnych budżetu województwa: 1 431 587,87 zł;
- ze środków Unii Europejskiej: 14 746 106,79 zł;
- z dotacji celowych JST, na terenie których prowadzone są inwestycje: 1 045 723,38 zł.

Podział powyższych środków na realizację zadań wieloletnich w ramach poszczególnych celów polityki w sektorze turystyki przedstawia się następująco:

- 358 524,44 zł na realizację Celu 1.1 Wzmocnienie kompetencji i partycypacji w programowaniu i zarządzaniu rozwojem turystyki;
- 43 467,79 zł na realizację Celu 1.2 Zwiększenie wykorzystania potencjału produktów turystycznych,
- 61 021,28 zł na realizację Celu 2.1 Rozwój narzędzi budowy turystycznego wizerunku Pomorza Zachodniego;
- 1 400 190,03 zł na realizację Celu 2.2 Upowszechnienie i ukierunkowanie informacji o ofercie turystycznej;
- 14 976 231 zł na realizację Celu 3.2 Przygotowanie i wdrożenie kluczowych inwestycji infrastrukturalnych;
- 239 983,33 zł na realizację Celu 3.3 Zwiększenie wykorzystania potencjału w dziedzinie zarządzania informacją turystyczną i wiedzą o turystyce;
- 145 000,00 na realizację Celu 4.1 Wzrost nakładów inwestycyjnych sektora prywatnego na rozwój oferty turystycznej.

W 2019 r. nie poniesiono wydatków na realizację celu priorytetowego 3.1 Modernizacja infrastruktury turystycznej w wybranych sektorach.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **Turystyka** w 2019 r. w ramach RPO WZ podpisano 12 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 65 mln zł.

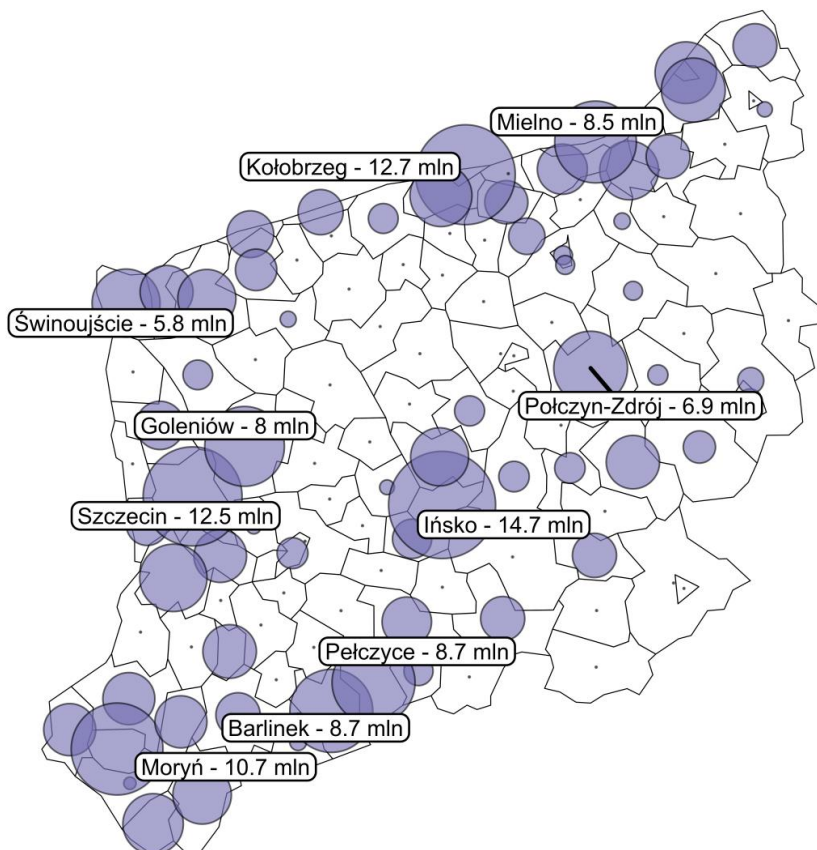
Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2019 r. pozwoli na osiągnięcie następujących efektów:

- liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych – 44 szt.;
- długość szlaków turystycznych – 208,7 km.

Od początku wdrażania programu (tj. 2015 r.) w omawianym obszarze podpisano 54 umowy na łączną kwotę wsparcia 212,6 mln zł, z czego beneficjentom wypłacono dotychczas 118,0 mln zł, tj. 55,5% zakontraktowanych środków.

Terytorialny rozkład środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. przedstawia poniższa mapa. Wskazano nazwy 10 gmin, w których dofinansowanie było najwyższe.

Rysunek 35. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Turystyka

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Jednocześnie w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których wysokość środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. w przeliczeniu na jednego mieszkańca była najwyższa.

Tabela 51. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Turystyka

Gmina	Powiat	PLN na mieszkańca
Ińsko	stargardzki	4 294
Moryń	gryfiński	2 480
Mielno	koszaliński	1 709
Boleszkowice	myśliborski	1 579
Kozielice	pyrzycki	1 400
Pełczyce	choszczeński	1 112
Stare Czarnowo	gryfiński	900
Cedynia	gryfiński	772
Dziwnów	kamieński	671
Rewal	gryficki	645

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Województwo zachodniopomorskie jest regionem, w którym turystyka jest ważną gałęzią gospodarki. Wydarzenia turystyczne w regionie przyciągają rzesze turystów z Polski, Europy i świata, dlatego są jednym z najważniejszych narzędzi promocji walorów turystycznych regionu i budowy marki województwa.

Realizacja polityki samorządu województwa zachodniopomorskiego w sektorze turystyki w 2019 r. przebiegała zgodnie z założeniami. Było to możliwe dzięki finansowaniu wielu działań ze środków europejskich w ramach różnych projektów i instytucji finansujących: RPO WZ – działanie 1.14 i 4.9, INTERREG Południowy Bałtyk, INTERREG 5A.

Biuro ds. rozwoju potencjału turystycznego regionu w Wydziale Współpracy Terytorialnej i Turystyki UMWZ realizowało swoje zadania w ramach projektów:

- „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki Pomorze Zachodnie – Ster na Innowacje”,
- „Biking South Baltic! Promocja i rozwój Trasy Rowerowej Morza Bałtyckiego (EuroVelo 10) w Danii, Niemczech, Litwie, Polsce i Szwecji”,
- „Fish Market – dziedzictwo rybołówstwa przybrzeżnego jako potencjał rozwoju turystyki”,
- „Baltic Stories – Rozwój turystyki poprzez profesjonalizację wydarzeń w regionie Południowego Bałtyku”,
- „Baltic Heritage Routes – Bałtyckie trasy dziedzictwa / rozwój infrastruktury turystyki”,
- „Zaprojektowanie i wykonanie szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym wzdłuż rzeki Chelszcząca i jeziora Dąbie”,
- „Zaprojektowanie i wykonanie szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym Skoszewo i Skoszewo-Czarnocin”.

Realizacja trzech pierwszych projektów zakończyła się wraz z końcem 2019 r., osiągnięto wszystkie zakładane wskaźniki.

Równie konsekwentnie, z niezmiennymi założeniami, realizowana jest koncepcja sieci tras rowerowych. Podejmowane działania są przejrzyste dla interesariuszy i prowadzą do osiągnięcia z góry określonego rezultatu. Proces realizacji inwestycji odbywa się wolniej niż to początkowo zakładano. Mają na to wpływ bariery prawne – brak jest przepisów ułatwiających budowę dróg rowerowych na terenach nienależących do danego inwestora. W szczególności brak jest preferencyjnych zasad umożliwiających budowę tras rowerowych na terenach leśnych. Podnoszony od lat postulat przyjęcia tzw. specustawy rowerowej, wzorem specustawy drogowej, jest ciągle aktualny.

Terminowość prac zakłócają zmiany ustawowe i idące w ślad za nimi zmiany kompetencyjne, m.in. w przedsiębiorstwie państwowym „Wody Polskie”. Na terminy realizacyjne wpływ miały także najpierw kłopoty finansowe, a później upadłość przedsiębiorstwa budowlanego Energopol zaangażowanego w inwestycje związane z budową szlaków rowerowych.

3.3.7 Kultura

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze kultury

Obowiązki samorządu województwa w obszarze kultury wynikają z następujących aktów prawnych:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571, 1815);
- Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 194);
- Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2019 r. poz. 1479);
- Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2019 r. poz. 917, 1726);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 282).

Samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami oraz zadania własne, realizowane na podstawie przepisów prawa miejscowego. Zgodnie z ustawą z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, jednostki samorządu terytorialnego organizują działalność kulturalną, tworząc samorządowe instytucje kultury, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statutowym. Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym. Formami organizacyjnymi działalności kulturalnej są w szczególności: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, instytucje filmowe, kina, muzea, biblioteki, domy kultury, ogniska artystyczne, galerie sztuki oraz ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury.

Jednocześnie Województwo Zachodniopomorskie realizuje politykę kulturalną m. in. poprzez wsparcie realizacji zadań publicznych z zakresu kultury przyznawane podmiotom wymienionym w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (w trybie otwartego konkursu ofert oraz w trybie wskazanym w art. 19 a, tj. w trybie tzw. małego grantu), a także – realizując obowiązek nałożony na samorządy województw ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – przeznacza środki finansowe w ramach naboru wniosków o udzielenie dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego.

Na podstawie przepisów ustawy o samorządzie województwa samorząd województwa wspiera, w trybie pomocy finansowej, działalność instytucji kultury, dla których organizatorem są inne samorządy. Ponadto, na podstawie zapisów ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej samorząd województwa sprawuje mecenat nad działalnością twórczą i artystyczną poprzez system stypendiów i nagród w dziedzinie kultury.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa:

Polityka kulturalna województwa zachodniopomorskiego

Polityka samorządu województwa w zakresie kultury jest oparta na przekonaniu, że dziedzina ta stanowi ważny element łączący i scalający wspólnotę mieszkańców Pomorza Zachodniego, a także jest kluczowym obszarem wpływającym na rozwój i atrakcyjność regionu. Strategicznym priorytetem polityki kulturalnej Województwa Zachodniopomorskiego jest stały rozwój intelektualny i cywilizacyjny społeczności Pomorza Zachodniego oraz systematyczny wzrost potencjału kulturalnego regionu.

Cele i główne działania realizowane w 2019 r.

Cel I – Dostęp do kultury oraz uczestnictwo w kulturze

Cel Kierunkowy 1: Upowszechnianie kultury i poprawa dostępu do kultury na obszarze województwa zachodniopomorskiego

1. Rozwój programów i projektów instytucji kultury województwa zachodniopomorskiego skierowanych do mieszkańców regionu

Niniejszy priorytet realizowany był w głównej mierze poprzez powołany w 2016 r. z inicjatywy Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego program „Morze Kultury”, którego głównym założeniem jest popularyzacja kultury na terenie województwa zachodniopomorskiego poprzez „wyjście” z ofertą proponowaną przez instytucje kultury poza ich siedziby i dotarcie z nią do miejscowości na terenie Pomorza Zachodniego. Program „Morze Kultury” to inicjatywa mająca na celu: popularyzację uczestnictwa w kulturze, działania edukacyjne związane z kulturą i sztuką, zainteresowanie ofertą kulturalną mieszkańców województwa zachodniopomorskiego, jak również osób odwiedzających region Pomorza Zachodniego, zachęcenie do odwiedzania instytucji kultury, dla których organizatorem jest samorząd województwa w ich siedzibach, nawiązywanie i kontynuowanie współpracy instytucji kultury z innymi podmiotami tj. instytucjami kultury, dla których organizatorami są inne samorządy, NGO, JST, twórcami. W ramach programu „Morze Kultury” w 2019 r. dofinansowano 8 projektów na łączną kwotę 210 000 zł, w tym: XIV Europejska Noc Muzeów, Może Muzeum (Muzeum Narodowe w Szczecinie), II Letni Festiwal Operowy (Opera na Zamku w Szczecinie), Promocja czytelnictwa i kultury w gminach województwa zachodniopomorskiego (Książnica Pomorska w Szczecinie), Warsztaty artystyczne (teatralne), Dzieci w świecie sztuki – edukacja kulturalna, Interaktywne audycje muzyczne dla seniorów (Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie) oraz Bardzo Młoda Kultura – Edukacja kulturowa dla umiejętności społecznych (Ośrodek Teatralny Kana w Szczecinie).

2. Digitalizacja, cyfryzacja i upowszechnianie zbiorów instytucji kultury województwa zachodniopomorskiego

W 2019 r. samorząd województwa zapewnił wkład własny w kwocie 23 000 zł do projektu Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie pn. „Zwiększenie dostępności do dziedzictwa kulturowego kościoła z XIV w. w Iwęcinnie, poprzez cyfryzację jego zasobu”, na który pozyskano środki z MKiDN. W ramach zadania zakupiony został sprzęt teleinformatyczny służący do efektywnego przetwarzania, trwałego przechowywania i wirtualnego odtwarzania bardzo dużej ilości graficznych danych trójwymiarowych w kolorze, zawierających zdigitalizowane i zwirtualizowane zasoby kościoła w Iwęcinnie, który jest unikatowym gotyckim zabytkiem z końca XIV w., posiadającym unikalne bogate wyposażenie późnogotyckie, renesansowe, manierystyczne, barokowe w tym m. in. ambonę, chrzcielnicę, ołtarz oraz unikalną malaturę całego wnętrza. Ponadto środki zostały przeznaczone na budowę nowoczesnej, interaktywnej strony internetowej (<https://iwiecino.pl>) oraz aplikacji dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

3. Rozwój instytucji kultury województwa zachodniopomorskiego

W ramach niniejszego priorytetu podjęte zostały działania nakierowane na modernizację i rozbudowę istniejących instytucji kultury, dla których samorząd województwa jest organizatorem.

- **Rozbudowa Teatru Polskiego w Szczecinie** – projekt dotyczy rozbudowy Teatru Polskiego w Szczecinie i stworzenia nowoczesnego ośrodka rozwoju sztuki teatralnej w basenie Morza Bałtyckiego jako centrum wymiany najnowszych myśli w dziedzinie działań teatralnych, nastawionego na współpracę z twórcami reprezentującymi różne dziedziny sztuki. W nowej części usytuowane będą: Teatr Letni Szekspirowski, sala eksperymentalna i nowa sala teatralna z profesjonalnym zapleczem sceny.

Wartość zadania: 158 852 818 zł;
Środki z budżetu UE: 43 307 000 zł;
Środki z budżetu województwa: 115 545 818 zł;
W 2019 r. wykorzystano kwotę w wysokości 666 736 zł.

W 2019 r. Teatr Polski ogłosił przetarg na wyłonienie wykonawcy, który został następnie unieważniony przez zamawiającego. Nowy przetarg, ogłoszony w grudniu 2019 r., został rozstrzygnięty w styczniu 2020 r. Teatr Polski w 2019 r. wykorzystał środki w wysokości 666 736 zł cele sfinansowania m.in. inżyniera kontraktu, wykonania programu funkcjonalno-użytkowego, obsługi prawną oraz zespołu ekspertów.

- **Morskie Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie** – ma być nowoczesną placówką naukowo-edukacyjną, pobudzającą u zwiedzających naturalną ciekawość, kreatywność oraz zainteresowanie różnymi aspektami nauki. Zgodnie z założeniami główną atrakcją nowej instytucji będą interaktywne ekspozycje symulujące zjawiska przyrodnicze oraz urządzenia techniczne, spełniające rolę edukacyjną.

Wartość zadania: 132 972 660 zł;
Środki z budżetu UE: 94 351 400 zł;
Środki z budżetu województwa: 38 621 260 zł;
W 2019 r. wykorzystano kwotę w wysokości 5 233 248 zł.

W 2019 r. MCN rozstrzygnął przetarg na wyłonienie generalnego wykonawcy budynku. Najkorzystniejszą ofertę złożyła firma Erbud, z którą została podpisana umowa. W ramach realizacji inwestycji firma Erbud wykonała szereg prac ziemnych, palowanie gruntu, prace w zakresie instalacji podposadzkowej, prace zbrojeniowe oraz prace w zakresie przepompowni. Zadanie było realizowane zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem rzeczowo-finansowym.

W 2019 r. Morskie Centrum Nauki opracowało niezbędne dokumenty i ogłosiło przetarg na wyłonienie wykonawcy ekspozycji na potrzeby wystawy. Przetarg nie został jeszcze rozstrzygnięty.

- **Konserwatorskie niebo – zakup wyposażenia do Pracowni Działu Konserwacji Muzeum Narodowego w Szczecinie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020** – projekt obejmuje zakup i montaż nowoczesnego wyposażenia dla Pracowni Konserwacji Muzeum Narodowego w Szczecinie wraz z towarzyszącym programem edukacyjnym i popularyzującym efekty realizowanego projektu. Muzeum Narodowe w Szczecinie sprawuje opiekę nad ponad 150 tysiącami obiektów, z czego z Działu Archeologii przebadanych i zakonserwowanych jest tylko ok. 15% obiektów, zaś z pozostałych działów 70%. Brak odpowiednich narzędzi konserwatorskich oraz aparatury badawczej uniemożliwia prowadzenie samodzielnych badań oraz niektórych prac konserwatorskich, zwłaszcza w zakresie większych ekspozycji drewnianych, malarskich czy papierowych.

Wartość zadania: 3 503 619 zł;
Środki z budżetu UE: 2 451 306 zł;
Środki z budżetu województwa: 606 910 zł;
W 2019 r. wykorzystano kwotę w wysokości 158 732 zł.

W ramach zaplanowanych na 2019 r. środków Muzeum Narodowe w Szczecinie zakupiło część potrzebnych urządzeń w tym laserowe urządzenie czyszczące.

Cel Kierunkowy 2: Wzrost uczestnictwa w kulturze mieszkańców regionu**1. Rozwój działalności edukacyjnej w obszarze kultury realizowanej przez instytucje kultury województwa zachodniopomorskiego**

Kluczowym partnerem w realizacji celu były instytucje kultury prowadzące działalność edukacyjną w obszarze kultury, w tym Muzeum Narodowe w Szczecinie (m. in. w ramach cyklu lekcji i warsztatów muzealnych), Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie (m. in. w ramach cyklu lekcji muzealnych oraz projektów „W krainie stuletnich baśni. Cykl interaktywnych warsztatów czytelniczych dla dzieci” oraz „Dzieci w świecie sztuki – edukacja kulturalna”), Morskie Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie (m.in. w ramach projektu pn. „Dziecięcy Uniwersytet im. prof. Jerzego Stelmacha – Szczecińska Szkoła Jungów”) oraz Opera na Zamku w Szczecinie (m. in. w ramach projektu „Wyjazdowe warsztaty edukacyjne „Bliżej opery” dla dzieci i młodzieży z województwa zachodniopomorskiego”).

2. Rozwój systemu pomocy finansowych dla gmin z przeznaczeniem na upowszechnianie kultury w regionie

W ramach niniejszego priorytetu przekazano środki finansowe w trybie pomocy finansowej Gminie Miastu Koszalin na dofinansowanie bieżącej działalności Bałtyckiego Teatru Dramatycznego im. Juliusza Słowackiego w Koszalinie w wysokości 500 000 zł oraz Filharmonii Koszalińskiej im. Stanisława Moniuszki w wysokości 300 000 zł z przeznaczeniem na organizację wydarzeń artystycznych w regionie. Dodatkowo w ww. trybie przekazano środki finansowe w wysokości 300 000 zł Gminie Miastu Szczecin z przeznaczeniem na wsparcie działalności Teatru Lalek „Pleciuga”, która ma charakter regionalny.

Cel Kierunkowy 3: Wsparcie twórców indywidualnych

Działania ukierunkowane na wsparcie zachodniopomorskich twórców dotyczyły wsparcia finansowego oraz promocyjnego m. in. poprzez system stypendialny dla młodych artystów z regionu (w tym: stypendia w dziedzinie kultury dla osób zajmujących się profesjonalnie twórczością artystyczną oraz stypendia w ramach Programu Stypendialnego Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego pn. „Janko Muzykant”), nagród finansowych dla laureatów konkursów artystycznych o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym, Nagród „Pro Arte” Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury, jak również wsparcia instytucjonalnego. W 2019 r. przeznaczono środki w wysokości 115 009 zł na nagrody finansowe Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego dla laureatów 29 konkursów, 4 finansowe Nagrody „Pro Arte” Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury, 36 000 zł na 3 stypendia w dziedzinie kultury dla osób zajmujących się profesjonalnie twórczością artystyczną oraz 69 404 zł na 24 stypendia w ramach Programu Stypendialnego Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego pn. „Janko Muzykant”.

Cel Kierunkowy 4: Rozwój wspólnotowości w obszarze kultury**1. Wsparcie najważniejszych wydarzeń artystycznych i kulturalnych regionu**

Istotna dla realizacji niniejszego priorytetu była działalność organizacji pozarządowych, która przyczyniła się do wsparcia aktywnego uczestnictwa w kulturze dzięki uzupełnieniu/wzbogaceniu oferty wojewódzkich samorządowych instytucji kultury, w szczególności poprzez realizację zadań z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w mniejszych miejscowościach regionu. W 2019 r. na realizację zadania przeznaczono środki w łącznej kwocie 527 382,47 zł, które przyznano 55 podmiotom. Dodatkowo, w ramach zadania Promocja województwa poprzez kulturę i naukę wsparto 28 wydarzeń artystycznych poprzez zlecenie realizacji usługi promocyjnej w ramach organizowanych przedsięwzięć na łączną kwotę 450 000 zł.

Cel II – Rozwój współpracy międzynarodowej w obszarze kultury

Cel Kierunkowy 1: Rozwój współpracy kulturalnej na obszarze Euroregionu Pomerania

W ramach drugiego celu głównego polityki w 2019 r. kontynuowano realizację dwóch projektów rozpoczętych w 2018 r. i wpisanych do Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Zachodniopomorskiego.

Pierwszym z nich był projekt Muzeum Narodowego w Szczecinie realizowany we współpracy z Pomorskim Muzeum Krajowym (Pommersches Landesmuseum) w Greifswaldzie pn. „Wspólne dziedzictwo, wspólna przyszłość” w ramach programu INTERREG VA. W ramach projektu w Muzeum Narodowym zrealizowane zostaną trzy wystawy stałe: prehistorii Pomorza, sztuki średniowiecznej na Pomorzu oraz sztuki XVII i XVIII w. na Pomorzu i w Europie. Wartość projektu wynosi 7 539 897 zł, z czego wkład własny beneficjenta i podatek VAT (finansowane ze środków budżetu Województwa) to 2 252 747 zł.

W 2019 r. wykorzystano kwotę w wysokości 454 970,53 zł.

Drugim projektem jest zadanie Opery na Zamku w Szczecinie pn. „Polsko-niemiecka sieć teatralna (theater-pom.net)” w ramach Programu INTERREG VA (2017-2021), realizowany we współpracy z Teatr Uckermärkische Bühnen Schwedt i Teatr Vorpommern Stralsund/Greifswald/Putbus, którego głównym celem jest wzrost atrakcyjności i dostępności teatrów w regionie dla widzów na terenie obszaru wsparcia po obu stronach granicy. Dzięki rozszerzeniu oferty teatrów i likwidacji bariery językowej, ułatwiony zostanie dostęp do wspólnego dziedzictwa kulturowego dla wszystkich grup wiekowych, dla mieszkańców regionu i turystów, dla osób z obu krajów bez względu na język, którym się posługują. Wartość projektu wynosi 3 014 748 zł, w tym 596 535,10 euro / 2 562 535,83 zł (85% kosztów zadania) z Programu Współpracy Interreg VA. W ramach zadania zrealizowany zostanie zakup inwestycyjny sprzętu open-air, sprzętu video i do projekcji (o wartości 557 000 euro / 2 392 705 zł).

W 2019 r. wykorzystano kwotę w wysokości 220 114,20 zł.

Cel III – Budowanie kulturalnej pozycji regionu w oparciu o dziedzictwo kulturowe

Cel kierunkowy 1: Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego regionu

W ramach realizacji celu realizowane były działania nakierowane na ochronę i rozwój rodzimego dziedzictwa materialnego oraz niematerialnego, mającego wysoką wartość historyczną i kulturową, przyczyniającego się pośrednio do rozwoju społeczno-gospodarczego województwa. W 2019 r. przyznano 60 podmiotom dotacje celowe na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego, na łączną kwotę 1 391 073 zł.

Cel kierunkowy 2: Badanie, dokumentowanie i promocja zachodniopomorskiego dziedzictwa kulturowego

W 2019 r. Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie opracowało sprawozdanie z realizacji Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami w latach 2017-2019 (pierwszy cykl dwuletni). Dodatkowo instytucja prowadziła działania w zakresie promocji zachodniopomorskiego dziedzictwa poprzez wykłady, konferencje naukowe, wystawy, działania edukacyjne oraz wydawnictwa.

Wydatki na realizację zadań

Suma: 73 222 414,60 zł, w tym:

Zadania jednoroczne sfinansowane w ramach środków własnych województwa: 64 465 328,93 zł;

Zadania wieloletnie sfinansowane w ramach środków własnych województwa: 8 757 086,00 zł;

Zadania wieloletnie sfinansowane w ramach środków z budżetu UE: 4 237 779,00 zł.

Cel I – Dostęp do kultury oraz uczestnictwo w kulturze

Zadania jednoroczne:

- Program „Morze Kultury”: 210 000,00 zł;
- Wkład własny do projektu Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie pn. „Zwiększenie dostępności do dziedzictwa kulturowego kościoła z XIV w. w Iwicznej, poprzez cyfryzację jego zasobu”: 23 000 zł;
- Rozwój działalności edukacyjnej w obszarze kultury realizowanej przez instytucje kultury województwa zachodniopomorskiego: w ramach dotacji podmiotowych dla instytucji kultury;
- Pomoce finansowe dla JST, w tym:
 - Dofinansowanie działalności Bałtyckiego Teatru Dramatycznego w Koszalinie: 500 000,00 zł;
 - Dofinansowanie Teatru Lalek „Pleciuga” w Szczecinie: 300 000,00 zł;
 - Dofinansowanie działalności Filharmonii w Koszalinie: 300 000,00 zł.
- Dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego: 527 382,47 zł;
- Stypendia i nagrody Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego, w tym:
 - Nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń: 40 000,00 zł;
 - Stypendia różne: 105 403,54 zł;
 - Nagrody konkursowe: 115 009,42 zł.
- Promocja jednostek samorządu terytorialnego: 450 000,00 zł.

Zadania wieloletnie:

- Rozbudowa Teatru Polskiego w Szczecinie w ramach RPO WZ: 666 735,89 zł;
- Budowa Morskiego Centrum Nauki w Szczecinie w ramach RPO WZ – wydatki majątkowe: 5 233 247,59 zł;
- Konserwatorskie Niebo – zakup wyposażenia Pracowni Działu Konserwacji Muzeum Narodowego w Szczecinie w ramach POIiŚ 2014-2020: 158 732,46 zł;
- Konserwatorskie Niebo – zakup wyposażenia Pracowni Działu Konserwacji Muzeum Narodowego w Szczecinie w ramach POIiŚ 2014-2020: 710 581,00 zł;
- Zakup instrumentów muzycznych na potrzeby działalności kulturalnej Opery na Zamku w Szczecinie: 200 000,00 zł;
- Likwidacja skutków katastrofy budowlanej w skrzydle północnym Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie: 1 759 953,00 zł;
- Kompleksowe zagospodarowanie tarasów Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie: 63 332,00 zł.

Cel II – Rozwój współpracy międzynarodowej w obszarze kultury

Zadania wieloletnie:

- „Wspólne dziedzictwo wspólna przyszłość” w ramach programu INTERREG VA – wydatki majątkowe: 169 943,72 zł;
- Konserwatorskie Niebo – zakup wyposażenia Pracowni Działu Konserwacji Muzeum Narodowego w Szczecinie w ramach POIiŚ 2014-2020: 158 732,46 zł;
- „Polsko – niemiecka sieć teatralna (theater-po.net)” w ramach programu INTERREG VA: 30 510,00 zł;
- „Polsko – niemiecka sieć teatralna (theater-po.net)” w ramach programu INTERREG VA – wydatki majątkowe: 189 604,20 zł.

Cel III – Budowanie kulturalnej pozycji regionu w oparciu o dziedzictwo kulturowe

Zadania jednoroczne:

Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami – Dotacje celowe na dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych: 1 391 072,56 zł.

Wszystkie trzy powyższe cele są realizowane również przez instytucje kultury samorządu województwa zachodniopomorskiego w ramach dotacji podmiotowych, na które przeznaczono w 2019 r. następujące kwoty:

- Dotacja podmiotowa dla Teatru Polskiego w Szczecinie: 6 844 000,00 zł;
- Dotacja podmiotowa dla Opery na Zamku w Szczecinie: 12 950 400,00 zł;
- Dotacja podmiotowa dla Zamku Księżąt Pomorskich w Szczecinie: 9 118 300,00 zł;
- Współprowadzenie Ośrodka Teatralnego Kana jako wspólnej instytucji Kultury Województwa Zachodniopomorskiego i Miasta Szczecin: 410 000,00 zł;
- Dotacja podmiotowa dla Morskiego Centrum Nauki w Szczecinie: 1 265 500,00 zł;
- Dotacja podmiotowa dla Książnicy Pomorskiej w Szczecinie: 12 868 195,00 zł;
- Dotacja podmiotowa dla Muzeum Narodowego w Szczecinie: 11 245 000,00 zł;
- Dotacja podmiotowa dla Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie: 941 068,00 zł.

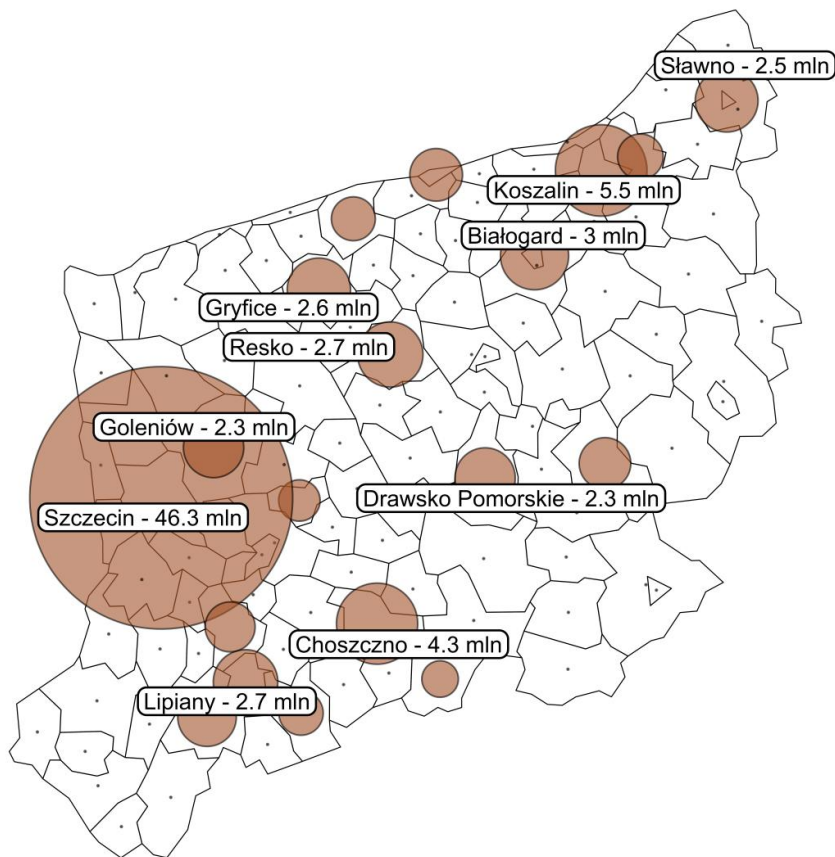
Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **Kultura** w 2019 r. w ramach RPO WZ nie podpisano żadnej umowy.

Od początku wdrażania programu (tj. 2015 r.) w omawianym obszarze podpisano 22 umowy na łączną kwotę wsparcia 87,2 mln zł, czego beneficjentom wypłacono dotychczas 42,4 mln zł, tj. 48,7% zakontraktowanych środków.

Terytorialny rozkład środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. przedstawia poniższa mapa. Wskazano nazwy 10 gmin, w których dofinansowanie było najwyższe.

Rysunek 36. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Kultura

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Jednocześnie w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których wysokość środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. w przeliczeniu na jednego mieszkańca była najwyższa.

Tabela 52. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Kultura

Gmina	Powiat	PLN na mieszkańca
Lipiany	pyrzycki	451
Resko	łobeski	340
Stara Dąbrowa	stargardzki	291
Sławno	sławieński	201
Choszczno	choszczeński	197
Bierzwnik	choszczeński	174
Drawsko Pomorskie	drawski	143
Czaplinek	drawski	141
Białogard	białogardzki	123
Szczecin	Szczecin	115

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

W dokumencie „Polityka kulturalna województwa zachodniopomorskiego” założono, iż działania samorządu województwa będą realizowane w wielu obszarach i przyczynią się do tego, aby Pomorze Zachodnie stało się jednym z najatrakcyjniejszych regionów pod względem jakości życia, której wyznacznikiem jest m.in. dostęp mieszkańców do kultury oraz atrakcyjna i zróżnicowana oferta kulturalna. Jednocześnie samorząd województwa wyznaczył sobie rolę inspiratora działań wpływających na powszechne, aktywne oraz świadome uczestnictwo w kulturze, które jest jednym z kluczowych czynników wpływających na rozwój mieszkańców Pomorza Zachodniego.

Powyższe cele były realizowane przez samorząd województwa w sposób bezpośredni za pomocą jego jednostek organizacyjnych oraz współpracujących z nim instytucji kultury.

Konsekwentna realizacja założeń polityki kulturalnej województwa zachodniopomorskiego w przyjętych obszarach oraz sukcesywne zwiększanie środków finansowych na poszczególne działania sprawiają, że już teraz efekty są wymierne i zauważalne na arenie ogólnopolskiej i międzynarodowej.

Kluczowymi projektami w 2019 r. były: rozpoczęcie budowy Morskiego Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie oraz realizacja projektu rozbudowy Teatru Polskiego w Szczecinie połączonego z modernizacją obecnej siedziby instytucji, obejmującej przeprowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich związanych z odtworzeniem wyglądu istniejącego budynku wpisanego do rejestru zabytków. Warto podkreślić również działania mające na celu wdrożenie innowacyjnych metod przy zachowaniu dziedzictwa kulturowego poprzez wsparcie projektu cyfryzacji kościoła w Iwęcinnie.

Instytucje kultury samorządu województwa zachodniopomorskiego zostały docenione za swoją działalność w 2019 r. poprzez wyróżnienia i nagrody:

- Muzeum Narodowe w Szczecinie zostało wyróżnione nagrodą Europejskie Muzeum Roku – EMYA 2019 (The European Museum Of The Year Awards 2019) oraz wyróżnieniem specjalnym (Special Commendation) przyznanymi przez Europejskie Forum Muzealne (European Museum Forum) za wystawę i działalność na rzecz społeczności lokalnej Muzeum Narodowego w Szczecinie – Centrum Dialogu Przełomy.
- Opera na Zamku w Szczecinie zdobyła Teatralne Nagrody Muzyczne im. Jana Kiepury w kategoriach: "najlepsza choreografia" za spektakl "Dzieci z dworca ZOO" (Robert Glumbek); „najlepsza tancerka roku" (Karolina Cichy-Szromnik za główną rolę w „Dzieci z dworca ZOO"); "najlepszy debiut śpiewaczki" (Bożena Bujnicka za rolę Iris w operze "Guru" Laurenta Petitgerarda); "najlepszy debiut śpiewaka" (Rafał Pawnuł za kreację Guglielmo w "Cosi fan tutte" Wolfganga Amadeusza Mozarta – wyróżnienie).

Niewątpliwym sukcesem w obszarze współpracy kulturalnej z Ukrainą były również Dni Województwa Zachodniopomorskiego w Odessie, podczas których, w ramach prezentacji regionu, przedstawiono odesskiej publiczności różnorodny program artystyczny, m. in. koncert Zespołu Pieśni i Tańca „Szczecinianie”, wystawę plakatów prof. Lexa Drewińskiego oraz prof. Leszka Żebrowskiego oraz dania kuchni pomorskiej przygotowane przez restaurację „Na Kuncu Korytarza”.

Począwszy od 1 sierpnia 2018 r. UMWZ, w tym Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego, korzysta z platformy witkac.pl w zakresie obsługi wniosków składanych w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Rok 2019 był zatem pierwszym pełnym okresem testowania narzędzia. Dzięki innowacyjności platformy witkac.pl znacznie poprawiła się współpraca pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi. Ponadto portal posiada zasięg ogólnopolski, w wyniku czego w ogłaszanych konkursach pojawiły się oferty podmiotów spoza województwa.

W 2019 r. samorząd województwa przystąpił również do badań w obszarze kultury, mających na celu pozyskanie wiedzy dotyczącej dostępu mieszkańców województwa zachodniopomorskiego do kultury oraz uczestnictwa w kulturze. Przeprowadzenie badań zlecono firmie Biostat Sp. z o. o. z Rybnika, natomiast ich wyniki powinny posłużyć do dokonania diagnozy stanu kultury w województwie i być podstawą do wyznaczenia kierunków rozwoju zachodniopomorskiej kultury.

Jedną z przeszkód w realizacji polityki, mającą negatywny wpływ na równomierny dostęp do kultury na terenie naszego województwa, jest lokalizacja wszystkich wojewódzkich samorządowych instytucji kultury w stolicy Pomorza Zachodniego, Szczecinie, położonym w zachodniej części województwa. Dlatego istotnym obszarem skutecznej polityki kulturalnej samorządu regionalnego powinno być kierowanie licznym działaniom i środkom finansowym do ośrodków, na terenie których wojewódzkie samorządowe instytucje kultury nie oddziałują.

Należy również wskazać, iż istnieje wiele zmiennych generujących liczne ryzyka, mające wpływ na realizację polityki kulturalnej, które są niezależne od województwa. Należy do nich zaliczyć:

- Szybki wzrost kosztów prowadzenia działalności kulturalnej wynikający m. in. ze wzrostu płacy minimalnej, wyłączenia dodatku stażowego oraz kosztów usług obcych, co zmusza organizatora do zwiększenia dofinansowania, aby instytucje nie traciły płynności finansowej. Jednocześnie przekazywane instytucjom większe środki z przeznaczeniem na powyższe cele nie przyczyniają się do uatrakcyjnienia i zwiększenia dostępności oferty kulturalnej,
- Często zmieniające się otoczenie prawne.

3.3.8 Ochrona zdrowia

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze ochrony zdrowia

- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, Dz.U. z 2020 r. poz. 295;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, Dz.U. z 2019 r. poz. 1373 z późn. zm.;
- Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, Dz.U. z 2019 r. poz. 1127 z późn. zm.;
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, Dz.U. 2018 r. poz. 1878 z późn. zm.;
- Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, Dz.U. z 2019 r. poz. 993 z późn. zm.;
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2019 r. o Narodowej Strategii Onkologicznej, Dz. U. z 2019 r. poz. 969;
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, Dz.U. z 2019 r. poz. 1239 z późn. zm.;
- Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty, Dz.U. z 2019 r. poz. 537 z późn. zm.;
- Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej, Dz.U. z 2019 r. poz. 576 z późn. zm.;
- Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy, Dz.U. z 2019 r. poz. 1175 z późn. zm.;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.;
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia, Dz.U. z 2019 r. poz. 408 z późn. zm.;
- Ustawa z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych, Dz.U. z 2020 r. poz. 186;
- Ustawa z 24.04.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Dz.U. z 2019 r. poz. 688 z późn. zm.

Samorząd województwa w ramach ustawowego zadania „promocja i ochrona zdrowia” jest zaangażowany w organizację i funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia na terenie województwa zachodniopomorskiego w stopniu bezpośrednim i pośrednim, zgodnie z posiadanymi kompetencjami i obowiązującym stanem prawnym. Działalność samorządu województwa ma częściowy wpływ, uwarunkowany rozporządzeniami rządowymi, na realizację zadań systemu ochrony zdrowia w regionie. Samorząd województwa realizuje swoje zadania w zakresie ochrony zdrowia na rzecz mieszkańców województwa poprzez opracowanie polityki ochrony zdrowia, programów polityki zdrowotnej, realizację projektów inwestycyjnych dofinansowanych z funduszy unijnych, uczestniczenie w wyznaczaniu priorytetów dla regionalnej polityki zdrowotnej, opiniowanie planów wojewódzkich, zapewnienie dostępności do świadczeń wysokospecjalistycznych w podległych podmiotach leczniczych oraz inwestowanie w promocję zdrowia i działania profilaktyczne, a także poprzez współpracę z Wojewodą, ZOW NFZ i inspekcją sanitarną w rozwiązywaniu kluczowych problemów ochrony zdrowia w województwie.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Umocowaniem dla rozwoju ochrony zdrowia w województwie zachodniopomorskim, oprócz obowiązujących regulacji prawnych, są regionalne i krajowe dokumenty strategiczne i programowe, do których należą:

Polityka ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego

Głównym celem Polityki ochrony zdrowia jest poprawa stanu zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców województwa poprzez realizację działań ukierunkowanych na dostosowanie struktury opieki zdrowotnej do uwarunkowań demograficznych, epidemiologicznych i ekonomicznych, promocję zdrowia i profilaktykę zdrowotną, wspieranie działań innowacyjnych i nowych technologii medycznych, wzmocnienie zasobów kadrowych ochrony zdrowia.

Kierunki rozwoju e-Uслуг w ochronie zdrowia w województwie zachodniopomorskim na lata 2011 – 2020, którego celem jest rozbudowa interoperacyjnych rozwiązań IT, poprawa dostępności do informacji z zakresu ochrony zdrowia, wprowadzenie elektronicznego obiegu dokumentacji medycznej. Zadaniem wynikającym z dokumentu kierunkowego jest realizacja projektu Zachodniopomorskie e-Zdrowie.

Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2018-2022, w którym ujęto kierunki działań w zakresie zwiększenia dostępności i rozwoju zasobów opieki psychiatrycznej w regionie, m.in. poprzez wprowadzanie środowiskowej opieki psychiatrycznej i centrów zdrowia psychicznego.

Mapa potrzeb zdrowotnych w zakresie lecznictwa szpitalnego dla województwa zachodniopomorskiego, zawierająca dane i analizy demograficzno-epidemiologiczne, stan wykorzystania zasobów oraz prognozy potrzeb zdrowotnych, które stanowią podstawę do formułowania wniosków i rekomendacji do ustalania priorytetów dla regionalnej polityki zdrowotnej, opiniowania celowości inwestycji i sporządzania planu zakupu świadczeń przez NFZ.

Mapy potrzeb zdrowotnych dla województwa zachodniopomorskiego w zakresie 30 grup chorób obejmują analizy i prognozy potrzeb zdrowotnych w zakresach: podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i leczenia szpitalnego. Stanowią podstawę do uzasadniania podejmowanych inwestycji i programów polityki zdrowotnej.

Mapa potrzeb zdrowotnych województwa zachodniopomorskiego w zakresie onkologii stanowi uzupełnienie mapy potrzeb zdrowotnych z zakresu leczenia szpitalnego, obejmuje analizy i prognozy chorobowości, zapadalności, działalności opieki szpitalnej i ambulatoryjnej dot. chorób nowotworowych.

Mapa potrzeb zdrowotnych województwa zachodniopomorskiego w zakresie kardiologii stanowi uzupełnienie mapy potrzeb zdrowotnych z zakresu leczenia szpitalnego, obejmuje analizy i prognozy chorobowości, zapadalności, działalności opieki szpitalnej i ambulatoryjnej dot. chorób serca.

Priorytety dla regionalnej polityki zdrowotnej dla lecznictwa szpitalnego dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2019-2021 wyodrębniają 11 priorytetów dla regionalnej polityki zdrowotnej dot. lecznictwa szpitalnego, zawierających łącznie 52 obszary interwencji z uwzględnieniem priorytetów zdrowotnych ustalonych rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie priorytetów zdrowotnych (DZ. U z 2018r. poz. 469).

Cele i główne działania realizowane w 2019 r.

Głównym celem realizacji polityki jest ukierunkowanie na poprawę stanu zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców województwa, poprawę jakości i efektywności systemu ochrony zdrowia poprzez realizację działań określonych w Polityce ochrony zdrowia, których efekty opisano poniżej:

1. Dostosowanie struktury zdrowotnej do uwarunkowań demograficznych, epidemiologicznych i ekonomicznych.
2. Promocja zdrowia, profilaktyka zagrożeń zdrowotnych i wczesne wykrywanie chorób.
3. Wspieranie rozwiązań innowacyjnych i rozwoju technologii medycznych w ochronie zdrowia.
4. Wzmocnienie zasobów kadrowych ochrony zdrowia uwzględniających zarówno jej liczebność, jak i kompetencje zawodowe.

W 2019 r., polityka ochrony zdrowia realizowana była zgodnie z ustalonymi priorytetami, w ramach działań opisanych poniżej.

Działanie 1. Dostosowanie struktury zdrowotnej do uwarunkowań demograficznych, epidemiologicznych i ekonomicznych

W 2019 r. realizowane były przedsięwzięcia ukierunkowane na dostosowanie i poprawę warunków działalności podmiotów leczniczych oraz dostępności i jakości ochrony zdrowia z wykorzystaniem możliwości finansowych własnych i zewnętrznych w obszarze możliwości kompetencyjnych samorządu województwa.

1. W ramach Kontraktu Terytorialnego, z udziałem środków unijnych w ramach RPO WZ realizowano 7 przedsięwzięć inwestycyjnych o wartości 184 273 196 zł:
 - Podniesienie jakości i dostępności usług medycznych SPWSZ w Szczecinie poprzez budowę budynku na potrzeby Oddziału Nefrologii i Transplantacji Nerek, Stacji Dializ, Oddziału Neurologii wraz z Oddziałem Udarowym oraz Oddziału Chorób Wewnętrznych i Nadciśnienia Tętniczego wraz z wyposażeniem. Inwestycję zrealizowano w około 50%, wybudowano nowy obiekt i zakupiono część aparatury i sprzętu medycznego,
 - Dostosowanie SPWSZ do potrzeb szybko rosnącej populacji osób starszych – zwiększenie liczby łóżek w Oddziale Geriatrii i Przewlekłe Chorych. W 2019 r. uruchomiono 25-łóżkowy oddział geriatrii, wyposażony w niezbędny sprzęt medyczny w nowo wyremontowanych pomieszczeniach,
 - Rozbudowa wraz z przebudową budynku szpitala SPZZOZ w Gryficach dla bloku operacyjnego, oddziałów zabiegowych, ortopedyczno-urazowego i chirurgicznego, apteki centralnej, sterylizatorni wraz z wyposażeniem. Inwestycję zrealizowano w 90%, przebudowano obiekt szpitala, zmodernizowano pomieszczenia, wyposażono w sprzęt medyczny i aparaturę,
 - Podniesienie standardów opieki pediatrycznej poprzez zakup sprzętu medycznego i modernizację oddziałów zlokalizowanych w Pawilonie Dziecięcym w Szpitalu Wojewódzkim im. M. Kopernika w Koszalinie. Zrealizowano inwestycję w 40%, wykonano prace rozbiórkowe i wyburzeniowe, przygotowano tynki i posadzki pod prace wykończeniowe,
 - Przebudowa i doposażenie infrastruktury Szpitala Wojewódzkiego im. M. Kopernika w Koszalinie służącej leczeniu chorób będących przyczyną dezaktywizacji zawodowej, zrealizowano inwestycję w 38%, wykonano prace rozbiórkowe i wyburzeniowe, przygotowano tynki i posadzki pod prace wykończeniowe,
 - Centrum Opieki Długoterminowej w subregionie przy Specjalistycznym Zespole Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie,
 - Przebudowa i dostosowanie do aktualnych wymogów Regionalnego Szpitala w Kołobrzegu wraz z niezbędnym wyposażeniem.

Ponadto, udzielono dotacji dla 3 SPZOZ na dofinansowanie wkładu własnego do 4 projektów realizowanych w ramach RPO WZ na kwotę 3 540 967 zł.

2. Udzielono 17 dotacji dla 11 SPZOZ z budżetu województwa z przeznaczeniem na dofinansowanie modernizacji, remontów, zakupów sprzętu i aparatury medycznej na kwotę 6 945 065 zł:
 - Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Gryficach (Dofinansowanie przebudowy pomieszczeń w budynku przychodni dla Ośrodka Terapii Hiperbarycznej SPZZOZ w Gryficach (etap I) – dostawa zespołu komory hiperbarycznej),
 - Regionalny Szpital w Kołobrzegu (Dofinansowanie zakupu karetki sanitarnej wraz z wyposażeniem; Dofinansowanie zakupu aparatu do znieczulenia ogólnego; Dofinansowanie remontu dachu w budynku D nad poradniami specjalistycznymi),
 - Szpital Wojewódzki w Koszalinie (Dofinansowanie zakupu ambulansu typu N wraz z inkubatorem; Dofinansowanie zakupu aparatu RTG wraz z adaptacją pomieszczeń RTG),
 - Specjalistyczny Zespół Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie (Dofinansowanie zakupu cyfrowego aparatu RTG; Dofinansowanie zakupu urządzenia kriochirurgicznego wraz z wyposażeniem towarzyszącym dla potrzeb diagnostyki chorób płuc i oskrzeli),
 - Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespolony w Szczecinie (Dofinansowanie przebudowy sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w rejonie budynku „L”, „M” i „Z” SPWSZ w Szczecinie przy ul. Arkońskiej 4),
 - Zachodniopomorskie Centrum Onkologii w Szczecinie (Dofinansowanie modernizacji systemu zasilania w gazy medyczne),
 - Samodzielny Publiczny Specjalistyczny ZOZ „Zdroje” w Szczecinie (Dofinansowanie zakupu pierwszego wyposażenia modernizowanej sali gimnastycznej w pawilonie 7 dla potrzeb dziennego od-

- działu psychiatrycznego i oddziału opiekuńczo-leczniczego; Modernizacja obiektów SPSZOZ „ZDROJE” w Szczecinie przy ul. Św. Wojciecha na potrzeby przeniesienia Ośrodka Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży),
- Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stanominie (Dofinansowanie zakupu i montażu zewnętrznego separatora tłuszczu),
 - Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Leśna Ustroń w Tucznie (Dofinansowanie wymiany starych wykładzin zapalnych na nowe ognioodporne w budynku głównym Zakładu Opiekuńczo Leczniczego w Tucznie),
 - Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie (Dofinansowanie doposażenia ambulansów tj. zakup urządzeń mechanicznych do uciskania klatki piersiowej oraz defibrylatorów; Wsparcie budowy nowych siedzib Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie),
 - Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Szczecinie (Dofinansowanie zadania termomodernizacji budynku Przychodni Rehabilitacji Leczniczej i Zawodowej przy ul. Mikołaja Kopernika 18 w Szczecinie – etap III).
3. W ramach współpracy z samorządami lokalnymi w 2019 r. Województwo pozyskało pomoc finansową (dotacje) na realizację inwestycji w szpitalach wojewódzkich w wysokości 760 439 zł, z przeznaczeniem na:
- zakup unitu stomatologicznego dla Szpitala Wojewódzkiego w Koszalinie (**Miasto Koszalin**),
 - zakup stacji diagnostycznej w pracowni RTG dla Specjalistycznego Zespołu Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie (**Powiat Koszaliński**),
 - pokrycie wymaganego wkładu własnego Szpitala Wojewódzkiego im. M. Kopernika w Koszalinie w projektach realizowanych w ramach RPO WZ (**Miasto Koszalin**),
 - dofinansowanie zakupu aparatu USG na potrzeby oddziału Położniczo – Ginekologicznego w Szpitalu Wojewódzkim im. M. Kopernika w Koszalinie (**Gmina Mielno**),
 - dofinansowanie zadania w zakresie przygotowania dokumentacji architektoniczno-budowlanej i wykonanie zadaszania nad wejściem i dojazdem Specjalistycznego Zespołu Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie oraz wymianę drzwi wejściowych na drzwi automatyczne (**Miasto Koszalin**),
 - dofinansowanie wydatków inwestycyjnych związanych z doposażeniem w sprzęt medyczny Gabinetu Stomatologicznego dla Osób Niepełnosprawnych Szpitala Wojewódzkiego im. M. Kopernika w Koszalinie (**Gmina Bobolice**).

Działanie 2. Promocja zdrowia, profilaktyka zagrożeń zdrowotnych i wczesne wykrywanie chorób

1. Zainwestowano w zdrowie populacji województwa zachodniopomorskiego poprzez udzielenie dofinansowania dla 14 zadań z zakresu promocji i profilaktyki zdrowotnej na kwotę 246 471 zł. Realizacja działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowia publicznego była efektywnie wspierana przez samorząd województwa z udziałem finansowania z budżetu województwa. Działania podejmowane w 2019 r. w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki zagrożeń zdrowotnych i wczesnego wykrywania chorób były realizowane poprzez organizacje pozarządowe i podległe podmioty lecznicze. Działania odpowiadały takim grupom problemów zdrowotnych jak: otyłość; zaburzenia psychiczne, choroby układu oddechowego, choroby układu ruchu, nowotwory złośliwe, opieka nad matką i małym dzieckiem, w tym opieka okołoporodowa, choroby układu sercowo-naczyniowego, stres, wypadki i urazy. Interwencje edukacyjne i profilaktyczne zostały skierowane do 402 188 mieszkańców województwa. Ogółem, 8 podmiotów zrealizowało 14 zadań promocji i profilaktyki zdrowotnej.
2. W 2019r. kontynuowano także wsparcie JST z terenu województwa zachodniopomorskiego z przeznaczeniem na dofinansowanie programów polityki zdrowotnej w zakresie leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego (in vitro). Udzielono pomocy finansowej na realizację programów polityki zdrowotnej leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla 2 jednostek samorządu terytorialnego na kwotę 150 000 zł.

3. Przygotowano kolejne 4 Regionalne Programy Zdrowotne (RPZ) do realizacji w ramach RPO WZ, o łącznym budżecie 21 330 651 zł:
 - Profilaktyka wad postawy wśród uczniów szkół podstawowych,
 - Rehabilitacja medyczna po przebytych udarach mózgowym,
 - Prewencja chorób sercowo-naczyniowych u pacjentów onkologicznych,
 - Rehabilitacja lecznicza pacjentów onkologicznych.

Programy zostały przekazane do Instytucji Pośredniczącej RPO WZ (Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie).

Działanie 3. Wspieranie rozwiązań innowacyjnych i rozwoju technologii medycznych w ochronie zdrowia

Rozwój infrastruktury i zakupy odtworzeniowe aparatury i sprzętu medycznego jest ciągłym, zaplanowanym przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego działaniem umożliwiającym wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań, nowoczesnych technologii medycznych, informacyjnych i komunikacyjnych, w tym e-usług.

Projekt „Zachodniopomorskie e-Zdrowie” jest realizowany w ramach RPO WZ. Celem projektu jest utworzenie usług elektronicznych w zakresie ochrony zdrowia świadczonych przez jednostki medyczne biorące udział w projekcie na rzecz pacjentów oraz personelu medycznego. W bezpośredniej realizacji projektu biorą udział jednostki ochrony zdrowia związane umową o partnerstwie. W 2019 r. poniesiono wydatki na elementy infrastruktury teleinformatycznej (sprzętu i oprogramowania) poprzez dokonanie refundacji inwestycji poczynionych przez partnerów projektu. Przyczyniło się to do rozbudowy obecnych systemów szpitalnych oraz unowocześnienia i uzupełnienia brakującej infrastruktury w celu budowy warstwy lokalnej.

Działanie 4. Wzmocnienie zasobów kadrowych ochrony zdrowia uwzględniającej zarówno jej liczebność, jak i kompetencje zawodowe

1. W 2019 r. na podstawie zebranych potrzeb ustalono priorytetowe dziedziny specjalizacji dla pielęgniarek i położnych, niezbędne do właściwej realizacji świadczeń zdrowotnych w podmiotach leczniczych województwa zachodniopomorskiego i przekazano do Ministra Zdrowia do uwzględnienia przy udzielaniu dofinansowania szkoleń specjalizacyjnych ze środków publicznych. Zgłoszono zapotrzebowanie na specjalizacje dla 149 pielęgniarek i położnych, najwięcej w zakresie pielęgniarstwa: internistycznego, anestezjologii i intensywnej opieki, chirurgicznego, operacyjnego, psychiatrycznego i onkologicznego.
2. W III kwartale 2019 r. Województwo Zachodniopomorskie rozpoczęło działania zmierzające do promocji zawodów pielęgniarki i położnej w województwie zachodniopomorskim. Do głównych celów przedsięwzięcia należy zachęcanie młodych ludzi do zainteresowania się tymi zawodami, podkreślenie znaczenia zawodu pielęgniarki i położnej dla ogółu społeczeństwa i kreowanie pozytywnego wizerunku zawodu pielęgniarki i położnej w społeczeństwie. W dniu 16 października 2019 r. podpisano list intencyjny w sprawie podjęcia współpracy na rzecz promocji zawodów pielęgniarki i położnej Sygnatariuszami zostali: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego, Rektor Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie, Prorektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koszalinie, Przewodnicząca Szczecińskiej Izby Pielęgniarek i Położnych, Przewodnicząca Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych w Koszalinie.
3. Zadaniem stałym jest organizowanie i finansowanie staży podyplomowych dla lekarzy i lekarzy dentyków. W 2019 r. w województwie zachodniopomorskim staż podyplomowy odbywało 430 osób: 313 lekarzy medycyny i 117 lekarzy dentyków. Staż ukończyło 214 osób: 146 lekarzy medycyny i 68 lekarzy dentyków.

Inne zadania realizowane w obszarze ochrony zdrowia

- W ramach zadań ustawowych w zakresie medycyny pracy finansowano badania profilaktyczne dorosłych osób pracujących i młodzieży kształcącej się zawodowo z terenu województwa oraz działalność diagnostyczną i orzeczniczą w zakresie chorób zawodowych, a także wykonywanie zadań wynikających z trybu odwoławczego od orzeczeń w zakresie chorób zawodowych.
- Realizowano dwa zadania wynikające z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. Jedno z zadań dotyczyło oceny zasadności zastosowania przymusu bezpośredniego. Drugim zadaniem była realizacja wykonania postanowień sądowych o przyjęciu do szpitala psychiatrycznego osoby chorej bez jej zgody.

Wydatki na realizację zadań

Działanie 1. Dostosowanie struktury zdrowotnej do uwarunkowań demograficznych, epidemiologicznych i ekonomicznych

Zadania jednoroczne

Zadania finansowane z budżetu województwa:

- Dotacje celowe dla placówek ochrony zdrowia na prace modernizacyjne i zakup sprzętu medycznego suma: 5 740 594 zł
W podziale na źródła:
 - Budżet województwa: 4 980 155 zł;
 - Pomoc finansowa innych jst: 760 439 zł.
- Dotacje celowe na wkład własny do projektów realizowanych przez wojewódzkie jednostki ochrony zdrowia, suma: 3 540 967 zł.

Zadania wieloletnie:

- Modernizacja obiektów SPSZOZ „ZDROJE” w Szczecinie przy ul. Św. Wojciecha na potrzeby przeniesienia Ośrodka Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży, suma: 406 000 zł;
W podziale na źródła:
 - Budżet województwa: 400 000 zł;
 - Środki własne szpitala: 6 000 zł.
- Wsparcie budowy nowych siedzib Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie: 1 564 910 zł, źródło: budżet województwa.

Działanie 2. Promocja zdrowia, profilaktyka zagrożeń zdrowotnych i wczesne wykrywanie chorób

Zadania jednoroczne

Zadania finansowane z budżetu województwa:

- Zakup usług zdrowotnych z zakresu medycyny pracy: 5 560 250 zł;
- Dotacje celowe na pomoc finansową udzielaną między JST na dofinansowanie programu in vitro: 150 000 zł;
- Dotacje na dofinansowanie zadań polityki zdrowotnej i promocji zdrowia: 246 471 zł.

Działanie 3. Wspieranie rozwiązań innowacyjnych i rozwoju technologii medycznych w ochronie zdrowia

Zadania wieloletnie:

- Zachodniopomorskie e-Zdrowie w ramach RPO WZ: 2 295 919,81 zł.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **Zdrowie** w 2019 r. w ramach RPO WZ podpisano 2 umowy o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 18,1 mln zł.

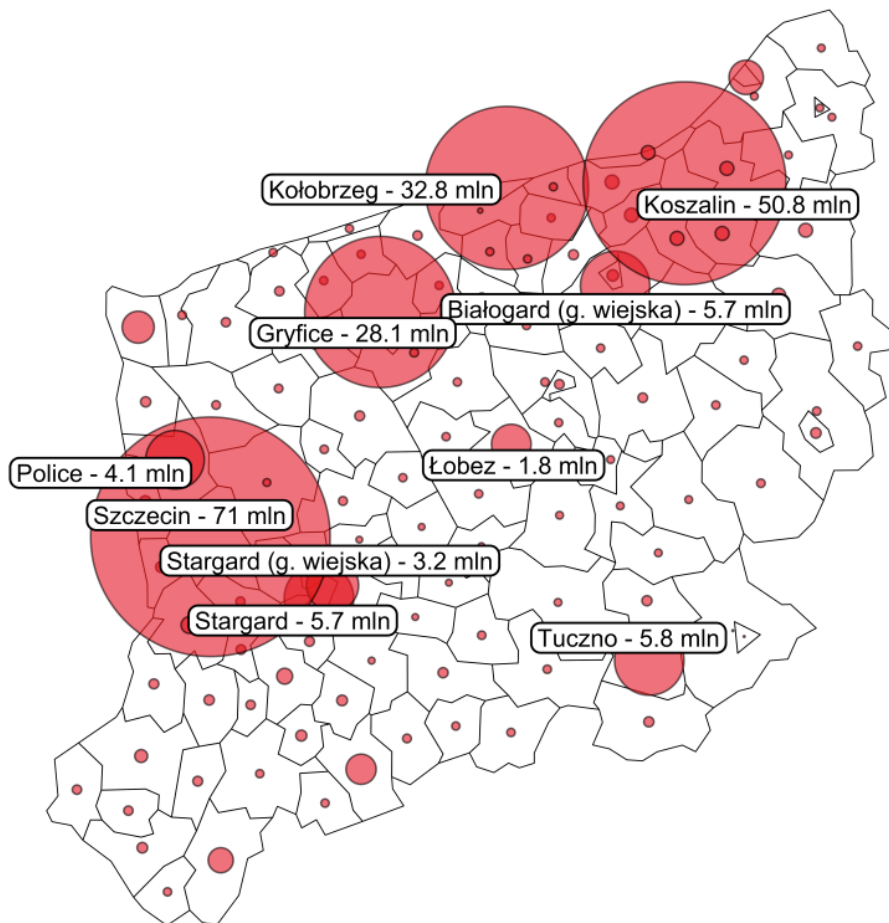
Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2019 r. pozwoli na osiągnięcie następujących efektów:

- liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS – 4 000 osób,
- liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne – 4 000.

Od początku wdrażania programu (tj. 2015 r.) w omawianym obszarze podpisano 22 umowy na łączną kwotę wsparcia 220,4 mln zł, z czego beneficjentom wypłacono dotychczas 73,4 mln zł, tj. 33,3% zakontraktowanych środków.

Terytorialny rozkład środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. przedstawia poniższa mapa. Wskazano nazwy 10 gmin, w których dofinansowanie było najwyższe.

Rysunek 37. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Zdrowie

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Jednocześnie w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których wysokość środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. w przeliczeniu na jednego mieszkańca była najwyższa.

Tabela 53. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Zdrowie

Gmina	Powiat	PLN na mieszkańca
Gryfice	gryficki	1 175
Tuczno	walecki	1 149
Białogard (g. wiejska)	białogardzki	748
Kołobrzeg	kołobrzeski	704
Koszalin	Koszalin	472
Stargard (g. wiejska)	stargardzki	241
Szczecin	Szczecin	176
Łobez	łobeski	127
Police	policki	98
Darłowo	ślawieński	96

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Realizacja polityki ochrony zdrowia zdeterminowana była zespołem działań i przedsięwzięć polegających na poprawie organizacji i dostępności do świadczeń zdrowotnych.

Dostosowanie struktury zdrowotnej do uwarunkowań demograficznych, epidemiologicznych i ekonomicznych dokonano poprzez realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach RPO WZ 2014-2020, wykorzystanie dotacji przez SPZOZ z budżetu województwa z przeznaczeniem na dofinansowanie modernizacji, remontów, zakupów sprzętu i aparatury medycznej, dofinansowanie wkładu własnego do projektów realizowanych ze środków unijnych. Realizowane przedsięwzięcia mają na celu podniesienie jakości i dostępności usług z zakresu ochrony zdrowia, przyczyniając się również do poprawy warunków leczenia pacjentów komfortu pracy personelu medycznego.

W zakresie promocji i profilaktyki zdrowotnej samorząd województwa włączał inne jednostki samorządu terytorialnego i podmioty lecznicze do współpracy w realizacji działań na rzecz upowszechniania wiedzy i postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców poprzez udzielanie pomocy finansowej dla jednostek samorządu terytorialnego na realizację programów polityki zdrowotnej leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego.

Ciągłym działaniem, zaplanowanym przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego jest wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań, nowoczesnych technologii medycznych, w tym e-usług, co ma zasadniczy wpływ na kształtowanie wysokiego poziomu usług medycznych i skuteczności opieki zdrowotnej w województwie. W ramach projektu Zachodniopomorskie e-Zdrowie odbywa się rozbudowa obecnych systemów szpitalnych oraz unowocześnienie i uzupełnienie brakującej infrastruktury w celu budowy warstwy lokalnej. Projekt usprawni proces wymiany dokumentacji medycznej w postaci elektronicznej dla pacjentów oraz personelu medycznego.

Uwzględniając potrzebę wzmocnienia zasobów kadrowych ochrony zdrowia, podjęto działania w zakresie promowania zawodów pielęgniarstwa i położnej, zgłoszono Ministrowi Zdrowia wykaz deficytowych specjalizacji pielęgniarstwa i położnych, kontynuowano organizację staży podyplomowych dla lekarzy i lekarzy dentyków.

Pozytywnymi trendami i efektami zachodzących zmian w regionalnej ochronie zdrowia przy udziale samorządu województwa są: wzrastająca długość trwania życia (w porównaniu do 2008 r. mieszkańcy województwa żyją dłużej, kobiety o 1,6 i mężczyźni o 3 lata), poprawiający się stan infrastruktury podmiotów leczniczych, efektywna realizacja projektów z dofinansowaniem z funduszy unijnych oraz wdrażane

z powodzeniem i korzyścią dla pacjentów technologie z zakresu e-usług oraz nowoczesne schematy diagnostyki i terapii bezpośrednio w podległych jednostkach.

Prognozy demograficzno-epidemiologiczne wskazują trendy kształtujące ochronę zdrowia w przyszłości. Wydłużenie życia, a tym samym starzenie się społeczeństwa będzie miało istotny wpływ na występowanie nowych problemów zdrowotnych, m.in. w zakresie chorób przewlekłych i chorób wieku podeszłego.

Pomimo obiektywnych trudności, wynikających z uwarunkowań zewnętrznych, w zakresie organizacji ochrony zdrowia, samorząd województwa w 2019 r. skutecznie realizował zadania w sposób rzetelny i wiarygodny osiągając zakładane efekty.

3.3.9 Transport

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze infrastruktury i transportu:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571, 1815);
- Ustawa z dnia 21 marca 1985 r., o drogach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 470, 471);
- Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2475, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2140.);
- Ustawa z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2018 r. poz. 295);
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 471);
- Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 284, 400, 462);
- Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o Funduszu Kolejowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 462);
- Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o Centralnym Porcie Komunikacyjnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 234).

Samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami oraz zadania własne, realizowane na podstawie przepisów prawa miejscowego. Zgodnie z ustawą o drogach publicznych zarządcą dróg wojewódzkich jest zarząd województwa. Do zadań w zakresie dróg wojewódzkich należą sprawy z zakresu planowania, budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg. Do dróg wojewódzkich zalicza się drogi stanowiące połączenia między miastami lub mające znaczenie dla województwa, niezaliczone do dróg krajowych. Zaliczenie do kategorii dróg wojewódzkich następuje w drodze uchwały sejmiku województwa. Na drogach wojewódzkich ruchem zarządza marszałek województwa, z wyjątkiem dróg położonych w miastach na prawach powiatu, gdzie zarządza nimi prezydent miasta. Obowiązki zarządcy dróg wojewódzkich na terenie województwa zachodniopomorskiego wykonuje Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie.

Na podstawie przepisów ustawy o samorządzie województwa samorząd wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w szczególności w zakresie transportu zbiorowego. Samorząd prowadzi działania zmierzające do zapewnienia publicznego transportu zbiorowego w województwie, opartego głównie na kolejowych przewozach pasażerskich. Ponadto samorząd wykonuje także działania prowadzące do: łączenia obszarów o niskiej dostępności z węzłami transportowymi w celu poprawy dostępności komunikacyjnej; zwiększenia dostępności kolejowej do stolicy województwa; przyczyniania się do przenoszenia transportu osób i towarów z dróg na linie kolejowe oraz łączenia transportu kolejowego z innymi rodzajami transportu (samochodowy, lotniczy, wodny).

Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie województwa samorząd prowadzi politykę rozwoju województwa, na którą składa się m.in.: tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim oraz promocja walorów i możliwości rozwojowych województwa. Samorząd prowadzi działania mające na celu usprawnienie powiązań sieci dróg wodnych województwa z drogami wyższych kategorii i portami wchodzącymi w skład transeuropejskiej sieci drogowej TEN-T i innymi węzłami transportowymi, a także w celu zapewnienia kompatybilności komplementarności infrastruktury transportowej obszaru oddziaływania Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Przyjęty przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego „**Plan Inwestycji Transportowych dla Województwa Zachodniopomorskiego**” (PIT WZ) wyznacza ramy dla realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych w zakresie transportu drogowego, kolejowego oraz wodnego. Realizacja przedsięwzięć ujętych w PIT WZ ma na celu poprawę stanu techniczno-eksploatacyjnego sieci drogowej i kolejowej w wojewódz-

twie oraz poprawę stanu infrastruktury dla transportu wodnego. Poniżej przedstawiono główne zadania na rzecz wdrożenia PIT WZ, zrealizowane przez komórki organizacyjne UMWZ w 2019 r. w podziale na transport drogowy, publiczny transport zbiorowy, w tym kolejowy regionalny przewóz pasażerski oraz rozwój sieci TEN-T przebiegających przez Pomorze Zachodnie.

Ponadto organizowanie publicznego transportu zbiorowego, w tym kolejowego regionalnego przewozu pasażerskiego, które jest zadaniem własnym Województwa, określone jest w przyjętym przez Sejmik Województwa Planie Transportowym, czyli Planie zrównoważonego rozwoju transportu publicznego na obszarze województwa zachodniopomorskiego. Zgodnie z zapisami Planu Transportowego organizowanie publicznego transportu zbiorowego jest zadaniem własnym województwa, a sieć komunikacyjna Pomorza Zachodniego w wojewódzkich przewozach pasażerskich została oparta głównie na transporcie kolejowym. Jednocześnie elementem systemu transportowego regionu są realizowane na terenie województwa przewozy pasażerskie w transporcie drogowym. Kompetencją Marszałka Województwa jest udzielanie zezwoleń na wykonywanie regularnych drogowych przewozów pasażerskich. Istotnym elementem finansowania tych przewozów są wypłacane za pośrednictwem Marszałka Województwa ze środków budżetu państwa dopłaty, rekompensujące przewoźnikom dochód utracony z tytułu stosowania ulg ustawowych. W 2019 r. wydatki na ten cel wyniosły 50,46 mln zł.

Plan Transportowy wskazuje optymalne rozwiązania w obszarze przewozów pasażerskich na terenie Pomorza Zachodniego. Plan jest ukierunkowany na zwiększenie udziału transportu zbiorowego w podróżach o zasięgu wojewódzkim, co ma zostać osiągnięte przez podniesienie atrakcyjności transportu kolejowego i autobusowego (m.in. przez skomunikowanie różnych systemów publicznego transportu zbiorowego, wprowadzanie biletu ważnego w różnych środkach transportu na obszarze całego województwa, jednolity system informacji pasażerskiej). Ponadto realizacja Planu prowadzić będzie do poprawy dostępności oraz poprawy bezpieczeństwa użytkowników transportu, co w konsekwencji przełoży się na wzrost konkurencyjności gospodarki Pomorza Zachodniego i na jakość warunków życia mieszkańców regionu.

Cele i główne działania realizowane w 2019 r.

Cel I – Wzrost bezpieczeństwa i przepustowości dróg wojewódzkich na Pomorzu Zachodnim

Realizacja zadań inwestycyjnych na drogach wojewódzkich Pomorza Zachodniego prowadzona była w ramach RPO WZ, Programu Interreg VA oraz ze środków własnych Województwa, na obszarze wszystkich powiatów województwa (poza miastami na prawach powiatu).

Cel I – Wzrost bezpieczeństwa i przepustowości dróg wojewódzkich na Pomorzu Zachodnim realizowany był przy pomocy trzech działań:

1. Usprawnienie powiązań dróg wojewódzkich z drogami wyższych kategorii wchodzących w skład transeuropejskiej sieci drogowej TEN-T oraz zapewnienie komplementarności infrastruktury transportowej obszaru oddziaływania Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego.
2. Zapewnienie wewnętrznej integracji przestrzennej województwa poprzez poprawę dostępu komunikacyjnego do ważnych regionalnych i ponadregionalnych obszarów i ośrodków rozwoju gospodarczego, turystycznego i uzdrowiskowego województwa.
3. Poprawa infrastruktury w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Powyższe cele realizowane są w oparciu o finansowanie środkami zewnętrznymi w ramach RPO WZ, Programu Interreg VA oraz ze środków własnych Województwa w następujący sposób:

- Efektem inwestycji w ramach RPO WZ w 2019 r. było zakończenie 4 zadań o łącznej długości 20,2 km: budowy obejścia Barlinka w ciągu drogi nr 151, o dł. 2,4 km, przebudowy ul. Jagiełły w ciągu drogi nr 160 i ul. Drawieńskiej w ciągu drogi woj. nr 175 w Choszczynie, o dł. 2,4 km, rozbudowy drogi nr 114 na odcinku Brzózki-Trzebież, o dł. 11,3 km oraz rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 151 na odcinku Płotno-Pelczyce, o dł. 4,1 km.

- W 2019 r. w ramach RPO WZ w trakcie realizacji były 2 zadania o łącznej długości 29,1 km: przebudowa drogi wojewódzkiej nr 109 na odcinku Trzebiatów-Płoty, o dł. 24,8 km oraz przebudowa obejścia Gryfic – połączenie dróg wojewódzkich nr 110 (ul. Niechorska) i nr 105 (ul. Piastów) o dł. 4,3 km. Ponadto w 2019 r. na etapie dokumentacji projektowej było 13 zadań, które umożliwią w kolejnych latach przebudowę 224 km dróg.
- W 2019 r. w ramach Programu Interreg VA (działanie 1) w trakcie realizacji były 2 zadania o łącznej długości 4,1 km: przebudowa i rozbudowa przejścia drogowego przez m. Tanowo na drodze wojewódzkiej nr 115, o dł. 2,1 km oraz przebudowa i rozbudowa drogi nr 122 w m. Krzywín (etap II), o dł. 2 km.
- W 2019 r. ze środków własnych Województwa zrealizowano 52 zadania, w ramach których polepszo infrastrukturę drogową łącznie na 32,9 km, gdzie wzmocniono i poprawiono stan nawierzchni, wykonano: odwodnienia, zabezpieczenia przejść dla pieszych, dojścia do zatok autobusowych, przebudowano: skrzyżowania, zastosowano uspokojenia ruchu na przejściach przez miejscowości oraz odseparowano ruchu pieszy i rowerowy od ruchu samochodowego. Nakłady poniesione w 2019 r. wyniosły 43,6 mln zł.
- Ponadto w 2019 r. w ramach Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 Zarząd Województwa podpisał 21 umów na budowę lub modernizację dróg lokalnych na kwotę 19,4 mln zł, dzięki czemu wybudowanych lub przebudowanych zostanie łącznie 17,7 km dróg.

Cel II – Zapewnienie publicznego transportu zbiorowego w województwie, w tym kolejowych przewozów pasażerskich

Celem realizacji założeń dokumentów strategicznych w obszarze transportu publicznego jest zapewnienie publicznego transportu zbiorowego w województwie, w opartego głównie na kolejowych przewozach pasażerskich, co realizowane było przy pomocy czterech działań:

1. Zwiększenie dostępności kolejowej do stolicy województwa.
2. Przyczynienie się do przenoszenia transportu osób i towarów z dróg na linie kolejowe.
3. Łączenie obszarów o niskiej dostępności z węzłami transportowymi mające na celu poprawę dostępności komunikacyjnej.
4. Łączenie transportu kolejowego z innymi rodzajami transportu (samochodowy, lotniczy, wodny).

Dzięki realizacji przez samorząd województwa wieloletniego programu zakupu nowoczesnego taboru oraz kontraktowaniu rozległej sieci połączeń, kolejowy transport pasażerski tworzy podstawową oś dla systemu publicznego transportu zbiorowego na Pomorzu Zachodnim. Regionalne kolejowe przewozy pasażerskie realizowane są na liniach kolejowych o długości ok. 1 100 km, a praca eksploatacyjna wykonana na zamówienie Województwa w 2019 r. przekroczyła 5,8 mln pociągokilometrów.

W 2019 r. zakończono program całkowitej wymiany taboru kolejowego – Pomorze Zachodnie jako pierwszy region w Polsce osiągnęło standard nowego lub całkowicie wyremontowanego taboru w liczbie 75 sztuk. Województwo jako jedyne w kraju zapewnia 100% rozkładowego zapotrzebowania na tabor do obsługi połączeń regionalnych, których jest organizatorem. Ponadto, w 2019 r. przygotowano warunki dla przeprowadzenia procedury zakupu dwunapędowych zespołów trakcyjnych – zasilanych energią z sieci trakcyjnej, a na odcinkach niezelektryfikowanych z zamontowanych w pojazdach generatorów spalinowych. Pomorze Zachodnie, wprowadzając dwunapędowe zespoły trakcyjne do obsługi regionalnego ruchu pasażerskiego, będzie prekursorem nowoczesnej i przyjaznej dla środowiska kolei w Polsce. Już teraz tabor będący własnością Województwa zapewnia wysoki komfort podróży, udogodnienia dla osób niepełnosprawnych, ułatwienia dla podróżujących z małymi dziećmi oraz dla turystów z rowerami.

We współpracy z samorządami Gryfina, Goleniowa i Szczecina, kontynuowane były przewozy o charakterze aglomeracyjnym na trasie Szczecin Główny – Goleniów oraz Szczecin Główny – Gryfino, stanowiące pilotaż poszerzenia oferty zgodnie z założeniami projektu Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej.

Także w 2019 r. kontynuowano prace związane z rewitalizacją linii kolejowej nr 210 na odcinku Szczecinek – Runowo Pomorskie – w tym na szlakach Łubowo – Czaplinek oraz Złocieniec – Jankowo Pomorskie. W ramach zadania w 2019 r. kompleksowo przebudowano całą infrastrukturę stacji Czaplinek, która zyskała nowe perony i zadaszenia, dojścia do nich i małą architekturę. Przebudowano układ torowy stacji na bardziej funkcjonalny z punktu widzenia prowadzenia ruchu pociągów. Zmodernizowano system sterowania ruchem na stacjach Czaplinek i Złocieniec. Ponadto przebudowano większość peronów na przystankach osobowych położonych przy linii nr 210, wyposażono je w wiaty zabezpieczające podróżnych przed deszczem i wiatrem, nowe ławki i stojaki rowerowe. W zupełnie nowej lokalizacji wybudowano od nowa przystanek Węgorzyno, przenosząc go do centrum miasta.

Efekty opisanych powyżej inwestycji służą budowaniu oferty przewozowej w taki sposób, by jak najlepiej odpowiadała na oczekiwania w zakresie dostępności, czasu przejazdu, niezawodności, komfortu, bezpieczeństwa. Ponadto działania w zakresie zakupu taboru dla kolejowych pasażerskich przewozów regionalnych oddziałują na cały obszar województwa przez wzrost jakości, bezpieczeństwa i dostępności (w tym dla osób z niepełnosprawnościami) transportu.

Cel III – Modernizacja wodnych połączeń transportowych w regionie

Z racji swojego położenia Pomorze Zachodnie pełni ważną funkcję tranzytową w transporcie międzynarodowym w relacjach Północ – Południe oraz Wschód – Zachód. Położenie regionu nad Bałtykiem determinuje konieczność zapewnienia dogodnego dostępu transportowego do najważniejszych portów morskich w Szczecinie i Świnoujściu (o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej), a także w Policach, Kołobrzegu i Darłowie.

W porcie w Świnoujściu zlokalizowane są terminale obsługujące suche ładunki masowe, głównie węgiel, rudę, produkty rolnicze oraz największy polski pasażerski terminal promowy, a od 2016 r. eksploatowany jest Terminal LNG. Port w Szczecinie ma charakter uniwersalny i obsługuje zarówno ładunki drobnicowe (w tym kontenery i ładunki ponadgabarytowe), jak i masowe (węgiel, koks, zboże itp.). Rozbudowywany obecnie przyzakładowy port w Policach jest piątym pod względem przeładunków polskim portem.

Układ i długość śródlądowych dróg wodnych w Polsce od lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Według polskiej klasyfikacji, rzeka Odra w obrębie Pomorza Zachodniego posiada III klasę drogi wodnej, i na niektórych fragmentach klasę żeglowności Vb. Na odcinku rzeki zaliczonym do III klasy do najistotniejszych utrudnień w żegludze należą zbyt małe głębokości tranzytowe, zmienne w zależności od wodności danego roku czy okresu sezonu nawigacyjnego, a na pozostałych drogach wodnych prześwity pionowe i poziome przęseł mostów szczecińskiego węzła wodnego, które ograniczają, a czasami uniemożliwiają statkom żeglugi śródlądowej dostęp do portu szczecińskiego oraz pozostałych portów ujścia Odry.

Przyjęty przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego PIT WZ wyznacza ramy dla realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych w zakresie transportu wodnego. Intencją realizacji założeń dokumentu jest Cel III – Modernizacja wodnych połączeń transportowych w regionie, realizowany przy pomocy czterech działań:

1. Usprawnienie powiązań sieci dróg wodnych województwa z drogami wyższych kategorii i portami wchodzącymi w skład transeuropejskiej sieci drogowej TEN-T i innymi węzłami transportowymi oraz zapewnienie kompatybilność infrastruktury transportowej obszaru oddziaływania Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego.
2. Usprawnienie połączeń wodnych, intermodalnych i zdolności przeładunkowych portów w związku z realizacją pogłębienia toru wodnego Świnoujście-Szczecin do głębokości technicznej 12,5 m.
3. Poprawa warunków żeglugowych, w tym bezpieczeństwa, na Odrze oraz torze wodnym Świnoujście-Szczecin.
4. Przyczynienie się do przenoszenia transportu towarów i osób z dróg na żeglugę śródlądową i morską.

Działania te realizowane są inwestycjami zgłoszonymi przez Urząd Morski w Szczecinie, Urząd Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie i Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie w oparciu o finansowanie w ramach RPO WZ.

W ramach działań z zakresu transportu wodnego w 2019 r. zakończono 3 inwestycje: poprawę infrastruktury dostępowej do portu w Stepnicy, wartość projektu: 6 300 000,00 zł, w tym UE: 5 355 000,00 zł (Beneficjent – *Urząd Morski w Szczecinie*) oraz modernizację systemu monitoringu wizyjnego śródlądowych dróg wodnych RIS, wartość projektu: 454 977,00 zł, w tym UE: 386 730,45 zł oraz modernizację systemu monitorowania ruchu statków w oparciu o system AIS, wartość projektu: 300 000,00 zł, w tym UE: 255 000,00 zł (Beneficjent – *Urząd Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie*).

Ponadto kontynuowane są kolejne 3 projekty (wszystkie z terminem realizacji w 2020 r.): poprawa infrastruktury dostępowej do portu w Policach, wartość projektu: 23 149 292,83 zł, w tym UE: 19 670 098,90 zł oraz zakup jednostek pływających służących poprawie bezpieczeństwa na obszarze właściwości terytorialnej Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie, wartość projektu: 18 258 707,17 zł, w tym UE: 15 519 901,00 zł (Beneficjent – *Urząd Morski w Szczecinie*), a także modernizacja oznakowania nawigacyjnego szlaków żeglownych na śródlądowych drogach wodnych Szczecińskiego Węzła Wodnego wraz ze sprzętem do obsługi, wartość projektu: 870 000,00 zł, w tym UE: 730 594,42 zł (Beneficjent – *Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie*).

Ponadto, w ramach zadania budżetowego „Upowszechnianie wiedzy oraz wsparcie działań związanych z gospodarką morską i żeglugą śródlądową” przedstawiciele Wydziału Współpracy Terytorialnej i Turystyki UMWZ czynnie uczestniczyli w trzech imprezach kooperacyjnych i targowych:

- w dniach 13-14 lipca 2019 r. w imprezie „Dni Rzeki Odry” – czyli święcie drugiej co do wielkości rzeki w Polsce – idealnej okazji do promocji walorów wodnych regionu i podnoszenia świadomości wśród społeczeństwa na temat możliwości płynących z gospodarczego wykorzystania bogatych zasobów wodnych Pomorza Zachodniego; impreza odbywa się od pierwszej dekady XXI w. w Szczecinie, a jej głównym organizatorem i pomysłodawcą jest Gmina Miasto Szczecin. W 2018 r. Województwo zaangażowało się finansowo i merytorycznie w organizację tego przedsięwzięcia. Udział Województwa w tym przedsięwzięciu ma na celu stworzenie wspólnie z Gminą Miasto Szczecin nowej marki i sztandarowego wydarzenia w stolicy województwa;
- w dniach 21-22 listopada 2019 r. w I Międzynarodowym Kongresie Polskiej Federacji Ratownictwa Wodnego, który jest efektem konsolidacji Kongresu Bezpieczeństwa Wodnego w Szczecinie i Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Stan, perspektywy i rozwój ratownictwa, kultury fizycznej i sportu w XXI wieku”; jego organizatorami i głównymi pomysłodawcami są: Polish Life Saving Federation, Uniwersytet Szczeciński oraz Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy; celem Kongresu jest integracja środowisk i praktyków działających w obszarze szeroko rozumianego bezpieczeństwa wodnego oraz stworzenie platformy wymiany wiedzy i doświadczeń w obszarze ratownictwa wodnego, turystyki, rekreacji i sportu;
- w dniach 27-28 listopada 2019 r. w konferencji NaviRail w Szczecinie – czyli jednej z najważniejszych imprez branży TSL (transport – spedycja – logistyka), która integruje branżę transportową regionu i kraju; jej celem jest budowa platformy dialogu przedstawicieli środowisk naukowych i biznesowych związanych z transportem kolejowym, drogowym, żeglugą morską i śródlądową oraz portami morskimi, a także centrami logistycznymi oraz administracją celno-skarbową.

Cel IV – Rozwój sieci TEN-T przebiegających przez Pomorze Zachodnie

W celu usprawnienia powiązań sieci dróg wodnych województwa z drogami wyższych kategorii i portami wchodzącymi w skład transeuropejskiej sieci drogowej TEN-T i innymi węzłami transportowymi oraz zapewnienia kompatybilności infrastruktury transportowej obszaru oddziaływania Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego w 2019 r. realizowano dwa działania finansowane z funduszy zewnętrznych:

1. Realizacja Projektu TENTacle wskazującego korytarze sieci bazowej TEN-T jako nowe instrumenty polityki transportowej UE, dla poprawy mobilności, intermodalności i interoperacyjności głównych osi transportowych w Europie. W 2019 r. Województwo współorganizowało konferencję kończącą realizację 3 projektów: TENTacle, NSB CoRe i Scandria[®]2Act, których obszar działań dotyczył wdrażania polityki TEN-T.
2. Realizacja Projektu TalkNET – koncepcji unowocześnienia śródlądowych szlaków wodnych i portów morskich, zmierzającej do przekształcenia portów w trójmodalne węzły komunikacyjne. Projekt realizowany jest w ramach Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej – Interreg VB Europa Środkowa 2014-2020.

W 2019 r. w ramach tych projektów przygotowywano m.in.: plan działania na rzecz poprawy wydajności węzłów multimodalnych i połączeń transportowych, rozwoju transportu multimodalnego oraz plan działania na rzecz wdrożenia rozwiązań ekologicznych w transporcie towarowym i wykorzystanie alternatywnych źródeł energii. Ponadto przedstawiciele Województwa, regionalni interesariusze oraz pozostali partnerzy projektu promowali wypracowane rezultaty podczas międzynarodowych targów logistyki, mobilności, IT i zarządzania łańcuchem dostaw pod nazwą "Transport logistic 2019", będących jedynymi w Europie targami obejmującymi swą tematyką kompleksowo wszystkie rodzaje transportu oraz logistykę i e-biznes, które odbyły się w czerwcu 2019 r. w Monachium.

Także w 2019 r. reprezentanci Województwa uczestniczyli w posiedzeniach Zespołu do spraw przygotowania propozycji modyfikacji unijnych wytycznych dotyczących rozwoju sieci TEN-T, podczas których zgłoszono 5 modyfikacji i osiągnięto następujące efekty:

- Podniesienie statusu (z sieci kompleksowej do bazowej) korytarza kolejowego C-E-59;
- Podniesienie statusu (z sieci kompleksowej do bazowej) drogi ekspresowej S6 i S11;
- Uwzględnienie w sieci kompleksowej TEN-T całego przebiegu Odrzańskiej Drogi Wodnej – od Szczecina do Gliwic, a docelowo z przedłużeniem jako Kanał Odra-Dunaj-Łaba (powyższe trzy połączenia będą przekazane do dalszych konsultacji instytucji unijnych w ramach nowelizacji Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013);
- Podniesienie statusu połączenia kolejowego Szczecin – Berlin – włączenie do Korytarza sieci bazowej Morze Północne – Bałtyk (połączenie zostało włączone do Korytarza sieci bazowej Morze Północne – Bałtyk w ramach nowelizacji Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013);
- Połączenie Korytarza Skandynawia – Morze Śródziemne oraz Bałtyk – Adriatyk pętlą morską Trelleborg-Świnoujście-Szczecin-Berlin-Hamburg-Malmoe-Trelleborg (propozycja ta będzie rozpatrywana w przypadku modyfikacji rozporządzeń obejmujących morską politykę transportową).

Wydatki na realizację zadań

Cel I – Wzrost bezpieczeństwa i przepustowości dróg wojewódzkich na Pomorzu Zachodnim

Zadania jednoroczne

Suma – 25 398 555 zł

W tym: środki własne – 24 974 538 zł;

środkami z UE – 423 817 zł.

Zadania wieloletnie

Suma – 222 408 452 zł

W tym: środki własne – 97 980 263 zł, w tym 2 629 524 zł – środki z subwencji ogólnej z budżetu państwa;

środkami z UE – 118 835 877 zł,

dotacje celowe od JST – 5 592 312 zł;

Cel II – Zapewnienie publicznego transportu zbiorowego w województwie, w tym kolejowych przewozów pasażerskich

Zadania jednoroczne:

Suma – 51 409 493 zł – środki własne i krajowe, bez środków z UE

Zadania wieloletnie:

Suma – 131 865 629 zł – środki własne i krajowe bez środków z UE

Cel III – Modernizacja wodnych połączeń transportowych w regionie

Zadania jednoroczne:

Suma – 6 701 290,66 zł

W tym: środki własne – 1 091 290,66 zł (w tym budżet WWTiT – 101 290,66 zł);

środki z UE – 5 610 000,00 zł.

Zadania wieloletnie:

Suma – 42 278 000,00 zł

W tym: środki własne – 6 357 405,68 zł;

środki z UE – 35 920 594,32 zł.

Cel IV – Rozwój sieci TEN-T przebiegających przez Pomorze Zachodnie

Zadania jednoroczne:

Suma – 454 977,00 zł

W tym: środki własne – 68 246,55 zł;

środki z UE – 386 730,45 zł.

Zadania wieloletnie:

Suma – 147 227,51 zł

W tym: środki własne – 71 468,08 zł (budżet WWTiT);

środki z UE – 75 759,43 zł.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **Transport** w 2019 r. w ramach RPO WZ podpisano 25 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 233,6 mln zł.

Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2019 r. pozwoli na osiągnięcie następujących efektów:

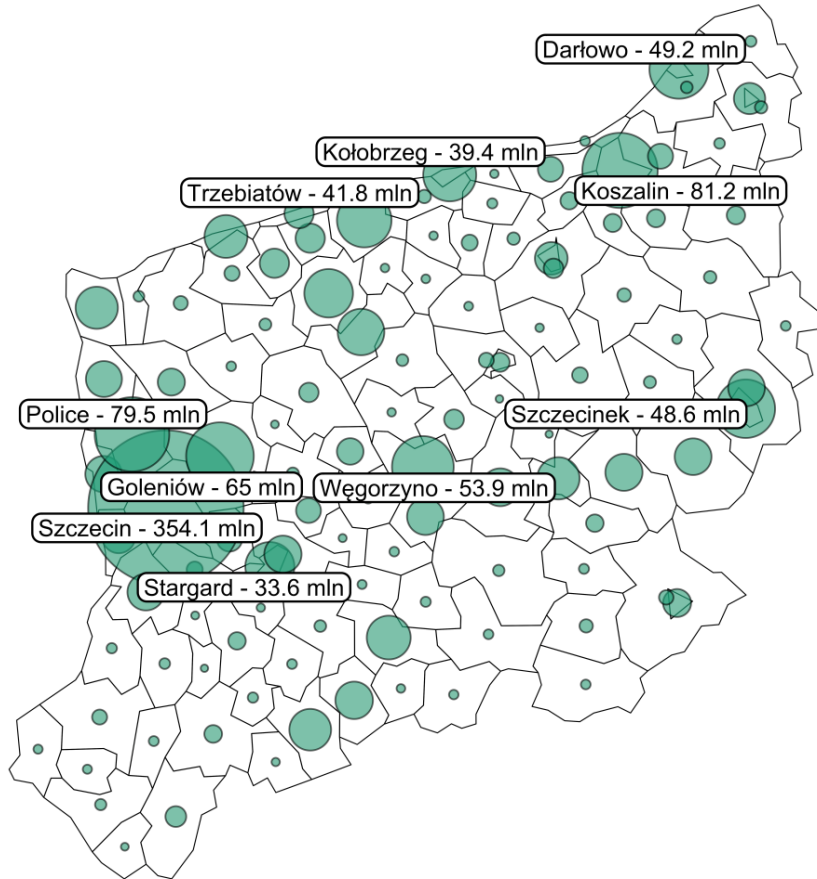
- całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg – 8 km
- liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej – 5 szt.

Od początku wdrażania programu (tj. 2015 r.) w omawianym obszarze podpisano 125 umów na łączną kwotę wsparcia 1,5 mld zł, z czego beneficjentom wypłacono dotychczas 966,6 mln zł, tj. 64,8% zakontraktowanych środków.

Terytorialny rozkład środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. przedstawia poniższa mapa. Wskazano nazwy 10 gmin, w których dofinansowanie było najwyższe.

W przypadku projektów o charakterze liniowym (np. drogi, koleje) środki UE przypisane do gmin odpowiednio do długości odcinków przebiegających przez daną gminę.

Rysunek 38. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Transport

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Jednocześnie w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których wysokość środków UE zakontraktowanych do końca 2019 r. w przeliczeniu na jednego mieszkańca była najwyższa.

Tabela 54. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Transport

Gmina	Powiat	PLN na mieszkańca
Nowe Warpno	policki	10 724
Węgorzyno	łobeski	7 635
Dziwnów	kamieński	6 366
Ińsko	stargardzki	5 394
Darłowo	ślawieński	3 533
Płoty	gryficki	3 364
Rewal	gryficki	2 936
Karnice	gryficki	2 808
Świerzno	kamieński	2 678
Trzebiatów	gryficki	2 562

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski, podsumowanie i efekty

Sektor transportu definiuje znaczną część gospodarki Pomorza Zachodniego; decyduje o lokalizacji inwestycji produkcyjnych i magazynowych, zapewnia dostęp do oferty turystycznej regionu oraz sam w sobie stanowi motor ekonomii. Przesądza o tym lokalizacja 2 z 4 portów morskich o znaczeniu krajowym (Szczecin i Świnoujście), największego polskiego portu przyzakładowego (Police), znaczących połączeń śródlądowych z Europą Zachodnią oraz licznej obecności przedsiębiorstw z szeroko rozumianej gospodarki morskiej. W regionie rozbudowywana jest sieć dróg, modernizowane są linie kolejowe, w prognozie także transgraniczne. Planowane jest powiększenie Portu Lotniczego Szczecin-Goleniów. Szczególne znaczenie dla przebiegających przez region połączeń transeuropejskich (TEN-T) ma rozwój transportu inter- i multimodalnego.

W 2019 r. potrzeba zwiększenia potencjału transportowego województwa znalazła odzwierciedlenie w następujących efektach:

- Zwiększenie bezpieczeństwa podróżujących oraz skrócenie czasów przejazdu korzystających z dróg wojewódzkich;
- Wzrost atrakcyjności dla inwestycji logistycznych i turystycznych dzięki inwestycjom w drogi wojewódzkie;
- Zakończenie przebudowy 52,1 km odcinków dróg wojewódzkich, zwiększających spójność i komplementarność regionalnego systemu transportowego;
- Kontynuacja przebudowy kolejnych 33,2 km dróg wojewódzkich;
- Lobbing na rzecz budowy Zachodniego Drogowego Obejścia Miasta Szczecina oraz kontynuacji budowy dróg ekspresowych S6, S10 i S11;
- Kontynuacja prac związanych z kompleksową rewitalizacją linii kolejowej nr 210 na odcinku Szczecinek – Runowo Pomorskie;
- Zakończenie programu wymiany taboru kolejowego – Pomorze Zachodnie jako pierwszy region w Polsce osiągnęło standard nowego lub całkowicie wyremontowanego taboru w liczbie 75 sztuk;
- Przygotowanie warunków dla przeprowadzenia procedury zakupu dwunapędowych zespołów trakcyjnych – zasilanych energią z sieci trakcyjnej, a na odcinkach niezelektryfikowanych z zamontowanych w pojazdach generatorów spalinowych.
- Kontynuacja pilotażu projektu Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej, na początku z samorządami Goleniowa, Gryfina i Szczecina poszerzenie oferty o charakterze aglomeracyjnym na trasach Szczecin – Goleniów i Szczecin – Gryfino;
- Wzrost jakości życia mieszkańców Pomorza Zachodniego związany z inwestycjami w drogi wojewódzkie oraz regionalny kolejowy transport pasażerski;
- Faktyczne rozpoczęcie projektu pogłębienia toru wodnego Świnoujście-Szczecin na całej długości do głębokości 12,5 m, w tym podjęcie działań prowadzących do pogłębienia toru podejściowego do Świnoujścia do 17,5 m;
- Kontynuacja starań na rzecz uwzględnienia w sieci TEN-T całego przebiegu Odrzańskiej Drogi Wodnej – od Szczecina do Gliwic; docelowo z przedłużeniem przez Kanał Odra-Dunaj-Łaba; co umożliwi dostęp do unijnych źródeł finansowania, a finalnie zapewni możliwość przeniesienia transportu towarów na odległości większe niż 300 km z transportu drogowego na ekologiczny wodny transport śródlądowy;
- Prowadzenie współpracy z przedstawicielami administracji regionalnych i podmiotami zainteresowanymi usprawnieniem przepływu ładunków wzdłuż korytarza Bałtyk-Adriatyk, w tym:
 - Wspieranie idei inteligentnych i proekologicznych tzw. zielonych korytarzy w transporcie;
 - Podejmowanie działań na rzecz uwzględnienia w sieci TEN-T przedłużenia Korytarza Bałtyk-Adriatyk na Bałtyk;
 - Wspieranie bezpośredniej współpracy pomiędzy zarządami portów morskich po stronie polskiej (Szczecin-Świnoujście) i szwedzkiej (Trelleborg, Ystad), które umożliwi wprowadze-

nie spójnej oferty portów po obu stronach Bałtyku oraz realizację wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych (np. eksploatacji promów zasilanych LNG);

- Koordynacja zabiegów na rzecz inwestycji infrastrukturalnych istotnych dla rozwoju korytarza Bałtyk-Adriatyk, w tym budowy drogi ekspresowej S3, modernizacji linii kolejowej nr 273 i odtworzenia Odrzańskiej Drogi Wodnej.

3.3.10 Współpraca międzyregionalna i zagraniczna Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Zadania ustawowe samorządu województwa w obszarze współpracy międzyregionalnej i zagranicznej realizowane są na podstawie:

- Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 512, 1571, 1815).

Samorząd województwa, przy formułowaniu strategii rozwoju województwa i realizacji polityki jego rozwoju, może współpracować z organizacjami międzynarodowymi i regionami innych państw, zwłaszcza sąsiednich. Do wyłącznej właściwości sejmiku województwa należy podejmowanie uchwał w sprawie uczestnictwa w międzynarodowych zrzeszeniach regionalnych i innych formach współpracy regionalnej. Z kolei do zadań zarządu województwa należy w szczególności organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Polityka współpracy międzyregionalnej i zagranicznej województwa zachodniopomorskiego

Głównym celem w zakresie polityki współpracy międzyregionalnej i zagranicznej jest budowa pozycji Pomorza Zachodniego jako województwa o mocnych współzależnościach, które będą prowadzić do wzrostu innowacyjności i konkurencyjności. Województwo może skutecznie wzmacniać swoje znaczenie w kraju i za granicą wykorzystując mechanizmy współpracy międzyregionalnej, a także konsolidując potencjały z regionami, które całościowo czerpią ze swojej pozycji w Europie.

Priorytety współpracy zagranicznej województwa zachodniopomorskiego

Podstawą dla współpracy zagranicznej jest budowanie relacji partnerskich na rzecz pozyskiwania wiedzy i doświadczeń w zakresie rozwoju regionalnego. Głównym zadaniem jest wzmacnianie pozycji województwa zachodniopomorskiego na forum międzynarodowym.

Cele i główne działania realizowane w 2019 r.

Cel: Wzmocnienie pozycji województwa w regionie Morza Bałtyckiego

W 2019 r. Województwo Zachodniopomorskie podejmowało szereg starań na rzecz wzmocnienia pozycji województwa w Regionie Morza Bałtyckiego. Pierwsza grupa działań obejmowała realizację projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych. Ze względu na strategiczne położenie w regionie Morza Bałtyckiego, województwo stanowi naturalny szlak wykorzystywany do przewozu ładunków ze Skandynawii do Europy. Ponadto, aby efektywnie rozwijać połączenia morsko-ładowe, Pomorze Zachodnie w 2019 r. kontynuowało współpracę w ramach transportowych projektów flagowych Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego, tj. TENTacle, NSB Core oraz platformy współpracy BSR Access, która ma skutecznie przyczynić się do ścisłego powiązania rozwoju regionalnego i polityki transportowej oraz wyraźnego ukierunkowania priorytetów w Regionie Morza Bałtyckiego. W ramach projektu TENTacle w 2019 r. przygotowano publikację podsumowującą 3 lata realizacji projektu oraz zorganizowano 2 konferencje podsumowujące zrealizowane działania. Województwo współorganizowało wydarzenie, w tym panel poświęcony sieciom współpracy realizującym działania na rzecz rozwoju korytarzy oraz perspektywę dotyczącą TEN-T i instrumentu „Łącząc Europę 2020+” (CEF 2020+). Współpraca w obszarze transportu jest okazją do umocnienia więzi pomiędzy Pomorzem Zachodnim regionami Skania, Blekinge (Szwecja) oraz Helsiniki-Uuusima (Finlandia).

Województwo aktywnie wspiera integrację makroregionu Morza Bałtyckiego w obszarze turystyki oraz zrównoważonego wykorzystania dziedzictwa kulturowego i naturalnego. W ramach projektu Baltic Heritage Routes Województwo uczestniczy w realizacji 8 Dream Tours (tzw. trasy marzeń) mających na celu efektywniejsze i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Południowego Bałtyku. W ramach projektu Baltic Stories zrealizowano drugą edycję programu praktyk dla młodzieży z Polski i Litwy, która odbyła się w Silute (Litwa). Obie strony miały szanse wzmocnić swoje umiejętności społeczne

i komunikacyjne. Działanie stworzyło nie tylko cenną przestrzeń wymiany doświadczeń i pomysłów, ale również dało okazję do budowy wspólnej tożsamości mieszkańców makroregionu. Kolejnym projektem realizowanym w obszarze turystyki jest Biking South Baltic, który wspiera dialog między interesariuszami odpowiadającymi na tendencje społeczne związane z rozwojem ruchu rowerowego (turystyki aktywnej). Z kolei projekt Fish Markets umożliwił wykonanie materiałów drukowanych opisujących dziedzictwo Rybołówstwa na Pomorzu Zachodnim oraz w regionie Południowego Bałtyku. W ramach projektu ustawiono także 13 tablic informujących o gatunkach ryb i dziedzictwie Rybołówstwa Bałtyckiego. Materiały drukowane oraz tablice zawierają informacje w 3 językach (polskim, angielskim i niemieckim), dzięki czemu są dostępne dla odwiedzających z różnych krajów. Wszystkie materiały można również znaleźć na stronie internetowej www.turystyka.wzp.pl w zakładce Fish Markets. Źródłem finansowania ww. projektów z obszaru turystyki jest Program Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020. Tworzenie i promowanie innowacyjnych produktów i usług z zakresu turystyki przyczynia się do podkreślenia atutów i zwiększenia konkurencyjności makroregionu. Województwo bierze również udział w spotkaniach wspólnego projektu Komisji Europejskiej i Rady Europy pn. ROUTES4U, którego celem jest, zgodnie z konwencją Faro, wzmocnienie zrównoważonego rozwoju społecznego poprzez szlaki kulturowe Europy.

W 2019 r. Województwo rozpoczęło również implementację nowych projektów. Jednym z nich jest projekt flagowy Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego pn. Creative Ports, który ma na celu wspieranie zrównoważonego rozwoju sektora przemysłu kulturowego i kreatywnego oraz internacjonalizację branży kulturalnej i twórczej w Regionie Morza Bałtyckiego. Projekt jest zgodny z obszarem tematycznym „Kultura – sektor kreatywny i kulturowy” Planu działania ww. Strategii. W 2019 r. w ramach projektu przygotowano analizy lokalnego „ekosystemu” dla przemysłu kreatywnego, zidentyfikowano narzędzia internacjonalizacji, które testowane będą w 2020 r. oraz rozpoczęto proces wymiany dobrych praktyk w zakresie tworzenia strategii na rzecz przemysłów kreatywnych.

Kolejna grupa działań Województwa obejmuje kontynuację współpracy w ramach inicjatyw bałtyckich, takich jak Forum Parlamentów Południowego Bałtyku. Forum to spotkania przedstawicieli parlamentów regionalnych Dumy Obwodu Kaliningradzkiego, Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego, Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Sejmiku Województwa Pomorskiego, Parlamentu Meklemburgii-Pomorza Przedniego, Parlamentu Szlezwiaka-Holsztynu oraz Rady Wolnego i Hanzeatyckiego Miasta Hamburg. Tradycją jest również udział przedstawicieli Parlamentu Regionu Skanii w roli obserwatorów oraz włączanie do obrad przedstawicieli młodzieży wszystkich regionów. Podstawowym celem Forum jest znalezienie wspólnych interesów i priorytetów dla rozwoju obszaru południowego Bałtyku. Należy podkreślić, że Forum wykorzystuje zasady europejskiej polityki regionalnej w sektorach objętych wspólnym zainteresowaniem partnerów Forum. Partnerzy starają się prowadzić spójną politykę regionalną, z uwzględnieniem regionalnej tożsamości i poszanowaniem różnic. Konsekwencją każdego Forum jest wypracowanie rezolucji, w której zawarte są cele, kierunki działań, apele oraz wytyczne dla organów wykonawczych parlamentów i sejmików oraz instytucji państwowych i organów Unii Europejskiej. W 2019 r. rezolucja dotyczyła kwestii cyfryzacji Regionu Południowego Bałtyku.

Województwo bierze również aktywny udział we wdrażaniu Programu Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020 poprzez uczestnictwo w pracach Wspólnego Komitetu Programowego, Komitetu Monitorującego (2 przedstawicieli) oraz prowadzenie Punktu Kontaktowego, którego celem jest koordynowanie, opracowywanie i wdrażanie programowych działań promocyjno-informacyjnych w regionie, organizowanie lokalnych i regionalnych działań informacyjnych. Aktywny udział wyrażony jest również poprzez reprezentowanie programu w imprezach zewnętrznych na szczeblu lokalnym/regionalnym w celu rozpowszechniania wyników programu w województwie, wspieranie Wspólnego Sekretariatu Programu Południowy Bałtyk przy organizowaniu imprez informacyjnych oraz pozostałe działania promocyjno-informacyjne. Województwo uczestniczy też w realizacji Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020 wspierając Krajowy Punkt Kontaktowy Programu i delegując swoich przedstawicieli do Komitetu Konsultacyjnego – organu opiniotwórczego dla polskich regionów. Część powyższych działań realizowana jest w ramach projektu Wsparcie techniczne Interreg VA Południowy Bałtyk 2014-2020.

Przedstawiciele Województwa brali także aktywny udział w 10. Forum Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego oraz spotkaniu „The Baltic Youth Camp”. Efektem dyskusji młodych osób w wieku 18-29 lat z krajów bałtyckich była deklaracja „Nic o nas bez nas!”, zawierająca postulaty wobec decydentów politycznych oraz wskazująca projekty mające na celu sprostanie wyzwaniom, przed którymi stoi Region Morza Bałtyckiego.

Cel: Efektywny i długofalowy rozwój polsko-niemieckiej współpracy transgranicznej

Region współpracuje z Krajem Związkowym Meklemburgia-Pomorze Przednie, Krajem Związkowym Brandenburgia oraz Berlinem.

Województwo wspólnie z Centrum Dialogu Przełomy zorganizowało w 2019 r. dwa wyjazdy edukacyjne dla zachodniopomorskiej młodzieży do Berlina. Celem wyjazdów jest podniesienie świadomości historycznej młodzieży oraz przybliżenie im historii powojennej Polski. Projekt związany jest z edukacją obywatelską oraz kształtowaniem świadomości i tożsamości regionalnej wśród zachodniopomorskiej młodzieży. Województwo Zachodnie wspólnie z Krajem Związkowym Meklemburgia-Pomorze Przednie i Brandenburgia zorganizowało obchody 15-lecia członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Przedstawiciele Województwa wzięli udział w Festiwalu Kultury Polskiej „polenmARKT” w Greifswaldzie w dniach 13-23 listopada 2019 r. Festiwal odbywający się od 1997 r. wpisał się już w kanon wydarzeń artystycznych na pograniczu polsko-niemieckim. W ramach festiwalu Stowarzyszenie Edukacyjno-Społeczno-Kulturalne "Teatr Brama" z Goleniowa zaprezentowało spektakl „Ghost Dance”.

Województwo Zachodniopomorskie wspólnie z Województwami Dolnośląskim i Lubuskim, niemieckimi krajami związkowymi (Meklemburgia Pomorze-Przednie, Brandenburgia, Wolne Państwo Saksonia) oraz Fundacją Współpracy Polsko-Niemieckiej, ZEIT-Stiftung Ebelin und Gerd Bucerius współorganizuje Polsko-Niemieckie Dni Mediów oraz konkurs o Polsko-Niemiecką Nagrodę Dziennikarską im. Tadeusza Mazowieckiego.

Przedstawiciele Województwa biorą udział w posiedzeniach koordynatorów Partnerstwa Odry, mających na celu wzmocnienie siły oddziaływania tej międzyregionalnej sieci na rozwój regionów pogranicza polsko-niemieckiego dorzecza Odry. Województwo Zachodniopomorskie realizowało wspólnie z niemieckimi partnerami z Kraju Związkowego Meklemburgia-Pomorze Przednie dwa projekty pn. I Transgraniczny Festiwal Kobiet oraz Europejski Kongres Kobiet. Relacje (z) Pogranicza. Celem projektów jest przede wszystkim wsparcie i promocja integracji i rozwoju intelektualno-kulturalnego kobiet. Wydarzenia mają za zadanie łączyć doświadczenia kobiet mieszkających po obu stronach granicy, poprawiać ich jakość życia i zachęcać do działania w kobiecych społecznościach.

Projekt INT 93 – Obsługa działań Regionalnego Punktu Kontaktowego

Regionalny Punkt Kontaktowy – Pomoc Techniczna w ramach Programu Współpracy Interreg VA (RPK)

Celem projektu jest zwiększenie wiedzy na temat Programu INTERREG VA wśród instytucji z województwa zachodniopomorskiego oraz wdrażanie programu INTERREG VA na terenie województwa zachodniopomorskiego. Regionalne Punkty Kontaktowe w polskiej i niemieckiej części obszaru wsparcia mają za zadanie wspierać Wspólny Sekretariat w zakresie informacji i promocji Programu, dostępnych środków oraz możliwości wnioskowania o dofinansowanie. Do zadań Regionalnego Punktu Kontaktowego zlokalizowanego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego zaliczają się w szczególności:

- działania informacyjno-promocyjne na rzecz Programu;
- doradztwo na rzecz potencjalnych beneficjentów;
- pomoc w przygotowaniu wniosków aplikacyjnych;
- organizacja szkoleń i konferencji.

Zadania te są wypełniane w ścisłej współpracy z Instytucją Zarządzającą/ Wspólnym Sekretariatem.

Projekt INT 91 – Obsługa działań wspólnego sekretariatu

Wspólny Sekretariat - Pomoc Techniczna w ramach Programu Współpracy Interreg VA (WS)

Celem tego projektu jest obsługa Programu INTERREG VA. Wspólny Sekretariat odpowiada w szczególności za realizację m.in. następujących działań:

- doradztwo, szkolenie i informowanie potencjalnych beneficjentów;
- wspieranie przy opracowywaniu projektów oraz poszukiwanie partnerów projektów, jak i pozyskiwanie projektów;
- przyjmowanie, rejestracja i weryfikacja wniosków aplikacyjnych koordynacja procesu naboru, oceny i wyboru projektów;
- weryfikacja wniosków aplikacyjnych celem przedłożenia Komitetowi Monitorującemu;
- wsparcie partnerów projektów w realizacji projektów;
- wspieranie Komitetu Monitorującego wraz z przygotowaniem jego posiedzeń oraz przygotowaniem decyzji Komitetu Monitorującego;
- wspieranie Instytucji Zarządzającej w procesach monitorowania i oceny wdrażania Programu, raportowania oraz w toku przygotowań do zmian Programu, jeżeli do takich dojdzie;
- wspieranie Instytucji Zarządzającej i Koordynatorów Krajowych przy działaniach informacyjnych i promocyjnych dotyczących Programu;
- wspieranie partnerów projektów, Instytucji Zarządzającej, kontrolerów i innych zaangażowanych urzędów i instytucji w toku wdrażania projektów, pomoc przy realizacji Strategii Morza Bałtyckiego.

Cel: Rozwój europejskiej współpracy terytorialnej w oparciu o Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej

Województwo Zachodniopomorskie w ramach Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (ŚKT EUWT) działa na rzecz wsparcia dostępności transportowej i zdynamizowania rozwoju wzdłuż osi transportu multimodalnego Morze Bałtyckie – Adriatyk.

W 2019 r. ŚKT EUWT kontynuowało współpracę z Anne Elisabet Jensen – Europejskim Koordynatorem Korytarza Bałtyk-Adriatyk (działającym w imieniu i na rzecz Komisji Europejskiej) oraz Platformą EUWT. Podejmowano działania zmierzające do podnoszenia świadomości instytucji unijnych, administracji rządowej i samorządowej oraz władz lokalnych na temat znaczenia ŚKT-EUWT jako instrumentu na rzecz spójności terytorialnej, zwłaszcza w odniesieniu do priorytetów transportowych. Kontynuowano działalność projektową, obejmującą udział w projektach finansowych ze środków zewnętrznych: TENTacle, TalkNET oraz REIF.

Project TalkNET ma na celu stworzenie koncepcji unowocześnienia śródlądowych szlaków wodnych i portów morskich, co ma przyczynić się do przekształcenia portów partnerskich w wyposażone w pełni i sprawnie obsługujące trójmodalne węzły komunikacyjne, z oczywistym zamiarem przygotowania ich do przejęcia części transportu towarowego. W 2019 r. przygotowywano m.in.: plan działania na rzecz poprawy wydajności węzłów multimodalnych i połączeń transportowych, rozwoju transportu multimodalnego oraz plan działania na rzecz wdrożenia rozwiązań ekologicznych w transporcie towarowym i wykorzystania alternatywnych źródeł energii. Przedstawiciele Województwa, regionalni interesariusze oraz pozostali partnerzy projektu promowali wypracowane rezultaty podczas międzynarodowych targów logistyki, mobilności, IT i zarządzania łańcuchem dostaw pn. „Transport logistic 2019”, które odbyły się w czerwcu 2019 r. w Monachium. Są to jedyne w Europie targi obejmujące swą tematyką tak kompleksowo wszystkie rodzaje transportu (lądowy, lotniczy, wodny) oraz logistykę i e-biznes.

Projekt REIF ma na celu ulepszanie procesów planowania i koordynacji na rzecz modernizacji dotychczasowej lub rozwoju nowej infrastruktury i usług w zakresie transportu kolejowego, wzmacnianie nacisku politycznego na rozwój regionalnej infrastruktury kolejowej do celów transportu towarowego oraz międzyregionalną integrację transgranicznych sieci kolejowych w celu usprawnienia przepływów

towarowych poza głównymi korytarzami sieci bazowej TEN-T. Oba projekty realizowane są w ramach Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej – Interreg VB Europa Środkowa 2014-2020.

Województwo kontynuuje również współpracę w ramach Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk, którego zadaniem jest m.in. inicjowanie przedsięwzięć służących rozwojowi gospodarczemu strefy korytarza Transeuropejskiej Sieci Transportowej.

Ponadto w zakresie obszaru interwencji: Niwelowanie deficytów rozwojowych obszarów wiejskich w makroregionie Polski Zachodniej Województwo Zachodniopomorskie w 2019 r. Województwo rozpoczęło realizację projektu Arrival Regions, który ma na celu zwiększenie zdolności decydentów z obszarów wiejskich, które w przeszłości były ograniczone przez spadek liczby i starzenie się ludności, do pomyślnego włączania młodych obywateli państw nienależących do UE w życie społeczne i zatrudnienie, co mogłoby przyczynić się do ustabilizowania sytuacji demograficznej. W 2019 r. w ramach projektu przygotowano katalog dobrych praktyk, zrealizowano wizytę studyjną obejmującą dobre praktyki w zakresie wspierania przedsiębiorczości kobiet oraz tworzenia przyjaznego klimatu dla imigrantów, a także przygotowywano „Transnarodową Strategię na rzecz innowacji społecznych w integracji obywateli państw spoza UE”. Projekt realizowany jest w ramach Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej – Interreg VB Europa Środkowa 2014-2020.

Wydatki na realizację zadań

Całkowita kwota wydatków na realizację zadań wynosi 478 100 zł, w tym:

Zadania wieloletnie

Na realizację celu: Wzmocnienie pozycji województwa w regionie Morza Bałtyckiego

przeznaczono ogółem 136 630 zł.

W ramach powyższego celu wdrażane są projekty:

- Porty Kreatywne – Internacjonalizacja branży kulturalnej i twórczej w regionie Morza Bałtyckiego w ramach Interreg BSR;
- TENTacle – wykorzystanie korytarza sieci bazowej TEN-T;
- Wsparcie techniczne Interreg VA Południowy Bałtyk 2014-2020.

Źródło sfinansowania wydatków poniesionych na realizację projektów stanowią:

- środki UE: 113 296 zł;
- środki z budżetu państwa: 6 823 zł;
- środki własne Województwa: 16 511 zł.

Na realizację celu: Efektywny i długofalowy rozwój polsko-niemieckiej współpracy transgranicznej

przeznaczono ogółem 41 254 zł.

W ramach powyższego celu wdrażane są projekty:

- Wspólny Sekretariat – Pomoc Techniczna w ramach Programu Współpracy Interreg VA;
- Regionalny Punkt Kontaktowy – Pomoc Techniczna w ramach Programu Współpracy Interreg VA/

Źródło sfinansowania wydatków poniesionych na realizację projektów stanowią:

- środki UE: 37 693 zł;
- środki z budżetu państwa: 2 321 zł;
- środki własne Województwa: 1 240 zł.

Na realizację celu: Rozwój europejskiej współpracy terytorialnej w oparciu o Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej przeznaczono ogółem 27 489 zł.

W ramach powyższego celu wdrażany jest projekt:

- TalkNET – Sieć zainteresowanych podmiotów z sektora transportu i logistyki w ramach Interreg VB.

Źródło sfinansowania wydatków poniesionych na realizację projektu stanowią:

- środki UE: 23 118 zł;
- środki własne Województwa: 4 371 zł.

Na realizację celu w zakresie obszaru interwencji: *Niwelowanie deficytów rozwojowych obszarów wiejskich w makroregionie Polski Zachodniej* przeznaczono ogółem 12 240 zł.

W ramach powyższego celu wdrażany jest projekt:

- Arrival Regions – Obszary napływowe – analiza podejść do innowacji społecznych na rzecz społecznej i gospodarczej integracji obywateli państw nienależących do UE w ramach PW Interreg VB.

Źródło sfinansowania wydatków poniesionych na realizację projektu stanowią:

- środki UE: 10 404 zł;
- środki własne Województwa: 1 836 zł.

Zadania jednoroczne

Na realizację celu: *Efektywny i długofalowy rozwój polsko-niemieckiej współpracy transgranicznej* przeznaczono ogółem 202 775 zł.

Źródło sfinansowania poniesionych wydatków stanowią środki własne Województwa.

Na realizację celu: *Rozwój europejskiej współpracy terytorialnej w oparciu o Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej* przeznaczono ogółem 57 712 zł.

- Źródło sfinansowania poniesionych wydatków stanowią środki własne Województwa.

Wnioski i podsumowanie

Współpraca sąsiedzka przylegających do siebie regionów granicznych ma kluczowe znaczenie dla Pomorza Zachodniego. Współpraca transgraniczna pomaga w codziennym łagodzeniu niekorzystnych skutków istnienia granic i przewyżnianiu skutków położenia terenów przygranicznych na obrzeżach państw oraz służy poprawie warunków życiowych mieszkańców. Obejmuje ona takie dziedziny życia jak: współpraca transgraniczna instytucji, środowisko naturalne i kultura, infrastruktura drogowa oraz edukacja.

Transgraniczne położenie naszego regionu stwarza wiele możliwości, szans i wzajemnych korzyści. Cecha ta jest jednym z podstawowych narzędzi integracji, która otwiera szanse na rozwój dzięki dodatkowym środkom finansowym przeznaczonym na realizację programu Współpracy Interreg VA. Program Współpracy Interreg VA realizowany jest już w kolejnej, trzeciej perspektywie finansowej UE, z udziałem Województwa Zachodniopomorskiego. Od lat wspiera działania instytucji Pomorza Zachodniego otwartych na realizację wspólnych transgranicznych projektów polsko-niemieckich. Głównym sukcesem Programu jest zacieśnienie kontaktów przygranicznych, realizacja projektów, które nie byłyby możliwe, gdyby nie dedykowane takim działaniom środki UE. Główną barierą finansowego wymiaru współpracy jest brak zaliczkowania w Programie.

Województwo Zachodniopomorskie jest bezpośrednio zaangażowane w realizację 12 projektów (TalkNET, TENTacle, GRESS, iEER, Arrival Regions, Creative Ports, Baltic Stories, Biking South Baltic, Baltic Heritage Routes, Fish Markets, I Transgraniczny Festiwal Kobiet, Europejski Kongres Kobiet. Relacje (z) Pogranicza oraz pośrednio w ramach EUWT w realizację dodatkowych 3 (REIF, NSB Core, BSR Access), finansowanych z 5 programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Każdy z tych projektów przyniósł wiele doświadczeń, które oddziałują na politykę współpracy międzyregionalnej i zagranicznej Pomorza Zachodniego. Zbiór dobrych praktyk oraz doświadczeń europejskich m.in. z obszaru transportu, rozwoju niebieskiej i zielonej gospodarki, zarządzania wielopoziomowego, przedsiębiorczości, turystyki, rybołówstwa, polityki imigracyjnej, internacjonalizacji MŚP, przemysłów kreatywnych będzie wykorzystywany w kolejnych latach nie tylko przez Województwo, ale też przez lokalnych interesariuszy, którzy mieli możliwość uczestniczenia w działaniach projektowych. Pomorze Zachodnie dzięki szerszemu wykorzystaniu mechanizmów współpracy

terytorialnej oraz łączeniu potencjałów z innymi regionami europejskimi, może w pełni wykorzystywać swoje miejsce w Europie, umacniając przy tym swoją pozycję w kraju i za granicą.

Doskonałym przykładem projektu, który był impulsem do podjęcia kilku nowych inicjatyw regionalnych i międzynarodowych, jest projekt iEER. Projekt został doceniony zarówno przez Komisję Europejską, jak i Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej – będzie promowany w ramach publikacji wydanych z okazji 30-lecia współpracy i programu Interreg oraz 15-lecia współpracy i programu Interreg w Polsce.

Począwszy od 2019 r. Województwo Zachodniopomorskie jest uczestnikiem pilotażowego projektu pn. RegHub realizowanego przez wybrane regiony Unii Europejskiej (w tym 3 polskie) i koordynowanego przez Komitet Regionów UE. Projekt ten polega na ujednoczeniu zasad prawnych w wybranych (najistotniejszych z punktu widzenia uczestników) aspektach. W 2019 r. przeanalizowano możliwość ujednoczenia praw krajowych (co znalazło wyraz w raportach KR UE przedstawionych Radzie Unii Europejskiej za pośrednictwem Komisji Europejskiej) w zakresie zamówień publicznych, czystości powietrza i ochrony zdrowia.

Innym dobrym przykładem współpracy jest kooperacja projektów TENTacle, NSB Core oraz Scandria2Act. W ramach projektów przygotowane zostały raporty opisujące możliwości i wyzwania związane z rozwojem połączeń transportowych oraz prowadzony był lobbying na rzecz najważniejszych inwestycji transgranicznych w Regionie Morza Bałtyckiego. W ramach współpracy międzyprojektowej udało się przygotować m.in. rekomendacje dotyczące włączenia połączenia Szczecin-Berlin do korytarzy sieci bazowej, co bezpośrednio przekłada się na możliwość uzyskania środków na inwestycje w ramach instrumentu „Łącząc Europę”.

Dzięki inicjatywom i projektom (np. COCO4CCI, EMMA, BALTIC HERITAGE ROUTES, LAST MILE, CICPA), realizowanym przez inne podmioty w województwie, zwiększają się możliwości osiągania celów Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 oraz zachowania ciągłości oraz pogłębiania różnych relacji międzyregionalnych.

Współpraca zagraniczna to również bilateralna kooperacja regionów w wielu obszarach, realizowana jest na podstawie zawartych porozumień, deklaracji i listów intencyjnych. Województwo podpisało kilkanaście umów o współpracy, jednakże część z relacji jest nieaktywna. Brak wspólnych działań nie oznacza, że nie zostaną one wznowione w najbliższym czasie. Wśród najczęstszych powodów zerwania kontaktu z zagranicznym partnerem jest samoistne zakończenie się relacji czy projektu, a w dalszej kolejności zmiany personalne u partnera. Na osłabienie relacji często wpływa również sytuacja polityczna w regionie partnerskim. W kilku przypadkach nastąpiło nieformalne zakończenie relacji, np. z Regionem Apulia, Prowincją Ourense, Prowincją Overijssel. Formalnego rozwiązania współpracy nie przewidziano w zapisach umów. W wielu przypadkach partnerzy chcą współpracować, jednakże planują ograniczyć środki finansowane przeznaczone na ten cel. W takich przypadkach (Region Skanii, Region Helsinki-Uusimaa) współpraca realizowana jest wyłącznie w ramach projektów finansowych ze środków UE

Województwo jest reprezentowane na forum instytucji Unii Europejskiej i stowarzyszeń międzynarodowych: Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej, Współpracy Subregionalnej Państw Morza Bałtyckiego, Komitetu Regionów, Polsko-Niemieckiej platformy współpracy Partnerstwo Odry, Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy, Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarne, Europejskiej Sieci Regionów i Obszarów Metropolitalnych, Platformy Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej, Środkoeuropejskiego Korytarza Transportowego Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej z ograniczoną odpowiedzialnością oraz Platformy Inteligentnej Specjalizacji (S3 Platform).

Zagadnieniami związanymi ze współpracą zagraniczną w województwie zachodniopomorskim zajmuje się kilkadziesiąt jednostek, z czego większa część jedynie formalnie, co powoduje problemy koordynacyjne i kompetencyjne. Generalnie działania tych instytucji nie są wystarczające, aby w pełni wykorzystać potencjał leżący w tej formie współpracy. Należy dążyć do:

- zwiększenia efektywności działań adekwatnie do możliwości finansowych,

- zwiększenia liczby projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych,
- bardziej ostrożnego dobierania działań, tak aby służyły one konkretnemu celowi, miały przełożenie na wybrane cele i odpowiadały na określone potrzeby regionu.

W związku z trwającym procesem przygotowania nowej perspektywy finansowej (m.in. zdefiniowaniem priorytetów tematycznych programów Interreg), jak również rewizją Planu Działania (Action Plan) Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego należy przygotować dokument wskazujący cele krótkookresowe współpracy zagranicznej oraz rozszerzyć katalog podmiotów zaangażowanych w realizację Polityki. Ze względu na coraz bardziej widoczny spadek dynamiki zawierania nowych partnerstw należy w większym stopniu zaangażować się we współpracę w ramach projektów unijnych.

WYKAZ UCHWAŁ SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO**PODJĘTYCH W 2019 ROKU****1. Uchwała Nr III/30/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 roku w sprawie uchwalenia budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2019 rok.**

Na podstawie uchwały przekazano realizatorom zawiadomienia o ostatecznych kwotach ujętych w uchwalonym budżecie na 2019 rok oraz opracowano plany finansowe Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, jednostek budżetowych i zakładu budżetowego w formie Zarządzeń Kierowników. Zatwierdzone plany finansowe stanowiły podstawę gospodarki finansowej jednostek oraz podstawę dokonywania zmian w budżecie według poszczególnych kompetencji.

Uchwała została przekazana do Regionalnej Izby Obrachunkowej i zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej.

2. Uchwała Nr III/31/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 roku w sprawie zmiany uchwały Nr XX/326/17 z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego.

Wymienioną uchwałą zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia. O zmianach wprowadzonych uchwałą powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF.

Uchwała została przekazana do Regionalnej Izby Obrachunkowej oraz zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej.

3. Uchwała Nr III/32/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 roku w sprawie udzielenia pomocy finansowej w trybie dotacji celowej Gminie Mieszkowice.

Powyższą uchwałą Gminie Mieszkowice udzielona została pomoc finansowa w wysokości 200 000,00 zł z przeznaczeniem na odbudowę budynku komunalnego, który uległ zniszczeniu w wyniku pożaru, jaki miał miejsce 31 października 2018r. W wyniku ww. zdarzenia zniszczeniu uległa zabytkowa kamienica zamieszkała przez 8 rodzin (23 osoby) stanowiąca komunalny zasób mieszkalny oraz przylegająca do budynku kamienica prywatna zamieszkała przez 2 rodziny (7 osób).

Umowa z Gminą nie została podpisana z uwagi na niezależne od Gminy Mieszkowice przedłużające się procedury związane z rozpoczęciem odbudowy zniszczonego budynku (na bieżąco sprawa była monitorowana). Gmina wystąpiła z prośbą o przesunięcie pomocy finansowej z roku 2019 na 2020.

W dn. 23 października 2019 r. Zarząd WZ wyraził zgodę na zmniejszenie planu wydatków na 2019 r. i zwiększenie projektu budżetu na 2020 r. Sprawa będzie ponownie procedowana w 2020 r. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

4. Uchwała Nr III/33/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 roku w sprawie określenia programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego.

Realizując obowiązek ustawowy Sejmik uchwalił Program Ochrony Środowiska Przed Hałasem dla Województwa Zachodniopomorskiego. Do uchwały dołączono uzasadnienie zawierające informację o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz zestawienie uwag i sposób ich wykorzystania.

Uchwałą opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 lutego 2019 r., poz. 1051 a także w Biuletynie Informacji Publicznej.

5. Uchwała Nr III/34/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 roku w sprawie stwierdzenia przekształcenia Wojewódzkiego Technikum dla Młodzieży w Świnoujściu.

Dostosowano organizację Wojewódzkiego Technikum dla Młodzieży w Świnoujściu, wchodzącego w skład Zachodniopomorskiego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu, do nowego ustroju szkolnego wprowadzonego przepisami ustawy Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo Oświatowe. Pierwsze postępowanie rekrutacyjne do klasy I pięcioletniego technikum dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej przeprowadzono w roku szkolnym 2019/2020. Uchwałą przekazano, do wiadomości i stosowania, Dyrektorowi Szkoły. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

6. Uchwała Nr III/35/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 roku w sprawie stwierdzenia przekształcenia Liceum Ogólnokształcącego Specjalnego wchodzącego w skład Zespołu Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrawiskowym „Słoneczko” w Kołobrzegu.

W związku z reformą oświaty i wejściem w życie nowych przepisów oświatowych oraz realizując zapisy ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r., poz. 60 ze zm.) organ prowadzący placówki oświatowe zobowiązany był do stwierdzenia przekształcenia 3-letnich LO w 4-letnie LO - uchwałę zrealizowano zgodnie z zapisami ustawowymi. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

7. Uchwała Nr III/36/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 roku w sprawie stwierdzenia przekształcenia I Liceum Ogólnokształcącego im. Tarasa Szewczenki w Białym Borze.

W związku z reformą oświaty i wejściem w życie nowych przepisów oświatowych oraz realizując zapisy ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r., poz. 60 ze zm.) organ prowadzący placówki oświatowe zobowiązany był do stwierdzenia przekształcenia 3-letnich LO w 4-letnie LO - uchwałę zrealizowano zgodnie z zapisami ustawowymi.

Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

8. Uchwała Nr III/37/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 roku w sprawie ustanowienia na Pomorzu Zachodnim roku 2019 – Rokiem Unii Europejskiej, z okazji 15. rocznicy przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.

Na wniosek Komisji Rozwoju Promocji i Współpracy zagranicznej ustanowiono rok 2019 Rokiem Unii Europejskiej. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

9. Uchwała Nr III/38/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 roku w sprawie zmiany uchwały Nr XVIII/321/16 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 grudnia 2016 r. w sprawie uchwalenia aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2028.

Ustawa z 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw nałożyła na Sejmik obowiązek wskazania miejsc spełniających warunki magazynowania odpadów, do których kierowane będą pojazdy wraz z odpadami (w przypadku ujawnienia naruszenia szczegółowych wymagań transportu; przemieszczania odpadów do nieuprawnionego odbiorcy; naruszenia przepisów o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów), zatrzymane przez Krajową Administrację Skarbową, Straż Graniczną, Policję, ITD oraz organy Inspekcji Ochrony Środowiska. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

10. Uchwała Nr III/39/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 roku w sprawie przyjęcia stanowiska w sprawie finansowania Ośrodków Adopcyjnych w Województwie Zachodniopomorskim.

Uchwałę przekazano zgodnie z rozdzielnikiem. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

11. Uchwała Nr IV/40/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie zamiaru likwidacji Wojewódzkiej Szkoły Policealnej dla Dorosłych w Szczecinie i zamiaru przeniesienia kształcenia.

Rozpoczęto proces dostosowania działalności szkół policealnych w związku z ustawą z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw. Dostosowanie polegało na likwidacji szkoły policealnej dla dorosłych i przeniesieniu kształcenia by od 1 września 2019 r. szkoła policealna kształciła w formie dziennej, stacjonarnej oraz zaocznej, bez rozróżnienia na szkołę dla młodzieży czy dla dorosłych.

Uzyskano pozytywną opinię Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty w Szczecinie co do zamiaru likwidacji Szkoły oraz przeniesienia kształcenia w zawodach do szkoły tego samego typu. Uczniowie/słuchacze zostali powiadomieni o zamiarze likwidacji Szkoły oraz o przeniesieniu kształcenia do Wojewódzkiej Szkoły Policealnej dla Młodzieży. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

12. Uchwała Nr IV/41/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie zamiaru likwidacji Wojewódzkiej Szkoły Policealnej dla Młodzieży w Świnoujściu.

Rozpoczęto proces dostosowania działalności szkół policealnych w związku z ustawą z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw. Dostosowanie polegało na likwidacji szkoły policealnej dla młodzieży, by od 1 września 2019 r. szkoła policealna kształciła w formie dziennej, stacjonarnej oraz zaocznej, bez rozróżnienia na szkołę dla młodzieży czy dla dorosłych.

Uzyskano pozytywną opinię Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty w Szczecinie co do zamiaru likwidacji Szkoły. Uczniowie zostali powiadomieni o zamiarze likwidacji Szkoły. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

13. Uchwała Nr IV/42/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie przyjęcia projektu Statutu Województwa Zachodniopomorskiego.

Przyjęty projekt Statutu Województwa Zachodniopomorskiego przekazano do uzgodnienia Prezesowi Rady Ministrów. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

14. Uchwała Nr IV/43/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie dokonania zmian w Statucie Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stanominie nadanego uchwałą nr XXVIII/440/17 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 listopada 2017 r.

W dniu 28 lutego 2019 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę w sprawie dokonania zmian w Statucie Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stanominie nadanego uchwałą nr XXVIII/440/17 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 listopada 2017 r. Zmiany dotyczyły skreślenia Oddziału Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych, w związku z jego likwidacją. W dniu 26 marca 2019 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 1608. W dniu 9 kwietnia 2019 r. przedmiotowa uchwała weszła w życie (po upływie 14 dni od daty ogłoszenia). Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

15. Uchwała Nr IV/44/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie zmian w Statucie Samodzielnego Publicznego Specjalistycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Zdroje” w Szczecinie nadanego uchwałą nr XXVIII/445/17 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 listopada 2017 roku.

W dniu 28 lutego 2019 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę w sprawie zmian w Statucie Samodzielnego Publicznego Specjalistycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Zdroje” w Szczecinie nadanego uchwałą nr XXVIII/445/17 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 listopada 2017 roku.

Zmiany dotyczyły:

- dodania Oddziałów: Szpitalnego Oddziału Ratunkowego dla Dzieci, Obserwacyjnego Pediatrycznego oraz Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych,
- zastąpienia nazwy „Klinika Pediatrii, Gastroenterologii i Reumatologii” nazwą „Klinika Pediatrii, Gastrologii i Reumatologii Dziecięcej”,
- zastąpienia nazwy „Oddział Chirurgii Dziecięcej, Ortopedii i Urologii z Pododdziałem Centrum Leczenia Oparzeń” nazwą „Chirurgii Dziecięcej, Ortopedii i Urologii z Pododdziałem Centrum Leczenia Oparzeń”,
- dodania Poradni: Diabetologicznej, Dziennego Oddziału Psychiatrycznego Ogólnego oraz Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży.

W dniu 26 marca 2019 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 1609. W dniu 9 kwietnia 2019 r. przedmiotowa uchwała weszła w życie (po upływie 14 dni od daty ogłoszenia). Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

16. Uchwała Nr IV/45/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie zmian w Statucie Szpitala Wojewódzkiego im. Mikołaja Kopernika w Koszalinie nadanego uchwałą nr XXVIII/437/17 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 listopada 2017 roku, zmienionego uchwałą nr XXXV/545/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 26 września 2018 r.

W dniu 28 lutego 2019 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę w sprawie zmian w Statucie Szpitala Wojewódzkiego im. Mikołaja Kopernika w Koszalinie nadanego uchwałą nr XXVIII/437/17 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 listopada 2017 roku, zmienionego uchwałą nr XXXV/545/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 26 września 2018 r.

Zmiany dotyczyły:

- zastąpienia nazwy „Oddział Wewnętrzny z Pododdziałem Nefrologicznym” nazwą „Oddział Wewnętrzny z Pododdziałem Diabetologii i Pododdziałem Nefrologii, Pracownią Holterowską”,
- skreślenia nazwy „Oddział Wewnętrzny z Pododdziałem Diabetologii, Pracownią Holterowską”,
- oznaczenia dotychczasowej treści § 17 numerem 1.

Jednocześnie, w związku z podjęciem przedmiotowej uchwały, utraciła moc uchwała nr XXXV/545/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 26 września 2018 r. w sprawie zmian w Statucie Szpitala Wojewódzkiego im. Mikołaja Kopernika w Koszalinie nadanego uchwałą nr XXVIII/437/17 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 listopada 2017 r.

W dniu 26 marca 2019 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił przedmiotową uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 1610.

W dniu 9 kwietnia 2019 r. przedmiotowa uchwała weszła w życie (po upływie 14 dni od daty ogłoszenia). Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

17. ***Uchwała Nr IV/46/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie odwołania przedstawiciela Rady Społecznej Regionalnego Szpitala w Kołobrzegu, dla którego podmiotem tworzącym jest Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego.***

W związku ze złożoną rezygnacją odwołano Janusza Gromka ze składu Rady Społecznej Regionalnego Szpitala w Kołobrzegu, uchwałę przekazano zainteresowanym. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

18. ***Uchwała Nr IV/47/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie powołania przedstawiciela Rady Społecznej Regionalnego Szpitala w Kołobrzegu, dla którego podmiotem tworzącym jest Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego.***

W związku ze złożoną rezygnacją, uzupełniono skład rady, powołano Annę Mieczkowską, uchwałę przekazano zainteresowanym. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

19. ***Uchwała Nr IV/48/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie ustalenia maksymalnej wysokości pożyczek i poręczeń udzielanych przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w roku budżetowym 2019.***

Zgodnie z art. 18 pkt 19 lit. d ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa do wyłącznej właściwości Sejmiku Województwa należy ustalanie maksymalnej wysokości pożyczek i poręczeń udzielanych przez Zarząd Województwa w roku budżetowym. Uchwałą nr IV/48/19 ustalono maksymalną wysokość poręczeń i pożyczek udzielanych przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w roku budżetowym 2019 na kwotę 4.000.000,00 zł. W oparciu o Uchwałę IV/48/19 Zarząd Województwa w dniu 11 marca 2019 roku udzielił z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego długoterminowej pożyczki dla Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Szczecinie w wysokości 4 000 000,00 zł z przeznaczeniem na działania związane z procesem konsolidacji Szpitala Specjalistycznego w Zduńowie z Samodzielnym Publicznym Wojewódzkim Szpitalem Zespołowym przy ul. Arkońskiej. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

20. ***Uchwała Nr IV/49/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie przystąpienia do realizacji przez Województwo Zachodniopomorskie międzynarodowego projektu pn. „Porty Kreatywne - Internacjonalizacja branży kulturalnej i twórczej w regionie Morza Bałtyckiego” (akronim: Creative Ports) realizowanego w ramach Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej – Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020 przy współfinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszy Rozwoju Regionalnego.***

Projekt stanowiący przedmiot uchwały realizowany jest przez Wydział Współpracy Terytorialnej i Turystyki we współpracy ze Stowarzyszeniem Media Dizajn. Projekt jest na etapie badania narzędzi internacjonalizacji sektora kreatywnego oraz wymiany doświadczeń w zakresie budowania efektywnych strategii regionalnych. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

21. ***Uchwała Nr IV/50/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie zmiany uchwały Nr XXXIII/529/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowej spółkom wodnym z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego, trybu postępowania w sprawie o udzielenie dotacji oraz sposobu jej rozliczania.***

Dotacji celowej z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego, na bieżące utrzymanie urządzeń melioracji wodnych w 2019 r., udzielono 14 spółkom wodnym. Kwota przyznanej dotacji, zgodnie z zawartymi umowami dotacji wyniosła 272.380,70 zł. Po wykonaniu zadań, w wyniku zmniejszenia zakresów rzeczowych przez 3 spółki wodne, kwota dotacji wykorzystanej wyniosła 267.670,66 zł. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

22. ***Uchwała Nr IV/51/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie zmiany uchwały w sprawie zasad przyznawania z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego stypendiów w dziedzinie kultury dla osób zajmujących się profesjonalnie twórczością artystyczną, uchwałę w sprawie ustanowienia Nagrody „Pro Arte” Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego oraz Nagród Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury oraz uchwałę w sprawie ustalenia zasad przyznawania z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego stypendiów w ramach Programu Stypendialnego Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego pn. „Janko Muzykant”.***

Uchwała została dostosowana do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2016/679 dotyczącego ochrony danych (RODO). Ponadto wprowadzono, wynikające z doświadczeń, zmiany mające na celu udoskonalenie całego procesu przyznawania wymienionych w uchwale nagród. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

23. ***Uchwała Nr IV/52/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie z lokatorem umowy najmu obejmującej całość zabudowań wraz z działką, położonych w Kamieniu Pomorskim przy ul. Dziwnowskiej 6a oraz w sprawie przyznania uprawnienia pierwszeństwa nabycia i udzielenia bonifikaty.***

Uchwały wykonawcze Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego:

1) Nr 525/19 z dnia 29 marca 2019 r. (Umowę najmu Nr 33/WliN/2019 zawarto w dniu 1 sierpnia 2019 r.)

2) Nr 1506/19 z dnia 22 sierpnia 2019 r. (Umowę sprzedaży za bonifikatą zawarto w dniu 29 listopada 2019 r. – Akt notarialny Rep. A Nr 12092/2019.).

Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

24. Uchwała Nr IV/53/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie powierzenia Gminie Tychowo zadania Województwa Zachodniopomorskiego.

Porozumienie z dnia 28 marca 2019 z Gminą Tychowo, dotyczące powierzenia do realizacji gminie zadania województwa zachodniopomorskiego polegającego na budowie drogi rowerowej z centrum miejscowości Tychowo do miejscowości Borzysław – gm. Tychowo”. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

25. Uchwała Nr IV/54/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie skargi na Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie.

Uznano skargę za bezzasadną, przekazano uchwałę skarżącemu. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

26. Uchwała Nr IV/55/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie wyznaczenia kandydata do Regionalnej Rady Ochrony Przyrody w Szczecinie.

Wyznaczono Artura Nycza jako przedstawiciela Sejmiku i przekazano uchwałę RDOŚ, uchwałę przekazano zainteresowanym. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

27. Uchwała Nr V/56/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 marca 2019 roku w sprawie udzielenia pomocy finansowej Miastu Szczecinek w formie dotacji celowej z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2019 roku programu polityki zdrowotnej „Dofinansowanie do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców Miasta Szczecinek na lata 2017 – 2019”.

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę nr 866/19 z dnia 21 maja 2019 roku w sprawie zawarcia umowy o udzielenie pomocy finansowej Miastu Szczecinek w formie dotacji celowej, z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2019 r. programu polityki zdrowotnej „Dofinansowanie do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców Miasta Szczecinek na lata 2017 – 2019”. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

28. Uchwała Nr V/57/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 marca 2019 roku w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Koszalin z przeznaczeniem na dofinansowanie działalności Bałtyckiego Teatru Dramatycznego w Koszalinie.

Sejmik wyraził zgodę na udzielenie dofinansowania w kwocie 500 000,00 zł na bieżącą działalność BTD w Koszalinie. W ramach przyznanych środków zaplanowano realizację pięciu premier przeznaczonych dla różnych grup wiekowych, organizację 10 Koszalińskich Konfrontacji Młodych oraz 45 spektakli na terenie województwa zachodniopomorskiego. Uchwała podjęta i zrealizowana. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

29. Uchwała Nr V/58/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 marca 2019 roku w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Koszalin z przeznaczeniem na dofinansowanie działalności Filharmonii Koszalińskiej.

Proponowane w uchwale dofinansowanie w kwocie 300.000,00 zł na działalność Filharmonii Koszalińskiej jest odpowiedzią na wniosek, z którym do Marszałka Województwa zwróciły się władze Gminy Miasto Koszalin.

Uchwała podjęta i zrealizowana. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

30. Uchwała Nr V/59/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 marca 2019 roku w sprawie zmian budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2019 rok oraz zmiany uchwały Nr III/30/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 r. w sprawie uchwalenia budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2019 rok.

Wymienioną uchwałą zaktualizowany został budżet Województwa. O zmianach wprowadzonych uchwałą powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych.

Uchwała została przekazana do Regionalnej Izby Obrachunkowej oraz opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

31. Uchwała Nr V/60/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 marca 2019 roku w sprawie zmiany uchwały Nr XX/326/17 z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego.

Wymienioną uchwałą zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia. O zmianach wprowadzonych uchwałą powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF.

Uchwała została przekazana do Regionalnej Izby Obrachunkowej oraz opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

32. Uchwała Nr V/61/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 marca 2019 roku w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w 2019 r.

W lutym 2019 r. Województwo Zachodniopomorskie otrzymało informację o wysokości środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), ustalonych według algorytmu, na realizację zadań określonych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zgodnie z informacją, wysokość środków na ww. cel wynosiła 16 134 135,00 zł.

Powyższą uchwałą Sejmiku określono, że ze środków algorytmowych realizowane będą w 2019 r. następujące zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych:

- 1) dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych – 2 814 135,00 zł,
- 2) dofinansowanie kosztów utworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej – 12 980 000,00 zł,
- 3) zlecenie fundacjom i organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej – 340 000,00 zł.

Realizacja zadań przedstawiała się następująco:

- 1) dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych - dostępna kwota 2 814 135,00 zł

Na dofinansowanie robót budowlanych w 2019 r. w wymaganym terminie, tj. do 30 listopada 2018 r., wpłynęło 8 wniosków, z czego 4 poprawne pod względem formalnym, na łączną kwotę wnioskowanego dofinansowania ok. 7,3 mln zł. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego udzielił dofinansowania 4 poniższym wnioskodawcom:

Lp.	Wnioskodawca	Dofinansowane zadanie	Przyznane dofinansowanie w zł
1.	Powiat Stargardzki ul. Skarbowska 1 73-110 Stargard	Wymiana dźwigu osobowego typu szpitalnego na dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych w DPS w Dolicach	170 000,00
2.	PSONI Koło Kamienia Pomorskim ul. Garncarska 4 72-400 Kamień Pomorski	Rozbudowa i nadbudowa istniejącego budynku Warsztatów Terapii Zajęciowej przy ul. Kopernika 12 w Kamieniu Pomorskim. Wprowadzenie funkcji handlowo-usługowej oraz budowa parkingu naziemnego wraz z rozbiórką istniejącego budynku garażowego	1 800 000,00
3.	Uzdrowsko Połczyn Zdrój PGU S.A. ul. Zdrojowa 6 78-320 Połczyn Zdrój	Budowa basenu krytego na terenie kompleksu Zakładu Leczniczego Gryf w Połczynie Zdroju	320 000,00
4.	Instytut Medyczny im. Jana Pawła II al. Wyzwolenia 52 71-506 Szczecin	Rozbudowa, przebudowa, nadbudowa i termomodernizacja wraz ze zmianą sposobu użytkowania istniejącego budynku szkoły na funkcję DPS w miejscowości Kolsk, gmina Bierzwnik, powiat Choszczeński	524 135,00
		RAZEM	2 814 135,00

- 2) dofinansowanie kosztów utworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej - dostępna kwota 12 980 000,00 zł

W województwie zachodniopomorskim w 2019 r. ze środków PFRON dofinansowano koszty działania 9 zakładów aktywności zawodowej (ZAZ): w Stargardzie, Kołobrzegu, Kamieniu Pomorskim, Dobrej, Goleniowie, Choszczynie, Gryfinie, Wałczu i Juchowie. Zakłady w Goleniowie, Juchowie, Choszczynie, Gryfinie i Wałczu zostały utworzone w 2018 r.

Podział środków PFRON na dofinansowanie kosztów działania ZAZ w 2019 r. przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Zakład	Stan zatrudnienia OzN przyjęty przez PFRON do algorytmu, wg spisu umów zawartych zgodnie z rozporz. w spr. zaz do 30.11.18 r.	Przyznane dofinansowanie w zł	Faktyczny stan zatrudnienia OzN ustalony na 31.12.18 r.	Dofinansowanie należne wg faktycznego stanu zatrudnienia - aneksy
1.	Zakład Aktywności Zawodowej CENTRALNA KUCHNIA w Stargardzie	69	1 518 000,00	69	1 518 000,00
2.	Zakład Aktywności Zawodowej w Kołobrzegu	49	1 078 000,00	49	1 078 000,00
3.	Zakład Aktywności Zawodowej w Kamieniu Pomorskim	51	1 122 000,00	51	1 122 000,00
4.	Międzygminny Zakład Aktywności Zawodowej w Dobrej	175	3 850 000,00	175	3 850 000,00
5.	Zakład Aktywności Zawodowej w Goleniowie	71	1 562 000,00	71	1 562 000,00
6.	Zakład Aktywności Zawodowej w Juchowie	plan 50 OzN	1 100 000,00	21	462 000,00
7.	Zakład Aktywności Zawodowej "Szansa" w Choszcznie	25	550 000,00	25	550 000,00
8.	Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Gryfinie	plan 40 OzN	880 000,00	37	814 000,00
9.	Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Wałczu	plan 60 OzN	1 320 000,00	54	1 188 000,00
RAZEM		590	12 980 000,00	552	12 144 000,00

Zgodnie z umowami zawartymi do 30 listopada 2018 r. (termin wynikający z przepisów rozporządzenia w sprawie zakładów aktywności zawodowej) stan zatrudnienia wskazany przez Organizatorów ZAZ kształtował się na poziomie 590 osób z niepełnosprawnością (OzN). Kwota na działanie ZAZ wynosiła 12 980 000,00 zł (590 x 22.000,00 zł – kwota na dofinansowanie kosztów rocznego pobytu jednej osoby niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zatrudnionej w ZAZ).

Nowoutworzone ZAZ w Juchowie, Gryfinie i Wałczu nie osiągnęły do końca 2018 r. zakładanego wskaźnika zatrudnienia OzN. Zatem łączna kwota dofinansowania ze środków PFRON należna Organizatorom ZAZ wyniosła 12 144 000,00 zł. Powstała nadwyżkę w kwocie 836 000,00 zł przeznaczono na zwiększenie zatrudnienia w istniejących ZAZ.

3) zlecenie fundacjom i organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej - dostępna kwota 340 000,00 zł

Realizując powyższe zadanie Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, uchwałą 1040/19 z dnia 13 czerwca 2019 r., ogłosił rozstrzygnięcie konkursu ofert na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków PFRON, w formie wsparcia.

Poniżej wykaz dotacji celowych udzielonych organizacjom pozarządowym ze środków PFRON w ramach otwartego konkursu ofert w roku 2019:

Lp.	Organizacja	Nazwa zadania	Kwota dotacji w zł	Kwota na zadanie w zł
1.	Polski Związek Głuchych Oddział Zachodniopomorski	Prowadzenie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek	105 700,00	105 700,00
2.	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Bratek” w Barlinku	Organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy bezpośrednio zaangażowanych w proces rehabilitacji zawodowej lub społecznej osób niepełnosprawnych (...)	19 200,00	84 650,00
3.	Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział w Szczecinie		12 280,00	
4.	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Radość z życia”, Gudowo		18 600,00	
5.	Fundacja Promocja Zdrowia w Szczecinie		34 570,00	

6.	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Szczecinie	Prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć, które: a) mają na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych, b) rozwijają umiejętności sprawnego komunikowania się z otoczeniem osób z uszkodzeniami słuchu, mowy, z autyzmem i z niepełnosprawnością intelektualną, c) usprawniają i wspierają funkcjonowanie osób z autyzmem i z niepełnosprawnością intelektualną w różnych rolach społecznych i w różnych środowiskach	25 500,00	120 300,00
7.	Fundacja Promocja Zdrowia w Szczecinie		75 300,00	
8.	Szczecińskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Chorobą Parkinsona		19 500,00	
9.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, Ruchową i z Autyzmem w Resku	Organizowanie regionalnych i ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych wspierających ich aktywność w tych dziedzinach	8 000,00	29 350,00
10.	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Gryficach		10 150,00	
11.	Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Psychiczną i Intelktualną „Przyjazny Dom” w Wałczu		6 200,00	
12.	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Radość z życia”, Gudowo		5 000,00	
RAZEM środki PFRON na konkurs ofert dla organizacji pozarządowych			340 000,00	340 000,00

Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

33. Uchwała Nr V/62/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 marca 2019 roku w sprawie określenia ogólnej powierzchni uprawy maku i konopi włóknistych oraz rejonizacji tych upraw na terenie województwa zachodniopomorskiego w roku 2019”.

Treść powyższej uchwały, przyjętej przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego została wysłana do zainteresowanych stron (wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast, firmy posiadające zezwolenie marszałka na prowadzenie działalności w zakresie skupu konopi włóknistych) celem dalszej realizacji. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

34. Uchwała Nr V/63/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 marca 2019 roku w sprawie skargi na działalność Publicznego Ośrodka Adopcyjnego w Szczecinie.

Uznano skargę za bezzasadną, przekazano uchwałę skarżącemu. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

35. Uchwała Nr VI/64/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie przyjęcia projektu Statutu Województwa Zachodniopomorskiego.

Przyjęto projekt Statutu Województwa Zachodniopomorskiego uwzględniający uwagi Prezesa Rady Ministrów i ponownie przekazano ww. projekt do uzgodnienia. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

36. Uchwała Nr VI/65/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie zasad i trybu wykonywania obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej przez mieszkańców Województwa Zachodniopomorskiego.

Przyjęte zasady i tryb wykonywania obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej przez mieszkańców Województwa Zachodniopomorskiego przekazano do publicznej wiadomości. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

37. Uchwała Nr VI/66/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie likwidacji Wojewódzkiej Szkoły Policealnej dla Dorosłych w Szczecinie.

Z dniem 31 sierpnia 2019 r. zlikwidowano Wojewódzką Szkołę Policealną dla Dorosłych w Szczecinie. Struktura ZCKZiU w Szczecinie została dostosowana w Systemie Informacji Oświatowej. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

38. Uchwała Nr VI/67/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie dostosowania nazwy Wojewódzkiej Szkoły Policealnej dla Młodzieży w Szczecinie.

Dostosowano organizację Wojewódzkiej Szkoły Policealnej dla Młodzieży w Szczecinie. Rada Pedagogiczna Zachodniopomorskiego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie dostosowała statut Wojewódzkiej Szkoły Policealnej dla Młodzieży w Szczecinie do przepisów ustawy – Prawo oświatowe w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, w terminie do 30 listopada 2019 r. Uchwałę przekazano, do wiadomości i stosowania, Dyrektorowi Szkoły. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

39. Uchwała Nr VI/68/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie likwidacji Wojewódzkiej Szkoły Policealnej dla Młodzieży w Świnoujściu.

Z dniem 31 sierpnia 2019 r. zlikwidowano Wojewódzką Szkołę Policealną dla Młodzieży. Struktura ZCKZiU w Świnoujściu została dostosowana w Systemie Informacji Oświatowej. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

40. Uchwała Nr VI/69/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie dostosowania nazwy Wojewódzkiej Szkoły Policealnej dla Dorosłych w Świnoujściu.

Dostosowano organizację Wojewódzkiej Szkoły Policealnej dla Dorosłych w Świnoujściu. Rada Pedagogiczna Zachodniopomorskiego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu dostosowała statut Wojewódzkiej Szkoły Policealnej dla Dorosłych w Świnoujściu do przepisów ustawy – Prawo oświatowe w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, w terminie do 30 listopada 2019 r. Uchwałę przekazano, do wiadomości i stosowania, Dyrektorowi Szkoły. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

41. Uchwała Nr VI/70/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Szczecin w formie dotacji celowej z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2019 roku programu polityki zdrowotnej „Program dofinansowania do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego na lata 2019-2021 dla mieszkańców Szczecina”.

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę nr 867/19 z dnia 21 maja 2019 roku w sprawie zawarcia umowy o udzielenie pomocy finansowej Gminie Miastu Szczecin w formie dotacji celowej z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2019 r. programu polityki zdrowotnej „Program dofinansowania do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego na lata 2019-2021 dla mieszkańców Szczecina”. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

42. Uchwała Nr VI/71/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie przystąpienia Województwa Zachodniopomorskiego do projektu „Na dwóch kółkach wokół Zalewu Szczecińskiego – polsko-niemiecki produkt turystyczny” – INT 138 w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego; Programu Współpracy Interreg VA Meklemburgia – Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska oraz podpisania umowy o dofinansowanie projektu.

Zgodnie z decyzją Sejmiku Gabinet Marszałka przystąpił do realizacji projektu. Zakończenie projektu przewidziano na 6 czerwca 2021 roku, natomiast ostateczne zakończenie realizacji uchwały nastąpi z chwilą ostatniej refundacji, która została w WPF przewidziana w ostatnim kwartale 2021 roku. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

43. Uchwała Nr VI/72/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie przystąpienia Województwa Zachodniopomorskiego do realizacji międzynarodowego projektu pn.: „Obszary napływowe - Analiza podejść do innowacji społecznych na rzecz społecznej i gospodarczej integracji obywateli państw nienależących do UE” (akronim: ARRIVAL REGIONS) w ramach Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej – Interreg VB Europa Środkowa 2014-2020 przy współfinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Projekt stanowiący przedmiot uchwały realizowany jest przez Wydział Współpracy Terytorialnej i Turystyki we współpracy z Uniwersytetem Szczecińskim. Projekt jest na etapie przygotowania pierwszych rezultatów, w tym np. Transnarodowej Strategii na rzecz innowacji społecznych w integracji obywateli państw spoza UE. W roku 2020 zorganizowane zostaną warsztaty dla interesariuszy z Koszalińsko – KołobrzESCO – Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego, rozpocznie się również realizacja zadania pilotażowego mającego na celu rozwój kompetencji międzykulturowych u dzieci i młodzieży. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

44. ***Uchwała Nr VI/73/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie utworzenia wraz z innymi jednostkami samorządu terytorialnego Stowarzyszenia „Droga Ekspresowa S10”.***

Pismem z dnia 8 maja 2019 r. uchwałę przekazano do Urzędu Miasta Piły koordynującego działania związane z wpisaniem Stowarzyszenia do Krajowego Rejestru Sądowego. Obecnie trwa procedura wpisania Stowarzyszenia do KRS. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

45. ***Uchwała Nr VI/74/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie przyjęcia oceny sytuacji na rynku pracy w województwie zachodniopomorskim oraz sprawozdania z działań realizowanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie w 2018 roku.***

Przedmiotowa Uchwała została zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie.

W 2018 roku mieliśmy do czynienia z kontynuacją pożądaných zmian na zachodniopomorskim rynku pracy. Świadczą o tym wartości jakie przyjmują najważniejsze wskaźniki opisujące sytuację na rynku pracy. W pierwszej kolejności należy wymienić stopę bezrobocia rejestrowanego. W 2017 roku odnotowano w naszym województwie po raz pierwszy od wejścia Polski do Unii Europejskiej jednocyfrową stopę bezrobocia. Natomiast w 2018 roku mieliśmy do czynienia z kolejnymi spadkami wartości wskaźnika, aż do rekordowo niskiego poziomu 7,1% w lipcu. Od stycznia do sierpnia 2018 roku liczba osób znajdujących w rejestrach powiatowych urzędów pracy spadła z 55 773 do 43 776, tj. o 21,5%. W ostatnich czterech miesiącach 2018 roku mieliśmy do czynienia z sezonowym wzrostem liczby osób bezrobotnych, co w konsekwencji doprowadziło do wzrostu stopy bezrobocia do 7,4% na koniec grudnia. Jednak była to wartość wyraźnie niższa niż na koniec 2017 roku (8,5%). Tym samym, mimo cyklicznego, sezonowego wzrostu liczby osób bezrobotnych, zakończyliśmy rok na zachodniopomorskim rynku pracy z rekordowo niskim bezrobociem. Na koniec 2017 roku wyższa stopa bezrobocia występowała w pięciu województwach, a w 2018 roku takich województw było już sześć. Wielkość spadku stopy bezrobocia mierzonej dla miesiąca grudnia rok do roku pozwoliła Pomorzu Zachodniemu zająć w zestawieniu ogólnopolskim bardzo wysokie, drugie miejsce. Tylko w jednym województwie odnotowano wyższy spadek liczby bezrobotnych (woj. warmińsko – mazurskie).

O poprawie sytuacji na zachodniopomorskim rynku pracy świadczą także wartości przyjmowane przez wskaźnik zatrudnienia oraz współczynnik aktywności zawodowej. Ze względu na okres występowania wahań sezonowych szczególnie interesujące dla analiz porównawczych są dane dla końca IV kwartału. Z kolei ze względu na specyfikę dominującego modelu uczestnictwa w rynku pracy warto odwołać się do danych dla przedziału wiekowego 20-64 lata. W przypadku wskaźnika zatrudnienia mamy w naszym województwie do czynienia z jednym z najwyższych wzrostów w Polsce. O ile w skali całego kraju odnotowano wzrost wartości wskaźnika o 1 p. proc., to województwie zachodniopomorskim wyniósł on 2,8%. Był to drugi (po województwie wielkopolskim) najwyższy wzrost w kraju. Osiągnięta pod koniec 2018 roku wartość wskaźnika wynosząca 72% pozwoliła na zajęcie VII miejsca w zestawieniu krajowym. W porównaniu z końcem IV kwartału 2017 roku województwo awansowało w nim aż o cztery miejsca. Na szczególną uwagę zasługuje bardzo dobry wynik odnotowany dla kobiet. W przypadku pięciu województw wartość wskaźnika zatrudnienia dla kobiet spadła. Natomiast w województwie zachodniopomorskim wzrosła o 0,8 p. proc., co wiązało się z zajęciem VIII miejsca w zestawieniu krajowym.

Pozytywne zmiany na wojewódzkim rynku pracy potwierdzają także wartości współczynnika aktywności zawodowej w latach 2017-2018. Mimo tego, że współczynnik przyjmował wartości poniżej średniej krajowej, to odnotowano dla regionu spektakularny wzrost – z 53,9% do 55,2% (odpowiednio na koniec 2017 i 2018 roku). Wzrost ten był drugim najwyższym w kraju. Pozwoliło to regionowi awansować w zestawieniu krajowym z XIV miejsca zajmowanego w 2017 roku, na VIII w 2018r. Warto podkreślić, że w tym samym czasie w dziewięciu innych województwach dla współczynnika aktywności zawodowej odnotowano spadki. Za sukces można także uznać utrzymanie się na tym samym poziomie wartości współczynnika dla kobiet (46,5%).

Zaprezentowane statystyki świadczą o utrzymaniu pozytywnego trendu na zachodniopomorskim rynku pracy. Można przyjąć, że działania wspierające uczestników rynku pracy przynoszą spodziewane efekty i to zarówno dla podmiotów reprezentujących stronę podażową, jak i popytową. Zmniejszanie się stopy bezrobocia jest wynikiem wzrostu popytu na pracę, który z kolei świadczy o coraz lepszej kondycji zachodniopomorskiej przedsiębiorczości. Warto pamiętać, że województwo zachodniopomorskie w 2018 roku obroniło pozycję wicelidera w krajowym zestawieniu liczby podmiotów gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Ustępujemy tutaj tylko województwu mazowieckiemu. Jednak spadek liczby osób bezrobotnych ujętych w rejestrach powiatowych urzędów pracy to także efekt lepszego dopasowania oferty kwalifikacyjnej poszukujących pracy do oczekiwań pracodawców. Tutaj w największym stopniu widoczne są efekty działań finansowanych z Funduszu Pracy, jak i funduszy europejskich. To przede wszystkim dzięki tym środkom realizowane są cele ustawowe, cele Regionalnego Programu Operacyjnego, a także polityki samorządu w zakresie rynku pracy. Województwo zachodniopomorskie charakteryzują dobre wyniki w zakresie efektywności zatrudnieniowej podstawowych form aktywizacji zawodowej. Zarówno w 2017, jak i w 2018 roku wskaźnik efektywności przyjmował dla województwa wartości znacznie wyższe niż wyliczane dla całego kraju. Co więcej, w 2018 roku efektywność wyraźnie poprawiła się – z wartości 84,14% w 2017 r. do poziomu 86,34%. Warto podkreślić, że szczególnie dobre wyniki w zakresie efektywności zatrudnieniowej w województwie zachodniopomorskim odnotowano dla działań dających większe szanse na poprawę sytuacji na rynku pracy w dłuższej perspektywie – szkolenia, staże, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej.

Informacje napływające z rynku pracy stanowią uzasadnienie dla podejmowanych przez samorząd województwa działań w zakresie wpływu na rynek pracy, a w konsekwencji potwierdzają trafność przyjętej polityki, a także regionalnych celów strategicznych. Najważniejszym wyzwaniem dla zachodniopomorskich publicznych służb zatrudnienia w następnych latach stanowi podtrzymanie pozytywnego trendu na rynku pracy, przy uwzględnieniu możliwego osłabienia krajowej i europejskiej koniunktury gospodarczej.

46. Uchwała Nr VI/75/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie nadania statutu Muzeum Narodowemu w Szczecinie.

Dla zapewnienia jednolitości wykładni przy stanowieniu aktów normatywnych Sejmik podjął uchwałę w sprawie nadania statutu Muzeum Narodowemu w Szczecinie. Uchwała została zrealizowana. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

47. Uchwała Nr VI/76/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie zmiany Uchwały Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu.

Uchwałę opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 3 czerwca 2019 r., poz. 3031. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

48. Uchwała Nr VI/77/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie udzielenia w roku 2019 dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego.

Sejmik udzielił dotacji na łączną kwotę 1 600 000,00 zł z przeznaczeniem na realizację 67 zadań wyłonionych przez Komisję Oceniającą Wnioski z zakresu prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. Uchwała została zrealizowana. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

49. Uchwała Nr VI/78/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w Warszawie, na okres lat 10, umowy najmu pomieszczeń położonych w Koszalinie przy ul. Słowińskiej 15A.

Uchwała wykonawcza Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego Nr 880/19 z dnia 21 maja 2019 r. Umowę najmu Nr 31/WiIn/2019 zawarto w dniu 23 sierpnia 2019 r. z okresem obowiązywania od 1 września 2019 r. do 31 sierpnia 2029 r. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

50. Uchwała Nr VI/79/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie wyrażenia zgody na zbycie w drodze darowizny nieruchomości stanowiących własność Województwa Zachodniopomorskiego.

Na podstawie Aktu notarialnego Rep. A nr 5007/2019 z dnia 06.08.2019 r. na rzecz Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad nieodpłatnie przekazano działki nr 5204/1, 5204/3 z obr. Wałcz.1. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

51. Uchwała Nr VI/80/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie odmowy uwzględnienia skierowanego przez Panią M.K. wezwania do usunięcia naruszenia prawa w uchwale Nr XXVI/362/13 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 czerwca 2013 r. w sprawie podziału województwa zachodniopomorskiego na obwody łowieckie.

Sejmik odmówił uwzględnienia wezwania, o czym wnosząca wezwanie została poinformowana pismem z dnia 13 maja 2019 r. (WRiR-I.7131.44.2018.MS). Kopię uchwały przesłano w załączeniu. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

52. Uchwała Nr VI/81/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 roku w sprawie odmowy uwzględnienia skierowanego przez Pana M.W. wezwania do usunięcia naruszenia prawa w uchwale Nr XXVI/362/13 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 czerwca 2013 r. w sprawie podziału województwa zachodniopomorskiego na obwody łowieckie.

Sejmik odmówił uwzględnienia wezwania, o czym wnoszący wezwanie został poinformowany pismem z dnia 13 maja 2019 r. (WRiR-I.7131.29.2019.MS). Kopię uchwały przesłano w załączeniu. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 53. Uchwała Nr VII/82/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 30 maja 2019 roku w sprawie udzielenia Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego wotum zaufania.**

Udzielono wotum zaufania zarządowi. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 54. Uchwała Nr VII/83/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 30 maja 2019 roku w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Województwa Zachodniopomorskiego oraz sprawozdania z wykonania budżetu Województwa Zachodniopomorskiego za 2018 rok.**

Zatwierdzono sprawozdanie finansowe za rok 2018. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 55. Uchwała Nr VII/84/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 30 maja 2019 roku w sprawie absolutorium z tytułu wykonania budżetu Województwa Zachodniopomorskiego za rok 2018.**

Udzielono absolutorium zarządowi województwa z tyt. wykonania budżetu za 2018 rok. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 56. Uchwała Nr VII/85/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 30 maja 2019 roku w sprawie zmian budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2019 rok oraz zmiany uchwały Nr III/30/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 roku w sprawie uchwalenia budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2019 rok.**

Wymienioną uchwałą zaktualizowany został budżet Województwa. O zmianach wprowadzonych uchwałą powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych.

Uchwała została przekazana do Regionalnej Izby Obrachunkowej oraz opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 57. Uchwała Nr VII/86/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 30 maja 2019 roku w sprawie zmiany uchwały Nr XX/326/17 z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego.**

Wymienioną uchwałą zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia. O zmianach wprowadzonych uchwałą powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF.

Uchwała została przekazana do Regionalnej Izby Obrachunkowej oraz opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 58. Uchwała Nr VII/87/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 30 maja 2019 roku w sprawie udzielenia pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego z obszaru województwa zachodniopomorskiego z przeznaczeniem na poprawę i modernizację infrastruktury sportowej w 2019 roku.**

Dotacje zostały przekazane beneficjentom zgodnie z zawartymi umowami. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 59. Uchwała Nr VII/88/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 30 maja 2019 roku w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej gminom - laureatom Konkursu „Granty sołeckie 2019”, z przeznaczeniem na realizację projektów inwestycyjnych na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego.**

Dotacje celowe przekazano 180 gminom - laureatom konkursu, 170 dotacji zrealizowano i rozliczono, 5 gmin nie zrealizowało projektu i zwróciło środki finansowe wraz z odsetkami. Z puli 1.800.000,00 zł wydatkowano 1.749.718,01 zł. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 60. Uchwała Nr VII/89/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 30 maja 2019 roku w sprawie odmowy uwzględnienia skierowanego przez JILAS INTERNATIONAL Sp. z o.o. wezwania do usunięcia naruszenia prawa w uchwale Nr XXVII/362/13 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 czerwca 2013 r. w sprawie podziału województwa zachodniopomorskiego na obwody łowieckie.**

Sejmik odmówił uwzględnienia wezwania, o czym wnoszący wezwanie został poinformowany pismem z dnia 13 czerwca 2019 r. (WRiR-I.7131.33.2019.MS). Kopię uchwały przesłano w załączeniu. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 61. Uchwała Nr VII/90/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 30 maja 2019 roku w sprawie rozpatrzenia petycji o przeprowadzenie odstrzału jeleniowatych na terenie gminy Mieszkowice.**

Uchwałę przekazano grupie mieszkańców gm. Mieszkowice, która zwróciła się do Sejmiku z petycją. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 62. Uchwała Nr VII/91/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 30 maja 2019 roku w sprawie odwołania przedstawiciela Rady Społecznej Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Szczecinie, dla którego podmiotem tworzącym jest samorząd Województwa Zachodniopomorskiego.**

W związku ze złożoną rezygnacją odwołano Pawła Muchę ze składu Rady Społecznej Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Szczecinie, uchwałę przekazano zainteresowanym. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 63. Uchwała Nr VIII/92/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 roku w sprawie przyjęcia Statutu Województwa Zachodniopomorskiego.**

Po uzgodnieniach z Prezesem Rady Ministrów przyjęto Statut Województwa Zachodniopomorskiego, który został podany do publicznej wiadomości. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 64. Uchwała Nr VIII/93/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 roku w sprawie zmian budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2019 rok oraz zmiany uchwały Nr III/30/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 roku w sprawie uchwalenia budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2019 rok.**

Wymienioną uchwałą zaktualizowany został budżet Województwa. O zmianach wprowadzonych uchwałą powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych.

Uchwała została przekazana do Regionalnej Izby Obrachunkowej oraz opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 65. Uchwała Nr VIII/94/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 roku w sprawie zmiany uchwały Nr XX/326/17 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego.**

Wymienioną uchwałą zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia. O zmianach wprowadzonych uchwałą powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF.

Uchwała została przekazana do Regionalnej Izby Obrachunkowej oraz opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 66. Uchwała Nr VIII/95/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 roku w sprawie przystąpienia przez Województwo Zachodniopomorskie, w roli Partnera Wiodącego, do polsko-niemieckiego projektu pn.: „Przyroda bez granic w Unikalnej Dolinie Dolnej Odry” - INT 135 w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego; Programu Współpracy Interreg VA - Meklemburgia - Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska 2014-2020 oraz podpisania umowy o jego dofinansowanie.**

Po podjęciu uchwały przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego zakończono proces klaryfikacji wniosku aplikacyjnego i uzupełniono załączniki o dowód posiadania środków własnych na realizację zadania przez Partnera Wiodącego oraz Partnerów Projektu (Nadleśnictwo Chojna, Nadleśnictwo Mieszkowice, Nationalpark Unteres Odertal). Obecnie oczekujemy na oryginał umowy o dofinansowaniu przygotowywany przez Instytucję Zarządzającą Projektem Landesförderinstitut M-V. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 67. Uchwała Nr VIII/96/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 roku w sprawie wyrażenia zgody na zbycie w drodze darowizny nieruchomości stanowiących własność Województwa Zachodniopomorskiego.**

Na podstawie Aktu notarialnego Rep. A nr 6109/2019 z dnia 17.09.2019 r. nieodpłatnie przekazano Gminie Goleniów działki nr 790/14, 790/17, 790/22 z obr. Modrzewie, gm. Goleniów. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 68. Uchwała Nr VIII/97/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 roku w sprawie wyrażenia zgody na zbycie w drodze darowizny nieruchomości stanowiącej własność Województwa Zachodniopomorskiego.**

Na podstawie Aktu notarialnego Rep. A nr 6101/2019 z dnia 17.09.2019 r. nieodpłatnie przekazano Gminie Choszczno działka nr 267/3 z obr. Choszczno 3. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 69. Uchwała Nr VIII/98/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 roku w sprawie wyrażenia zgody na złożenie wniosku aplikacyjnego o dofinansowanie projektu „Excellence management for heritage at risk in Central Europe” (E4H - Doskonałość w zarządzaniu dziedzictwem kulturowym w Europie Środkowej) (2020-2021), w ramach programu Interreg Central Europe, w którym Województwo Zachodniopomorskie będzie pełnił rolę Partnera Wiodącego.**

Po uzyskaniu zgody Sejmiku WZ, złożono wniosek aplikacyjny o dofinansowanie projektu „Excellence management for heritage at risk in Central Europe” (E4H – Doskonałość w zarządzaniu dziedzictwem kulturowym w Europie Środkowej).

Dnia 4 grudnia 2019 r. projekt został wybrany do dofinansowania.

Dnia 17 grudnia 2019 r. Zarząd WZ wyraził zgodę na wprowadzenie projektu do budżetu oraz WPF.

Wprowadzenie projektu do budżetu nastąpiło na sesji Sejmiku 12.03.2020 r.

Umowa o dofinansowanie projektu została podpisana dnia 30.01.2020 r. Obecnie podpisywane są umowy partnerskie.

Rozpoczęcie projektu: 01.03.2020 r. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

70. Uchwała Nr VIII/99/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 roku w sprawie utworzenia Wojewódzkiego Centrum Kształcenia Ustawicznego w Szczecinie.

Z dniem 1 września 2019 r. uruchomiono Wojewódzkie Centrum Kształcenia Ustawicznego w Szczecinie. W placówce Dyrektor Szkoły opracowała propozycje form pozaszkolnych, które zostały umieszczone na stronie internetowej placówki. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

71. Uchwała Nr VIII/100/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 roku w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030”.

Przyjęta Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 stanowi podstawę do programowania i realizacji procesów rozwojowych na Pomorzu Zachodnim. Na podstawie określonego w Strategii systemu realizacji i monitorowania rozpoczęty został proces kształtowania polityk rozwojowych pozwalających na realizację przyjętych celów strategicznych. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

72. Uchwała Nr VIII/101/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 roku w sprawie skargi na działalność Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie i Powiatowego Urzędu Pracy w Koszalinie.

Uznano skargę za bezzasadną, przekazano uchwałę skarżącemu. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

73. Uchwała Nr VIII/102/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 roku w sprawie przyjęcia stanowiska w sprawie przedłużenia linii kolejowej nr 418 Sławno – Darłowo o odcinek Darłowo – Darłówko oraz budowy przystanku kolejowego Darłówko Zachodnie.

Uchwałę przekazano zgodnie z rozdzielnikiem. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

74. Uchwała Nr IX/103/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2019 roku w sprawie uchwalenia Regulaminu Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Podjętą uchwałę przekazano do stosowania. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

75. Uchwała Nr IX/104/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2019 roku w sprawie zmian budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2019 rok oraz zmiany uchwały Nr III/30/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 roku w sprawie uchwalenia budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2019 rok.

Wymienioną uchwałą zaktualizowany został budżet Województwa. O zmianach wprowadzonych uchwałą powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych.

Uchwała została przekazana do Regionalnej Izby Obrachunkowej i zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej.

76. Uchwała Nr IX/105/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2019 roku w sprawie zmiany uchwały Nr XX/326/17 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego.

Wymienioną uchwałą zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia. O zmianach wprowadzonych uchwałą powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF.

Uchwała została przekazana do Regionalnej Izby Obrachunkowej oraz zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej.

77. Uchwała Nr IX/106/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2019 roku w sprawie ustanowienia roku 2020 – rokiem 75-lecia Polskiego Pomorza Zachodniego.

W związku z wydarzeniem, w Gabinetce Marszałka zostało utworzone nowe zadanie (001-002-051) pn. Rok Polskiego Pomorza. Zaplanowano również szereg wydarzeń związanych z ww. rocznicą. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, 5 lutego 2020 roku przyjął uchwałę w sprawie organizacji obchodów 75-lecia Polskiego Pomorza Zachodniego oraz przeznaczenia środków na ten cel. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

78. Uchwała Nr IX/107/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2019 roku w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Szczecin z przeznaczeniem na dofinansowanie działalności Teatru Lalek „Pleciuga”.

Sejmik wyraził zgodę na dofinansowanie działalności Teatru Lalek „Pleciuga” kwotą 300.000,00 zł. Proponowane rozwiązanie jest odpowiedzią na wniosek, z którym do Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego zwróciły się władze Gminy Miasto Szczecin.

Uchwała została zrealizowana. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

79. Uchwała Nr IX/108/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2019 roku w sprawie przystąpienia Województwa Zachodniopomorskiego, jako partnera, do realizacji projektu pn.: „GREen Startup Support – Wsparcie dla startupów zielonych sektorów gospodarki” (akronim: GRESS) realizowanego w ramach Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej – Interreg Europa 2014 – 2020 przy współfinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Projekt stanowiący przedmiot uchwały realizowany jest przez Wydział Współpracy Terytorialnej i Turystyki przy współudziale Centrum Inicjatyw Gospodarczych. Projekt jest na etapie analizy możliwości rozwoju zielonej gospodarki. W roku 2020 partnerzy projektu odwiedzą Pomorze Zachodnie w celu oceny możliwości rozwoju ekosystemu startupów w naszym regionie. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

80. Uchwała Nr IX/109/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2019 roku w sprawie powierzenia Gminie Cedynia do prowadzenia zadania publicznego Województwa Zachodniopomorskiego.

W dniu 14 listopada 2019 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podpisał z Gminą Cedynia porozumienie o przekazaniu zadania. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

81. Uchwała Nr IX/110/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2019 roku w sprawie wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego Województwa Zachodniopomorskiego za rok 2019 i 2020.

Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego zatwierdził wybór Biura Audytorskiego PROWIZJA Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Fatimskiej 41a, 31-831 Kraków, jako podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego Województwa Zachodniopomorskiego za rok 2019 oraz 2020. 10 października 2019 r. Zarząd Województwa zawarł umowę nr WA/58/2019 z ww. Biurem Audytorskim. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

82. Uchwała Nr IX/111/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2019 roku w sprawie zaliczenia do kategorii dróg wojewódzkich niektórych odcinków dróg gminnych.

Uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 października 2019 r. Weszła w życie z dniem 1 stycznia 2020 roku. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

83. Uchwała Nr IX/112/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2019 roku w sprawie zaliczenia do kategorii dróg wojewódzkich niektórych odcinków dróg powiatowych i gminnych.

Uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 października 2019 r. Weszła w życie z dniem 1 stycznia 2020 roku. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

84. Uchwała Nr IX/113/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2019 roku w sprawie pozbawienia kategorii dróg wojewódzkich niektórych odcinków dróg wojewódzkich.

Uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 października 2019 r. Weszła w życie z dniem 1 stycznia 2020 roku. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

85. Uchwała Nr IX/114/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2019 roku w sprawie zaliczenia do kategorii dróg wojewódzkich niektórych odcinków dróg powiatowych.

Uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 25 października 2019 r. Weszła w życie z dniem 1 stycznia 2020 roku. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 86. Uchwała Nr IX/115/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2019 roku w sprawie odwołania członka Rady Społecznej Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego SPZOZ „Leśna Ustroń” w Tucznie, dla którego podmiotem tworzącym jest Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego.**

W związku ze złożoną rezygnacją odwołano Andrzeja Kusia ze składu Rady Społecznej Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego SPZOZ „Leśna Ustroń” w Tucznie, uchwałę przekazano zainteresowanym. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 87. Uchwała Nr IX/116/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2019 roku w sprawie przyjęcia Rezolucji XVII Forum Parlamentów Regionalnych Południowego Bałtyku.**

Uchwałę przekazano do wiadomości zainteresowanym - parlamentom regionalnym południowego Bałtyku. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 88. Uchwała Nr X/117/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie wyboru Wicemarszałka Województwa Zachodniopomorskiego.**

W związku z uzyskaniem mandatu Posła na Sejm RP przez Pana Jarosława Rzepę, dotychczasowego wicemarszałka województwa, dokonano wyboru nowego wicemarszałka województwa, którym został Pan Olgierd Kustosz. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 89. Uchwała Nr X/118/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie wyboru Członka Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego.**

W związku z uzyskaniem mandatu Senatora RP przez Pana Janusza Gromka, dotychczasowego członka zarządu województwa, dokonano wyboru nowego członka zarządu województwa, którym została Pani Anna Bańkowska. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 90. Uchwała Nr X/119/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie odwołania Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.**

Z funkcji Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego odwołano Pana Zbigniewa Chojeckiego. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 91. Uchwała Nr X/120/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie zmian budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2019 rok oraz zmiany uchwały Nr III/30/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 roku w sprawie uchwalenia budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2019 rok.**

Wymienioną uchwałą zaktualizowany został budżet Województwa. O zmianach wprowadzonych uchwałą powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych.

Uchwała została przekazana do Regionalnej Izby Obrachunkowej i zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 92. Uchwała Nr X/121/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie zmiany uchwały Nr XX/326/17 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego.**

Wymienioną uchwałą zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia. O zmianach wprowadzonych uchwałą powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF.

Uchwała została przekazana do Regionalnej Izby Obrachunkowej oraz zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 93. Uchwała Nr X/122/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie udzielenia pomocy finansowej w trybie dotacji celowej Gminie Świerzno.**

Na podstawie ww. uchwały Gminie Świerzno została udzielona pomoc finansowa w formie dotacji celowej w wysokości 50 000,00 zł z przeznaczeniem na pomoc w usuwaniu skutków pożaru w Szkole Podstawowej im. Juliana Grunera w Świerznie, jaki miał miejsce 17 września 2019 r.

Zniszczeniu uległo pomieszczenie pracowni komputerowej, część pokrycia dachowego budynku szkoły oraz stropodach nad przybudówką. Ponadto, w efekcie kilkugodzinnej akcji ratowniczo-gaśniczej, zostały zalane inne pomieszczenia szkoły.

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego zawarł z Gminą Świerżno umowę dotacji celowej na kwotę 50 000,00 zł z przeznaczeniem na pomoc w usuwaniu skutków ww. pożaru. Środki finansowe zostały wykorzystane na pokrycie kosztów odbudowy pokrycia dachowego oraz prace remontowo - naprawcze związane z usuwaniem skutków pożaru.

Dotacja została w całości wykorzystana na cel zgodny z umową i poprawnie rozliczona. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

94. Uchwała Nr X/123/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie udzielenia pomocy finansowej w trybie dotacji celowej Miastu Szczecinek.

Realizując ww. uchwałę, Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego zawarł z Miastem Szczecinek umowę dotacji celowej w wysokości 70 000,00 zł z przeznaczeniem na udzielenie wsparcia dla osób i rodzin zamieszkałych na terenie Miasta Szczecinek, poszkodowanych w wyniku pożaru, jaki wybuchł w spółce „OPAK” Leopold Pączka spółka jawna z siedzibą w Szczecinku oraz u przedsiębiorcy Leopolda Pączki prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą LOPAK Leopold Pączka, z siedzibą w Szczecinku.

W wyniku pożaru zakładów „Opak” oraz „Lopak” pracę straciło ponad 250 osób, w tym kilkadziesiąt z niepełnosprawnością. 12 sierpnia 2019 r. pracownicy z dnia na dzień zostali bez zatrudnienia.

Przekazane Miastu Szczecinek środki w wysokości 70 tys. zł zostały wykorzystane przez Miasto na wypłatę przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku (MOPS) świadczeń finansowych dla osób i rodzin poszkodowanych w wyniku tego pożaru, zamieszkałych na terenie Szczecinka.

Ogółem MOPS wypłacił 180 świadczeń w łącznej wysokości 486 000,00 zł, w tym 70 000,00 zł z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego. Średnia wysokość świadczenia wyniosła 2 700,00 zł.

Dotacja została w całości wykorzystana na ten cel i poprawnie rozliczona. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

95. Uchwała Nr X/124/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie przystąpienia Województwa Zachodniopomorskiego do stowarzyszenia „Lokalna Organizacja Turystyczna Wokół Drawy”.

Zarząd Lokalnej Organizacji Turystycznej Wokół Drawy przyjął Województwo Zachodniopomorskie w poczet członków Stowarzyszenia Uchwałą nr 2 z dnia 29.10.2019 r.

Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

96. Uchwała Nr X/125/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie zmiany uchwały Nr XXXIII/520/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w sprawie określenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli szkół niewymienionych w art. 42 ust. 3 ustawy Karta Nauczyciela, nauczycieli prowadzących kształcenie w formie zaocznej, nauczycieli realizujących w ramach stosunku pracy obowiązki określone dla stanowisk o różnym tygodniowym obowiązkowym wymiarze godzin oraz zasady zaliczania do wymiaru godzin poszczególnych zajęć w formie zaocznej obowiązujących w szkołach i placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Województwo Zachodniopomorskie.

Uchwała została dostosowana do zmian wynikających z:

- ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw,
- ustawy z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw.

Uchwałę przekazano, do wiadomości i stosowania, dyrektorom wojewódzkim jednostkom oświatowych. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

97. Uchwała Nr X/126/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie zmiany uchwały Nr V/61/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w 2019 r.

Rada Ministrów, w dniu 2 października 2019 r., przyjęła zmianę rozporządzenia w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym, w wyniku którego zwiększeniu uległa kwota na dofinansowanie kosztów rocznego pobytu jednej osoby niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zatrudnionej w zakładzie aktywności zawodowej z kwoty 22 000,00 zł do w wysokości 22 750,00 zł w 2019 r. Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 8 października 2019 r.

Mając na uwadze zmianę ww. rozporządzenia, Zarząd PFRON podjął w dniu 15 października 2019 r. uchwałę Nr 63/2019 w sprawie ponownego podziału środków finansowych Funduszu na 2019 rok na realizację zadań określonych w ustawie o rehabilitacji (...) oraz podjął decyzję o przeznaczeniu dodatkowych środków dla województw na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z opublikowaną na stronie internetowej Funduszu w dniu 17 października br. informacją o ponownym podziale środków finansowych dla samorządów wojewódzkich i powiatowych w roku 2019, algorytm dla Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego został zwiększony w 2019 r. o kwotę 442 544,00 zł i wynosił ogółem 16 576 679,00 zł, w tym środki na działanie zakładów aktywności zawodowej 13 422 500,00 zł.

W związku z powyższym, zaszła potrzeba zmiany uchwały Nr V/61/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w 2019 r.

Dokonano zmiany wysokości środków dla zadań 1) i 2) wskazanych w ww. uchwale w następujący sposób:

- 1) dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych - kwota 2 814 179,00 zł (zwiększenie o 44 zł),
- 2) dofinansowanie kosztów utworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej - kwota 13 422 500,00 zł (zwiększenie o kwotę 442 500,00 zł).

Zadanie 3), dotyczące zlecenia zadań organizacjom pozarządowym, realizowano w kwocie bez zmian (340 000,00 zł).

Realizacja zadań przedstawiała się następująco:

- 1) dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych - dostępna kwota 2 814 179,00 zł

Lp.	Wnioskodawca	Dofinansowane zadanie	Przyznane dofinansowanie	Zmiana dofinansowania	Uwagi
1.	Powiat Stargardzki	Wymiana dźwigu osobowego typu szpitalnego na dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych w DPS w Dolicach	170 000,00 zł	152 749,14 zł	Powiat zrealizował zadanie w niższej kwocie, nie poinformował o powstałych oszczędnościach
2.	PSONI Koło Kamieniu Pomorskim	Rozbudowa i nadbudowa istniejącego budynku Warsztatów Terapii Zajęciowej przy ul. Kopernika 12 w Kamieniu Pomorskim	1 800 000,00 zł	1 800 000,00 zł	Kwota bez zmian – brak możliwości zwiększenia dofinansowania
3.	Uzdrowisko Połczyn Zdrój PGU S.A.	Budowa basenu krytego na terenie kompleksu Zakładu Leczniczego Gryf w Połczynie Zdroju	320 000,00 zł	0,00 zł	Pismem z 27.11.19 r. Uzdrowisko poinformowało o rezygnacji z dofinansowania w 2019 r. i wystąpiło o przesunięcie dofinansowania na rok 2020 (prośba ze względów formalnych nie może być uwzględniona)
4.	Instytut Medyczny w Szczecinie	Rozbudowa, przebudowa, nadbudowa i termomodernizacja wraz ze zmianą sposobu użytkowania istniejącego budynku szkoły na funkcję DPS w miejscowości Kolsk, gmina Bierzwnik, powiat Choszczeński	524 135,00 zł	656 940,00 zł	Pismem z 04.12.19 r. Instytut zawniósł o zwiększenie dofinansowania o 132 805,00 zł
RAZEM			2 814 135,00 zł	2 609 689,14 zł	x

Powiat Stargardzki zrealizował zadanie w niższej kwocie niż przyznane dofinansowanie, a Uzdrowisko Połczyn Zdrój zrezygnowało z przyznanego dofinansowania.

W związku z powyższym, nie wykorzystano kwoty 204 489,86 zł na tym zadaniu.

Z uwagi na termin pozyskania informacji od beneficjentów, brak było możliwości podjęcia odpowiednich środków zaradczych.

- 2) dofinansowanie kosztów utworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej - dostępna kwota 13 422 500,00 zł

Dofinansowanie kosztów działania ZAZ ustalone w wyniku zwiększenia algorytmu:

Lp.	Zakład	Przyznane dofinansowanie w zł	Zwiększenie dofinansowania w wyniku zmiany algorytmu – ustalone proporcjonalnie do liczby zatrudnionych OzN i liczby miesięcy przepracowanych przez OzN	Stan zatrudnienia przyjęty do naliczenia dodatkowego algorytmu	Wysokość zwiększenia po naliczeniu dodatkowego algorytmu
1.	Zakład Aktywności Zawodowej CENTRALNA KUCHNIA w Stargardzie	1 518 000,00	1 569 750,00	69	51 750,00
2.	Zakład Aktywności Zawodowej w Kołobrzegu	1 078 000,00	1 114 750,00	49	36 750,00
3.	Zakład Aktywności Zawodowej w Kamieniu Pomorskim	1 122 000,00	1 160 250,00	51	38 250,00
4.	Międzygminny Zakład Aktywności Zawodowej w Dobrej	3 850 000,00	3 981 250,00	175	131 250,00
5.	Zakład Aktywności Zawodowej w Goleniowie	1 562 000,00	1 998 208,33	115 (dotrudniono 44 OzN)	65 875,00
6.	Zakład Aktywności Zawodowej w Juchowie	1 100 000,00	760 229,17	50 (dotrudniono 29 OzN)	25 062,50
7.	Zakład Aktywności Zawodowej "Szansa" w Choszczynie	550 000,00	568 750,00	25	18 750,00
8.	Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Gryfinie	880 000,00	887 250,00	40 (dotrudniono 3 OzN)	29 250,00
9.	Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Walczu	1 320 000,00	1 253 145,83	59 dotrudniono 5 OzN)	41 312,50
RAZEM		12 980 000,00	13 293 583,33	633	438 250,00

Problemy niektórych Organizatorów ZAZ, związane ze znalezieniem odpowiednich pracowników spełniających kryteria ustawowe do pracy w ZAZ, spowodowały że z kwoty 836 000,00 zł (nadwyżka z wcześniejszego podziału środków przeznaczona na zwiększenie zatrudnienia w istniejących ZAZ) nie wykorzystano kwoty 124 666,67 zł.

Dofinansowanie dla Organizatorów ZAZ, będące wynikiem zmiany algorytmu, ustalone proporcjonalnie do liczby zatrudnionych OzN i liczby miesięcy przepracowanych przez OzN wyniosło 438 250,00 zł - pozostała niewykorzystana kwota 4 250,00 zł. Całkowita niewykorzystana kwota na tym zadaniu wyniosła 128 916,67 zł (124 666,67 + 4 250,00).

W 2019 r. na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego wykorzystał kwotę 16 243 272,47, 00 zł (nie wykorzystano 333 406,53 zł).

Środki PFRON przekazane w 2019 r. algorytmem Województwu Zachodniopomorskiemu zostały wykorzystane w 97,95%.

Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

98. Uchwała Nr X/127/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie zmian w składach osobowych komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Dokonano zmian w składach osobowych komisji. Odwołano Pana Olgierda Kustosza ze składu Komisji Rewizyjnej i Komisji Skarg, Wniosków i Petycji. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

99. Uchwała Nr X/128/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie odwołania Przewodniczącego komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Odwołano Pana Olgierda Kustosza z funkcji Przewodniczącego Komisji Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

100. Uchwała Nr X/129/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie zmian w składach osobowych komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Dokonano zmiany w składzie osobowym komisji. Odwołano Panią Małgorzatę Jacynę –Witt ze składu Komisji Rozwoju, Promocji i Współpracy Zagranicznej. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

101. Uchwała Nr X/130/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie zmian w składach osobowych komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Dokonano zmiany w składzie osobowym komisji. Powołano Panią Małgorzatę Jacynę – Witt do składu Komisji Zdrowia Spraw Społecznych i Bezpieczeństwa Publicznego. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

102. Uchwała Nr X/131/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie zmian w składach osobowych komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Dokonano zmiany w składach osobowych komisji. Powołano Pana Adama Federćzaka do Komisji Rewizyjnej i Komisji Gospodarki, Infrastruktury i Ochrony Środowiska. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

103. Uchwała Nr X/132/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie zmian w składach osobowych komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Dokonano zmian w składach osobowych komisji. Powołano Pana Łukasza Młynarczyka do składu Komisji Skarg, Wniosków i Petycji, Komisji Rozwoju, Promocji i Współpracy Zagranicznej oraz Komisji Oświaty, Kultury i Sportu. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

104. Uchwała Nr X/133/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie zmiany w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Dokonano zmiany w składzie osobowym komisji. Powołano Pana Wojciecha Dorżynkiewicza do składu Komisji Oświaty, Kultury i Sportu. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

105. Uchwała Nr X/134/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie zmiany w składzie osobowym komisji doraźnej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Dokonano zmiany w składzie osobowym komisji. Powołano Panią Elżbietę Karlińską do składu Komisji Doraźnej ds. Gosp. Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

106. Uchwała Nr X/135/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie wyboru wiceprzewodniczącego komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Powołano Pana Adama Federćzaka na funkcję Wiceprzewodniczącego Komisji Rewizyjnej. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

107. Uchwała Nr X/136/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie wyboru wiceprzewodniczącego komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Powołano Pana Łukasza Młynarczyka na funkcję Wiceprzewodniczącego Komisji Rozwoju, Promocji i Współpracy Zagranicznej. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

108. Uchwała Nr X/137/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie wyboru Przewodniczącego komisji doraźnej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Powołano Pana Wojciecha Dorżynkiewicza na funkcję Przewodniczącego Komisji Doraźnej ds. Gosp. Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

109. Uchwała Nr X/138/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego komisji doraźnej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Powołano Panią Elżbietę Kozłowską na funkcję Wiceprzewodniczącej Komisji Doraźnej ds. Gosp. Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

110. Uchwała Nr X/139/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie wyboru Przewodniczącego komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Powołano Pana Jakuba Hardie – Douglasa na funkcję Przewodniczącego Komisji Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

111. Uchwała Nr X/140/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Powołano Panią Teresę Kalinę na funkcję Wiceprzewodniczącej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

112. Uchwała Nr X/141/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie rozwiązania Komisji Doraźnej ds. Statutu Województwa Zachodniopomorskiego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

W związku z wykonaniem wyznaczonych zadań rozwiązano Komisję Doraźną ds. Statutu. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

113. Uchwała Nr X/142/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie wyznaczenia Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej WFOŚiGW w Szczecinie.

Wyznaczono Pana Artura Nycza na funkcję Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej WFOŚiGW w Szczecinie. Uchwałę przekazano zainteresowanym. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

114. Uchwała Nr XI/143/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

Uzupełniono skład Prezydium Sejmiku. Powołano Pana Macieja Kopcja na funkcję Wiceprzewodniczącego Sejmiku. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

115. Uchwała Nr XI/144/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2020”.

Uchwała podjęta na podstawie art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688). Obowiązek uchwalenia rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego wynika z artykułu 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688). Zgodnie z ustawą Program określa: cele i zasady współpracy Województwa z podmiotami Programu, zakres przedmiotowy, formy współpracy, okres i sposób realizacji oraz sposób oceny realizacji, sposób tworzenia oraz przebieg konsultacji, tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w ramach otwartych konkursów ofert, planowane priorytetowe zadania publiczne oraz planowaną wysokość środków przeznaczanych na realizację Programu, ustalone w porozumieniu z komórkami organizacyjnymi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, współpracującymi z organizacjami pozarządowymi. Program jest realizowany w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r.

Współpraca merytoryczna wynikająca z ww. Programu realizowana była na bieżąco przez poszczególne komórki organizacyjne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego oraz jednostki organizacyjne podległe i nadzorowane. Szczegółowe sprawozdanie z realizacji „Programu współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2020” zostanie sporządzone i przedstawione Sejmikowi Województwa Zachodniopomorskiego do dnia 31 maja 2021 roku, zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 5a ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688).

Od dnia podjęcia uchwały Nr XI/144/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 listopada 2019 r. do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania, tj. do 10 lutego 2020 r. na podstawie „Programu współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2020” Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego ogłosił następujące otwarte konkursy ofert na realizację priorytetowych zadań publicznych:

1. otwarty konkurs ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego z zakresu współpracy z organizacjami pozarządowymi, a także nabór kandydatów do składu komisji opiniującej oferty w przedmiotowym konkursie – ogłoszony 12 grudnia 2019 r., realizowany przez Wydział Współpracy Społecznej;
2. otwarty konkurs ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w procesie budowania społeczeństwa obywatelskiego poprzez podejmowanie inicjatyw o charakterze edukacyjnym wśród dzieci, młodzieży i osób starszych – ogłoszony 13 grudnia 2019 r., realizowany przez Wydział Edukacji i Sportu;
3. nabór wniosków o udzielenie dotacji na wsparcie podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa wodnego - ogłoszony w dniu 2 stycznia 2020 r. realizowany przez Wydział Bezpieczeństwa i Ochrony Informacji Niejawnych;

4. otwarty konkurs ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie kultury fizycznej w 2020 roku oraz w latach 2020-2022 oraz nabór kandydatów do składu komisji opiniującej oferty w przedmiotowym konkursie – ogłoszony 3 stycznia 2020 r., realizowany przez Wydział Edukacji i Sportu;
5. otwarty konkurs ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w sferze przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym oraz nabór kandydatów do składu komisji opiniującej oferty w przedmiotowym konkursie – ogłoszony w dniu 9 stycznia 2020 r., realizowany przez Wydział Współpracy Społecznej;
6. otwarty konkurs ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w sferze ochrony zdrowia polegającej na zapobieganiu zakażeniom HIV i zwalczaniu AIDS oraz nabór kandydatów do składu komisji opiniującej oferty w przedmiotowym konkursie – ogłoszony w dniu 9 stycznia 2020 r., realizowany przez Wydział Współpracy Społecznej;
7. otwarty konkurs ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także nabór kandydatów do składu komisji opiniującej oferty w przedmiotowym konkursie – ogłoszony w dniu 9 stycznia 2020 r., realizowany przez Wydział Współpracy Społecznej;
8. otwarty konkurs ofert na wsparcie realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w roku 2020 oraz nabór kandydatów do składu komisji opiniującej oferty w przedmiotowym zakresie – ogłoszony w dniu 15 stycznia 2020 r., realizowany przez Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego;
9. otwarty konkurs ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego z zakresu równego traktowania oraz nabór kandydatów do składu komisji opiniującej oferty w przedmiotowym konkursie – ogłoszony w dniu 17 stycznia 2020 r., realizowany przez Wydział Współpracy Społecznej;
10. otwarty konkurs ofert na wspieranie zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego z zakresu promocji Województwa Zachodniopomorskiego poprzez sport – ogłoszony w dniu 24 stycznia 2020 r., realizowany przez Gabinet Marszałka;
11. otwarty konkurs ofert na wsparcie mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, a także nabór kandydatów do składu komisji opiniującej oferty w przedmiotowym konkursie – ogłoszony w dniu 07.02.2020 r., realizowany przez Wydział Współpracy Społecznej.

Natomiast od dnia podjęcia uchwały Nr XI/144/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 listopada 2019 r. do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania, tj. do 10 lutego 2020 r. w okresie obowiązywania Programu wpłynęły oferty od organizacji pozarządowych złożone w trybie pozakonkursowym (tzw. małe zlecenie, mały grant) na podstawie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688):

1. Oferta realizacji zadania publicznego pn. 9 Przegląd Filmów o Górach O! GÓRY im. Tadeusza Piotrowskiego – wnioskowana kwota dotacji 10.000,00 zł, realizowana przez Wydział Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego.

Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

116. Uchwała Nr XI/145/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie udzielenia pomocy finansowej w formie dotacji celowej Powiatowi Myśliborskiemu.

Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna (RPOT) w Dębnie przeznaczona jest dla dzieci wymagających szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji oraz nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej. Celem działalności Placówki jest, między innymi, zapewnienie tym dzieciom całodobowej specjalistycznej opieki i rehabilitacji, działań terapeutycznych, kształcenia i wychowania. Jej prowadzenie jest zadaniem własnym Województwa, zgodnie z art. 183 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Uchwałą Nr XXXVII/488/14 z dnia 24 czerwca 2014 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego powierzył Powiatowi Myśliborskiemu zadanie publiczne w zakresie uruchomienia i prowadzenia Regionalnej Placówki Opiekuńczo-Terapeutycznej w Dębnie.

W związku z informacją otrzymaną od Starosty Myśliborskiego o bardzo trudnej sytuacji finansowej w Regionalnej Placówce Opiekuńczo-Terapeutycznej w Dębnie, Zarząd Województwa rekomendował wsparcie finansowe w 2019 roku dla Powiatu Myśliborskiego z przeznaczeniem na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z funkcjonowaniem RPOT w Dębnie.

W związku z powyższym, Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego wyraził zgodę na przekazanie pomocy finansowej w formie dotacji celowej w kwocie 230.000,00 zł z przeznaczeniem na wydatki bieżące oraz zakupy inwestycyjne konieczne do funkcjonowania Regionalnej Placówki Opiekuńczo-Terapeutycznej w Dębnie w 2019 roku.

Udzielona pomoc finansowa dla Powiatu Myśliborskiego na rzecz RPOT pozwoliła na utworzenie właściwego zaplecza sanitarno-higienicznego Placówki. Zakupiono min. przemysłowe pralki, suszarki, prasownię, odkurzacz piorący oraz zabezpieczono bieżące potrzeby zamieszkujących placówkę dzieci (zakup żywności, lekarstw, odzieży).

Obecnie trwa rozliczanie przyznanej dotacji. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

117. Uchwała Nr XI/146/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie powierzenia gminie Gryfino zadania publicznego Województwa Zachodniopomorskiego.

Porozumienie z dnia 6 grudnia 2019 z Miastem i Gminą Gryfino, dotyczące powierzenia do realizacji gminie Gryfino zadania województwa zachodniopomorskiego polegającego na budowie drogi rowerowej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 120 na

odcinkach Gryfino – Wełtyń i Wełtyń – Strefa Przemysłowa w Gardnie w pasie drogi wojewódzkiej nr 120. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 118. Uchwała Nr XI/147/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie zmian w Statucie Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Szczecinie nadanego uchwałą XXVIII/443/17 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 listopada 2017r. zmienionego uchwałą XXXV/546/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 26 września 2018r.**

W dniu 28 listopada 2019 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę w sprawie zmian w Statucie Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Szczecinie. Zmiana statutu dotyczyła zmian struktury organizacyjnej. W dniu 2 stycznia 2020 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił przedmiotową uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 49. Przedmiotowa uchwała weszła w życie (po upływie 14 dni od daty ogłoszenia). Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 119. Uchwała Nr XI/148/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie powołania członka Rady Społecznej Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Szczecinie, dla którego podmiotem tworzącym jest Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego.**

Powołano Igę Rudawską do składu Rady Społecznej Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Szczecinie, uchwałę przekazano zainteresowanym. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 120. Uchwała Nr XI/149/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie odwołania Przewodniczącego komisji doraźnej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.**

Odwołano Pana Wojciecha Dorzyńkiewicza z funkcji Przewodniczącego Komisji Doraźnej ds. Gosp. Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 121. Uchwała Nr XI/150/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie odwołania Wiceprzewodniczącego komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.**

Odwołano Pana Łukasza Młynarczyka z funkcji Wiceprzewodniczącego Komisji Rozwoju, Promocji i Współpracy Zagranicznej. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 122. Uchwała Nr XI/151/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.**

Powołano Pana Zbigniewa Chojeckiego na funkcję Wiceprzewodniczącego Komisji Rozwoju, Promocji i Współpracy Zagranicznej. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 123. Uchwała Nr XI/152/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie zmian w składzie osobowym komisji doraźnej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.**

Dokonano zmiany w składzie osobowym komisji. Powołano Pana Zbigniewa Chojeckiego do składu Komisji Doraźnej ds. Gosp. Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 124. Uchwała Nr XI/153/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie wyboru Przewodniczącego komisji doraźnej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.**

Powołano Pana Zbigniewa Chojeckiego na funkcję Przewodniczącego Komisji Doraźnej ds. Gosp. Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 125. Uchwała Nr XI/154/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie zmian w składzie osobowym komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.**

Dokonano zmiany w składzie osobowym komisji. Powołano Pana Łukasza Młynarczyka do składu Komisji Budżetu i Spraw Samorządowych. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

- 126. Uchwała Nr XI/155/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego komisji stałej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.**

Powołano Pana Łukasza Młynarczyka na funkcję Wiceprzewodniczącego Komisji Budżetu i Spraw Samorządowych. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

127. Uchwała Nr XI/156/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie zmian w składach osobowych komisji stałych Sejmiku Województwa zachodniopomorskiego.

Dokonano zmiany w składzie osobowym komisji. Powołano Pana Rafała Rosińskiego do składu Komisji Budżetu i Spraw Samorządowych oraz Komisji Rozwoju, Promocji i Współpracy Zagranicznej. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

128. Uchwała Nr XI/157/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 grudnia 2019 roku w sprawie przyjęcia stanowiska wyrażającego uznanie dla laureatki Nagrody Nobla Olgi Tokarczuk.

Przekazano uchwałę zgodnie z rozdzielnikiem. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

129. Uchwała Nr XI/158/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 grudnia 2019 roku w sprawie zmian budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2019 rok oraz zmiany uchwały Nr III/30/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2019 roku w sprawie uchwalenia budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2019 rok.

Wymienioną uchwałą zaktualizowany został budżet Województwa. O zmianach wprowadzonych uchwałą powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych.

Uchwała została przekazana do Regionalnej Izby Obrachunkowej oraz opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

130. Uchwała Nr XI/159/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 grudnia 2019 roku w sprawie uchwalenia budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2020 rok.

Na podstawie uchwały przekazano realizatorom zawiadomienia o ostatecznych kwotach ujętych w uchwalonym budżecie na 2020 rok oraz opracowano plany finansowe Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, jednostek budżetowych i zakładu budżetowego w formie Zarządzeń Kierowników. Zatwierdzone plany finansowe stanowią podstawę gospodarki finansowej jednostek oraz podstawę dokonywania zmian w budżecie według poszczególnych kompetencji.

Uchwała została przekazana do Regionalnej Izby Obrachunkowej i zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej.

Na podstawie uchwały zostanie zrealizowany budżet Województwa Zachodniopomorskiego w 2020 roku.

131. Uchwała Nr XI/160/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 grudnia 2019 roku w sprawie zmiany uchwały Nr XX/326/17 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego.

Wymienioną uchwałą zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia. O zmianach wprowadzonych uchwałą powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF.

Uchwała została przekazana do Regionalnej Izby Obrachunkowej oraz zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej.

132. Uchwała Nr XI/161/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 grudnia 2019 roku w sprawie wyrażenia zgody na zbycie nieruchomości po cenie obniżonej na rzecz Gminy Trzebieatów.

Uchwała wykonawcza Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego nie została jeszcze podjęta. Termin podpisania aktu, planowany jest w II kwartale 2020 r. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

133. Uchwała Nr XI/162/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 grudnia 2019 roku w sprawie zmiany uchwały w sprawie ustalenia stawek opłat za zajęcie pasa drogowego drogi wojewódzkiej.

Uchwałą przekazano pismem z dnia 8 stycznia 2019 r. do Zachodniopomorskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Koszalinie celem stosowania. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

134. Uchwała Nr XI/163/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 grudnia 2019 roku w sprawie zmian w Statucie Samodzielnego Publicznego Specjalistycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Zdroje” w Szczecinie nadanym uchwałą XXVIII/445/17 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 listopada 2017 r.

W dniu 19 grudnia 2019 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę w sprawie zmian w Statucie Samodzielnego Publicznego Specjalistycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Zdroje” w Szczecinie. W dniu 17 stycznia 2020 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił przedmiotową uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 409. Zmiana statutu dotyczyła zmian struktury organizacyjnej. Przedmiotowa uchwała weszła w życie (po upływie 14 dni od daty ogłoszenia). Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.

135. Uchwała Nr XI/164/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 grudnia 2019 roku w sprawie powołania członka Rady Społecznej Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Tucznie, dla którego podmiotem tworzącym jest Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego.

W związku z zaistniałym wakatem powołano Waldemara Raginiewicza w skład Rady Społecznej Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Tucznie, uchwałę przekazano zainteresowanym. Uchwała została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej.